העדים נעשים זוממין מעידין אנו באיש

פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה אין

אומרים יעשה זה בן גרושה או בן חלוצה

תחתיו "אלא לוקה ארבעים מעידין אנו

באיש פלוני שהוא חייב לגלות אין אומרים

יגלה זה תחתיו אלא לוקה ארבעים: גמ' הא

כיצד אין העדים נעשים זוממין מיבעי ליה

ועוד מהקתני לקמן אכל שאמרו להם היאך

אתם מעידין שהרי באותו היום אתם הייתם

עמנו במקום פלוני הרי אלו זוממין יי(מכלל

דאלו אין זוממין) תנא התם קאי מיכל הזוממין

מקדימין לאותה מיתה יחוץ מזוממי בת כהן

ובועלה שאין מקדימין לאותה מיתה אלא

למיתה אחרת ויש עדים זוממין אחרים שאין

עושין בהן דין הזמה כל עיקר אלא מלקות

ארבעים כיצד מעידין אנו באיש פלוני שהוא

בן גרושה או בן חלוצה אין אומרים יעשה

זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו אלא

לוקה את הארבעים מנהני מילי א"ר יהושע

בן לוי 🌣 (אמר ר"ש בן לקיש) דאמר קרא

יועשיתם לו כאשר זמם לו ולא לזרעו

וליפסלוהו לדידיה ולא ליפסלו לזרעיה בעינן

כאשר זמם לעשות וליכא בר פדא אומר

ק"ו ומה המחלל אינו מתחלל הבא לחלל

ולא חילל אינו דין שלא יתחלל מתקיף לה

רבינא אם כן במלת תורת עדים זוממין

ומה

א א מיי׳ פ״כ מהל׳ עדות הלכה ת סמג עשין קי טוח"מ סי' לח: ב ב מיי שם פי"ח הלי ח ממג שם:

ג ג מייי שם פ״כ הלי י

מוסף רש"י

כל הזוממין מקדימין לאותה מיתה. מסייבין את הנידון, חרץ מזוממי הבועלים נידונין כמיתת הנבעלת חוד מבועל בת

רבינו חננאל

ביצד העדים נעשין זוממיו מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן . גרושה או כן חלוצה כו'. ואקשינן [הא כיצד יכוי] היאך אתם מעידים ביום פלוני שהרג פלוני את הייתם עמני במקום פלוני הדי אלו זוממין. ופרקינן תנא התם קאי כל הזוממין מקדימין לאותה מיתה חוץ מזוממי בת כהן ובועלה. ויש עדים אחרים עיקר אלא מלקות בעלמא כיצר מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה כו׳ אין אומרים יעשה זה בן גרושה כוי. שנאמר ועשיתם לו כאשר זמם לו לדידיה לחודיה. בעיגן כאשר זמם וליכא. כלומר הוא לא כא אלא לפסול לו ולזרעו ואם כאת לפוסלו לו לכדו הנה לא נעשה כאשר זמם לעשות. בר פדא אמר ק״ו המחלל אינו מתחלל פיי כהן גדול חו שבא על אלמנה וחיללה הוא אינו מת**ח**לל העד שבא לחלל והעיד עליו שהוא בן גרושה ונתכוין לחללו ולא חיללו אינו דין שלא יתחלל. ומתקיף רבינא אי הכי בטלת תורת עדים זוממיז

6) ע" רש"י ורכינו נקט לה בכ"ג דכחיב להדים בחרם ועי" קילושין עו כ׳ סוטה כג כ׳:

מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה אין אומרים בו'. תיתה כיון דחם החתו חינן נעשין בן

גרושה וחלונה א"כ גם בשלא יוזמו איך יעשה על פיהם בן גרושה (6) דהכי הוא האמת ואמאי הא הויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה ואין זה עדות ° וי"ל כיון דלוקין הוי

להזימה וקשה דא"כ מאי קאמר פרק היו בודקין (סנהדרין דף מא.) גבי עדי נערה המאורסה דאיהי לא מיקטלא דכיון דאינהו לא מיקטלי משום שיכולין לומר לחסרה על בעלה בחנו והוים לה עדות שחי חתה יכול להזימה ומאי קאמר והא מ"מ לוקין וי"ל דהתם כיון שבחין לחייבה מיתה וזממו להרוג את הנפש לא מיקיים כאשר זמם במלקות דהא בהדיא כתיב נפש בנפש גבי הומה דעדות נפשות ולא חשיב יכול להזימה במלקות אבל הכא שלא כוון אלא לשווייה בן גרושה ובן חלולה דליכא כי אם לאו בעלמא כיון שלקו חשיב שפיר עדות שחתה יכול להזימה ° ועי"ל דגכי עדות דבן גרושה וחלולה לא חיישינן כלל באתה יכול להזימה דמהיכא נפקא לן דבעינן עדות שאתה יכול להזימה מכאשר זמם והא מוכח בגמרא דכאשר זמם לא נכתב לגבי עדות דבן גרושה (כ) ולא קאי כלל עליה בשום לד שבעולם אבל התם גבי נערה המאורסה ודאי כאשר זמם קאי נמי עליהן חדאם התרו בה מיקטלי אינהו בשהחמו ואילו איהי בלא החמו שונוהתם מיירי בלא התרו וכיון דכאשר זמם קאי עלייהו) לכך בעינן אתה יכול להזימה ויש לדקדק אמאי לא נקט מעידין אנו באיש פלוני שהוא ממזר כו' דוה הוה שייך בין בישראל בין בכהנים ובן גרושה לא פסיל אלא בכהנים ויש ליישב דנקטיה משום דקחי חזוממי בת כהן כדחיתה בגמרא ולכך נקט מידי דשייך בכהונה: בועידין אנו באיש פלוני שחייב

גדות. וא״ת היאך הם

כחשר זמם והוי שפיר חתה יכול

יכולים לחייבו גלות בעדותן והא יכול זומם שרצה לחלל ולא חיללו אינו דין כו': אם כן. אם לומר מזיד הייחי כדאמר גבי אכלח חלב בפ"ק דבבא מציעא ודף ג:) באת לדרוש ק"ו זה בעדים זוממים בטלח תורת הזמתם: וי"ל דמיירי כשראו בו רגלים לדבר שטשמט הברזל מקחו ואיכא למימר דלא נתכוין אבל קשה מהא דתנן פרק אלו הן הגולין נלקמן

דף ט:) דשונא אינו גולה לאו כי האי גוונא דומיא דאוהב גולה ואמאי אינו גולה כיון דראו דהוי רגלים לדבר וי"ל דשאני שונא דיש לנו לומר טפי דבשנאה הכהו ועוד י"ל דמיירי שפיר דליכא רגלים לדבר והשתא ניחא משונא ומ"מ אוהב גולה כגון דשמיק כשאמרו לו העדים בודאי אי הוה אמר לא הרגסיו יכול לחרך ולומר לא הרגסיו שוגג אלא מזיד כמו יובלא אכלסי חלב אבל כיון דשתק כהודאה דמיא: בל הווססין מקרימין דאותה מיתה. פי׳ הקונטרס שאין להם נס והמלטה וקשה דמאי קמ"ל פשיטא ובכתובותי) פירש שרוצה לומר מקדימין שלא יענו הדין וגם זה קשה דמאי קמ"ל פשיטא לכך פירש ר"י מקדימין הכי פירושו ודאי אתה לריך להמיתן במיתה (נ) שהמיתו אבל ודאי אם אינו יכול אפ״ה נמיתם בכל מיתה שנוכל כדמנית ליהכה תכה (ב״מ דף לה:) וקשה דאמרינן פרק נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) דרולח וגואל הדם הוו כ' כתובין הבאין כאחד וכן קשה דבתוספחא ופי"ב דשההדרין) תניא שאבל הזוממין שאין אחה יכול להמיתן במיתה הכתובה בהן אתה ממיתם בכל מיתה ודריש ליה מן קרא דובערת הרע מקרבך ואמאי וד) הוי רולח וגואל הדם ב' כחובין הבאים כאחד וחירץ ה"ר יוסף דרולח וגואל הדם הוו ב' כסובים הבאין כאחד לענין שלא נלמוד שאר מומחין מהם להמיחם אף במיחה שאינה מד' מיחות ב"ד אבל יומד' מיתות ב"ד פשיטא נמיתם ככל חייבי מיתות: **זומבר ב**ת בהן ובועלה שאין מקרימין לאותה מיתה אלא למיתה אחרת. בועלה דרשינן היא ולא בועלה וזוממי בת כהן דכתיב לאחיו (ב) דדרשינן לאחיו ולא לאחותו וא״ח למה לי דרשא דלאחיו ולא לאחותו חיפות ליה מהיא דנפקא לן דדרשינן (סנהדרין נא.) את אביה היא מחללת היא ולא בועלה היא ולא זוממיה ו"יל הואיל וזוממיה באו לחייבה שריפה לא יבא לאוקומי מיעוטא דהיא אלא בבועלה ולא ממעטינן זוממין 🔍 (אלא מן (ו) אחיו) אבל כיון דכתיב אחיו דרשינן נמי מהיא למעוטי זוממיה אבל קשה כיון דכמיב אחיו אמאי אינטריך למעוטי זוממין מהיא וי"ל דאי מאחיו הוה אמינא דה"מ כשהבועל היה נדון קרינן ביה לאחיו אבל אם לא היה נדון על פי עדותן כגון שהיה קטן בן ט׳ שנים ויום אחד או שלא הכירו הבועל לא קרינן ביה לאחיו קמ"ל היא ולא (1) זוממין למעוטי זוממין בכל ענין ומחחלה היה ר"י מסופק בהאי מילחא ושוב פשטה מפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מו.) דקאמר מיתה אחת מעין שתי מיתות כגון בת כהן ובועלה או בת כהן וזוממי (ש) זוממין והשתא למה ליה זוממי זוממין מיפוק ליה דאיכה שתי מיחות בלה זוממי זוממין משום הבועל שהוה בחנק אלה שמע מינה דאיירי כגון דליכה דין מיחה בבועלה כגון שהוא קטן כדפירשתי ואפ"ה קאמרי זוממי זוממין בחנק אלמא דהוה זוממין בחנק אע"פ דליכא דין מיחה בבועל: **ועוד** מדקתגי לקמן. שיפיר׳ הקונטרס דמאי בעי כילד וכו׳ הא קחני (ש) לקמן וכו׳ ועוד יש לפרש ועוד כלומר ואם חמלא לומר דלשון הומה הוא זה אינו דעל כרחך דין הומה קאמר כדקתני ולאלומי קושייתא בתינן באשר ומם ודיבא. קשיא היכא שמעידין שהוא מורי שני דאינן

באין לפסול זרעו כי אם לפסלו א"כ נפסול ® וו"ל דמ"מ אשתו לפסלה דפסלה בביאחו וכחיב ועשיתם לו כאשר זמם לו ולא לאשחו:

ביצד העדים נעשין ווממין כו'. בגמרא מפרש מאי קאמר: אם איש פלוני. כהן: שהוא בן גרושה. בפנינו נתגרשה אמו שקודם שנולד והרי הוא חלל ופסול: אין אומרים. אם החמו

> סופג את הארבעים ובגמרא מפרש טעמא: שתייב גלות. שהרג את הנפש בשוגג: **גמ' ה"ג** האי כילד אין העדים נעשין זוממין מיבעי ליה ועוד דקחני לקמן (דף ה.) אבל אמרו להם כו": כילד אין העדים געשין זוממין מיבעי ליה. דהא לא מקיימת בהו כאשר זמס: וטוד. מאי קא בעי תנא כיצד נעשין זוממין הא קתני לה לקמן כילד דין ווממין דקתני במתני' אבל אמרו להם המזימים היאך אתם מעידים עדות זה והלא הייתם עמנו אותו היום במקום פלוני כו׳: הפס קאי. מסנהדרין סליק דתנן בשילהי אלו הן הנחנקין דהוא סיומא דסנהדרין דיש זוממין שנשתנו במקצת מדין הזמה כדקתני כל הזוממין מקדימים לאוחה מיתה כלומר אין להם ללפות מיתה אחרת אלא משכימין לאותה מיתה שנגמר בה דינו של נדון: חוץ מזוממי בח כהן. נשוחה שאע"פ שנגמר דינה לשריפה על פיהם הם בחנק כדילפינן המם (דף ל.) היא בשריפה ואין בועלה בשריפה אלא בחנק כשאר אשת איש והזוממין משכימין למיתה שחייבו את הבועל דכתיב כאשר זמם לעשות לחחיו ולח לחחותו (שם) וקאמר הכא עוד יש זוממין אחרים שאין מקיימין בהן דין הומה כלל אלא מלקות ועלה מפרש כילד אותן העדים שאין מקיימין בהן דין הומה נעשין זוממין מעידים אנו כו': ולא לורעו. וחם תעשהו חלל והוח כהן פסלת את זרעו לעולם: בעינן כאשר ומס. והוא זמס לפסול את הנדון ואת זרעו: המחלל אינו מחחלל. כהן הנושה את הגרושה שמחלל את

זרעו אין הוא עלמו מחחלל מן

הכהונה: הבא לחלל ולא חילל. עד

גירסת מהר"מ דקתני, ב) נלקמן ה.], ג) מהר"ם מ"ז, ד) סנהדרין פט. ע"ם, ה) [ליתה בילקוט], ו) נעי סוי"טן, ז) [דברים יטן, מ) רש"א דהא אס, ע) רש"ל והן כהנים יעשה זה בן גרושה וחלולה לקיים בו יוכחשר זמם אלא מ"ז, י) [כריתות יב.], כ) [דף מה. ע"שו. ל) רש"ל מות יומת כו'. נעיין רש"ל), מ) נ"ל כל חייבי מיתות שאי חתה יכול כו'. ועיין . רש"ח, כ) כד' מיתות כ"ד פשיטא דגמיתם בכל חייני מ"ז, פ) רש"ל הוא כפירוש תורה אור השלם ו. ועשיתם לו באשר וַמֵּם לִעֲשׁוֹת לְאָרִוּיו ובערת דורע מקרבך:

גליון הש"ם

תום' ד"ה מעירין כו' וי"ל כיון דלוקין, עי' שיטה מקובלת ב"ק עה ע"ב ד"ה עדות שחי אתה יכול להזימה: בא"ר ועי"ל דגבי עדות דב"ג. קשה לי בוה מסוגיה דכתובות דף לג ע"א רא"א עדים זוממיו ממונה משלם מלקי לא לקי משים דלאו בני התראה נינהו. משמע דאי בני התראה ראוי לימר יותר דמלקי לקי יהא אם כדין דממינה לה משלם בטלה כל העדות דהר עדות שאי אתה יכול לב"ג דהא קרא דהומה קאי על הממון דהא משכחם כלא אחרו. וא"כ אדרנה אם ל"ל התראה אפשר לומר יותר דמלקי לקי ולא יהיה בממון כלל דין הומה ולא קאי עלה ועשיתם כחשר ומם. עכ"ם אם לריכין התראה א"כ בלה התרו. ובהתרו הם לה ישלמו ממון יהיה בכלל עדות שאי אתה יכול עדום שחי להזימה: ד"ה בעיגן בו' יי"ל דמ"מ אשתו נפסלת. לכאורה עדיין קשה לר"י ביבמות דף סח דמלרי שני אינו פוסל את אשתו:

הגהות הב"ח

(b) תום' ד"ה מעידיו וכו' (ב) בא"ד גרוסה וחלוצה ול6: (ג) ד"ה כל כו' נתיתה שרצו להמית אותו אבל אם ודאי שאינן יכולים להמיתן באותה מיתה לפ"ה נמיתם: (ד) בא"ד ולמלי הא הוי: (ס) ד"ה זוממי כו׳ לחמיו ודרשינד לחמיו: כיון דכתיב לאחיו וכו' אכל קשה כיון דכתיב לאחיו וכו' ו"ל דאי דאי מלאחיו הוה: (ז) בא"ד ולה זוממיה למעיטי: (ת) בא"ר וזוממי זוממיה יהשחא למה ליה זוממי זוממיה יכו' זוממי זוממיה נחנק: (ט) ד"ה ועוד וכי׳ קשני לה לקמן: ומה הסוקל אינו נסקל הבא לסקול ולא

סקל אינו דין שלא יסקל אלא מחוורתא

כדשנינן מעיקרא: מעידין אנו באיש פלוני

שהוא חייב גלות כו': מנא הני מילי אמר

ר"ל דאמר קרא יהוא ינום אל אחת הערים

הוא ולא זוממין ר' יוחנן אומר ק"ו ומה הוא

שעשה מעשה במזיד אינו גולה הן שלא

עשו מעשה במזיד אינו דין שלא יגלו והיא

נותנת (והלא דין הוא) הוא שעשה מעשה

במזיד לא ליגלי כי היכי דלא תיהוי ליה

כפרה הן שלא עשו מעשה במזיד גמי

ליגלו כי היכי דליהוי להו כפרה אלא

מחוורתא כדר"ל שאמר עולא רמז לעדים

זוממין מן התורה מנין רמז לעדים זוממין והא

כתיב יועשיתם לו כאשר זמם אלא רמז

לעדים זוממין שלוקין מן התורה מנין דכתיב

והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע

יוהיה אם בן הכות הרשע משום והצדיקו

את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן

הכות הרשע אלא עדים שהרשיעו את הצדיק

ואתו עדים אחריני (6) והצדיקו את הצדיק

שבת קנד. ד"ה כלאו וכו'

פלפלו בפוגים דהכם ועי

ומום' כתובות מה: ד"ה כ'

יהודהן, ג) [לקמן ג. ל: ב"ק

יענ״ן מזרבן, ו) מהר״ם ו) מהר"ם הכי

איתמר, ח) וקדושין ית. ע"ש], ע" (דברים יט),

י) רש"א והיכי קאמר לעיל דעבדינן ק"ו בכה"ג,

כ) נוע"ע מ"ם תוס' מנחות

טו. ד"ה המפגלו,

תורה אור השלם

ו. ואשר יכא את רעהו

ביער לחטב עצים ונדחה

ירו בגרון לברת העץ ונשל הברול מן העץ

הוא ינוס אל אחת

ומם לעשות לאחיו

3. בִּי יִהְיָה רִיב בֵּין אֲנָשִׁים וְנַגְּשוֹ אֶל

והצדיקו את הצדיק

4. וְהָיָה אָם כִּן הַכּוֹת

הָרְשָּׁע וְהַפִּילוֹ הַשֹּׁפֵּט

והכָהו לְפָנִיו כַּדִי רשעתו

5. לא תרצח לא תנאף

ברער עד שקר:

דברים כה א

שמות כיב

והרשיעו את הרשע:

ובערת הָרַע מִקּוּרבָּך:

המשפט

דברים יט ה 2. ועשיתם לו באשר

הָעָרִים הָאֵלֶה וְחִי:

ד א מיי׳ פ״ב מהל׳ עדות הלי ט סמג עשין קי: ה ב מיי׳ פי״ם מהלי

סנהדריו הלכה ב: עדות הלכה ה סמג עשין שם:

ז ה מיי' פ״י מהלי מקי ממון הלכה ד סמג עשין הוד מיי שם פיים הלי א קמג שם:

בו דו מיי׳ פי״ח מהלי עדות הלכה ח סמג עשין קי טוח"ת סי לח:

הגהות הב"ח

(מ) גם' והלדיקו כו'. נ"ב וליכא לאוקמי הך מלקות במקום שאפשר לקיים בו דיו הזמה דמכדי רשעמו רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות ואי לאו הני קראי יתירא דגלי גבי כן גרושה דוהנדיקו וכו׳ לא אמי אלא לעדי כן גרושה שהן ישראלים דהתם לא אפשר לחיים כו דיו הומה הלכד כהנים אפשר לקיים בהו דין קמ"ל ָ קרחי (ב) שם השתה למעלה ונאמר השתה למטה מה. היהשא אלא גילוי מלתא בעלמא למטה כלמעלה: (ג) תום' ד"ה ומה וכו' ק"ו והכי נמי קאמרינן : לעיל

רבינו חננאל ומה הסוקל אינו נסקל כדקי"ל לא הרגו נהרגין לסקול ולא סקלו אינו דין שלא יסקל. אלא מחוורתא בדשניז מעיקר ועשיתם לו ולא לזרעו. מעידנו באיש פלוני שחייב גלות ונמצאו זוממין אין אלא לוקין ארבעים. מנא לן אמר ריש לקיש ראמר קרא הוא ינוס הוא ולא ווממין. ר׳ יוחנן אמר ק״ו בלא התראה אינו נהרג ואינו גולה הן שאע״פ שהן כמזיד לא עשו מעשה אינו דין שלא יגלו. מדבריד ראוי הוא שיגלו מאחר שלא עשו מעשה אבל הוא שעשה מעשה בגלות. ונדחו דברי ר׳ לקיש: אמר עולא רמז לעדים זוממין שלוקין מן התורה מנין שנאמר והצדיקו את הצדיק אם כז הכות הרשע. משום והרשיעו את הרשע ילקה. אלא כגון דאתו עדים הרשע. ואתו שהדי אחריני . דמעיקרא והרשיעו את כלומר שוינהו

ומה הסוקל אינו נסקל. פי׳ הקונטרס כשהרגו אין נהרגין דין הוא דבאו להרוג ולא הרגו דאין נהרגין וקשה טובא חדא דה"ל למימר כדאמרינן לקמן (דף ה:) הרגו אין נהרגין ועוד מאי פריך שאני הכא דגלי קרא בהדיא דהבא לסקול ולא סקל דנסקל

> בההוא קרא גופיה דחזינן דהסוקל אינו נסקל כדכתיב כאשר זמם ולא כאשר עשה אבל לעולם אימא לך דאית לך שפיר ק"ו דלעיל דלענין חילול דהח לא גלי קרח בשום מקום דשייך בדבר הזה שיתחלל הזמה ועוד קשה דהוה ליה לתרץ דהתם ודאי לא עבדינן ק"ו משום דא"כ בטלת תורת עדים זוממין לגמרי ולא משכחת לה כחשר זמם אבל לעיל דלא בעלת תורת עדים זוממין שייך שפיר למיעבד ק"ו לכך פירש ר"ת דה"ק ומה הסוקל אינו נסקל פירוש אדם שסוקל חבירו באבנים ומת דנדון בסייף ולא בסקילה הבא ליסקל ולא נסקל עדים שמעידין איש פלוני שמחויב סקילה ולא נסקל על ידם אינו דין שלא יסקלנו והשתא לא בטלת לגמרי דאיכא לאוקומי קרא דועשיתם כחשר זמם כשהן מעידין שמחויב שאר מיתות ב"ד שאינו בסקילה ואפ"ה לא עבדינן האי

> ק"ו (ג) י) דהכי קאמר לו לעיל דלא עבדינן ק"ו בכהאי גוונאס:

דמעיקרא ושוינהו להני רשעים והיה אם בן הכות הרשע ותיפוק ליה ימלא תענה ימשום דהוי לאו שאין בו מעשה בוכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ת"ר ד' דברים נאמרו בעדים זוממין אין נעשין בן גרושה ובן חלוצה ואין גולין לערי מקלמ יואין משלמין את הכופר יואין נמכרין בעבד עברי משום ייר"ע אמרו אף אין משלמין ע"פ עצמן אין נעשין בן גרושה ובן חלוצה כדאמרן ואין גוליו לערי מקלם כדאמרן ואין משלמין את הכופר קסברי יכופרא כפרה והני לאו בני כפרה נינהו מאן תנא כופרא כפרה אמר רב חסדא ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא דתניא ייונתן פדיון נפשו דמי ניזק רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר דמי מזיק מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר כופרא ממונא ומר סבר כופרא כפרה אמר רב פפא לא דכולי עלמא כופרא כפרה והכא בהא קא מיפלגי מר סבר יבדניזק שיימינן ומר סבר בדמזיק שיימינן מאי מעמייהו דרכנן נאמר השתה 🕫 למטה ונאמר השתה למעלה מה להלן בדניזק אף כאן בדניזק ורבי ישמעאל ונתן פדיון נפשו כתיב ורבנן אין פדיון נפשו כתיב מיהו כי שיימינן בדניזק שיימינן ואין נמכרין בעבד עברי סבר רב המנוגא למימר ה"מ היכא דאית ליה לדידיה דמיגו דאיהו לא יינודבן אינהו נמי לא מיזרבנו אבל היכא דלית ליה לדידיה אע"ג דאית להו לדידהו מיזדבנו יי(א"ל רבא) ולימרו ליה אי אנת הוה לך מי הוה מיזרבנת אגן גמי לא מיזרבנינן אלא "סבר רב המנונא למימר ה"מ היכא דאית ליה או לדידיה או לדידהו אבל היכא דלית ליה לא

לדידיה ולא לדידהו מזדבני א"ל רבא יונמכר בגנבתו אמר רחמנא

∞בגנבתו ולא בזממו: משום ר"ע אמרו וכו': מאי טעמא דר"ע קסבר

יקנסא הוא וקנס אין משלם ע"פ עצמו אמר רבה תדע שהרי לא עשו מעשה

ומשלמין אמר רב נחמן תדע שהרי ממון ביד בעלים ומשלמים

שורו את האדם והני לאו בני כפרה מאי נינהו שלא הרג שורם אדם: ומר סבר כופרא ממונא. שהזיק גופו של זה ונתחייב ליורשיו דמי ההרוג: כופרא כפרה. לכפר על עצמו שחייב מיתה בידי שמים לפיכך יתן דמי עצמו: בדניזק שיימינן. בהכי הויא ליה כפרה כי יהיב דמי ניזק ולקמיה מפרש טעמיה: מאי טעמייהו דרכנן. דאילו ר' ישמעאל מסתבר טעמיה כיון דכופרא כפרה דמי עלמו בעי למיתב: נאמר השתה למעלה. בנוגף אשה הרה כאשר ישית עליו בעל האשה (שם): ונאמר השחה למעם. בכופר אם כופר יושת עליו: מה להלן בדניות. שמשלם דמי וולדות שטוקו: **פדיון נפשו**. דנותן את הכופר: **ורבנן**. אמרי לך אין ודאי פדיון נפשו הוא דכופרא כפרה מיהו בדניזק שיימינן ובהכי היא למזיק פדיון נפשר: ד**אים ליה לדידיה**. שיש לו לגנב ממון לשלם דמי הגניבה אם לא החמו ולהם אין מה לשלם דמיגו דאיהו לא הוה מודבן אם לא הוזמו אינהו נמי כי הוזמו לא מודבני שהרי לא זממו למכרו: וקנם אינו משלם ע"פ שנמו. דכתיב גבי כפל אשר ירשיעון אלהים פרט למרשיע את עלמו (ב"ק דף סד:): **סדע.** דקנסא הוא שהרי המעידים בנפש לא הרגו אדם ולא נהרג אדם על פיהם ונהרגין ומשלמין ממון: מאי

להנהו שהדי קמאי רשעים והיה אם כן הכות הרשע. אבל מלאו דלא מענה אין לוקין משום דהוה ליה לאו שאין בו מעשה: ת״ר ד׳ דברים נאמרו בעדים זוממין אין נעשין כן גרושה או בן חלוצה ואין גולין לערי מקלט ואין משלמין את הכופר ואין אין משלמין [על פי עצמן. אין נעשין בן גרושה וכוי] ואין גולין לערי מקלט מכרין לעבד עברי. משום ר׳ עקיבא אמרו אף שנאמר הוא ינוס הוא ולא ווממין. ואין משלמין כופר מאי טעמא כופרא כפרה הוא והני לאו בני כפרה נינהו כיצד כגון שהעידו כי שורו של פלוני הרג פלוני שמחייבין אותו כופר ונמצאו זוממין אין משלמין את הכופר: ואין נמכרין בעבד

ומה הסוקל אינו נסקל. עדים שלא הוומו עד שנהרג הנדון ואח"כ החמו אין נהרגין כדאמרינן בפרקין (דף ה:) הרגו אין נהרגין דכתיב שוכחשר זמס ולח כחשר עשה: הכח לסקול ולח סקל. שהחם עד שלח נהרג הנדון: הוא שעשה מעשה כמויד אינו גולה. ההורג שעשה

מעשה אם במזיד עשאו אינו גולה ואפילו בזמן שאינו נהרג כגון במזיד בלא התראה: הם שלא עשו מעשה. אלא דיכור בעלמא ובמזיד העידו אינו דין שלא יגלו על המזיד: ומקשיכן לרבי יוחנן והים הנותנת. המדה הואת שהבאת לפטרן היא הנותנת להם חובת גלות הוא לפי שעושה מעשה אם במזיד עשאו אינו גולה דלא תהוי ליה כפרה: הם שלא עשו מעשה יגלו. על זדונן כי היכי כו': רמו לעדים ווממין. שלוקין עדי בן גרושה או עדי גלות שפטרם הכתוב מדין הומה מנין שהן לוקין ולקמיה פריך חיפוק ליה מלא תענה: משום דהנדיקו את הנדיק כו'. בתמיה. אי והלדיקו והרשיעו בדיינין קאמר ולדיק ורשע בבעלי דינין למה לי והלדיקו לדיק כו' ליכתוב כי יהיה ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט ושפעום והיה אם בן הכות למה החכרה כאן נדקת נדיק וכי כל מקום שהלדיקו ב"ד את הזכאי וחייבו את החייב יש מלקות דאתא קרא למיתלי מלקות בוהלדיקו והרשיעו אלא על כרחך בעדים משתעי עדים שקרים שהרשיעו לדיק ובאו אחרים והזימום והלדיקו את הנדון שהוא לדיק והרשיעו את העדים הרשעים והיה אם בן הכות את הרשע אם הזמה זו בת מלקות היא שאינו יכול לקיים בה דין הומה גמורה כגון בעדי בן גרושה או גלות והפילו השופט והכהו: וסיפוק ליה מלא תענה. כל עונשי לאוין מלקוח אלא במקום שפירש לך בו עונש וכאן שאינו יכול לענשן בעונש הכתוב בהן ילקו: לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. לקמן יליף לה בפרק ג' (דף יג:): ואין משלמין כופר. אם העידו בשור המועד

שהרג את האדם והוומו והיו מחייבין

את הבעלים כופר דכתיב (שמות כא)

אם כופר יושת עליו וגו': ואין

נמכרין. אם העידוהו שגנב ואין לו

מה לשלם ונגמר דינו לימכר כדכתיב

ונמכר בגנבתו: אין משלמין ע"פ

עלמן. אם החמו בב"ד ולא הספיק

בעל דין להעמידן בדין על הזמחן עד

שברתו וכאו בב"ד אתר והודו שהוומו

בב"ד פלוני ולקמן מפרש טעמא:

כופרת כפרה. לכפר על זה שהרג

אשר יושת עליו: שמות כא ל 7. אם וְרְחָה השֶׁמֶשׁ עָלְיוּ דְמִים לוּ שַׁלֵם ישלם אם אין לו ונמכר

6. אָם בֹפֶּר יושָת עָלִיוְ

ונתן פדין נפשו כבל

מוסף רש"י

רמז לערים זוממין שלוקין. היכח דחיו הומה יכולה להחקיים בהם, כגון מעידין אנו כאיש פלוני שהוא בן גרושה ינמלאו זוממין והרי הם כהנים אין אומרים יעשה זה בן גרושה הארבעים, מגלן (מנהדריו י). משום והצדיקו את הצריק. משום דנ״ד הלדיקו את הלדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות את הרשע, נדקת לדיק למה הווכרה כאן, וכי משום לדקת לדיק מתחייב רשע מלקות, אלא ודאי עדים זוממין רמיזי הכי, דמעדים קאי האי והיה אם כן הכות, והכי החמר עדים שהרשיעו לדיק יהחמו והלדיקו עדים אחרונים את הנדיק והרי נעשו רשעים אלו העדים הראשונים וילקו, ואם אינו ענין לעדות ממון, דהח אין לוקין ומשלמין, חניהו ענין לכן גרושה וכיולא כו (שם). וכל לאו שאין בו מאם לא משמור לעשות

באלו הן הלוקין (שם). אין משלמין על פי עצמן. כגון אם הותו בנ"ד זה ולא הספיק גפל דין להעתידן בדין ולתובען האלכו למקום אחר והידו שם בנ"ד ואתר היותנו בנית דיט של פלוני פטורין (ביק ה.). בדניזק שיימיגן. בטפו של תת ובהכי מכפר מזיק (שם מ.). נאמר השתה למעלה. לענין דמי ולדות כחשר ישית עליו בעל החשה, ונאמר השתה למטה. במועד שהמית אם כופר יושם עליו ווווח. בגגבתו ולא בזממו. אם העיד נחבירו שננג והוום ואין לו נמה לשלם אינו נמכר נקדוווין יחוז.

עברי, מאי טעמא אמר רבא דאמר קרא אם אין לו ונמכר בגנבתו בגנבה נמבר ולא בזממו. משום ר' עקיבא אמרו אף אין משלמין על פי עצמן, מאי טעמא קסבר ר' עקיבא עדים זוממין קנסא הוא ואין אדם משלם קנס על פי עצמו. אמר רבא רבא תרע שהרי ממון ביד בעליו ומשלמין (הנה) [היינו] לא עשו מעשה ומשלמין:

הל"ם מוח"מ סיי ל"ח:

מיי פ"ג מהלי עדות

טוש"ע ח"מ סי' כט ס"א:

יא ג מיי פייח שם הלי

ח סמג עשין קי:

טוח"ת סי' לח:

ג ד מיי שם הלכה ב סמג

שם מוח"מ שם:

הלכה א סמג שם

הלכה ה סמג עשין קט

שמאי ניהו דלא עשו מעשה היינו דרבה אימא סמאי ניהו ב

וכן אמר רב עד זומם יהודה אמר רב עד זומם

משלם לפי חלקו מאי משלם לפי חלקו

אילימא רהאי משלם פלגא והאי משלם

פלגא תנינא ימשלשין בממון ואין משלשין

במלקות אלא כגון דאיתזום חד מינייהו

דמשלם פלגא דידיה ומי משלם והא תניא

אין עד זומם משלם ממון עד שיזומו שניהם מאין

אמר רבא באומר עדות שקר 🕩 העדתי כל

כמיניה סיכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד

אלא באומר העדנו והוזמנו בב"ד פלוני כמאן

דלא כר"ע דאי כר"ע ייהא אמר אף אינו משלם

ע"פ עצמו אלא באומר העדנו והוזמנו בב"ד

פלוני וחוייבגו ממון ס"ר אמינא כיון דלחבריה

לא מצי מחייב ליה איהו גמי לא מיחייב קמ"ל:

מתני' ימעידין אנו את איש פלוני שגירש את

אשתו ולא נתן לה כתובתה והלא בין היום

ובין למחר סופו ליתן לה כתובתה יאומדין

כמה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו שאם

נתאלמנה או נתגרשה ואם מתה יירשנה

בעלה: גכו' כיצד שמין אמר רב חסדא בבעל

רב נתן בר אושעיא אומר באשה אמר רב

פפא "באשה וככתובתה: מתני" מעידין אנו

באיש פלוני שהוא חייב לחבירו אלף זוז על

מנת ליתנן לו מכאן ועד שלשים יום והוא אומר

מכאן ועד עשר שנים יאומדים כמה אדם

רוצה ליתן ויהיו בידו אלף זוז בין נותנן מכאן

ועד ל' יום בין נותנן מכאן ועד עשר שנים:

גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל המלוה

את חבירו לעשר שנים שביעית משמטתו

ואע"ג

מאי ניהו. האי ממון ביד בעליו דקאמר ר"נ היינו דלא נעשה מעשה

שעדיין לא שילם אלא שנגמר דינו לשלם: משלשין בממון. אם שלשה

עדים הן או ארבעה משלשין ביניהם בית דין נעשין שליש ביניהן

להשוותם בפרעון איש לפי חלקו. אי נמי האי משלשין לישנא

בעלמא הוא מחלקין הפרעון בין

שלשתן והוא הדין נמי אם ארבעה

הן מרבעין: כל כמיניה. בחמיה. וכי

יכול הוא לחזור בו ויפטר הנדון

מלשלם: העדנו. אני ופלוני וחבירו

אינו מודה: ו**חוייבנו ממון.** בב"ד

יטלנה לוקח ואם מחה יירשנה בעלה

מאי קא מחייב להו תנא דמתניי

משנתנו לשני לדדים כילד הרי יש

ספיקה וזה זכות ספיקו שלו נמכר

אדם רוצה ליתן שאם נתארמלה והא ליכא למימר שאותן דמים יתנו

הזוממין שהרי לא זכות ספיקה באו להפסידו אלא זכות ספיהו שהיו

מחייבין אוחו לפרוע מיד ויש לומר דה"ק שמין זכות ספיקה כמה

אדם רוצה ליתן בטובת הנאה שלה ואותו לא ישלמו וכל השאר

ישלמו שכל השאר היו מפסידין אותו בעדותם אבל אותן דמים לא

היו מפסידין אותו שהרי גם עתה כשהוומו אם היתה רולה למכרה

יתן לה הבעל ברצון טובת הנאה זו או דלמא זכות ספיקו קאמר

מתני׳ דלישיימו ואותן דמים יתנו העדים ולא מחייבינן להו כולי

האי שיתנו כל הכתובה חוץ מטובת הנאתה דשמא לא היה נפסד

בעדותן כל כך שאף עתה כשהן זוממין שמא ימות מחר ותגבה הכל

כי היא לא תמכרנה לו בטובת הנאה אבל טובת הנאתו יתנו לו

שכך היו מפסידין אותו שאם לא החמו היה פורע מיד עכשיו שהחמו

יש לו בה זכות ספיקו כבתחלה ושאם נתארמלה דמתני׳ ה"ק

אומדין כמה אדם רולה לימן בכתובה זו שהיא תלויה בספק שאם

נתארמלה תגבנה היא ואם מתה יירשנה בעלה ושמין ב"ד את זכות

ספיקו ויתנו לו: רב ססדה המר בבעל. זכות ספיקו של בעל חומדין

כמה אדם רוצה ליתן בו ואותו יתנו הזוממין: רב נתן אמר באשה.

זכות ספיקה אומדין ואותו לא ישלמו "(וכל השאר ישלמו) וחומר גדול

ל) ש"ח ממון ביד בעלים מאי ניהו, ב) לקמן ה., ג) [מגינה כיו:], ד) [כתוכות ית: ב"ק קסח. סנסדרין מד:], ס) [לעיל כ: לקמן ד:] ב"ק ה., ו) [ב"ק פט.] ו) רש"ל מ"ו, ח) רש"ל כשהבעל, ט) [טעות], מ) [טעית], י) [ל"ל בידה],

הגהות הב"ח

(ח) גם' העדתי. נ"ב שהוזמנו והעמידנו הנדון בדין על פירוש דכיון דאמר הכי הזמתנו וחייבונו בב"ד ומההוא שעתא חייב לשלם חלקו מדיני דגרמי אע"פ דלא הוום כל ממונא הוא גבייהו ואין זה מרשיע את עלמו שכבר הרשיעוהו אלהים: כיוו לאו דוקא אלא אפי׳ לא החם אלא שאמר עדות דלחבריה לא מלי מחייב ליה. שאינו שקר העדמי. אכל תום׳ נחמן על חבירו: מתנר' שנירש ס"ל דוקה היכה דשוב החם את אשתו. בפנינו ביום פלוני חה ים"ל להך שינוים דהם דתנים עד שיותו שניהם אומר לא גרשתי ואיני חייב לה כתובה ונמלאו זוממין בעמנו הייתם: למימר אמת העדמי ולא בקשתי להפסיד את חבירי והלא בין היום כו'. כלומר מה ישלמו מה שאין כן בששניהם הוזמו דכיון דהאמינתה אלו אם תאמר כל הכתובה והלא שמא ימות או יגרשנה היום או מחר וסופו מורה לעדים שבאים להזימם א"ב הראשינים ליתן לה כתובה נמלאו שלא היו בקשו להפסיד ולפ"ו כחד מפסידין אותו כלום: אומדין כמה שהוום נמי כיון שאמר אדם רולה ליתן בכסובפה של זו. עדות שקר העדמי ח"כ מספק שאם נתארמלה או נתגרשה בקש להפסיד ממון חבירו בעדותו הלכך חייב לשלם כשהחם אע"ם שלא החם ויפסיד מעותיו שנתן וכגמ' מפרש מבירו ח"ש התום' לכיון הכי א"כ נקש להפסיד ממון חבירו בעדוחו הלכך משלם חלקו ליתן: גבו כילד שמין. כלומר מאי קא מחייב להו למיתב דיש לפתור יהקשו ע"ו דהא ליכא למ"ד דמשלם ממון בחד שהחם דכיון דנה חשתמיט לאיש ולאשה זכות ספק בכתובה זו בתלמודה בשום מחום היא מלפה שאם ימות או יגרשנה רחייב כשום פנים לשלם בחד שהחם א״כ קשה נוהשאר חסרן: (ב) רש״י תגבה את כולה והוא מלפה שאם תמות בחייו יירשנה יפה כח זכותו ד"ה חמר רב פפח כו׳ מכח זכותה שהוא אוכל פירות הקרקע שהלוקח וכו' הלח. נ"ב ימימה אמאי לא החיישב לו המיוחד לכתובתה תמיד ולא היא לפרש אומדין את טונת ועוד שהוא מוחזק ועומד והיא מחסרא גוביינא ואם באו למכור לאחר זו זכום ובהם חומדנה פליגי וחפשר גמגומי במאי דעיהר דקשים לי׳ מו דהו״ל ביותר משלה ולישנא דמתני' משמע ששמין זכות ספיקה דקתני כמה למיחני רב חסדא אמר (ג) תום' ד"ה בחומר וכו' משמע דכיון דאמר הכי א"כ נקש וכו' ולח נרחה דהם ליכא מחן דאמר דמשלם ממון אלא א"כ שניהם הוזמו כמהום כנ״ל: (ד) בא״ר לפרש רכשאמר מדות: (כ) ד"ה כילד מחם בא למכור הוא זכות ספיקו לאחר כילד: (ו) בא"ד (ו) בא"ד בכתובה של זו:

מוסף רש"י

משלשין. לשון חלוקה לפי חשכון הוא ובתובות שיזומו עד שניהם. יליף לה מקרחי והנה עד שקר העד ואמר מר (סוטה ב:) כל מתום וחנינה מי: וכעיין לקמו אינו חוזר ומגיד. דכר את הראשיו המכחיש דכמיב (ויקרא ה) אם לא יגיד, אהגדה קמייחא קפיד קרא (סנהדרין מד:) דגבי עדות מדל הגדה כחיבל מס לא יגיל וגו' וכתובות יח. אומדין כמה אדם

ררצה ליתן כו", דאי ודאי נתגרשה ע"י עדים אחרים, כי משתכתי הנד עדים זוממין הוו משלמין לה כל כתובחה, דהא בעי לאססודי כולה מינה דקאמרי נתן לה, אבל השתא שמא אינה עתידה ליטול כתובתה לעולם. שמא חמות ויירשנה בעלה ונמצא שלא היו מפסידון אותה כלים, לפיכך אין אותרים ישלמו לה כתוכתה אלא אותרים כתה אדם רוצה לימן לה מיד בכתוכתה על הספק שאם נתארמלה או נתגרשה יטלנה הוא ואם ממום ירשנה בעלה והוא יפסיד מה שנתן ודמים הללו יתנו לה העדים. דטובת הנאה זו מפסידין אותה מיד, שאם תכא למוכרה בטובת הנאה זו לא תוכל (ב"ק פט).

באומר עדות שקר העדתי. ושוב הווס לכחורה משמע (ג) דכי אמר הכי משלם חלקו דא"כ בקש להפסיד ממון חבירו

בעדותו ולא נראה דהא ליתא מאן דמשלם ממון אלא א״כ הוום במקום פלוני עמנו הייתם לכך יש לפרש עדות שקר העדתי ושוב הוזמו

שניהן דהשתא יש לפרש (ד) כדאמר עדות שקר העדתי סותר עדותו ולא שייכא ביה תורת הומה כי אם בחבירו ופריך הא כל כמיניה אפי׳ הוא בעלמו אתי לידי הזמה דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד והוי כלא סתר את דבריו וא"כ הוו שניהם

זוממין ומשלמין ממון: כיצד שמין. חותו זכות שיש לו

לבעל בכתובתה דמה שהיא תחתיו יותר מאם גרשה לפי שאתה מולא אותו יפוי כח שיש לו לבעל במה שהיא תחתיו בב' דרכים האחד אם ימכור לאחר זכות ספיקו שאם מתה יירשנה והשני הוא יהנה מאשתו זכות ספיקה שאם תחאלתן או תתגרש שהיא תמכור לו בדמים מועטים ובענין זה יפה כח זכותו יותר מאם (ה) למכור הוא זכות ספיקו כילד הרי שהיתה כתובתה ק' מנה אם בא למכור זכות ספיקו יתן לו הלוקח נ׳ מנה נמצא שוכות הבעל כמה הוא במה שהיא תחתיו עולה לנ׳ מנה בדרך זה וכשהיא מוכרת כתובתה עולה זכותו ס' מנה לפי שחין זכות ספיקה שוה כמו זכות ספיקו חדא שהוא מוחזק ועומד והיא מחסרא גוביינא ועוד שהוא אוכל חמיד פירות הקרקע המיוחד לכתובתה ולא היא ולכך יו כשהוא מוכר זכות ספיקו בנ׳ מנה החשה מוכרת זכות ספיקה הן לבעל הן לאחר במ' מנה הרי לך שיקנה מאשתו זכות ספיקה שתהא לו כל הכתובה של ק' מנה במ' מנה והשתח בדרך זה עולה יפוי כח וזכות הבעל במה שהיא תחתיו למ׳ מנה כדפירשתי ולכך מבעי ליה כילד שמין

מי אמרינן דשמין לאשה כמה אדם רולה ליחן בזכות ספיקה דהיינו ארבעים וכל השאר דהיינו ס' מנה ישלמו שכל השאר (ו) מפסידין אותו בעדותן שמעידין שגירשה שהרי היו מחייבין אותו כל הכתובה ולישנא דמתני׳ משמע הכי דקתני אומדין כמה אדם רולה ליתן שאם נתארמלה או נתגרשה משמע דשמין באשה או דלמא הא לא אמרינן לשום באשה לחייב העדים לשלם כל הכתובה חוץ מזכות ספיקה כדפי׳ שמא לא היה נפסד בעדותם כולי האי דשמא לא תמכור לו האשה זכות ספיקה ולכך אין לנו לשום באשה כדפירשתי אלא שמין בבעל כמה יחנו לו בזכות ספיקו אם ימכור בה דהיינו כ' מנה וכך ישלמו לו העדים שכך מפסידין אותו ושאם נתארמלה או נתגרשה דמחני׳ לאו למימר דשמין באשה אלא ה״ק אומדין כמה אדם רולה ליתן בכתובה (1) זו שהיא תלויה בספק שאם תתאלמן או תתגרש תגבנה היא ואם מתה יירשנה בעלה ושמין בית דין זכות ספיקו ויתנו לו: מעידין אנו באיש פלוני שגירש אשתו וכו'. וא"ת וליחייבו שאר כסות ש'(ועונה) דהא מפסידין לאשה וי"ל דמיירי שמעשה ידיה שהן יובידו שוין כשאר כסות (ועונה) ועוד י"ל שאומרת גירשתני וא"כ מחלה לבעלה אותן (ג') דברים ואע"ג דאמרינן האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת ה"מ היכא דליכא עדים אבל היכא דאיכא עדים לא כדאמרינן בכתובות פרק האשה שנתארמלה (דף כב:):

איכא הוא אללן: אמר רב פפא באשה. שמין כרב נתן ובכתובתה לא ישלמו לו אלא העודף בכחובתה על הדמים הללו אבל לא נכסי מלוג שלה ואע"פ שאף נכסי מלוג היו מפסידין אותו בעדותן מלאכול פירות בחייה ומלירש אותה במוחה אין משלמין דיכולין לומר אנו לא העדנו אלא על כחובחה ולא ידענו שהיו לה נכסי מלוג. ואני לא כך שמעחיה וכך שמעתי רב חסדא אמר בבעל לפי מה שהן נכסי הבעל אם עידית אם זיבורית אומדין את טובת הנאחה (ב) כשהלוקח מדקדק בכך רב נתן אמר באשה ובא רב פפא ופירש מאי ובאשה דקאמר רב נתן בכתובתה שאם ייחד לה קרקע לכתובתה בו ישומו. ולבי מגמגם בה חדא היכי מחייבינן להו זכות ספיקה הלא לא היו מפסידין אותו אלא זכות ספיקו ועוד דהכי איבעי ליה למיתני רב חסדא אמר בנכסי הבעל ותו היכא דייחד לה שדה לכתובתה מאי טעמא דרב חסדא דפליג:

ואע"ג

דעת זה הבעל בכמה מן

המעות יתרצה זה למכור כתוכת אשתו בטובת הנאה כענין שפירשנו למעלה. זרב נתן בר הושעיא אמר בדעת האשה אומדין ושמין בכמה תתרצה אשה זו שתמכור כתובתה בטובת הנאה כמו שפירשני למעלה ^{ג)}. ורב פפא הוסיף על דברי רב נתן ואמ באשה ובכתובתה הו שמיו 7) נמצא רב נתו ורכ פפא חולסיו על רב חסרא ורבו עליו: וכאו חסרים מו הכתב ג' שיטיו וחציו:

רבינו חננאל

אמר רכ יהודה אמר רכ עד זומם משלם לפי חלקו. כגוז שבא ואמר אנו פלוני ופלוני העדנו והוזמנו בביח דינו של פלוני וחייבונו ממון זהו משלם לפי חלקו. סד"א כיוז דלחבריה לא מצי לא משלם קמ"ל דמשלם לפי חלקו. אבל שהעיד אם חוור כו ואמר שקר העדתי לאו כל כמיניה כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד. וכי האי גותא לא לו סגיא דאינו משלם על פי עצמו אלא עדותו שהעיד עדות נכונה חשבינן ומתקיימת. וכן אם נמצא אחד מן העדים זומם אינו משלם כלל דתניא לעולם איז שניהן. אבל אם הוזמו כולן משלמין כל אחד לפי חלקו דתנן משלשין במעות ואין משלשין . במכות ³) אבל העידו שחייב מלקות ונמצאו זוממין כל אחד לוקה: מחני׳ מעידנו את איש פלוני שגירש את אשתו ולא נתן לה כתובתה והלא בין היום בין למחר סופו ליתן לה כתובתה אומרין כמה אדם רוצה ליתן נתאלמוה או נתנרשה ואם מתה יירשנה בעלה: כיצד שמין. אמר רב חסדא בבעל. רכ נתן בר הושעיא פפא כאשה ובכתוכתה שגירשה בעלה ונתו לה כתובתה תמצאו זוממיי כתובתה אלא לפי טובת הוא מפורש בפרק החוכל בחברו (פת: פט.; הלכה חרש שוטה וקטן פגיעתן רעה כו׳ כן בכאן משלמין בכתוכת אשתו והיא תחתיו: כיצד אומדין כמה אדם רוצה ליתו בכתובתה של זו שאם תמות אשה זו בחיי בעלה ויירשנה בעלה יזכה בה הקונה אותה מן נתגרשה תגבה כתובתה ואבדו מעות הקונה וזהו שהיו מפסידין הבעל בעדותן שגירשה והוא שוממו לעשות לבעל. ווחלקו בזה רב חסדא אמר בבעל שמין אומדין . כמה אדם רוצה ליתן כדי לקנות מזה הכעל מה שיירש כתובת אשתו לכשתמות והיא תחתיו כענין שפירשנו למעלה). ישומא זו רב חסדא

ל) פי לא מכעיא וכיה בטור חיית סיי לא בשם רבינו ועי שיין שם פייק א' שהאריך בזה: נ) כילד כוי: ג) עי רשיי ובערוך ערך שמין א': ד) דברי רייפ לא פירש רייח ועי רשיי ובעל התאור ורמב"ן מלחמות והחידושיו ובעריך שם ובריטב"א:

שמיטין הל' יד סמג

עבין קמט טוש"ע ח"מ סר סו סעיף כ וסער יכ:

שו ב מיי שם הלי עו

:הי מעיף יח:

שו ג מיי שם הלי ע

ניוש"ע שם סעיף י:

אישות הלכה ע סמג עשין תח טוש"ע אה"ע סי"

לת סעיף ה בהג"ה:

ח ה מיי פי"ג מהלכות

לאוין קע טוש"ע ח"מ סי"

רכז סעיף כא:

ים ו מיי' פ״ט מהלי שמיטין הלי י סמג

עשין כו טוש"ע ח"מ כיי

סו סעיף ע: ד ח מיי' פי"ג מהלי

עשיו לד טוש"ע ח"מ שי

עג פעיף א:

לאויו סה טוש"ע א"ח סי׳

שיו סעיף ג: בד י מיי פייז מהלי מקואות הלכה י

סמג עשין רמח טוש"ע י"ד

םי רא סעיף כג:

ומעיף כה:

הגהות הב״ח

הלאו מאימה:

רבינו חננאל

אמר וב יהודה אמר

את חברו לי' שנים איי

דאחר עשר שנים אתי

מיהא לא קרינן ביה לא

רוצה ליתז ויהא בידו אלף

זוו בין ליתנם מיכן עד

שלשים יום וכין ליתגם

מיכן ועד עשר שנים ואי

---. אמרת המלוה לעשר שנים

שביעית משמטתו כולהו

דהא אי אפשר לעשר

שנים כלא שמיטה. ודחה

במלוה על המשכוז או

בחני ממלום את חברו על

המשכח והמופר שטרותיו

לב״ד אין משמטין. ואמר רב יהודה אמר שמואל

שלא תשמטנו שביעית כו׳. ואסיק׳ אמר רב ענן

לדידי מיפרשא לי מיניה

דמר שמואל על מנת שאין

אונאה על מנת שאיז בו

הכא ומי על מוח שלא

טוש"ע שם סעיף כד

בא ט מרי

מלוה הלכה ה סמג

שנת הלכה י סמג

פ"י מהר׳

מכירה הל' ג סמג

לו., כ) וקדישין יע: יש"גן,

נ) ב"מ נח. כחובות פד., ד) וב"מ נ"ח:), ה) ס"ח לי.

ו) ותוספתי דנ"מ פרק ין,

ו) והדישיו לו: יש"כו.

בד"ה למר שמואל וכו׳

פירוש על זהן, כן) גירסת

מהר"ם, י) ר"ה י: וגדה מד:

מה.ו. כ) שנת מח.,

ל) עירובין כט: מקיאר׳ פ״ז

מ״ג. מ) סוליו כו. מהוחות

ס"ו מ"ה, ג) [דברים טו],

ם) ושביעית פ"י מ"לו.

מו רש"ם המלוה ע"מ.

ש) וייתר מכוחר כתום׳ דכ"ב

סמה: ד"ה יחיו השביעית

כוין, ל) רש"ח מ"י, ק) רש"ל,

ו. ווה דבר השמטה

שמוט כל בעל משה ידו

ינש את רעהו ואת אחיו

2. השמר לה פו יהיה דבר עם לבבר בליעל

לאמר הררה שנח השבע

שנת השמטה ורעה עינך

בְאָחִיךְּ הָאָבְיוֹן וְלֹא תְּתַּן לו וקרא עליור אל יִי

והיה כך מטא:

בי קרא שמטה ליי:

איכא דאמרי המלוה חבירו (בשמר) לעשר שנים אין שביעית משמשתו. אומר ר"ת דהלכה כלישנא בתרא דה"נ מתני מסייע ליה וקשיא ללישנא קמא (א) ובאוהרות הגיה ר"ת (שומן עשר

טוכסף) כי ילונו ולא במשפט בחלי ימין יעזבנו:

שמרותיו לב"ר. פירש הקונט׳ דהיינו פרוזבול ולא נראה דהא במסכת שביעית (פ"י מ"ב) תני המוסר שטרותיו לב"ד והדר קתני פרוזבול אינו משמט אלמא תרי מילי נינהו לכך נראה דתרי מילי נינהו ומוסר שטרותיו

לב"ד מדאורייתא אינו משמט: **ושמואל** אומר אין דו עי אומר אין לו עליו אונאה. וח״ת דמי הכא השביעית ודאי עקר אבל התם מי יימר דעקר כדאמרי׳ בהוהב (ב"ת דף נא:) שנשתא לא יהא בו אונאהן וי"ל דה"ל מי יימר דעקר שמח

יפרע לו קודם: על מנת שאין בו אונאה הרי יש בו אונאה. פי׳ הקונטרם על מנת כו׳ כלומר אני מבטיחך מאונאה שחין בו והרי יש בו אונאה דהויא מקח טעות שכחש (כ) ולא נראה דהיכי מדמה ה"נ על מנת שלא תשמטני שביעית שביעית משמטת והתם לא

שייך טעמא דמקח טעות ולכך פי׳ רשב"ם ע"מ שאין בו אונאה משמע שלא יחול איסור לאו דלא תונו על המקח וע"כ הוא חל שאין יכול קמת ובאזכרות הגיה: (כ) ד"ה על כו׳ שכחש לו לבטל (0) מאומה אונאה ע"מ שאין לך ולה: (ג) בא"ד לכטל עלי אונאה כלומר שלא תחבע לי האונאה אלא תמחול לי תנאו קיים שמואל המלוה לא יגוש השתא יגוש. ומסייעא ליה מהא

וה"נ על מנת שלא תשמט שביעית כלומר שלא יחול איסור שביעית אם אקת ממך אחר השמטה שביעית משמעתו והשתח ניחה שהן שוין: דכי האי גוונא (המלוה

סוף אתי לידי לא יגוש מתיב רב כהנא אומדים כמה אדם רוצה ליתן ויהיו אלף זוז בידו בין ליתן מכאן ועד ל' יום ובין ליתן מכאן ועד עשר שנים ואי אמרת שביעית משמטתו כולהו גמי בעי שלומי ליה אמר רבא הב"ע במלוה על המשכון ובמוסר שטרותיו לב"ד דתנו מאהמלוה על המשכוז יוהמוםר שטרותיו לב"ד אין משמיטין איכא דאמרי א"ר יהודה אמר שמואל המלוה את חבירו לעשר שנים :אין שביעית משמטתו ואע"ג דאתי לידי לא יגוש השתא מיהא לא קרינן ביה לא יגוש אמר רב כהנא אף אנן נמי תנינא אומדין כמה אדם רוצה ליתן ויהיו אלף זוז בידו בין ליתן מכאן ועד ל' יום ובין ליתן מכאן ועד עשר שנים ואי אמרת שביעית משמפתו כולהו נמי בעו שלומי ליה אמר רבא הכ"ע במלוה על המשכון ובמוסר שטרותיו לב"ד דתנן המלוה על המשכון והמוסר שטרותיו לב"ד אין משמיטין ואמר רב יהודה אמר שמואל האומר לחבירו ע"מ שלא תשמטני שביעית שביעית משממת לימא קסבר שמואל מתנה טל מה שכתוב בתורה הוא ייוכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל והא איתמר יהאומר לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה רב אומר היש לו עליו אונאה ושמואל אומר אין לו עליו אונאה הא איתמר

עלה מאמר רב ענן לדידי מפרשא מליה מיניה דשמואל על מנת שאין לך עלי אונאה אין לו עליו אונאה על מנת שאין בו אונאה הרי יש בו אונאה ה"נ יעל מנת שלא תשמטני בשביעית אין שביעית משמטתו ע"מ שלא תשמטני שביעית שביעית משמטתו תנא ייהמלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתובעו פחות מל' יום סבר רבה בר כר חנה קמיה דרב למימר ה"מ במלוה בשמר דלא עבד איניש דטרח דכתב שטר בציר מתלתין יומין אבל מלוה על פה לא אמר ליה רב הכי אמר חביבי "אחד המלוה בשמר ואחד המלוה על פה תניא נמי הכי המלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתובעו פחות משלשים יום אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה אמר ליה שמואל לרב מתנה "לא תיתיב ייאכרעיך עד דמפרשת לה להא שמעתא מנא הא מילתא דאמור רבנן המלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתובעו פחות מל' יום אחד המלוה בשמר ואחד המלוה על פה א"ל דכתיב יקרבה שנת השבע שנת השמטה ממשמע שנאמר קרבה שנת השבע איני יודע שהיא שנת שמטה אלא מה תלמוד לומר שנת השמטה לומר לך יי[יש] שמטה אחרת שהיא כזו ואיזו

זו המלוה את חבירו סתם שאינו רשאי לתובעו בפחות משלשים יום ידאמר מר שלשים יום בשנה חשוב שנה ∘ואמר רב יהודה אמר רב ≃הפותח בית הצואר בשבת חייב חמאת מתקיף לה רב כהנא וכי מה בין זה למגופת חבית א"ל זה חבור וזה אינו חבור ואמר רב יהודה אמר רב ישלשת לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב של יין ומראיהן כמראה יין וגפלו למקוה לא פסלוהו מתקיף לה רב כהנא וכי מה בין זה למי צבע דתנן לה' יוסי אומר ימי צבע פוסלין את המקוה בשלשת לוגין א"ל רבא התם מיא דצבעא מקרי הכא חמרא מזיגא מקרי והתני רבי חייא הורידו את המקוה אמר רבא לא קשיא הא רבי יוחגן כן גורי הא רבגן דתגן שלשת לוגין מים חמר

השמטנו שביעית אין שביעית משמטתו על מנת שאין השביעית משמטתו שביעית משמטתו 🖰: תניא המלוה את חברו טתם אין רשאי לתובעו פחות מלי יום אחד מלוה בשטר ואחד מלוה על פה. מנא הני מילי מוכתיב קרבה שנת השבע איני יורע שהיא שנת השמטה מה ת"ל שנת השמטה אלא יש לך שמטה אחרת שמשמטת כשנת השבע ואיזו היא זה המלוה את חברו סתם שאין רשאי לתובעו פחות מל' יום שהן חשובין כשנה דאמר מר שלשים יום בשנה חשובים שנה: אמר רב הפותח כית הצואר בכגד בשבת כשגגה חייב חטאת. ואינו דומה למגופת החכית שמותר כי זה חיבור ומגופת החכית אינה חיבור, אמר רכ גי לוגין מים שנפל לחוכן קורטוב יין (ומראהו) (ומראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו. ולא דמו למי צבע דפוסלין בגי לוגין ההמם מיא דצבעא מיקרו והמים הן שפוסלין המקוה הכא חמרא מויגא מיקרי, איני והתני ר' חייא הורידו את המקוה. כלומר ג' לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב יין הורידו את המקוה מהכשירו. ופירק רבא רב דאמר כר' יוחנן בן נורי ור' חייא כרבנן דתנן (בתקואות פי) מרוך ג' לוגין

ואט"ג דהשתא. בשביעית לא קרינא ביה לא יגוש שהרי אם בא לנגשו בלא שביעית נמי אינו יכול לא אמרי׳ כיון דלא הרינן ביה לא יגוש לא קרינן ביה טשמוט דסוף אתי לידי לא יגוש והכי משתמע ביה הרא לא יגוש בזמנו את רעהו כי הרא שמטה הודם לכן:

דברים טו ט

מוסף רש"י

על מנת שאין לך עלי ארנאה. על מנת שחין לך עלי דין אונאה אמכור לך לו עליו אונאה. דמתנה על של חורה הוא אל חונו (שם). על מנת שאין בו ארנאה. אם אמר כלשון זה אין זה לשון מחילת הונחה אלא לשון תביעת אונאה, דעל מנת שחין בו אונאה אמר והרי יש כי ומקח טעות נמי היי ואם רצה למזור מוזר לגמרי (ב"ני הפותח הצו**אר**. הצואר. של חליק לכחמילה, חייב חטאת. דהשתל קחשר ליה מנל וחייב משום מכה בפטיש והיינו גמר מלאכה ושכח למגופת חבית. (שם קמו.) מכיח חדם סכים ומסיו לם כלשה בסייף ומניחה האורחים שם מחום. וזה אינו חיבור. מגוסה חינה מן החבית עלמו ואע"פ שלבוקה כו אינו חשוב חיבור שהרי לינטל עומדת, אכל כשנארג כולו חיבור

או לפניט הגידסא רכא: בן כ"ה גירשת רבינו יה"ט דעל מנת שלא תשמיטנו (בכניו הפעיל) שכיעית היא לאילו אמר על מנת שלא השמיט אתה הלוה את החוב בשביעית. בי שביעית הוא כמו בשביעית בידשת השמטנה ושמות כג יאו:

ואע"ג דהשתא לא קרינן ביה ילא יגוש

מוסר שטרוחיו לכ"ד. הוא פרוזבול שהתקין הלל שכתוב בו מוסרני לכם פלוני ופלוני הדיינין שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי שחגבנו כל זמן שארנה ש: אין משמיטין. דלא קרינן ביה לא יגוש שהרי אינו תובע כלום: לדידי מיפרשה לי כו' הין לו עליו אונאה. שהמתנה על מה שכתוב בתורה תנאו קיים ואם אמר לו ע"מ שאין בו אונאה אין זה מתנה שימחול לו אונאתו אלא הוא התנה עמו שאינו אונהו במכר זה והרי אנו תורה אור השלם רואים שיש בו אונאה ובהאי מודה שמואל דיש לו עליו אונאה. ה"נ אם אמר לו שלוה הלוני על מנת שלא תשמטני אתה בשביעית תנאי הוא זה ואע"פ שהתנה על מה שכתוב בתורה תנאו קיים אבל אם אמר לו על מנת שלא תשמטני שביעית השביעית אינה מסורה בידו להתנות שלא תהא השביעית משמטת לפיכך אין כאן תנאי: הכיבי. תרגום של דודי. רבי חיים אחי אביו היה: שהוא כוו. שקרויה שנה: הפוחח בים הלוחר. שעשה פה לחלוק מדש: **הייב.** שתיקן כלי. האי דנקט לה הכא משום דאמר רב יהודה לעיל המלוה את חברו לעשר שנים כו׳ ואותביה רב כהנא נקט נמי לכולהו הנך מילי דשמעתין דאמרינהו רב יהודה ואותביה רב כהנא: וכי מה בין זה למגופת החבית. דחמרינן בפרק חבית שנשברה (שנת דף קמו.) דמתיו רחשה בשבת בסייף לפתוח את החבית: זה. דבית הלואר היה חיבור הלכך פתח חיקון חדש הוא זה אבל המגופה אע"ם שהיא טוחה על

פי החבית בטיט אין זה חיבור והוה לה כפתוחה ועומדת: מסר קורעוב. לא גרסינן ברב יהודה: לא פסלוהו. זיל בתר חוותה ויין הינו פוסל הת

המקוה ופסול מקוה במים שאובין

מדרבנן הוא: והפני ר' חייא. שלשת

לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב יין

ומראיהן כמראה יין ונפלו למקוה:

הורידו את המקוה. מהכשרו לפסול:

הא ר' יוחגן כן נורי. רב כרבי

יוחנן בן נורי דאויל בתר חזותא:

ממר

.(00)

חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב יין ומראיהן

כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו יוכן ג'

לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב

חלב ומראיהן כמראה מים ונפלו למקוה לא

פסלוהו ר' יוחנן בן נורי אומר הכל הולך

אחר המראה (4) הא מיבעיא בעי לה רב פפא

דבעי רב פפא רב תני חסר קורטוב ברישא

אבל שלשה לוגין לתנא קמא פסלי ואתא ר' יוחנן למימר הכל הולך אחר המראה ורב

שומר כר' יוחנן בן נורי או דלמא ברב לא 😕

תני חסר קורטוב ברישא ור' יוחנן בן גורי כי

פליג אסיפא הוא דפליג ורב דאמר כדברי

הכל לרב פפא מיבעיא ליה לרבא פשיטא

ליה יאמר רב יוסף לא שמיעא לי הא

שמעתא אמר ליה אביי את אמרת ילה ניהלן

והכי אמרת ניהלן דרב לא תני חסר קורטוב

ברישא ורבי יוחגן אסיפא פליג ורב ראמר

כדברי הכל ואמר רב יהודה אמר רב יחבית

מליאה מים שנפלה לים הגדול הטובל שם

לא עלתה לו מבילה חיישינן לשלשה לוגין

שלא יהו במקום אחר ורוקא לים הגרול דקאי

וקיימא אבל נהרא בעלמא לא תניא נמי הכי

חבית מליאה יין שנפלה לים הגדול הטובל

שם לא עלתה לו מבילה חיישינן לשלשה

לוגין שאובין שלא יהו במקום אחד יוכן

ככר של תרומה שנפל שם ממא מאי וכן מהו

דתימא התם אוקי גברא אחזקיה הכא אוקי תרומה אחזקה קמ"ל: מתני" יימעידין אנו

באיש פלוני שחייב לחבירו מאתים זוז ונמצאו

זוממין לוקין ומשלמין שלא השם המביאו

לידי מכות מביאן לידי תשלומין דברי ר'

מאיר וחכ"א כל המשלם אינו לוקה מעידין

אנו באיש פלוני שהוא חייב מלקות ארבעים

ונמצאו זוממין לוקין שמונים משום

ילא תענה ברעך עד שקר ומשום

יועשיתם לו כאשר זמם דברי ר' מאיר

וחכ"א יאין לוקין אלא ארבעים: גכו"

בד א ב מיי׳ פ״ז מהל׳ מקואות הלכה סמג עסין רמח טוש"ע י"ד מי כא מעיף כג: ול"ל פ"ו הלי ין סמג שם: בה ד (פס): בר ה מיי פיים מהלי עדות הלי א ופיים טס"מ סי' לח: בז ר מיי פי"ח מהלי מדוח הלי א סמג

רבינו חננאל

עשין קי:

וחסר קורטובן מים שנפל לתוכן קורטוב יין ומראיהן כמראה היין ונפלו למקוה לא פסלוהו. ג׳ לוגין חסר קורטוב וגפל לתוכן קורטוב חלב והדי מראיהו כמראה מים ונפלו למקוה לא פסלוהו ר׳ יותנן בן נורי אומר הכל הולך אחר הגראה: איני דפשטה רב כר׳ יוחנז בז נורי ור׳ חייא כרבנן יהא רב פפא מיבעיא הוה בעי לה (ואמר) והוה אמר רב ברישא דמתני הכי תני לה ג' לוגין מים תסר קורטוב ונפל קורטוב יין לא פסלו המקוה הא ג' לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב יין פסלי המקוה ור׳ יוחנו בז הנראה וכיון אחר שמראיהן כמראה אע״פ שנפל לתוך ג׳ לוגין לא פסלו המקוה ורב דאמר כר׳ יוחנן בן נורי או דלמא מתניתין ג' לוגין שנפל לתוכן קורטוב יין לא פסלו המקוה תני לה ורב דאמר לדכרי הכל ור׳ ייתנן בן גורי בחלב הוא דפליג ואסיפא דקתני ג׳ לוגין חסר קורטוב הוא דפליג אבל ארישא מודה. ואמרינן רב פפא הוא דמיכעיא ליה אבל רבא פשיטא ליה. וראינו משניות מדוקדקות שאין דמתניתיו חסר קורטוב 6) וקיימא לן כרב לדברי הכל ג), קורטוב מפורש בהמוכר את הספינה ודף צו שהוא חלק א' מח' בשמינית: רב יוסף כשחלה איעקר ליה תלמודיה ושכח ממנו לפיכך היה אומר שמיעא לי הא שמעתא וכר מפורש בנדרים: אמר רב חבית מליאה מים שנפל לים הגדול הטוכל באותו מקום לא עלתה לו מכילה לפי שאי אפשר ג' לג' לוגין מים שלא יהיו במקום אחד. ותניא כוותיה. ודווקא מיא אכל בנהרות דמשרי לא. תניא בתוספתא ? חבית שנשברה בים ומרא׳ אותו מקום כמרא׳ ין הטובל באותו מקום לא עלתה לו טבילה ולא עוד אפילו נפל שם ככר

של תרומה טמא: מתני׳

וקאמר לא עלתה לו טבילה משום מים שאובין ולא נראה דהא מדשוי להו השקה כמחוברים לטהרם מטומאה הוא הדין לענין את המקוה כי האי תנא סבירא ליה: לא פסלוהו. טעמא דסיפא טבילה נמי ועוד דאמרינן בבילה נדף יח: ושם) מטבילין כלי על גבי

לגו מנא הא המים שבתוכו שאובין ולא מיערבי ובהשקה בעלמא שעדיף להו אלא ודאי נעשין מחוברין גם לענין טבילה לכך נראה דגרסינן במילמים דרב יהודה חבית מלחה יין ולכך לא עלתה לו טבילה דמי הים קוו וקיימי ושמא עדיין הוא לבור ועומד במקומו (ד) ואיסור ניכר וטובל ביין אבל נהרא בעלמא לא דודאי מתערב במים ואו לא היה בעין ועלמה לו טבילה ומיירי ביין לבן שאינו משנה מראית המים דאי ביין אדום ניחזי אם שינה מראית המים אס לא: תניא נמי הכי חבית מלאה יין. וגם רש"י לה גרים הכה מים כי אם יין דאם לא כן מאי קאמר וכן ככר של תרומה שנפל לשם ממח (ס) והא שונאפיין בעינייהו ולא נתערבו מ"מ אינה מקבלת טומאה (וטהרה) [דטהרו] בהשקה דהרי הם מחוברין למקוה והכי תנן בבילה (דף יח:) מטבילין כלי ע"ג מימיו לטהרו:

מימיו לטהרו והיכי סלהא ליה טבילה

לוקין ומשלמין שלא השם המביאן לידי מכות מביאן לידי תשלומין. פי׳ (ו) מקרא דמביאן לידי מכות דהיינו מלא תענה אינו מביאן לידי תשלומין אלא מקרא ועשיתם לו כאשר זמס ומש"ה לוקה ומשלם משמע דאי ליכא אלא חד קרא אינו לוקה ומשלם וקשה הא אמרי׳ בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף לא. ושם) החוקם פי פרה לדוש בה לוקה ומשלם אע"ג דליכא אלא מד לאו דלא תחסום לכר פירש ה״ר מאיר מבורגוני דה״ק שלא השם המביאן לידי מכות (ו) אינו לריך להביאן לידי תשלומין דתשלומין לא בעו אוהרה דאי בעו אוהרה ודאי לא לקי דלא למלקות אתא כי אם לתשלומין כדאמרינן (לקמן דף יג:)

לאו שניתן לאוהרת מיתת ב"ד אין

לוקין עליו אלא לא בעו אוהרה דליכא

אוהרה בשן ועין וכחיב שלם ישלם

בלא אוהרה הלכך לא מענה למלקות

אתא וכן בהך דלא תחסום ע"כ דאוהרה דלא תחסום לא אתיא אלא למלקות דמשלומין ממילא נפקא דכיון דאינו רשאי לחסום דין הוא שישלם מה שראויה לאכול באותה שעה דליכא למימר דאוהרה אתא לממון ולא למלקות דחם כן לכתוב קרח בלשון עשה החכל שור בדישו ושמענה שפיר דאם לא האכיל חייב אלא ע"כ אזהרה כי אתא למלקות אתא:

בו שהם עומדים במקומם: חבית של יין גרסינן בברייחא והכי בשלמת גרסינן בתוספתא (דמקואות פ"ה ה"ט): וכן ככר של תרומה שנפל שם. אחר שטבל זה ועלה: **טמא.** שמא היין עומד במקומו ונטמא מחמת האדם וחזר וטימא את הככר: **מאי וכן.** פשיטא כיון דחיישת לשמח היין עומד במקומו איכא למיחש שנטמא הככר: **מהו דחימא**. אף על גב דלגבי טבילה חיישינן לגבי ככר לא חיישינן דהא מילחא ספיקא היא אי קאי יין בדוכחיה אי לא וגבי גברא הוא דאמרינן לא עלחה לו טבילה אוקי גברא אחוקיה שוהוא טמא היה ובטבילת ספק אתה בא לטהרו אל תטהרנו מספק והכא נמי אוקי תרומה אחוקה והיא בחוקת טהורה קיימא קמ"ל: מרגר" שלא השם המחייבו מלקום מחייבו השלומין. מלקות משום לא מענה ומשלומין משום כאשר זמם: השם. המקרא: כל המשלם אינו לוקה. דכתיב כדי רשעתו משום רשעה אחת אחה מחייבו ואי אחה מחייבו משום שתי רשעיות. ובמסכת כתובות (דף לב:) מקשינן ונימא כל הלוקה אינו משלם וילקו כל הזוממין ולא ישלמו ומשנינן בפירוש רבתה תורה עדים

זוממין לחשלומין ויליף לה התם: אין לוקין אלא ארבעים. משום כאשר זמם אבל משום לא תענה לא לקי כדמפרש בגמרא: גבו" מעידנו באיש פלוני שחיים לחבירו מאחים זה ונמצאו זוממין לוקין ימשלמין דברי ד' מאיר. 🌐 פי׳ לוקין שעברו על לא תענה ומשלמין מדכתים ועשיחם לו כאשר זמם. וחכ״א כל המשלם אינו לוקה

בשלמא

מסר קורטוב גרסיטן הכל ברישה ובסיפה: ל6 פסלוהו. משום אמד רב יהודה אמר רב חבית מלאה מים. כך גיר' הקונטרס דחסרו קורטוב אבל אי הוו מעיקרא שלשת לוגין שלמים ונפל לתוכן קורטוב יין ומראיהן כמראה יין פסלוהו. והא דמני רבי חייא הורידו

> נמי משום לחקר קורטוב הוי וגבי יין נמי הוי מלי למיתני כי החי גוונא ברישא וניתנינהו בחדא בבא הכי שלשת לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב יין או חלב בין שמראיהן כמראה מים בין שמראיהן כמראה יין לא פסלוהו אלא כי אורחא דמילתה קתני להו שהיין שהוה חדום הופך את המים ממראיהן אבל החלב אין דרכו להפוך את מראיתן: הכל הולך אחר המראה. וגבי יין אפילו הוו מעיקרת שלשת לוגין שלמין כיון דמראיהן כמראה יין לא פסלוהו. ורב כוותיה סבר ליה וגבי חלב אע"ג דמעיקרא חסר קורטוב הוו משלים להו חלב: והא מיבעיא בעי לה כו'. אהא (ג) פרכינן דאוקימנא לרב כרבי יותנן בן נורי ולח כרבנן: דבעי רב פפח. רב דחמר לעיל לח פסלוהו היכי תני מי תני חסר קורטוב ברישא ואי הוו שלמים פסלו ודלא כרב ואיהו דאמר כר׳ יוחנן או דלמא רב לא תני ברישה חסר קורטוב והמרה למילחיה דלעיל אפילו כרבנן דרבנן תרוייהו בעו שיעורא וחזותא ורב דאמר כדברי הכל דכולי עלמא חזותא מיהת בעינן: לרכם פשיטם ליה. דרב תני חסר קורטוב ברישה דלה בעי תנא קמא אלא שיעורא ורב דקפיד נמי אחזותא כר' יוחנן בן נורי חמרה למילתיה: המר רב יוסף לא שמיעה לי הה שמעתה. תלמידו של רב יהודה אני ולא שמעתי מפיו שמועה זו דאמרן לעילד) בשמיה ג' לוגין מים שנפל לתוכן כו': א"ל אביי כו'. כב יוסף חלה ושכח תלמודום והיה אביי מזכירו מה שקיבל הימנו: ו**את** אמרם ניהלן. כששנית משנה זו אמרת לנו עליה ההיא מימרא דרב יהודה אמר רב יפירשת לנו דרב לא הוה תני הסר קורטוב ברישא ואמר למילחיה לדברי הכל: העובל שם. באותו מקום: לא עלתם לו עבילה. שמא כל מים שהיו בחבית עומדים יחד ושמא בא זה ראשו ורובו במים

שאובין וזה אחד מו הפוסלין את התרומה!! אי אפשר לשלשת לוגין

כו'. לא גרסינן דהא ודאי אפשר. אלא חיישינן לשמא וסיפא דמילתא

מוכחת דמשום שמת הות דאמרינן לקמן טעמת משום דמוקמינן

גברא אחזקיה: סניא נמי הכי. דחיישינן בים הגדול למשקין הנופלין

ל) [עירונין י. וש"נ), ב) נ"ח (\$ לד. ג) כמובות לב:. ד) וג:ו. **ה) וכראימא בנדרים מא.],** ו) ושבת יבים. ז) יהול בחזקת טמא רש"ל, ק) נ"ל טריף, ע) גיר׳ רט״ח.

תורה אור השלם ו. לא תרצח לא תנאף לא תגנב לא תענה ברער עד שקר:

שמות כיב 2. וְעֲשִיתְם לוֹ כָּאֲשֶׁר זְמֵבּם לַעֲשׁוֹת לְאָחִיוּ וֹבַעַרְתְּ הָּרָע מִקְּרְבֶּךְ: דברים יט יט

הגהות הב"ח

(מ) נמ' המרלה והא מיכעית: (כ) שם ורב ראמר (ג) רש"י ד"ה והא כו' מהם פריך דמוקימנה: (ד) תוב' ד"ה ממר וכו' במקומו ואינו ניכר: ד"ה מניל וכו׳ דאע"פ דהוו טתח האע"פ החד בעינייהו וכו' מ"מ הככר אינה מקבלת: (ו) ר"ה לוקין וכו' פי' רש"י מקרא: (ו) בא"ר מביאו תשלומין כלומר חיני : לריך

מוסף רש"י

ומראיהן כמראה י כו' לא פסלוהו. דאע"ג דאיכא ג' לוגין שלמים, כיון דחוותייהו לא פסלי וחוי פסלי (חולין בו.). שנפל לתוכן קורטוב חלב. שאינו דוחה את מראה המים, ומראיהן כמראה מים. כיון דליכה שיעורה במיה לה פסלי. ומזומס נשמו. הכל הולר אחר המראה. דכי היכ ראולת ברישה בתר חזומה ואמרת לא פסלוהו. סיפא זיל כמר (DD). ואימא פסלוהו לא שמיעא לי שמעתא. דרב יוסף מלמידו דרב יהודה שהוא מלמיד של רב ישמואל, וחלה רב ייסף ונעקר חלמודו, וכשהיה שומע מימרה דרב ושמוחל וחינו לאיתה שמועה, מסתיה ולאו חלתיבו של רב יהודה אני ולא אמר לי שמועה זו ואביי חלמידו מזכירו :ודה למ נו־ף לה ביהלן. קודם חילייך (נדה למ.). שלא השם המביאן לידי מכות כו'. המקרא המכיחו לידי מלקית אינו מביאו לתשלותין, מלקות מלא מענה, משלומין מכחשר ומס, יכיון דשני שמות הן מייב על שניהם וכתובות

אסם אסיבו וכו׳ וא"ת ומאי פריך והא בכתובות מוקי האי ומחידוש לא ילפינן לממונא: איכא דמסני לה. להא דעולא: לומר

אמר ריש לקיש גמר מעדים זוממין מה

כרבטן דר"מ אלמא פליגי רבטן אפי" גבי קנס וי"ל דודאי בין לר"מ בין לרבטן ליכא חילוק בין ממון לקנס לענין דין דלוקה ומשלם

דהת מכדי רשעתו ילפיטן ליה וכדי רשעתו כתיב גבי עדים זוממין הלכך לר' מחיר דסבר עדים זוממין קנסת הוא ושפיר ילפיטן להו

ממוציא שם רע למימרא דלוקין ומשלמין א"כ כדי רשעתו דנכתב גבי דידהו דממעט שתי רשעיות ליכא לאוקומה במלקות וממון וצריכי

לאוקומי במיחה ומלקום כדאיתא בפ׳ אלו נערום א״כ ודאי אמר ר״מ בכל דוכתי דלוקה ומשלם אף לגבי ממון דמהיכא חיחי למעוטי

אבל רבנן דסבירא להו דעדים זוממין ממונא הוא לכך לא ילפינן ממוליא שם רע דלוקה ומשלם והלכך דרשינן מקרא מכדי רשעתו

במספר למעוטי שתי רשעיות במלקוח וממון דאינו לוקה ומשלם מעתה יאמרו רבנן בכל מקום אף גבי קנס דאינו לוקה ומשלם מכדי

רשעתו דהא משמע שפיר דאתי למעוטי כל כ' רשעיות בין ממון בין קנס: דא לא קשיא ר' יהודה לא סבר לה בר"ע. דאמר עדים

זוממין קנסא הוא משמע הכא דלר"ע דאית ליה דעדים זוממין קנסא לית לאו שאין בו מעשה לוקין עליו דלא מלי יליף מהאי דינא

וקשה דהה ר"ע אמר (נקמן דף 65:) המקיים כלאים בכרם לוקה ופירש בערוך דהיינו שמנים אוחו בסוף שדהו כשמלאה זרועה דהוי

לאו שאין בו מעשה לכך נראה דהמקיים כלאים בכרם היינו שעשה גדר סביב הכלאים שי אלא מה להצד חשוה שבהן שיש בהן צד

חמור. זה אין לרוך התראה יאוה לוקה ומשלם ותימה דהא אין זה פירכא שוה ופירש ר"י דפריך שכן הם משונים ביותר משאר מלקיות

שאין לריך החראה יאמה שאין כן בשאר מלקיוח ועוד יש לומר שכן יש בהם לד חמור שהן לוקין על דיבורם שלא עוו אלא במולא

פיהם דהפי נמי פריך בירושלמי לעיל גבי ההיא דגמרינן ממוציא שם רע ופריך מה למוציא שם רע שכן דיבור הוא ור' יהודה (ד) סבר

לד חמור לא פריך לפי׳ לדירושלמי דעדים ווממין בדיבורן איתעביד מעשהים: **ורבנן** האי לא תענה מאי עבדי ליה. דהא דקאמר

לעיל גבי לא מענה משום דהוי לאו שאין בו מעשה היינו אי לאו קרא דוהלדיקו אבל בתר דגלי לן קרא דוהלדיקו דשייך ביה מלקות יש לנו

לומר (ה) דלקי מלא תענה ואם תאמר דלא לילקי ° משום יודהיי לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד ואין לוקין עליו והכא האי לאו שניתן לאזהרת

מיתת ב"ד עדות נפשות מיהו יש לומר דעדיפה משני דלגבי מלקות גופיה אילטריך לחזהרה כדפר"י הבל לעיל גבי מחתים זוו קשה

למה לי כדי רשעתו לומר דלה לקי חיפוק ליה דלה תענה הוי לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד ואין לוקין עליו וכי חימא לגבי אזהרת ממון

(ו) דנפתא מינה לא חשיב לאו שניתן לאזהרת מיתח ב"ד זה אינו דהא אמרינן בפרק מי שהחשיך (שנת דף קנד. ושם) דמחמר בשבת דלא לקי

משום דנפיק מלא מעשה מלאכה אחה ובהמתך וההוא הדי לאו שניתן לאזהרת מיחת ב"ד במלאכת גופו אע"ג דבמחתר גופיה ליכא

שום לד דמיחת ב"ד מכל מקום חשיב ליה לאו שניתן לאוהרת מיחת בית דין כיון דלאו דידיה אחיא נמי למיחת ב"ד הכא נמי לא

שנא וי"ל דשאני הכא דגלי קרא כדאמר רחמנא והיה אם כן הכות הרשע מכלל דלקי משום לא תענה דלא ענש אלא א"כ הזהיר אבל

מ"מ קשה לעיל (די ב:) דפריך ותיפוק ליה מלא תענה ולתה לי והיה אם כן הכוח הרשע לישני אי לאו דגלי קרא הוה אמינא דלא לקי משום

דלא מענה (1) לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד כדפרישית וי"ל דעדיפא מיניה משני ועוד יש לומר דפריך לר"מ דנפקא ליה אזהרה לעדים

זוממין מולה יוסיפו לעשות: לאוהרת דערים זוסמים. והם האמר לעיל גבי מעידים שחייב מאמים זוז לימא האי טעמא לרבכן

למה ליה למימר מכדי רשעתו נפקא ויש לומר דהכי קאמר לאזהרת עדים זוממין שמעידין באיש פלוני שחייב מלקות דלא הוי לקי

ב"ה פג:ז, כ) ולעיל כ: ג.

ב"ק ה.ן, ג) לקמן טו. פסחים

פד. סנהדריו סג. שבועות ג:

חולין פב: נח. קמח: חמורה

ל:, ד) רש"ח יעקב,

כ) נכ"מ לח. ובחים כע:

תמורה ג. סנהדרין סג. לקמן

טו. כ:ן, ו) וקדושין ה: כא.

כתובות לב. סוטה כט:ז,

ם) למלקות וממון. רש"ם,

ט) [וע"ע תוס' ע"ז סל. ד"ה

ר"ע אומרו. יו רש"א ואיז

ה, כ) ולוקה ומשלם. רש"ל.

ל) הירושלתי משום כו׳ מהר"ס, מ) נועי' תוס'

כמובות לב: סד"ה שכן).

כ) לא מענה משום דהוי לאו

שאין לוקין עליו. שהעשה האמור

אחריו מקנתו וכפרתו על עבירת

הלחו: לא מן השם הוא זה. חין

טעם זה עיקר דלאו שניתק לעשה

אין לוקין עליו אלא מפני מה המוחיר

אינו לוקה לפי שהוא לאו שאין בו

מעשה: נמר מעדים זוממין מה

עדים זוממין לאו שאין כו מעשה

ולוקין. עדים זוממין לוקין על

דיבורם בעדי כן גרושה וכן חלולה:

עדים ווממין אין לריכין התראה.

בכתובות אמרינן טעמא באלו נערות

(דף לג.) נתרי בהו אימת כו' אבל

כל שאר עונשין בב"ד של מטה

לריכין התראה: לד חמור לא פריך.

הואיל וחומרו של זה אינו חומרו של

זה אין טעם המלקות תלוי בו:

לאוהרה לעדים ווממין. לענשן בדין

הומה ולא ניתן לעונש מלקות אלא

שלא היה לו לענשן בדין הומה

אלא א"כ הוהיר: והנשארים ישמעו

ויראו ולא יוסיפו לעשוח. הרי

אזהרה בפרשת עדים זוממין כחיב:

בח א מיי פ"ג מהלי

נערה הלכה א סמג לארין כז ועשין נו: בט ב מיי' פ"י מהלי קרבן פסח הלי יח: ל ג מייי פי"ח מהלכות עדות הלכה ד:

גליון הש"ם

נם' מה למוציא שם רט שכן לוקה ומשלם. קשה לי דהיא גיפה נילף דלוקה ימשלם אלא דליכא למילף כן דמה למש"ר שכן קום וא"כ לפרוך בקינור מה למש"ר שכן קנס יאי דפירכת הש"ס דאם ילפי' ממש"ר נילף ג"כ דלוקה ומשלם א"כ הו"ל למנקט ומשלם אבל לא בהך פירכא מה למש"ר. ולפי תירונם בתום׳ כתובות דף לב בשם הרינב"ח דרבנן דר"מ ס"ל דחף אם עדים זוממין הנסא מ"מ אינו לוקה ומשלם דס"ל דכדי רשעתו משמע גם בממנו ומלהום ניחא דלענין אין בו מעשה פרכינן דמה למש"ר דלוקה ומשלם משא"כ בעלמה ראמעט מכדי רשעתו. אכל לתירולם קמא דתום' שם ווה שיטת חוס' הכא בסוגיין דאי אמריי ע"ו קנם ילפינן ממוניה שם רע קשה כנ"ל: שם ורבנן האי לא תענה ברעד עד דם"ד דהם"ם לא תענה וקשה לי הא בכן מפורש דלוקין ואנטריך בזה לא מענה ואי דפירכת הש"ם דלילקי שמונים חד משום כאשר ומם וחד משום לא מענה הו"ל למנקט כך הקושיה דכמו דבבן גרושה לוקין משום לא תענה לילקי הכא שמונים אכל לשון האי לא תענה ברעך עד שקר מחי דרשי ביה הוא מוקשה: תום' ד"ה ורכנן כו' משום דהוי לאו שניתן לאוהרת מיתת ב"ד. משמע דהושייתם דהו"ל מיניה משני ולא ידעתי איד יכול לחרך א"כ חקשי ככן גרושה אמאי לוקה. וגם לחירולם דעדיפא מיניה משני עדיין קשה כב"ג אמאי לוקה הא הוי לאו שניתן לאוהרת מיחת ב"ד.

רבינו חננאל

וכן כמה דהקשו דל"ל לטעמא דכדי רשעתו למה

לא הקשו ביותר דאמאי לקי בב"ג ול"ו ל"ע:

אמרינו כשלמא לרבנן כרי. ופשוטה היא, אלא לר' מאיר דקתני לוקה יאמרינו גמר ממוציא שם רע רכתים כיה ויסרו אותו וכתיב ביה וענשו אותו מלקות וממון כך עדים ווממין לוקין ומשלמין. ופרכינו מה למוציא שם רע שכן קנס כרכתיב וענשו אותו. ושנינו ר' מאיר כר׳ עקיבא סבירא ליה דתנן (לעיק ב.) משום ר׳ עקיבא אמרו אף אין משלמין ע״פ עצמן מכלל ראינון קנס וקי״ל מודה

מכאשר זמם אי לאו הזהיר דלא ענש עונש הגוף אלא אם כן הזהיר אבל לעיל דמיירי מכאשר זמם דממון ודאי לא בעי אזהרה: לשמעתא דעולא אהא דר׳

בשלמא דרבגן כתיב כדי רשעתו כו'. והאי רשע רולה לומר מוליה שם רע. לה מנחמי לבתך בתולים: לוקה ומשלם. דכתיב (דברים כב) ויסרו אותו וענשו אותו ואמרי׳ בכתובות (דף מו.) ויסרו ממון כדמוכח בכתובות (דף לב: ושם) אלא ר' מאיר מאי טעמא פירוש הא כתיב כדי רשעתו דמשמע משום רשעה זה מלקוח וילפיטן לה מקראי: שכן קנם. וכל קנס חידוש הוא

קרא ללוקין ולמיתה וי"ל דכל זה מן

תניא החוסם פי פרה ודש בה לוקה

ומשלם ד' קבין לפרה וג' קבין

לחמור ומוקי לה כר' מאיר דאים

ליה לוקה ומשלם והתם ממון הוא ועוד דאמרינן בפ׳ אלו נערות וכתובות

דף לד: ושם) ר"מ לוקה ומשלם אית ליה

מת ומשלם לית ליה משמע בכל ענין

וכן קשה (3) מדרבנן דע"כ לא פליגי

רבנן עליה דרבי מחיר חלח משום

דסבירא להו דעדים זוממין ממונא

הוא ולכך לא מני יליף ממוליא שם

רע אבל בקנם מודו דילפינן לוקה

ומשלם ממוליא שם רע ובפרק אלו

נערות (ג) (שם דף לב.) גבי קנם פריך

הא קי"ל דאינו לוקה ומשלם פירוש

הפירכא אלא לר׳ מאיר הוה ליה בשלמא לרבנן ייכדי רשעתו כתיב משום למדרש ולומר רשעתו שאין אתה רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו מחייבו משום שתי רשעיות יולא משום שתי רשעיות אלא רבי מאיר מ"ט ללוקין ולמיתה: גמר ממוציא שם אמר עולא גמר ממוציא שם רע מה מוציא רע. וא"ת לילפו נמי עדים ווממין שם רע "לוקה ומשלם אף כל לוקה ומשלם ממוליא שם רע דאע"פ (ה) דהאי לאו מה למוציא שם רע שכן קגם סבר לה יכר' שאין בו מעשה ולמה לי והיה אם בן עקיבא דאמר עדים זוממין קנסא הוא איכא הכות הרשע ויש לומר דמוליא שם רע גופיה לא ידענא דלקי אלא מוהיה דמתני להא דעולא אהא ¤דתניא ילא תותירו אם בן הכות הרשע כדקאמר בפ׳ ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר וגו' נערה שנתפתתה (כתובות דף מו.) בא הכתוב ליתן עשה אחר ל"ת לומר למדנו יסרו מויסרו ויסרו מבן [וכן בשאין לוקין עליו דברי ר' יהודה ר' ייעקיבא בשאין מבן והיה] אם בן הכות הרשע: אומר לא מן השם הוא זה אלא משום דה"ל לה כר"ע דאמר עדים לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו זוממין קנמא הוא. פי׳ מעשה אין לוקין עליו מכלל דר' יהודה סבר ולהכי יליף ליה ממוליא שם רע ילאו שאין בו מעשה לוקין עליו מנא ליה ורבנן סברי ממונא הוא ולהכי לא אמר עולא גמר ממוציא שם רע מה מוציא ילפינן ליה ממוליא שם רע משמע דלר"מ אינו לוקה ומשלם אלא גבי שם רע לאו שאין בו מעשה לוקין עליו אף קנס אבל גבי ממון לא וקשה דבפ׳ כל לאו שאין בו מעשה לוקין עליו •מה השוכר את הפועלים (ב"מ דף צא. ושם) למוציא שם רע שכן לוקה ומשלם אלא

צריכין התראה מוציא שם רע יוכים יוחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן לאו שאין בו מעשה ולוקין עליו אף כל לאו שאין בו מעשה לוקין עליו מה להצד השוה שבהן שכן קנם הא לא קשיא רבי יהודה לא סבר לה כרבי עקיבא אלא מה להצד השוה שבהן שכן "יש בהן צד חמור ורבי יהודה צד חמור לא פריך פורבגן האי ילא תענה ברעך עד שקר מאי דרשי ביה ההוא מיבעי ליה לאזהרה לעדים זוממין ורבי מאיר אזהרה לעדים זוממין מגא ליה אמר רבי ירמיה נפקא ליה ימוהנשארים ישמעו ויראו ולא יוםיפו עוד ורבנן ההוא מיבעי ליה

עדים זוממין לאו שאין בו מעשה לוקין עליו אף כל לאו שאין בו מעשה לוקין עליו מה לעדים זוממין שכן יאין

תורה אור השלם 1. וְהָיָה אָם כֵּן הָבּוֹת הרשע והפילו השפט והכָהוּ לְפָנֶיוֹ כְּדֵי רְשִׁעְתוּ דברים כה ב 2. ולא תותירו ממנו עד בכר והנתר ממנו עד בקר באש תשרפו:

3. לא מַרְצָח לא מַנָאָף ברער עד שקר: שמות כיג

והנשארים ישמעו ויראו ולא יספו לעשות עוד בַּדָבָר הָרָע דברים יט כ בקרבף:

הגהות הב"ח

(ל) תר"ה גמל ולו׳ לאע"פ דהוי לאו שא"ב מעשה לוקין ולמה: קשה לרבנן דע"כ לה: (ג) בא"ד אלו נערות. נ"ב רים דף ל"ב יע"ם בתום': (ד) ד"ה אלא לד וכו' דירושלמי במי (ס) ד"ה ורכנן וכו' ים מענה וח"מ אכתי לא לקי מלא תענה משום דהוי לאו שניתן לאוהרת מיתת כ"ד דאין לוקין יכו' בעדות נפסות הוא מיהו י"ל דעריפת מיניה משני וכו׳ לאזהרה אבל לעיל כצ"ל וחיבת כדפרי׳ נמחק: (t) בא"ד ממון שהחשיר אמרינו למחמר: (ו) בא"ד תענה הוי לחו:

מוסף רש"י

בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה. פס תוחיר ועכרת על לפו באש משרפנו, נתקו הכמוב בעשה זה מעוכשן של שאר לאוין, לומר זה ענשו ותהנת עבירתו שישרפנו (שבועות ג:) שנימק לעשה אין לוקין דמשמע זו עשה ואת והינצל, ועוד דלא דמי ללאו דחסימה, שהמלקות נסמך לו (פסחים פום. לומר שאין לוקין עליו. דמשמע שזה עונשו של לאו, שאם הותירו שרפנו ויפטר סג:) שניחק לעשה הוא,

הכי לקי המוחיר ואע"ג לא מעשה (ב־מ צא). לא מן השם הוא זה. כלומר טעם זה אינו מן העיקר (סנהדרין סג:) לא מטעם זה המלקום בעל בי, אכל כל פצמו אין כי מלקום לפי שאין בי מעשה ושבועות ג.). דהוי ליה לאו שאין בו מעשה. ישר לו ולא אכל ומאליו נעשה נותר (חוכין פג).

יהודה דמהייב ל) המוחיר מלקות אע"פ שאין בו מעשה. ואמר עולא גמר ר' יהודה המוחיר קדשים ממוציא שם רע. ודחי' מה למוציא שם רע שכן לוקה ומשלם. אלא אמר ריש לקיש ר' יהודה מעדים ווממין שהוא לאו שאין כו מעשה ולוקין גמר המותיר. ופרכינן מה לעדים זוממין שכן אין צריכין התראה כו׳ ופשוטה היא. ואסיק׳ מה להצד השוה שבהן בעדים זוממין ובמוציא שם רע שכן תרוייהו קנס. ודחי׳ ר׳ יהודה לא סבר להא דר׳ עקיבא דאמר עדים זוממין קנסא הוא. ופרכינן דרך

"להכרזה ורבי מאיר הכרזה מישמעו ויראו

נפקא: מתני' יים משלשין בממון ואין משלשין

במכות כיצד העידוהו שהוא חייב לחבירו

מאתים זוז ונמצאו זוממין משלשין ביניהם

אבל אם העידוהו שהוא חייב מלקות ארבעים

ונמצאו זוממין כל אחד ואחד לוקה ארבעים:

נמ ה"מ יאמר אביי נאמר ירשע בחייבי גלמ' מנא ה"מ

מלקיות ונאמר ירשע בחייבי מיתות ב"ד יימה

להלן אין מיתה למחצה אף כאן אין מלקות

למחצה °רבא אמר בעינן יכאשר זמם לעשות

לאחיו וליכא אי הכי ממוז גמי ממוז מצמרף

מלקות לא מצטרף: מתני' יאין העדים

נעשים זוממין עד שיזימו את עצמן כיצד

אמרו מעידין אנו באיש פלוני שהרג את

הנפש אמרו להם היאך אתם מעידין שהרי

נהרג זה או ההורג זה היה עמנו אותו היום

במקום פלוני אין אלו זוממין יאבל אמרו להם

היאך אתם מעידין שהרי אתם הייתם עמנו

אותו היום במקום פלוני הרי אלו זוממין

ונהרגין על פיהם יבאו אחרים והזימום באו

לא א מיי׳ פי״ח מהל׳ עדות הלכה ו סמג עשין קי: לב ב מיי שם הלכה א סמג שם שוח"ת סימן

לג ג מיי׳ שם הלכה ב: לד ד מיי׳ שם הלי ו ד מיי׳ שם הלי וס״ל הל׳ ה והל׳ ו

טוח"מ סימן לח: הלכה א סמג שם :סב מיחים לו ז ח ט מיי שם הלי כ פתג שם וטוש"ע :(05

תורה אור השלם ו. וְחָיָה אָם בָּן הַכּּוֹת הַרשע והפילו הַשׁפּט וֹהַבְּהוּ לְפָנִיוּ כְּדִי רִשׁעָתוּ דברים כה כ במספר: 2. וְלֹא תִקְחוּ כפֶר לְנֵפֶשׁ רצח אשר הוא רשע במדבר לה לא

3. ועשיתם לו באשר זמם לעשות לאחיו ובערת הרע מקרבה: 4. ודרשו השפטים היטב

ורנה עד שקר העד שק**ר** ענה באחיו: דברים יט יח 5. כִּי יָקוּם עֵּדּ חָמָם

בָּאִישׁ לָעַנוֹת בּוֹ סְרָה:

הגהות הב"ח (מ) גם' הרג סלוני את הנפש הרי אלו נהרגין: שם לפיכך (מנחת: (ג) תום' ד"ה חין אחרים שילומרו ההורג: וכן וכו' תדיבנו לבר מיובל וכו׳

ספק כל כך בעדות נממון

וקרוב לוכחי:

רבינו חננאל (המשר) והנה עד שקר העד עד שתישקר גופה של עדות. וכז לענות בו מרה. אמר רבה (2) באו כ' ואמרו במזרח בירה הרג פלוני את הנפש וכאו אחרים ואמרו כאותה שעה הייתם עמנו במערב בירה חוינן בירה מצו חזו במזרח בירה האי דקטיל אינן זוממין דאמרינן הני והני קושטא קאמרי ואם לא יכלי למיחזא הרי אלו זוממין ולא אמרינן נהורא אם העידו כי דבצפרא בחדא בשבא הרג פלוני את פלוני כסורא וכאו כ' ואמרו עמנו הייתם בו ביום בנהרדעא כו' ואסיקנא לגמלא פרחא לא חיישינו. אמר רבא כאו ב׳ ואמרו כחד כשכא הרג פלוני את פלוני וכאו ב׳ ואמרו כחד (כשכא) עמנו הייתם אלא כתרי כשבא

אם אמרו בערב שבת הרגו

להכרוה. דאמרינן בסנהדרין באלו הן הנחנקין (דף פע.) ארבעה אין העדים געשים זוממין עד שיזימו עצמן. פי׳ עלמן של עדים שיאמרו להם אתם במקום פלוני עמנו הייתם ולא שיזומו (ג) שיאמרו ההורג או הנהרג היה עמנו:

דבעידנא ראסהידו עדים לאו בר קמלא הוא. פ״ה משום

דאי הוה מודה מיפטר ולא נראה דוה לא מלינו דאם כן כל חייבי מיתות בית דין יכול להודות ולפטור משלמו ונראה לפרש לאו בר קטלא הוא פירוש קודם שנגמר דינו הוא דשמא לא יבואו עדים ואם יבואו עדים לא יהא עדותן היים ועוד שאסור להורגו עד שיגמר דינו וכשנגמר דינו כבר ודאי בר חיובא הוא הואיל וכבר באו עדים

ונתקבל עדותן וההורגו פטור: וכן לענין קנם. אבל ודאי לענין ממון לא דכשמעידין דבחד בשבת גנב ובאו שנים ואמרו דבערב שבת גנב ובחד בשבת עמנו הייתם ודאי אין משלמין ממון דבההיא שעתא דמסהדי גנבא בר חיובא אע"ג דלגבי נפשות לא (ד) תדמנו לבר חיובא י)דכל כמה דלא נגמר דינו שונמי הוי בר תיובא משום שאינו ספק כל כך עדות) בממון [הוי] קרוב לודאי שיבואו עדים ויעידו ° אבל בעדות נפשות דבעינן דרישה וחקירה או ודאי אמרינן דקודם שנגמר דינו לאו הוי בר חיובה:

איסטטית

אחרים והזימום אפי' מאה כולם יהרגו רבי יהודה אומר יאיסמטית היא זו ואינו נהרג אלא כת הראשונה בלבד: מנא הני מילי אמר רב אדא דאמר קרא יוהנה עד שקר העד שקר ענה עד שתשקר גופה של עדות דבי ר' ישמעאל תנא לענות בו סרה עד שתסרה גופה של עדות אמר רבא יבאו שנים ואמרו במזרח בירה הרג פלוני את הנפש ובאו שנים ואמרו והלא במערב בירה עמנו הייתם חזינן אי כדקיימי במערב בירה מיחזא חזו למזרח בירה אין אלו זוממין ואם לאו הרי אלו זוממין פשימא מהו דתימא ליחוש לנהורא בריא קמשמע לן ואמר רבא יבאו שנים ואמרו בסורא בצפרא בחד בשבתא הרג פלוני את הנפש ובאו שנים ואמרו בפניא בחר בשבתא עמנו הייתם בנהרדעא חזינן אי מצפרא לפניא מצי אזיל מסורא לנהרדעא לא הוו זוממין ואי לאו הוו זוממין פשימא מהו דתימא ייליחוש לגמלא פרחא קמ"ל ואמר רבא יכאו שנים ואמרו בחד בשבתא הרג פלוני את הנפש ובאו שנים ואמרו עמנו הייתם כחד בשבתא אלא בתרי בשבתא הרג פלוני את הנפש ולא עוד אלא אפי' אמרו ערב שבת הרג פלוני את הנפש 🕪 נהרגין רבעידנא דקא מסהדי גברא לאו בר קטלא הוא מאי קמ"ל תנינא "לפיכך (0 נמצאת אחת מהן זוממת הוא והן נהרגין והשניה פטורה סיפא מה שאין כן בגמר דין איצמריכא ליה "באו שנים ואמרו בחד בשבתא נגמר דינו של פלוני ובאו שנים ואמרו בחר בשבתא עמנו הייתם אלא בערב שבת נגמר דינו של פלוני ולא עוד אלא אפי' אמרו בתרי בשבתא נגמר דינו של פלוני אין אלו נהרגין דבעידנא דקא מסהדי גברא כר קטלא הוא יוכן לענין תשלומי קנם באו שנים ואמרו בחד בשבתא גנב ומבח ומכר ובאו שנים ואמרו בחד בשבתא עמנו הייתם אלא בתרי בשבתא גנב ומכח ומכר משלמין ולא עוד אלא אפילו אמרו בערב שבת גנב ומבח ומכר משלמין דבעידנא דקא מסהדי גברא לאו בר תשלומין הוא באו שנים ואמרו בחד בשבתא גנב ומבח ומכר ונגמר דינו ובאו שנים ואמרו בחד בשבתא עמנו הייתם אלא ערב שבת גנב ומבח ומכר ונגמר דינו ולא עוד אלא אפי' אמרו ∞בחד בשבתא גנב ומבח ומכר ובתרי בשבתא נגמר דינו אין משלמין דבעידנא דקא מסהדי גברא בר תשלומין הוא: רבי יהודה אומר איסטמית היא זו כו':

נפשיה בהודאה אישתכח דאינהו הוו מפסדי ליה. ודוקא קנס אבל בעדות ממון פטורין שהרי לא היו מפסידין אותו כלום אחר שהוא מחויב ועומד: גברא כר משלומין הוא. כשהעידו אלו עליו ככר חייבוהו בית דין ואי הוה מודי לא הוה מיפטר: . להצטרף כל אחד לוקה ארבעים: מתני׳ אין העדים נעשין ווממין עד שיוומו עצמן כר׳. ראינו לרבותינו הגאונים ז״ל כי

נהרגין דבעידנא דקא משהרי גברא לאו בר קטלא הוא. כלומר כיון שעדיין לא נגמר דינו להריגה נהרגין עליו. אבל אם באו ב' ואמרו בחד בשבא נגמר דינו של פלוני ובאו ב' ואמרו בחד בשבא עמנו הייתם אלא בערב ושבת! נגמר דינו ולא עוד אלא אפי׳ אמרו בתרי בשכא נגמר דינו אינן נהרגין דבעידנא דמשהדי גברא כר קטלא הוא דהא נגמר דינו מקמי הכי כזמן רב וכיון דנגמר דינו מקמי הכי כזמן רב כאילו הרוג מאותה (העד) [העת]. וכן לענין תשלומין וכו": כאו אחרים והזימו העדים באן אחרים והזימו המזימיו וכאו עוד אחרים והזימו מזימי המזימיו כולו ימותו. פי: המוומין ג כולן ימותו שאומרים לעולם עם האחרונים האמת עד שיוזמו 7) ר׳ יהודה אומר איסטסית היא זו. פי׳ לא נכון הוא זה 🤄

לריכין הכרזה לחחר שנענשו בב"ד לריכין ב"ד להכריז כך וכך נהרג פלוני בב"ד על עבירה פלונית כדי לרדות את השומעין: מוישמעו וירפו נפקם. ואוהרה מלא יוסיפוש: בותבר' משלשין בממון.

כדמפרם ואויל: גמ' מנהני מילי.

דכל אחד סופג את הארבעים: רשע בחייבי מיתות. אשר הוא רשע למות: בחייבי מלקות. אם כן הכות הרשע: כחשר ומס. שיקבל הנדון מלקות שלימה: ממון מלטרף. והרי קיבל מה שרצו להפסידו בין כולם: מתבר" שיוימו את עלמן. שיזימו אותן בעסקי גופן ולא בעסקי ההורג וההרוג כדמפרש ואזיל: באו אחרים. שהעידו עליו כעדות הרחשונים: והזימו. אלו השנים שהזימו את הראשונים הזימו גם את האחרונים: אפילו. אם הן מאה כתות זו אחר זו וכת אחת הזימתן כולן יהרגו: איסטטים היא וו. הכת הואת כת של עדות סרה וסטיאי היא. כך נטלו עלה ביניהם להזים את כל הבא להעיד עליו: נמ' גופה של עדות. גופן של עדים: לעגות בו סרה. בפרשת עדים זוממין כתיב. סרה עדות המוסרת שהוסרו משם: בירה. טרקלין גדול: לנהורא ברית. שמא מאור עיניהם של אלו ברים ולופין למרחוק יותר ממנוי: גמלה פרחה. מין גמלים יש שהם קלים במרולתם כעוף הפורח: ולא עוד אלא אפי' אמרו. המזימין בערכ שבת הרגו שהקדימו חובתו יותר מן הראשונים: הרי אלו. הזוממין נהרגין ולא אמריט בגברא קטילא אסהוד: מאי טעמא דכעידנא דקא מסהדי. כשבאו יום שלישי בשבת להעיד עליו אכתי גברא לאו בר קטלא שלא הועד עליו בבית דין ואילו הוה אתי ומודה הוה מיפטר נמצא שהם היו מחייבין מיתה את מי שאינו ראוי למות: מאי קמ"ל. דאע"ג דאיהו מיקטיל אינהו מיקטלי תנינא במתני' בפרקין (דף ו:) גבי שנים רואין טאותם מחלון זה כו׳ הוא והן נהרגים: מה שאין כן. בהומת עדי גמר דין: ולא עוד כו'. שאע"פ שאלו האחרונים מאחרים את זמן גמר דינו מ"מ מודים הן שביום שבאו הזוממין להעיד עליו בשלישי בשבח כבר היה דינו נגמר מאחמול ובגברא קטילה הסהוד: וכן לענין סשלומי קנם. שהמודה בו פטור דינו גמי בזה כדיני נפשות ויש חילוק בין עדות גוף המעשה לעדות של גמר דין: הכי גרסינן באו שנים ואמרו בחד בשבתה גנב וטבח ומכר ובחו שנים ואמרו בחד בשבתא עמנו הייתם אלא בתרי בשבתה גנב וטבח ומכר ולה עוד אלא אפי׳ אמרו בערב שבת גנב וטבח ומכר משלמין דבעידנא דקא מסהדי גברא לאו בר משלומין הוא. ופירושו משום דהוה מלי למיפטר

פירשו עד שיזומו עצמן ער שיחרישו ולא יכחישו המוזמין את המזימין לו ואנו קכלנו עד שיזימו עצמן [היינו] ער שיזומו

העדים עצמן ויאמרו להן אתם הייתם עמנו במקום פלוני באותו היום שהעדתם שהרג פלוני את פלוני במקום פלוני ואותו

המקום צריך להיות רחוק מן המקום שהעידו בו העדים הללו. הלא תראה משנחינו דתני אין העדים געשין זוממין עד

שיזומו עצמו מפרש כיצד מעידנו בפלוני שהרג נפש במקום פלוני כוי אמרו להם כו' אבל אמרו להם היאר אתם מעידיו

והלא אותו היום הייתם עמנו הרי אלו זוממין ונהרגין על פיהן. ואמרינן בגמרא מנא הני מילי. אמר רבה דאמר קרא

א) לעיל ג. נוע"ש נפרש"ין, ב) נסנהדרין י. וש"נן, ג) נלרכי עקיבא דאמר אין דנין אפשר משאי אפשר קשה ועיין קום' מנחות פב: ד"ה דבכורות נו. ד"ה ומה כנך כו' ועי' עוד חוס' יכמות מו. ד"ה אמר ליה שהניחו בל"ע], ד) לעיל ב., ה) ןעי תוס׳ לקמן עמוד ב ד״ה איסטטיתן, ו) נער תוספות יכמות קטו. ד"ה הכחן, ו) נלקמן ו:], ח) גירסח לש"ח אמרו בתרי בשבת גנב וטבח ומכר ונגמר ריגו. ט) ודברים יטו. י) (סטיא תרגום של סרה לברים יט], ל) [בס"א מאלון, ל) [ל"ל אומו], מ) ווע"ע תום' זכחים עא. ל"ה ע"פ עד חחדן, כ) רש"ח כל, כו) רש"ה מ"ו,

גם' רכא אמר כעינן כאשר זמם. עיין כתוכות לה ע"ח חוס' ד"ה רבא: תום' ד"ה וכו ובו' אבל למחי הוצרבו לוה ולח בפשוטו דבממון אף דליכא עדים כלל אלא הוא בעלמו אומר לא כי אלא לויחי כע"ש או כבי בשכת מ"מ ליכא דין הזמה דהעידו חיוכה דחף דכלה עדים גא היה הנ"ד יכולים לחייבו מ"מ הוא בעלמו שיודע החמת כר חיוכה הוא ומוטל עליו לשלם משא"כ בקנס דלקושטא דמלחא אינו מוטל עליו לשלם דכ"ו שלא חייבוה כ"ד אינו מחרב כלל. ועי תום' כתובות דף לג ע"ב

גליון הש"ם

מוסף רש"י

ד"ה לאו. וכן בר"נ דבמה

שיודע החמת שהרג לחו כר

קטלא ואין עליו חייב כלל

להמית את עלמו וליכא

חיוב רק ע"ם פסק ב"ד.

והסילוק נראה נכון וברור

משלשין בממון. אס שלשה עדים הן אי ארבעה משלשין ביניהם, ב"ד נעשין שליש ביניהן להשווחם בפרעון איש לפי חלקו, אי החי משלשין לישנה בעלמה הוא, מחלהיו הפרעון כין שלשתן, וה״ה נמי אם ארבע הן מרבעין (לעיל ג.) לשון חלוקה לפי **סשכון כוח** (כתובות קד.).

רבינו חננאל

מתני משלשין בממון ואין משלשין כמכות. פיי מנה ונמצאו זוממין זה נותן חמשים וזה נותן חמשים זהו משלשיו בממון. מאי טעמא דהני ב י זוזי והני ווזי מצטרפי והוו להו כולהו מנה ונתקיים הז זממו להענישו מנה . לפיכך משלמין לו מנה. אבל מלקות דאי אפשר

א) נראה שהם היו מפרשים כילד כמו וכאחה לד נפשין זוממין אם יחרישו. ואמר דדוקא כשאמרו המזימין פמנו הייחם. הלא"יה אפילו החרישו אין נעשין זוממין וריילא בוה מצינו גב"מ: ב) לפי גירסת רבינו רבה בהינ מיתרות קפאי "יל קושית החום" דיגמות דף קעו ד"ה הכא ועי ריטביא כאן: נו כלומר אותן שהומה חלה עליהן כולן חייבין וכן מפורש בחוספתא ויש ט"ס שם שבמקום כולן פטורין לריך להגיה כולן חייבין כמו שגרס הרחב"ן בחירושיו: ד) עיר רייף ורחב"ן בחידושיו: ה) כ"ה בערוך ערך איסטסס בש שבמקום כולן פטורין לריך להגיה כולן חייבין כמו שגרס הרחב"ן בחירושיו: ד) עיר רייף ורחב"ן בחידושיו:

עדות הלכה ה סמג

א סמג שם ולאוין ריג

לו א מיי׳ פכ״ב מהלי

עשין קי טופ"ע ח"מ סי

לח ב מיי שם פ״כ הלי

טוח"מ סימו למ:

לם ג מיי שם הלי ב סמג

שם טור חו״מ שמי

ד מיי׳ שם הל"ח טוח"מ

מה מיי שם פרים הלי

ג מוח"ת שם:

בנא ד מייי שם מייב הלבה

שם: מב ז מיי שם פ״ה הלי

טוש"ע ח"מ סי" לו ס"ח:

תורה אור השלם

ו. ואם אָסון יהיה

שמוח כא כג

דברים יט יט

ויקרא כ יז

ויקרא יח יא

לעשות לאחיו

ונתתה נפש תחת נפש:

2. וְצֶשִּיתָם לוּ כָּאֲשֶׁר

... ואיש אשר יקח את

אחתו כת אביו או כת

אמו וראה את ערותה

והיא תראה את ערותו

חסד הוא ונכרתו לעיני

בני עמם ערות אחתו

4. עָרָות אַחוֹתְף בת אָביך או בת אַמֶּך מולדת כית או מולדת

חוץ לא תגלה ערותן:

5. עָרָוִת בָּת אֲשֶׁת אְבִּיךְ

מולדת אביר אחותר

שלשה עדים יומת המת

לא יומת על פי עד

רבינו חננאל

ואוקמה ד' אבהו לטעמא

דר׳ יהודה בשקדמו והרגו

הראשונה ולולי כן אפי׳

הראשונה אינה נהרגת.

ואישתקור אייתי אחריני

. ואישתקור אייתי שהדי

אתריני אמר ריש לקיש

הוחזקה זו. א"ר יוחנן אם

מי הוחזקו כלומר כשריז

דאמרי כל זמי שלא הוזמו

פסלינהו אלא דאמר אטו

בהדי הני דקא מסהדי הכי

יהודה מודה דכשרין מ"ט

הני הוא דהוו ידעי

ראישתקור לא הוו ידעי.

הדר חוא (ליה ר׳) (לר׳)

ריש לקיש ונסתכל בר׳

אלעזר בו פדת תלמיד רי

תשמע השמועות מפי ר'

אילו הגדת לי כי ר׳ יוחנז

בפניו: איז העדים זוממיו

נהרגין עד שיגמר הדין.

תויא רדי 3) אומר לא

הרגו נהרגין הרגו אין

הוא. א"ל לימדתנו רבינו

שאין עונשין מן הדין

דתניא ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת

אמו אין לי אלא כר

ופשוטה היא. ואסיק׳

הוא לא תגלה ערותה:

גלה עונו ישא:

ובערת הרע מקרבף:

ג סמג שם טור ח"מ

ג פמג לחוין ריג

צ) וכתוכות כה:], ג) נעי׳

פרש"י בסנהלרין נו. ד"ה

ל) כש"ל שנל' נפש בנפש

נוהוא דברים יני יכן בכל

המשנהן, ו) חולין יא:,

שקדמו והרגו. את הכת הראשונה קודם שתבוא כת שניה: מאי דהוה הוה. ולמה לי למיתני אלא כת ראשונה: בלבד. משמע שיש עוד אחרת: אישתקור. הכחישו זה את זה בדרישות בית דין כשבדקום: הוחוקה זו. להביא עדי שקר ולא נקבל עוד עדות אחרת: אם היא הוחוקה. לחור אחריהם כל

ישראל מי הוחזקו לשמוע לה שתחזיק

את האחרים כשקרים: זמנין. פעם

אחרת: הדר חזייה לר' אלעור בישות. החזיר ריש לקיש את פניו ונסתכל ברבי אלעזר בפנים זועפות שהבין ריש לקיש ששמע ר' אלעור דבר וה מפי רבי יוחנן וכשאמרה לו לא אמרה בשמו: דחמר כר' יהודה. במתניתין איסטטית היא זו והוחזקה להזים: דליכה דקה מהדר. שחין חדם מחזר חחריהם לשכרם ולהרגילם תמיד לבוא לבית דין ולהזים את כל הבאים: דקא מהדרא. לבקש ולשכור עדי שקר: הני ידעי בסהדותה. חלו האחרונים ידעי בעדוחה של זו: מהנר' עד שינמר הדין. אלא אם כן נגמר תחלה הדין של הנדון ליהרג ואחר כך החמו: נפש בנפש. בעדים זוממין כחיב לא תחום עינך נפש בנפש: לעשות לחתיו. משמע שהרי אחיו עדיין קיים: יכול משקבלו עדותן. ובחה להם הזמה מיד קודם גמר דינו של נדון יהרגו: גמ' בריבי אומר. כך היה שמום: הרגו. שלח החמו עד שנהרג הנדון על פיהם: חייבי מלקיות מגלן. אמתניתין קאי דאמר אין עושין דין הזמה עד שיגמר הדין ויליף לה מנפש בנפש דמשתעי בחייבי מיתות חייבי מלקות מולן העידוהו שחייב מלקות והוזמו מנלן דאין לוקין אלא אם כן נגמר הדין תחלה על פיהם: חייבי גליוח מגלן. העידוהו שחייב לגלות והוזמו ותכן טבמתניתין סיפג את הארבעים מנלוש עד שיגמר הדין דהני היאיל ולאו מדין כאשר זמם קא מתרבו לא אתי מלקות דידהו מגזירה שוה דרשע רשע דמההוא לא ילפינן אלא עדים זוממין שהרשיעו הנידון ללקוח י) (או למיתה) דהחי רשע רשע בנידונין כתיב: אראה בנחמה. לא אראה בנחמה וגמרא הפכו לברכה. פ"א אראה בנחמה נשבע ימותו בניו ואראה בנחמתן: אם לא הרגחי עד זומס. שלא החם אלא אחד מהם והרגתיו: שהרי אמרו הכמים כו'. מתניתין היא מה שנים אין נהרגין עד שיזותו שניהם ש דכתיב והנה עד שקר העד ואמר מר (סוטה דף ב:) כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים עד שיפרוע לך הכתוב חחד: חלח בפני שמעון. שחם יטעה יורהו: **כסבורין**. הכל^ם בלילה או ביום ואינן רואין אותו: מתבר' מה שנים אין נהרגין עד שיוומו שניהס. כדפרישית לעיל: ר' עקיבא אומר לא בא השלישי כו'. לא הולרך ללמדנו ואת דממילא ידעינן ששנים מוימין את השלשה שהרי השנים כשרים לכל עדיות וממילא ידעינן שאין זוממין עד שיזומו כולם שהרי כולם כאחד נעשו עדים וקרא כתיב והנה עד שקר העד ולא בא אלא להחמיר עליו שלא חאמר פיהם וא"ח ואמאי לא בעי נמי (4) כן חייבי ממון מנין דאין משלמין ממון עד שיגמר דינו על פיהם וי"ל דכמו דבדיני נפשות דרשינן עד שיגמר דינו מקרא דנפש בנפש דכתיב בעדים זוממין כמו כן כתיב ממון בעדים זוממין דכתיב טיד ליד לא ינקה דמפקי מיניה (כמובות דף לב:) דממונא משלמין ודרשינן מיניה עד שיגמר הדין: חייבי נליות מנין. פירוש מנין דאין לוקין עד שיגמר דינו וקשיא דהא כשהעידו אחייבי גליות הרי הן חייבי מלקות וחייבי מלקות כבר גמרנו מרשע רשע ופ"ה דמההיא לא ילפינן אלא עדים הזוממין שהרשיעו הנדון דוללקות או למיתה דהאי קרא דרשע רשע בנידונין כחיב חבל

יאיםמטית היא. ברב אלפס פי׳ לשון סטים (שנת דף פט:):

חריבי מלקיות מנין. פי׳ מנין דחין לוקין עד שיגמר הדין על

אף השנים מזימין הג' ומנין אפי' הן מאה ת"ל עדים. תימה אימא דעדים אתא אפי׳ לארבעה ה) ונמצא אחד קרוב או פסול יותר מן הג' דכחיבי בקרא אבל טפי מארבעה לא וי"ל כיון שכת אחת מומח שתי כתוח הוא הדין מאה:

כשהרשיעו הנדון לגלות לא גמרינן:

לא אמר ר' אבהו שקדמו והרגו מאי דהוה הוה אלא אמר רבא הכי קאמר אם אינה אלא כת אחת נהרגת אי איכא מפי אין נהרגין הא כלכד קאמר קשיא ההיא איתתא דאתאי סהדי ואישתקור אייתי סהדי ואישתקור אזלה אייתי סהדי אחריני דלא אישתקור אמר ריש לקיש הוחזקה זו א"ל ר' אלעזר מאאם היא הוחזקה כל ישראל מי הוחזקו זימנין הוו יתבי קמיה דרבי יוחנן אתא כי האי מעשה לקמייהו אמר ריש לקיש הוחזקה זו א"ל רבי יוחנן אם הוחזקה זו כל ישראל מי הוחזקו יהדר חזיה לרבי אלעזר בישות אמר ליה שמעת מילי ∘מבר נפחא ולא אמרת לי משמיה לימא ריש לקיש דאמר כרבי יהודה ורבי יוחגן דאמר כרבגן אמר לך ריש לקיש אנא דאמרי לך אפי׳ לרבנן עד כאן לא קא אמרי רבנן התם דליכא דקא מהדר אבל הכא איכא הא דקא מהדרא ורבי יוחגן אמר לד אנא דאמרי אפי׳ לרבי יהודה עד כאן

לא קאמר רבי יהודה התם דאמרינן אפו כולי עלמא גבי הני הוו קיימי אבל הכא הני ידעי בסהדותא והני לא ידעי בסהדותא: מתני' ייבאין העדים זוממין נהרגין עד שיגמר הדין שהרי הצדוקין אומרים עד שיהרג שנאמר ינפש ואו תחת נפש אמרו להם חכמים והלא כבר נאמר ²ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו והרי אחיו קיים ואם כן למה נאמר נפש ובו תחת נפש יכול משעה שקבלו עדותן יהרגו תלמוד לומר נפש עו תחת נפש הא אינן נהרגין עד שיגמר הדין: גכז' ייתנא בריבי אומר לא הרגו נהרגין הרגו אין נהרגין אמר אביו בני לאו קל וחומר הוא אמר לו לימדתנו רבינו שאין עונשין מן הדין דתניא יאיש אשר יקח (את) אחותו בת אביו או בת אמו אין לי אלא בת אביו שלא בת אמו ובת אמו שלא בת אביו בת אמו ובת אביו מנין ת"ל ערות אחותו גילה עד שלא יאמר יש לי בדין אם ענש על בת אביו שלא בת אמו ובת אמו שלא בת אביו בת אביו ובת אמו לא כל שכן הא למדת "שאין עונשין מן הדין עונש שמענו אזהרה מנין תלמוד לומר יערות אחותך בת אביך או בת אמך אין לי אלא בת אביו שלא בת אמו ובת אמו שלא בת אביו בת אביו ובת אמו מנין תלמוד לומר יערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא עד שלא יאמר יש לי מן הדין מה אם הוזהר על בת אמו שלא בת אביו ובת אביו שלא בת אמו בת אביו ובת אמו לא כל שכן הא למדת ∘שאין מזהירין מן הדין שחייבי מלקיות מנין תלמוד לומר שרשע רשע חייבי גליות מנין אתיא רוצח רוצח תניא סאמר רבי יהודה בן מכאי אראה בנחמה אם לא הרגתי עד זומם להוציא מלבן של צדוקים שהיו אומרים אין העדים זוממין נהרגין עד שיהרג הנדון אמר לו שמעון בן שמח אראה בנחמה אם לא שפכת דם נקי שהרי אמרו חכמים בשאין העדים זוממין נהרגין עד שיזומו שניהם ואין לוקין עד שיוומו שניהם מיד קבל עליו ר' יהודה בן מבאי שאינו מורה הוראה אלא לפני שמעון בן שמח וכל ימיו של ר' יהודה בן מבאי היה משתמח על קברו של אותו העד והיה קולו גשמע וכסבורין העם לומר קולו של הרוג אמר קולי שלי הוא תדעו למחר הוא מת אין קולו נשמע אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי דלמא בדינא קם בהדיה אי נמי פיוםי פייםיה: מתני' יעל פי יו שנים עדים או שלשה עדים יומת המת אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט הכתוב בשלשה אלא ∘להקיש ∘ (שלשה לשנים) מה שלשה מוימין את השנים אף השנים יזומו את הג' ומנין יאפי' מאה ת"ל עדים ר' שמעון אומר מה שנים אינן נהרגין עד שיהיו שניהם זוממין יאף שלשה אינן נהרגין עד שיהיו שלשתן זוממין ומנין אפי' מאה ת"ל עדים שרבי עקיבא אומר לא בא השלישי להקל אלא להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו ואם כן ענש הכתוב לנמפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה על אחת כמה וכמה ישלם שכר לנמפל לעושי מצוה כעושי מצוה ומה שנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה אף

ו) ולהמו יד. יו: סנהדרין נד. וש"נ ועי' תום' סנהדריו נג: ד"ה השתחו, ק) ופסחים כד. במות כנ:), עו וסנהדריו לג:ן, י) וסנהדרין י. וש"נן, חגינה טו: ומוס׳ מנהדרין פ"ון, ל) נעי' מוס׳ סכח יכ: ד״ה רכי נתון, מ) וסנהדרין כח.ן, ג) ב"ב זמ: מ) ול"ל לההיש שנים כ"ח בהרח"שן, ש) מנהדריו ט. וה.ז. ש) ועי׳ פרש"ר בחולין יא: ד"ה וסמניאן, בן ולעיל ב.ן. ק) בפ"ח נופף: דחין ליקין, ר) רש"ם מ"ו, ש) נדברים יטן, ה) נק"ח: שומעין הקול, א) ול"ל עושה וכ" בסרש"י דלהמו כג ד"ה על אחת ע"ש שהאריך בכיאור

גליון הש"ם רש"י ד"ה על אחת וכו' שמצינו מדה המובה. עי' לקמן דף כג ע"ל ברש"י ד"ה על אחם כמה וכמה:

יפה), ב) ושייך לעיל

במשנהן, ג) גירסת רש"ח

ומהר"ם יד ביד דמפקי,

ד) כש"א למלהות ממיתה.

ב) (מהר"ם הגיה ומפרשן.

הגהות הכ"ח (ל) תום' ד"ה חייבי מלקיות וכו' ואמאי לא בעי נתי הכי חייני ממון:

הגהות הגר"א (א ב ג) במשנה נפש ננפש כנ"ל ווכ"ה ברש" :מיייטי) ובספרי ועי' ר] במשנה ע"פ שני עדים או וע"פן שלשה עלים יהום דבר כל"ל. והות בדברים יט:

מוסף רש"י

הדר. כיש לקיש, חזיה לרבי אלעזר בישות. החזיר פניי ונסתכל בר"ח בעין רעה, שהבין שתפי חנן שמע לשון זה, וכשאמר לשון זה לא אמרה יוחגן לפיכך לא קיבלה הימנו ובתיבות ....

המשך כעמוד הבא

רבינו חננאל (המשך) רשע למות ובחייו מלקיות כתיב והיה אם בן כריתות וכחייבי מיתות אין עונשין ואין מזהירין מן הדין כך חייבי מלקיות. כחייבי גליות נמי אתיא רוצח רוצח. חניא איז העדים זוממיז נהרגין עד שיזומו שניהן אין לוקין ואין משלמין ממון עד שיזומו ב-און עד שיזומר. שניהן. הצדנקין היו אומרים איז זוממין נהרגין עד שיהרג הגידוז: על פי שנים עדים מניז אפילו הז מאה ח״ל עדים. פין כשם שגן עדים מזימין ב' כך ב' מזימין ג' ומנין אפילו ק' שהעידו ת"ל עדים. כלומר כי דיז שאין עונשין מן הדין ואין מדהירין מן הדין. וכן בחייכי מלקיות אתיא רשע (הוא) [רשע]. כתיב בחייבי מיתות אשר הוא העדות מתקיימת בבי כמו שמחקיימת בק׳ נמצאת עדות ק׳ כעדות ב׳ כך לענין דין הומה (ק״ב) [ק׳ וב׳ן שוים

לפי גירסת רבינו אודא קישית הרי"ף ע"ש: ב) לפנינו הגירסא בריבי:

אי איםממית היא זו אפי' כת ראשונה נמי

שלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן במלה מנין אפי' מאה ת"ל עדים

הואיל ובלאו הוא היתה העדות מתקיימת לא יעשו בו דין הזמה לימדך הכתוב שאף הוא מן מקיימי דבר: על אחת כמה וכמה כו'. " שמלינו מדה

טובה מרובה ממדת פורענות במדה טובה הוא אומר ושמוש לדו שינוצר חסד לאלפים במדת פורענות הוא אומר ושם) על שלשים ועל רבעים: בדיני

מדום הלכה ג סמג

לאוין ריג ועוש"ע ח"מ פיי

מה סעיף יב וסי' נ"ח סעיף ד הן:

מד ב מיי שם פ״כ הלכה

מה ג מיי פ"ב מהלכות

שבועות הלכה יו:

שו ד מיי' פ"כ מהלכות עדות הלכה ג סמג

עשין קי טוח״מ סר׳ לח:

מו הו מיי שם פ״ה

שמג לארן ריג טוש"ע ח"מ

סימן לו סעיף א:

הגהות הב"ח

(ל) תום' ד"ה אמר כ'

יוסי. נ"ב ע"ל בתום' סוף

לף זה כל"ה כדיני: (ב) ד"ה לאסהודי וכו'

וו"ל דסברת הוא דכייו:

דפרישים לעיל. נ"ב בד"ה

ה"ר יוסי: (ד) בא"ד דמקשינן שלשה לשנים לענין נמנה:

רבינו חננאל

ואוקימי למתניי בזמן שקי

כולו כל אחד מהו העיד

הלכה ג והלכה ד ה

ג פמג שם טוח"מ

אמר רבי (4) יוםי במה דברים אמורים בדיני נפשות. פי׳ הקונטרס

להציל הנפש וקשה לפירושו דא"כ דיני ממונות נילף מינייהו דהא

כתיב משפט אחד יהיה לכם ועוד דבדיני ממונות נמי כחיב ע"פ

משום דכתיב והצילו העדה דמצוה לבטל העדות בקל כדי

שנים או ע"פ שלשה ונקיש ג' לב'

לכך פירש ר"י דבדיני נפשות שייך

שפיר למילף משנים דעדותן בטלה

משום דמה שנים כי נמצא אחד מהן

קרוב או פסול עדותן בטלה לגמרי

ומעתה אינה מועלת לכלום הלכך

בשלשה נמי כולם בטלים לגמרי אבל

בדיני ממונות דבשנים נמי כי נמלא

אחד מהן קרוב או פסול השני אינו

בטל לגמרי דחייב לו שבועה לכך

שושלשהן נמי נמלא אחד מהן קרוב

או פסול תתקיים העדות בשאר עדים:

ובהא קאמרה מתניתין דמאה כשנים

אבל אם העידו השנים ולאחר זמן

העידו האחרים הרי הן שתי כתי

עדים לכל דבר משמע דקחי אף לענין

קרוב או פסול וקשה דהא משמע

בסמוך דלענין דין דקריב או פסול

אינו תלוי בהעדאה בתוך כדי דיבור

אלא שובראיית מעשה גמרה עדותן

אף כי העידו אחר תוך כדי דיבור

דקאמר הרוג יציל לכך נראה דלא

קאי רק אדין דעדים זוממין דקאמר

עד שיזומו כולם ובהא קאמר דוקא

רבא והוא שהעידו כולם

בתוך כדי דיבור. [פ"ה]

ב) נשבועות לב. ע"ש מיר כ: נדרים פו. ב"ה עג: ב"ב קכט:ן, ג) ל"ל א"ר יוסי וכו' מהר"ס, ד) ל"ל רבי עדותו מתקיימת. מהר"ס. בפ"ע. מהר"ם, ו) (כמדכר להן, ח) גירסת מהר"ם, ט) גי׳ רש״ל דראיית מעשה גרמה, י) זה הדיבור וד"ה נרבע הד"א. מהר"ם, **כ**) גי' מהר"ם רשע ופסול לעדות ומיהו קשה כו' אמר רבא כו' מפני שאדם קריב אלל עלמו ר"ל, ל) ניעי מום׳ יכמות כה. ד"ה הוא וכוין,

תורה אור השלם ו. לא יָקוּם עֵד אֶחָד בִּאִישׁ לְכָל עָוֹן וּלְכָל חַטָאת בּּכָל חַטָא אֲשָׁר יחטא על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר: דברים יט טו

גליון הש"ם

נם' אחד דיני ממונית. שבועות דף לה ע"ח מול"כ לו: תום' ד"ה אמר רבא וכו' אבל לענין נמצא כו'. עי' סנהדרין לא ע"ל תוד"ה שנ"ש:

מוסף רש"י

מבר נפחא. כ' יימנן דמקרי בר נפחא בכולא הש"ם, כמו (נ"מ פה:) מאן עייל בר נפחא. נראה למורי דאביו של ר' יוחנן הוי נפחא ולהכי מקרי בר נפחח, וחית דמפרשי בר נפחא על **שם יופיו** וסנהדרין צו: ם יופין נפוחדיין צון. בריבי אומר. לא ידעינן מנו, אלא אחד גדול היה ועל שם כך נקרא בריבי, כדאשכחן בכילד מעברין בערובין (נג.) אמר ר' אושעיא חושעיח ובפ"ב (חולין כח.) אלעור הקפר ברבי ותולין יא:), **הרגו. קולס** שהוזמו, אין נהרגין. כאשר זמס, ולא כאשר עשה ושם, וכ"ה . לעיל ב: ודברים יש ישא עונשין הדין. מדין קל וחומר, דיני ממונוס ומלוח והלכות עבידה עשה קלשים למ"ד מק"ו, אבל לא אוהכות ועונשין וחגיגה יא. שאין מזהירין מן הדין, מקל וחומר, חס על כת חכיו שלח כת אמו הזהיר, על בת אביו ואמו לא כל שכן ויבמות כב:) אף על פי שאדם דן קל יחומר מעלמו, אינה אוהרה ללאו ופטחים לומר תלמוד

כוונו להיות עדים בדבר לא בטלה עדות האחרים בשביל ראייתן של אלו דמה יעשו שני אחין שראו עם שלישי מן השוק באחד שהרג את הנפש: למ" והוא שהעידו כולן כחוך כדי דיכור. התם קאמרה מתני' מאה כשנים אבל אם העידו השנים ולאחר זמן העידו האחרים הרי הן כשתי כתות לכל דבר: וכל אחד ואחד. התחיל להעיד בתוך כדי דיבור של סיומו של חבירו: הרוג יליל. לרבי יוסי דאמר אף בלא התרו שלא נתכוין להעיד הוא מציל את הנדון מפני קורבה הרוג נמי יציל את הנדון שהרי גם הוא ראה והוא קרוב אלל עלמו: כשהרגו מאחוריו. מתקיימין כל המקראות שמחייבין את הרולח ליהרג: יקום דבר. כתיב בהאי קרא שעשאן לכולם כשנים דהיינו העדים אכל לא בעושי הדבר: היכי אמרינן להו. לקרוב ופסול למבדקינהו אם מתחלה לעדות נתכוונו:

כדיני נפשות. דכתיב שוהלילו העדה ומהדרינן אזכותא: אחד דיני

ממונום. נמי עדותן בטלה: בזמן שהחרו בהן. ובדיני נפשות

כי אמרינן בטלה בזמן שהקרוב או הפסול נשתתף בעדות מתחלה

להיות מן המתרין בעוברי עבירה: אבל אם לא התרו בהן. ולא

אמר רכי יוסי כמה דברים אמורים בדיני נפשות אכל בדיני ממונות תתקיים העדות בשאר רבי אומר *אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות ואימתי כזמן שהתרו בהן אבל כזמן שלא התרו בהן מה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש: גמ' אמר רבא יוהוא שהעידו כולם בתוך כדי דיבור האמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא מכדי תוך כדי דיבור היכי דמי יכדי שאילת תלמיד לרב מאה מובא הוו אמר ליה -כל חד וחד בתוך כדי דיבור של חבירו: ירבי עקיבא אומר לא בא שלישי כו' ומה שנים כו': אמר ליה רב פפא לאביי אלא מעתה הרוג יציל כשהרגו מאחוריו גרבע יציל כשרבעו מאחוריו הורג ורובע יצילו אישתיק כי אתא לקמיה דרבא אמר ליה ייקום דבר במקיימי דבר הכתוב מדבר: יאמר רבי יוםי במה דברים אמורים וכו' מה יעשו שני אחים כו': היכי אמרינן להו אמר רבא יהכי אמרי' להו למיחזי אתיתו או לאסהודי

אתיתו אי אמרי לאסהודי אתו נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן במלה אי אמרי למיחזי אתו סיימה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש: איתמר אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוםי ורב נחמן אומר יהלכה כרבי:

כי העידו כולם בתוך כדי דיבור דוה הוי עדות אחד ובעינן עד שיזומו כולם אבל העידו מקלתן בחוך כדי דיבור ומקלתן אחר כדי דיבור א"כ הוי שחי כתוח ולא בעינן עד שיזומו כולם ° אבל לענין נמלא אחד קרוב או פסול אף אם נמצא מהני שהעידו לאחר כדי דיבור עדומן בטלה וא"ח מ"ש ויש לומר שנא ושנא דדוקא גבי נמצא אחד מהן קרוב או פסול חשיב כחד עדות כשהעידו לאחר כדי דיבור משום שהם אומרים אמת וא"כ עדותן התחיל מראייה שלהם וראייה שלהם היתה בבת אחת עם העדים אבל בעדים זוממין שאינן אומרים אמת אם כן לא בא עדותן אלא כשיעידו בבית דין וכיון דלא העידו בבת אחת רק לאחר כדי דיבור לא חשבינן כחד עדות כן נראה למשו"ח: יאלא מעתה הרוג יציא. פירוש שהוא בעל דין אי נמי מפני שהוא שונא ושונא פסול לעדות נושיין חוס׳ יכמות כה. ד״ה הוא וכו׳ באריכות]: גרבע יציד. מפני שהוא שונא של רובעו בעל אונסו ולא נראה דהא מוכח פ"ק דסנהדרין ודף ט: ושם) דנרבע לאנסו כשר לעדות ויש ליישב דמנרבע לרצונו פריך דבהכי איירי קרא דכתיב ומתו גם שניהם דהיינו ברצון ולהכי פריך יציל הנרבע אפילו יש עדים הרבה בדבר ולא מפני ששונאו כיון שהוא לרצונו אלא מפני שהוא סיקרוב לעצמו וקשה דבמסכת סנהדרין (שם) אמרינן פלוני רבעני לרצוני הוא ואחר מצטרפין להרגו וי"ל דהני מילי כי ליכא

אלל עלמו אבל הכא דאיכא עדים שנרבע לרצונו ומעדותן נקרא רשע ופסול לעדות ואין אנו לריכין לעדותו כלל ועוד אמר הר' יוסף בכור שור דפריך הכי נרבע שהוא קרוב לרובע יציל וכן הרוג שהוא קרוב להורג יציל⁶: היכר אמריגן דהו. קאי אדיני ממונות בשלמא אדיני נפשות לא קשה היכי אמרינן כו' דניחזי אנן אם התרו בו הקרוב ופסול אם לאו אלא פריך בדיני ממונות דליכא התראה: לאםהודי אתיתו. קשה דאם כן לא יהרג אדם לעולם דהקרובים יבואו ויאמרו לאסהודי אתיתו. קשה דאם כן לא יהרג אדם לעולם דהקרובים יבואו ויאמרו לאסהודי אתיתו. לעדים כשרים לאסחודי עם הפסולין אחיתו או למיחזי אחיתו בלא הפסולין ואי אחרי הכשרים לחיחזי אחינו בלא הפסולים

סהדותא מעלמא דרבעו לרצונו וליכא סהדותא אלא מהוא עצמו ואחר ולכך פלגיען לדיבוריה דלגבי דידיה לא מהימנין ליה דקרוב הוא

או לא הוי עדותן בטלה אפילו אם נמצא אחד מהן קרוב או פסול אבל אי אמרי לאסהודי אחינו עם הפסולין הוי עדותן בטילה ומכל מקום מימה קצם היאך יהיו גם העדים כשרים כאמנים לומר לאסהודי אמינן כדי לבטל העדום הוו ליה כחוזר ומגיד כיון שכבר העידו וי"ל דסברא (ב) דכיון דבאין לבית דין עם הכשרים עכשיו נראין הדברים שמתחלה כולהו לאסהודי קא אתו דהוכית סופן על חחלתן:

שמואל אומר הצבה כרבי יוםי. קשה היאך מצינו ידינו ורגלינו כשנוחנין גט שיש במעמד קרובים והיה לנו לומר דעדות הכשרים בטל והם דומים דדיני נפשות דשרינן אשת איש שיש בה מיתת בית דין וטעם דפרישית לעיל (ג) גבי עדות נפשות שייך נמי בגט וגם

לרבי נמי קשה שפעמים יתכוין אחד מן הקרובים להעיד לכן נראה לר"י דגם לר" יוסי לא אמרו דעדותן בטלה אלא דוקא באותן שמעידים בפני ב"ד אבל בשביל ראייה לחודה לא וא"מ א"כ מאי פריך הרוג יציל והא אינו הולך להעיד בבית דין ואומר הר"י דודאי מתחלה היה סבור הש"ם לרבי יוסי כי נמי אינן באין להעיד בב"ד עדותן בטלה ומשני במקיימי דבר הכמוב מדבר כלומר כשבאין לקיים הדבר בבית דין אמר רבי יוסי נמלא אחד מהן קרוב או פסול דעדותן בטלה ואם חאמר א"כ מאי פריך לשיל מה יעשו שני אחין וכו' והלא אין שום חששא אם לא יבאו להעיד בבית דין כדפירשתי רש לומר משום דפעמים שלא ידע זה בזה ויעיד האחד אע"פ שכבר העיד אחיו בב"ד ואפילו אירע לאחר כדי דיבור מכל מקום עדותן בטלה משום דמקשינן שלשה לשנים (ד) נמצא קרוב או פסול בזה אחר זה אע"פ דלענין הומה בעינן תוך כדי דיבור: כיו

בתוך כדי דבור של חברי בדיבור דמי וכאילו כולן יכולים האחרונים לומר כי הראשונים הן שחייבוהו ואנחנו לא עשינו כלום: כיון ששנינו מה שנים נמצא אחד מהן קריב אי פסול עדותו בטילה אף ג׳ נמצא א' מהן קרוב או פסול כו׳. ואקשינז אי הכי לא תתקיים עדות לעולם שהרי ההרוג מגיד עם העדים על ההורג והנה הוא קרוב לו מבטל ויציל ההורג. העדות ודחי כגון שבא והכהו הכאת מות מאחוריו שאינו מכיר מי הכהו כדי להעיר אלא העדים הן כלבד שראוהו ה המעידין עליו וכן הנרבע כשרבעו כיוצא בו כ מאחריו ולא ואקשינן ההורג (והנרכע) [והרובע] שאי אפשר לומר שלא ראו אם יודו ינצלו ותבטל העדות כולה --שהרי נכללו עמהן קרוכין. ואוקימ׳ על פי שנים עדים יקום דבר במקיימי דבר הכתוב מדבר. בלימר אם נמצא במעידי עדות קרוב או פסול בטלה העדות אכל כבעלי הדין לא. מדחזינו לרבא דהוא בתרא מפרש טעמא דרבי (שמעון) (שמעינן) מינה דהילכתא בוותיה סבירא ליה, ודאמר רבי במשנתנו

כזמן שהתרו כהן אמר רבא היכי אמרינן להו כלומר (אין) [איזו] דרך זו התראה ששנה במשנתנו. ואמר אמרינן להו למיחזי אתיתו שמא שמעתם צעקה ורצתם לראות מה היא ולא לעדות נקכצתם ונזדמז לכם וראיתם שזה הרג את זה או נזדמז לכם וראיתם שזה הלוה לזה כך וכך ממון אם כן ראיתם מה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש תיבטל העדות ככך והן לא באו להעיד אלא לראות בלבר. ועמד הדבר כי אין העדות מתבטלת אלא אם אומרים להעיד נתכוינו ונחקבצו לבך ונמצא א' מאלז שנתוועדו לעדות קרוב או פסול. ויש מי שמפרש כי בזמן ההגדה אומרים להן לראות באתם (אין) (או) להגיד העדות באתם. ויש על הפירוש הזה כ) פירכא ולא חפצנו להאריך. אמנם הדבר שקבלנו מרבוחינו הוא שפירשנו. וקי"ל כרבי ראמר רב נחמן הלכתא כרבי ועוד דהא רבא מפרש לטעמיה. ודייקא מתניי בעדות ממון עדות על פה דומ"א דעדות נפשות אבל עדות בשטר לא מיפרשא הכא כל עיקר וקי"ל בעדות בשטר תתקיים העדות בשאר וכדחזקיה דאמר בגמרא דגט פשוט פרף קסב.) מילאהו בקרובים כשר (ג) וכבר פירשנוהו במקומו:

רשע רשע. כתיב בדיני נפשות (במדבר לה) אשר הוא רשע למות, וכחיב בחייבי מלקות (דברים כה) והיה אם נו הכות הכשע ומנחדריו לנון, אם לא הרגתי עד זומם. שלא הווס אלא הוא לכדו מהגינה מדון, עד שיהרג קידם הומה ואחר כך הוזמו, שהיי דורשין נפש בנפש האמור בעדים ווממין, אמרו להן חכמים והלא כבר הגדון, קירני הותף החתר כך החתנו, שהיי דורשין נשש נמשם החתרו נעדים וחתון, מתרו נין מנתוס והנה ככל מלחל כלשל היו מו של של היו להיו להיו לתר כלשל היו של של היו של יו של היו של היו על דו מו מו של היו היו היו של היו היו של השלישי מפני שמעפל לעוברי עכירה יסנהדרין שן. על אחת כמה וכמה כו". דקי"ל מדה טובה מרוכה ממדת פירענית, הלכך כל חותר הוא שחה. נעייב שייך לנמיק קודסן כדי שאילת חלמיד לרב. שלום עליך רבי כדאמרינן בירענית, הלכך כל חותר הוא שחה. נעייב שייך לנמיק קודסן כדי שאילת חלמיד לרב כו׳ רשבים ביב קבט:. כפרק מרוכה .עו⊲מי לית ליה לרי יוסי כדי שאילת חלמיד לרב כו׳ רושבים ביב קבט:.

מתני' אחיו שנים רואין אותו מחלון זה

ושנים רואין אותו מחלון זה ואחד מתרה בו

באמצע בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו

הרי אלו עדות אחת ואם לאו הרי אלו שתי

עדיות שלפיכך אם נמצאת אחת מהן זוממת

הוא והן נהרגין והשניה פטורה ירבי יוםי

אומר לעולם אין נהרגין עד שיהו ישני עדיו

מתרין בו שנאמר יעל פי שנים עדים דבר

אחר על פי שנים עדים ישלא תהא סנהדרין

שומעת מפי התורגמן: גמ' אמר רב זומרא

בר פוביא אמר רב מנין יילעדות מיוחדת

שהיא פסולה שנאמר ילא יומת על פי עד

אחד מאי אחר אילימא עד אחר ממש

מרישא שמעינן לה על פי שנים עדים אלא

ט:, ג) נירסת סה"מ פי

שניו. ד) סנהדריו פה:

ה) לקמן ע :, ו) וע"ל כמשנה ט: גם פרש"י שם ד"ה מפני

שהוא כמועדן, ז) לקמן ע:

ק) רש"ם מ"ו ינ"ל היומה

ט) ובמדבר להן, י) ורוחין

וה את וה. כש"שו.

תורה אור השלם

ו. על פי שנים עדים או

שלשה עדים יומת המת

לא יומת על פּי עד

סנהדריו ת:

מה א מיי׳ פ״ד מהל׳ עדית הלכה א סמג נשין קט:

ממ ב מיי פ"ב מהלי סנהדריו הלכה ו ופכ"א שם הלכה ח סתג עשין לו טוש"ע ח"מ סימן כח פעיף ו:

ב ג מיי׳ פ״ד מהלכות עדות הלכה א סמג :05

נא ד מיי׳ פי״ב מהלכות סנהדרין הלכה ב: גב ה מי״ פ״ד מהלכות עדות הלכה ב סמג עשין קע טוש"ע ח"מ סימן ל סעיף ו: ' מיי' פכ"א מהלכות סנהדרין הלכה ח סמג עשין קי טיש"ע ח"מ סימן סעיף ו נוסי :קעיף ון

מוסף רש"י

מפני שהוא כמועד. כמותרה עליו ועובר על התראה, דודאי לדעת הרגו שלא יכול לומר סבור הייתי **שמוחל** (סנו דרין ח' וכעי״ז לקמן מיו.

רבינו חנגאל היו שנים רואיז מחלוו זה כו׳. אמר רב מניין לעדות מיוחדת שפסולה שנאמר לא יומת על פי עד אחד מאי אחד אילימא אחד ממש מדכתים על פי שנים יומת המת ממילא שמעינז . דאין ממיתין על פי עד אחד מה תלמוד לומר לא יומת על פי עד אחד אלא מאי אחד אחד אחר. כדתניא ב' רואיז אותו א' מחלון זה וא' מחלון זה ואין רואין זה את זה אין מצטרפין אע"פ ששניהם ראו העדות כולה מתחלה ועד סוף כיון שלא היו מצטרפיז, והא דתניא ולא עוד אלא אפילו ראו כי בוה אחר זה בחלון אחד מצטרפין. אוקימי בבועל הערוה (שהיו) ןשחייבן בהכנסת העטרה שהראשון ראה והשני הכנסת העטרה כאילו זה ראה המעשה כולו. אמר רבא אם העדים דואין המתרה או המתרה ומתרה זה שאמרו אפי שר אמר רב יהודה עדות מיוחדת כשרה בדיני ממונות. כגון זה שאמרנו שראו העדות אחד אחד. פי עד אחד והיא עדות מיוחדת הני מילי בעדות נפשות שהתורה חסה עליו אבל בדיני ממונות עדות מיוחדת כשרה היא ומצטרפין ואע"פ שאין

עליה אי הכי דעדות

הין שנים רואים אותו מחלון זה ושנים מחלון זה וכו'. ולא גרסי' במתני׳ אחד בחלון זה וכו׳: ואחד מתרה באמצע. תימה ואמאי הוצרך לומר ואחד מתרה שאין מן העדים ויש מפרשים דנקטיה משום רישא דקתני רואין אלו את אלו ומסתמא היינו

ע"י המתרה שאומר לעדים לאלו ואלו ראו את המעשה הרע שוה עשה ונראה למשי"ח דנקטיה לאפוקי מדרבי יוסי דאמר בסיפא אינו חייב על שיהו פי שנים עדים מתרין בו: שמקצתן רואין אלו את אלו. מלטרפין יחד אף

אותם שאין רואים: הרי אלו ערות אחת. שאם נמנא אחד מהן קרוב או פסול עדות כולם בטלה וכן שאם נמלא אחת מהן זוממת אין נהרגין עד שיזומו כולם ובטלין נמי עדות כולם בהומה אחת מהן דהומה הוי כנמנא אחד מהן קרוב או פסול:

הוא והן נהרגים. מן נסרגים

אע"פ שלא החמו כת שניה כיון שהחמו הן הוא נהרג משום כת שניה דלא בטלה עדות כת שניה בהומת הראשונה כיון דהוי שתי עדיות יש מפרשים שלריך שתהא כל כת וכת רואה המתרה או המתרה רואה אותן או מלטרף המתרה לזו ולזו דאם לא כן אין המתרה מלטרף עמהן ולא יהרג על פיהם דלעולם אינו נהרג אא"כ המתרה מעדות שבאין לחייבו והא דקתני נמי נמלא אחת מהן זוממת שהוום גם המתרה עמהם דהא מעדותן הוא כדפרישית ומ"מ הוו השתי כתות שתי עדיות כיון שחין כת זו רוחה חת זו וקשה למשי"ח מאי קאמר דאדרבה לא מיתוקמא מתני' אלא כשאין רואין המתרה וכן אין המתרה רואה אותן דאי רואין המתרה או המתרה רואה אותם הוו השתי כתות עדות אחת אע"פ שאין רואין זה את זה דהמתרה מלרפן כדקתני רישא בזמן שמקלתן רואין אלו את אלו אלמא לא בעינן שיהא כל השנים שמכאן רואין את

מתבי' הרי אלו עדות אחת. ואם (כי הוום אחד מהם חי (או שנים) ולא הוומו כולן אין נהרגין: שלא תהא סנהדרין שומעת. עדות העדים מפי החורגמן לריכין הדיינין שיהיו מכירין בלשון העדים ולא שיעמידו מלין בינוחם: גם' עדות מיוחדת. אחד רואה אותו

מחלון זה ואחד רואה מחלון זה ואינן רואין זה את זה: לבועל אם הערוה. שיש די בראיית כל אחד ואפ״ה לא מלטרפו: מפי עלמו. ההרוג עלמו התרה בו: אלא מעתה. דכשרים בעלמא ומלטרפי: בדיני נפשות. כששנים רואין מחלון זה ישנים מחלין זה והחמה כת האחת תלטרף עדות זו להיות כולם ככת אחת להציל את הזוממין ואת הנדון שתהא עדותן בטלה כיון דבעלמה מלטרפת יש טעם כחן להצילו ורחמנא אמר שוהצילו העדה: ומי אית ליה לרבי יוסי. התרחה כלל: והתכן רבי יוסי אומר השונא. שאמר בשוגג הרגתי נהרג מפני שהוא כמועד ומותרה: לעוזי. בעלי לשון אחרת שאין הדיינין מכירין בה:

אילעא

מאי אחד אחד אחד תניא גמי הכי לא יומת על פי עד אחר להביא שנים שרואים אותו אחר מחלון זה ואחר מחלון זה ואין רואין זה את זה שאין מצטרפין ולא עוד אלא אפילו בזה אחר זה בחלון אחד אין מצטרפין אמר ליה רב פפא לאביי השתא ומה אחד מחלון זה ואחד מחלון זה דהאי קא חזי כולו מעשה והאי קא חזי כולו מעשה אמרת לא מצטרפי בזה אחר זה דהאי חזי פלגא דמעשה והאי חזי פלגא דמעשה מיבעיא א"ל לא נצרכא אלא לבועל את הערוה אמר רבא אם היו רואין את המתרה או המתרה רואה אותן מצמרפין פואמר רבא ימתרה שאמרו אפילו מפי עצמו ואפילו מפי השר אמר רב נחמן דעדות מיוחרת כשירה בדיני ממונות דכתיב לא יומת על פי עד אחר בדיני נפשות הוא דאין כשירה אבל כדיני ממונות כשירה מתקיף לה רב זומרא אלא מעתה בדיני נפשות תציל אלמה תגן הוא והן נהרגין קשיא: רבי יוםי אומר וכו': א"ל רב פפא לאכיי ומי אית ליה לרבי יוםי האי סברא והתנן ∞רבי יוםי אומר השונא נהרג מפני שהוא כמועד יומותרה א"ל ההוא רבי יוסי כר יהודה היא דתניא "רבי יוםי בר יהודה אומר חבר אין צריך התראה לפי שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד: דבר אחר ע"פ שנים עדים שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן: (4) הנהו לעוזי דאתו לקמיה דרבא אוקי רבא תורגמן בינייהו והיכי עכיד הכי והתנן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן רבא ימידע הוה ידע מה דהוו אמרי ואהדורי הוא דלא הוה ידע

אילעא אלו מכאן אלא בחד סגי ועוד קשה לפי׳ דלריך שיהם המתרה מעדותן הם אמרינן בגמ׳ מתרה שאמרו אפי׳ מפי עלמו אפי׳ מפי שד ואו ודאי לה הדי המתרה מעדותן כלל לכן נראה דודאי מיירי כשאין רואין המחרה ולא המתרה רואה אותם אלא שמעו המתרה שמתרה (נ) כן ובכן סגי דהא קיימיען לרבען דפליגי ארבי יוסי דנסמוך ולה בעו פי שנים עדים מתרין בו כמו רבי יוסי: לעדות מיוחדת שהוא פסול. פי החד מחלון זה וחחד מחלון זה ומילחת באפי נפשה היא ולא קאי אמתני׳ ולא מיירי בהכי: תניא גמי הבי ובו'. מייחי תניא נמי הכי דמלא יומת על פי עד אחד נפקא דאילו עיקרא דמילחא שמענו ממתניתין דנהי דמתניתין לא איירי באחד מחלון זה מ"מ מדאשמעינן בשהי כתות דחשבינן שתי עדיות כשאין רואין אלו את אלו מינה שמעינן דה"ה בכת אחת מכל מקום נראה יותר לפרש דעיקר מילחא מייתי דאי ממחניתין הוה אמינא דוקא בשחי כתות דכל חדא חשיב עדות באפי נפשה אבל בכת אחת מצטרפי שפיר וכן נראה דיותר דיחק לומר דלא מייתי תניא נמי הכי רק (ד) הפסוק כיון דליכל מאן דפליג עליה. כן נכאה למש"ח: אמר רבא אם הן רואין את המתרה או המתרה ובו'. מכאן מייתי (ס) המפרש ראיה במתניתין גבי סיפא דקתני הרי אלו שתי עדיות דמכל מקום מיירי (ו) שהן רואין המתרה כדפרישי׳ ולאו מילחא היא דהכא אעדות מיוחדת דברייתא קאי דקתני אחד מחלון זה וכו' שאין מלטרפין ועלה קאמר דאם העד מכאן והעד מכאןן רואין המתרה או המחרה רואה אותן מלטרפין להיות עדות אחת גבי העד שמכאן והעד שמכאן אע"פ שאין רואין אלו את אלו "דהמחרה מלרפן כמו מקצתן רואין אלו את אלו דמתניתין וחדע דאעדות מיוחדת דברייתא קאי דאי אמתניתין קאי דקתני הרי (1) אלו שתי עדיות כדפירשתי אם כן הוה ליה למימר ואם לאו אין מצטרפין שזהו עיקר החידוש: או מתרה רואה אותן מצשרפין. פירוש על פיהם נהרג דלא חשיבא עדות מיוחדת ואם תאמר יהיכי מהימני ליה למתרה לומר שראה אותן להרוג את זה דגשלמא כשרואין המתרה הרי הן שנים אבל מתרה רואה אותן קשיא ויש לומר דמיירי שיש עדים שמעידין שהמתרה רואה אותן אך לא ראו המעשה אותן העדים: בדיני נפשות הוא דלא כשירה הא כדיני מסוגות כשירה. הקשה רבינו אברהם מאולליינ"ש דהא קרובים נפקא לן (סנהדרין ס:) דפסולין מלא יומתו אבות על בנים ודיני ממונות גמרינן מיניה (שם כח.) דכחיב משפט אחד יהיה לכם א"כ ה"נ נילף ממונות מנפשות להך מילתא דעדות מיוחדת ונראה דעל כרחך האי קרא לאו בדיני ממונות קאי דעד אחד מיעיל לממין דלשכועה מיהא איחיה:

לי בסמוך גד"ה (1) בא"ד דמכל מקום מיירי אצ"פ שהן רוחין המסרה: (1) בא"ד דמי ממפנימין קחי דקסני הרי אלי. נ"ב פ"י דחי ארישא קאי לאורויי דהא דקתני הרי אלו כ׳ עדיות מיירי אע"פ שרואין את המתרה וכדכתכתי כסמוך:

מיוחדת עדות מעליא היא ומצטרפיו ולא הצריכה התורה שיראו שניהן ביחד זה לזה אלא משום דחס עליה. אלא מעתה ב' כתות שראו (בבת) (אחת) אחת ונמצא בכת א' מהן קרוב או פסול יצטרפו כ' הכתות ונאמר כיון (שיש) בהן קרוב או פסול בטלה עדות הכל וינצל ההורג ולמה שנינו במשנתנו כ' רואין אותו מחלון זה וכ' מחלון זה ואחד מתרה באמצע בזמן

שמקצמן רואין אלו את אלו צדות המשומה לאו שתי עדיתו הן נפצאת אחת וזממת הוא נהרג ורן נהרגין הוא נהרג על פי הכת שלא הוומה והן נהרגין מפני שהוומו ועלתה בקשיא. ודייקינן מדסלקא בקשיא שמעינן מינה דראיה אחר ראיה אמקרמן רואים המצאת אחת ואם לאו שתי עדיתו הן נפצאת אחת וזממת הוא נהרג ורן נהרגין הוא נהרג על פי הכת שלא החולה והואה אינה כשרה בריני ממונות לו (ואפילו) [ואלו] הברייתות 2) סיוע לפיריש שפירשנו [בהא] דאמרינן לסהרי למיתוי אתיתו או לאסהורי אתיתו: תניא רו ייסי כ"ר יהודה אומר חבר אין צריך התראה שלא ניתנה התראה (אלא) להבחין בין שוגג למויד. הגהו לעוזאי דאתו לקמיה דרבא בדינא אוקי רבא תורגמין בינייהו. איני והתנן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן. ופרקרי רבא הוה ידע מאי דאמרי ואהדורי להן הוא דלא ידע.

א) וכייב במרדפי פייג דסנהדרץ ודהגיית הלי עדות כשם רבינו והגייי בחוימ סימן לי נדחק בטעמו והכא מפורש טעמי אכל לפייד החוסי שנייץ ורטביא כאן מין הופחה דהכא מיירי הכל לרבע דריביה, ועיי רשביים כייב נייד ביה ופסק כשם רביעו וכייב היייף וראיש רפייד דברכות וש"ת. וגם בסנהדרין ל' ע"ב כ' בפר"ח שם דקי"ל כנהרדעי ול"ע: בו ט"ם כאן יל"ע:

גליון הש"ם גם' ואמר רבא מתרה שאמרו. עי סנהדרין על ע"ל ברש"י ד"ה מתרין בו

: 2"51

הגהות הב"ח

(מ) נמ' הנהו לעוזי דחתו. כ"ב הנהו לעוזי עדים והוי מדחקשינון לרבח ממחניתין סנהדרין משמע דלעחי בעלי דינין הוו ועי' בחו"מ סימן יז צ"ל דאין חילוק בין עדים לבעלי דינים מדאקשי' מממני' להך עיבדה יכו משמע פשט הלשון דחתו לקמיה דרכח דמשמע ודבעלי דינים הוון: (ב) רש"י ד"ה הכי יכוי, ולס הוזמה אחת מהם הראשונה השניה ילח (ג) תוד"ה פום ופן וכו׳ ובהכי סגי להל וכו' דלא בל על היה תנים וכו' כק אפסוק כיון: (ה) ר"ה אמר רבא יכו׳ מכאן מייתי יש מפרשים סבירה להי דרבה חרישה דמתני קשי לאוריי דאין מלטרפין במקלתן רואין אלו את אלו אא"ב דאיכא תרתי לטיכותה דרוחים נמי את המתרה כוי וא"כ ן מיירי נמי סיפא דקחמין הרי אלו כ׳ עדיות אע״פ שהן רואין את המתרה והחום" ס"ל דאברייחא האי ואיכא למידק אמאי לא פי התום׳ דאסיפא דמתני׳ קאי לאורדי דברואים את תתרה תלטרפין דמין רואין אלו את אלי וייל דאייכ הייל לרבא לחמום בסיפה בחחניהיו . ולקנוע דבריו עלה ומדלא עבד הכי ש"מ (דלחו אמתני"ן קאי אבל אם

דאברייתא דסמיך

אסיפא דמחני

ע״י

ליה קאי ניחא ומ"מ ארבא

גופיה קשה אמאי לא קבע

דאפי' בשתי כתות דכל

חדא חשיבי עדות כאפי

מנטרפי

דנכיו

נפשה

לג פעיף טו:

בה ב חיים חייו חביו חבלי

סנהדרין הלכה ז:

בו ג מיי שם פי״ד הלי

בו ד מייי שם הוכה יי

נח הו מיי שם פי״ג

הלכה מ:

במ ד מיי׳ פ״א מהלכות

ב"מו טומ"מ סימו א:

סמג לחרן לד טור ש"ע

אה"ע סימן כ סעיף א' בהג"ה וורב אלפס עוד

כיבמות פרק ב (לף 1:) ובב"מ פ"ו (דף קיו:)]:

א ט מיי׳ פ״ה מהלכות

נשין עה:

ב י מייי שם פ״ו הלכה יכ

מתנ שם:

תורה אור השלם

ו. והיו אַלֵּה לְבֵם לְחַקְּת

2. שפטים ושטרים תתז

לך בכל שעריך אשר

אַלהִיר נתו לר לשבטיר

ושפטו את העם משפט

רבינו חננאל

סוגיין דשמעתין דעדים

הקרובין בין למלוה כין ללוה בין לערב כולן

פסולין: מי שנגמר דינו

וברח ובא לפני אותו ב״ד

אין סותרין את דינו כו׳

תניא כרת מארץ לחוצה

לארץ אין סותרין את דינו לארץ לארץ

סותרין את דינו מפני

זכותה של ארץ ישראל: מתני׳ סנהדרין נוהגת

בארץ ובחוצה לארץ. מנא הני מילי. דת״ר והיו אלה

לסנהדרין שנוהגת בארץ וכחוצה לארץ. אם כן מה

ח"ל כשעריך. כשעריך

אתה מושיב בתי דיניו

בכל פלך ופלך נובכל עיר

ועיר וכחו"ל אתה מושיב בכל פלך ופלך] ואי אתה

מושיב בכל עיר ועיר.

ואסקינן דרבנן בסנהדרין

הערוה כשמואל דאמר

במנאפים כיון שיראו

כמנאפין מתחייבין ולא

כמכתול בשפופרת. ולית

הלכתא כר׳ טרפוז ור׳

עקיבא דהוו אמרין ראיתם

עד דמסהדי

רכל

מתוצה

לדורחיכם

מושבותיכם

רברים טז יח

מתעבתיכם:

צדק:

רולח הלכה א סמג

סנהדרין הלכה ב נעיין

אימורי דיאה הלרה ינו

יד סמג עשין קב

אילעא ומוביה קריביה דערבא יהוה (י) סבר

רב פפא למימר גבי לוה ומלוה רחיקי נינהו

א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא

אי לית ליה ללוה לאו בתר ערבא אזיל

מלוה: מתני ימי שנגמר דינו וברח ובא

לפני אותו ב"ר אין מותרין את דינו ייכל מקום

שיעמדו שנים ויאמרו מעידים אנו באיש

פלוני שנגמר דינו כב"ד של פלוני ופלוני

ופלוגי עדיו הרי זה יהרג ייסנהדרין נוהגת

בארץ ובחוצה לארץ יסנהדרין ההורגת אחד

בשבוע נקראת חובלנית רבי אליעזר בן עזריה

אומר אחד לשבעים שנה רבי מרפון ורבי

עקיבא אומרים אילו היינו בסנהדרין לא נהרג

אדם מעולם רשב"ג אומר אף הן מרבין

שופכי רמים בישראל: גמ' לפני אותו בית

דין הוא דאין סותרין הא לפני בית דין אחר

סותרין הא תני סיפא כל מקום שיעמדו שנים

ויאמרו מעידין אנו את איש פלוני שנגמר

רינו בבית רין פלוני ופלוני ופלוני עדיו הרי זה

נהרג אמר אביי לא קשיא ייכאן בארץ ישראל

כאן בחוצה לארץ דתניא יורבי יהודה בן

דוסתאי אומר משום רבי שמעון בן שמח

יברח מארץ לחוצה לארץ אין סותרין את דינו

מחוצה לארץ לארץ סותרין את דינו מפני

זכותה של ארץ ישראל: סנהררין נוהגת כו':

מנא ה"מ דתנו רבנן יוחיו אלה לכם לחוקת

ימשפט לרורותיכם למדנו לסנהדרין שנוהגת

בארץ ובחוצה לארץ א"כ מה תלמוד לומר

בשעריך יבשעריך אתה מושיב בתי [א]

דינים בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר ובחו"ל אתה מושיב בכל פלך ופלך ואי אתה מושיב

בכל עיר ועיר: סנהדרין ההורגת וכו': איבעיא

להו אחת לשכעים שנה נקראת חבלנית או

ל"ל הוו. יעכ"ז. ל) סנהדרין מה: גיטין כח: ב) כט., ג) ופנהדרין יד.ן, ד) (תוספתה סנהדריו פ"ג ע"ש], כ) [חוספתה שם], ו) ול"ל משפט לדורוחיכם כריו. ז) ב"מ לח.. מ) ל"ל והרגו. יעכ"ן וכ"ה כמשניות, **עו**) [דברים טו], י) ובמדבר להן, כ) נייל ולח מ"ז. מ"ו ליא נ) וְסנהדרין מא.ן, **כ**ו) עי׳ מהרש"ל ורש"ח. עו ל"ל חינו פוטר, כ (וע"ע כתום׳ פוטרן, ל) רש"ל גורם

הגהות הב"ח (ל) גם' סבר רב פפח

למימר. נ"ב הך עובדה קבעה חלמודה הכה משום ישייכה למחי דמני לעיל נמלא אחד מהן קריב או פסול כו' ותימה אמאי לא קבעה לעיל וי"ל דהך דרבא בהדי הך הנהו לעוזי כו': (3) תום' ד"ה דלמא ואימר ר"ת דודאי לא שיילינן להו לא חיישי אלא: (ג) בא"ר הואיל וכהרוג גיפיה אין יודעין לא בעיגן מכחישין זה את זה ומיהו טעם זה: (ד) בא"ד הרג חייב ובשביל שנשחל: (ס) בא"ד לחד מהם את מנירו: (1) בא"ר דהיכא דלא אפשר דלא חיישינן למיעוטא כדאיתא פ"ק דחולין: (ז) ד"ה כמכחול נהרג מעולם וי"ל דמ״מ וכו׳ נהרג מעולם משים וכו׳ שהמחלל חינו מכפה וכו׳ פ״כ פה הוזמר לא יהיו חייכין: (ח) ד"ה אלי הן וכו' נימיהן היו יכו' ארוכה קלת ייש לה בית יד ארוכה ימעגלים אותה על פני כל הגג להשוות הטיח והיינו דקרו לה מעגילה: ד"ה משלשל וכו׳

> הגהות הגר"א וא) גם' ת"ל ככל שעריד כל"ל (וכ"ה בירושלמי):

דנפלה דרישא שנשמט

מילו:

מוסף רש"י

שנוהגת לסנהדרין בארץ וכחוצה לארץ. שתה6 סנהדרין קענה כמו"ל נוכנת במכן שנוהגת ישכחל במו. במנאפים משיראו כמנאפים. מעידין עליהס העדים לחייבן מיחה ומלקות מישכבו זה על זה כדרך מנאפים ואין לריך לעדים שיראו כמכחול בשפופרת, דלא הוקיקתן

תורה להסמכל כל כך (ב"ו .(.83

אילעא וטוביה. עדי הלואה היו קרובין אל הערב: בותבר' לפני

אוסו כית דין. שנתחייב בו: אין סוסרין. לחזור ולישא יליתן אולי יזכה: אילו היינו. בימים שסנהדרין דנו דיני נפשות לא נהרג בה אדם כדמפרש בגמרא שבדקו את העדים בדבר שלא ידעו להשיב:

אף. אם היו עושים כן היו מרבין שופכי דמים שלא יראו מב"ד: גמ' מפני וכוחה של ארן ישראל. אולי תועיל למצוא לו פתח של זכות: מה ח"ל בשעריך. שופטים ושוטרים תתן לך וגו׳ ש: אתה מושיב כו". אתה חייב להושיב בכל פלך ופלך כו'. פלך הפרכיח: אם תמנא לומר שלם הרג. שיאמרו בדקנוהו לאחר מיתתו מכל שמונה עשרה טריפות: ראיתם כמכחול בשפופרת. ואין עדים מסתכלין בכך. שפופרת קנה חלול שנותנין בו כחול לכחול עינים. מכחול הוא קיסם דק שבו נוטלין הלבע מתוך הקנה: ורבנן. דמחייבי מיתה על הערוה היכי דייני באיזו עדות הם הורגים הואיל ולאו הכי בדקי: משיראו כמנאפים. משינהגו ענין ניאוף ששוכבין בקירוב בשר ונוהגים כדרך תשמיש:

הדרן עלך כיצד העדים

היה מעגל במעגילה. טחין היו גגותיהן בטיט והגגות לא היו משופעין אבל הטיט משפעין מעט כדי שיזובו המים וטחיו אותו בחתיכת עץ עבה וחלקה ובה בית יד ודוחפה ללד השיפוע וחוזר ומושכה אליו וחוזר ודוחפה (ללד) והטיט מתמרח ומחליק ובדחיפתו קורהו מעגל וכמשיכתו קורהו מושך ושם העך מעגילה: היה משלשל חבים. מן הגג: סים יורד. ההורג בסולם ונפל מן הסולם והרג בגופו את חבירו גולה דכל הני דרך ירידה נינהו וגבי גלות דרך ירידה בעינן כדמפרש בגמרא מפל עליו יו: אכל היה מושך. ונשמטה מעגילה מידו ונפלה: 1111

דלמא אורח ארעא היא תיקו: רבי מרפון ורבי עקיבא אומרים אילו היינו וכו': היכי הוו עבדי רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו ראיתם טריפה הרג שלם הרג אמר רב אשי אם תמצא לומר שלם הוה דלמא במקום סייף נקב הוה בבועל את הערוה היכי הוו עבדי אביי ורבא ראמרי תרוייהו ראיתם כמכחול בשפופרת ורכנן היכי דיינו כשמואל "דאמר שמואל "במנאפים משיראו כמנאפים:

הדרן עלך כיצד העדים

אלו הן "הגולין ההורג נפש בשגגה 'היה מעגל במעגילה ונפלה בסולם ונפל עליו יוהרגתו הרי זה גולה אבל אם היה מושך במעגילה ונפלה עליו והרגתו היה דולה בחבית ונפסק החבל ונפלה עליו והרגתו

עליו והרגתו היה משלשל בחבית ונפלה עליו והרגתו היה יורד

אלו הן הגודין ובו' היה מעגד במעגידה. בימיהן (ח) שהיו הגגים שוין ולא היו משופעים כמו שלנו וכשטושים הגג טואין אותו בטיט ורוצים להשוות טיח הגג ולוקחין אבן עגולה ארוכה קלח ויש לו ב' שינים ארוכים ומעגלים אותה על פני כל הגג להשוות׳ (נמי) והיינו (נמי) מעגילה: משרשל של בחבית בו'. פלח קשה אמאי לא קאמר ונפסק החבל ונפל עליו כדקחני בסיפא ונראה לומר

דנפלה (מ) שנשמט מידו ולכך לא רצה לומר נפסק דאם כן לא אחיין כרבי "דאמר לקמן (דף ט:) נפסק אינו גולה: הרה יורד בסודם. יש אומרים דסנא לא זו אף זו קסני לא זו מעגל דודאי יש לחייבו גלוס דלמה לא נזהר אלא אף משלשל חבים דשפיר מיזהר שלא ישבר חביתו אם כפל והרג חייב ועוד דלא זו אלא אף זו יורד בסולם דטפי מיזהר כדי שלא יפול אם הרג חייב:

אר ליתיה ללוה לאו בתר ערבא אזיל. מכאן דים ליזהר בעדי ממון שלא יהו קרובים לא ללוה סולא לערב:

דלמא במקום סייף נקב הוה. קשה לר״ת דאמרינן פ״ק דחולין (דף יא: ושם) ומפיק ליה מקרא דלא חיישינן

להא דאזלינן בתר רובא ואומר ר"ת דודאי (כ) לא חיישינן אלא היה שואל להם טׁ(כדי) שאם טֿ(יכחישו זה את זה או) אמרו דלא ידעינן יבטל העדות מידי דהוה אסייף וארירן דאי מודלא שיילינן חייב טוזה אומר בקייף חה אומר בארירן שאין זה נכון אע"ג דבסייף וארירו כו' אמרו אין אנו יודעין הרי זה נכון זה גרוע הואיל ובהרוג גופיה אין יודעים (ג) ומיהו טעס זה אינו מיושב ומאיזה טעם הוא זה דאם לא נשאל להם יהא חייב ואם נשאל ואמרו אין אנו יודעין יהיה פטור וראיה שהביא מסייף וארירן אין הנדון דומה לראיה דהתם כל כמה דלא שיילינן להו אין לבדות מהלב שיכחישו זה את זה אבל כשמכחישין בהדים דומה שקר שדבר זה חדם רגיל לעלות בדעתו במה הרגו טפי מכליו שחורים או מכליו לבנים אבל דבר שפירש ר"ת בלא טעם שכשחין שוחלים להם וחין חנו יודעים אם טריפה (ד) הוא או שלם נהרג חייב ובשביל שנשאל להם ואמרו אין אנו יודעים יהיה פטור לכן נראה דהא דקאמר לא נהרג אדם מעולם לאו דוקא אלא רוב פעמים לא היה נהרג שעל ידי שהוא מרבה בבדיהות אי אפשר שלא יכחיש אחד מהם (ס) חבירו אבל אין לומר דר׳ עקיכא לטעמיה דחיים למיעוטא גבי חלב שפוטר (בכורות כ:)

של מוח מגולה וראו שהיה שלם וכא זה ונקבו והרגו ש: כמכחול בשפופרת.

דהא לא מלינו שום תנא דחייש

למיעוטא טפי מרבי מאיר ואפ״ה

מודה (ו) היכא דלא אפשר דלא חיישינן

למיעוטא בפ״ק דחולין (דף יא:) והכא

היינו דלא אפשר מיהו י"ל דאיכא

למיקם עלה דמילתא כגון שהיה קרום

עובד ע"ז ומחלל שבת מאי איכא למימר דהתם לא מצינו למיפטריה והא היכי קאמר לא היה אדם נהרג (ו) ד"ל דמ"מ קאמר שפיר לא היה אדם נהרג משום דלא שכיתי כולי האי כי אם ברולח ועריות ועוד י"ל דאיכא למימר ראיתס שמחלל אינו טריפה דאם הוא טריפה א"כ אם תזימן לא יהיו חייבין מיתה משום דמלו למימר גברא קטילא בעינן למיקטל והויא ליה עדות שאי

אתה יכול להזימה: הררן עלך כיצד העדים

טריפה הרג או שלם הרג וא"ת שלם שמא במקום ירושלמי. כתב כל נכסיו והעדים כשרים לזה ופסולים לזה ר' יוחנן אמר מאחר שפסוליו לזה פסולין לזה וריש לקיש

בעינן

הרח עלף כיצד העדים

ההורג נפש בשגגה כוי ער ההכלל כל שכדרך ירידתו גולה שלא כדרך ירידתו אינו גולה. מנא הני מילי. אמר שמואל דאמר קרא ויפל עליו וימות עד שיפיל עליו דרך נפילה:

היה עולה בסולם ונפל עליו והרגו הרי זה

אינו גולה "זה הכלל כל שבדרך ירידתו גולה

ושלא בדרך ירידתו אינו גולה: גמ' מנא

ה"מ אמר שמואל דאמר קרא יויפל עליו

וימות עד שיפול דרך נפילה תנו רבנן

בשגגה פרט למזיד אבבלי דעת שפרט

למתכויז מזיד פשיטא בר קטלא הוא (אלא)

אמר פרבא אימא פרט לאומר מותר א"ל

אביי שאי אומר מותר אנום הוא אמר ליה

שאני אומר ההאומר מותר קרוב למזיד הוא

בבלי דעת הפרט למתכוין מתכוין פשיטא

בר קשלא הוא אמר רבה יפרש "למתכוין

להרוג את הבהמה והרג את האדם לכותי והרג

את ישראל לנפל והרג כן קיימא ת"ר יאם

בפתע דפרם לקרן זוית בלא איבה ייפרם

לשונא הדפו ישרחפו בגופו או השליך עליו

להביא יירידה שהיא צורך עליה בלא

צדיה יפרט למתכוין לצד זה והלכה לה

לצד אחר יואשר לא צדה ייפרט למתכוין

לזרוק שתים וזרק ארבע יואשר יבא את

רעהו ביער ימה יער רשות לניזק ולמזיק

ליכנם לשם אף כל רשות לניזק ולמזיק

ליכנס לשם בעא מיניה רבי אבהו מרבי

יוחנן היה עולה בסולם ונשמט השליבה

מתחתיו ונפלה והרגה מהו כי האי גוונא

עליה היא או ירידה היא א"ל יכבר נגעת

בירירה שהיא צורך עליה איתיביה זה הכלל

כל שבדרך ירידתו גולה שלא בדרך ירידתו

אינו גולה שלא בדרך ירידתו לאיתויי מאי

לאו לאיתויי כה"ג וליטעמיך כל שבדרך

ירידתו לאיתויי מאי אלא לאיתויי קצב הכא

נמי לאיתויי קצב דתניא קצב שהיה מקצב

תנא חדא לפניו חייב לאחריו פטור ותניא

אידך לאחריו חייב לפניו פטור ותניא אידך

בין לפניו בין לאחריו חייב ותניא אידך בין

לפניו בין לאחריו פטור ולא קשיא לכאן

בירידה שלפניו ועליה שלאחריו כאן בעליה

שלפניו וירידה שלאחריו כאן בירידה שלפניו

עין משפמ נר מצוה

ג א מיי׳ פ"יו מהלכות ריצח הלכה יג סמג משין עה: דבגדהו מייי שם

מלכה יו ה ד מייי שם הלכה ולפטור יעי׳ בכ"מ:

ל ח מיי׳ שם הלכה יד: ל ט מיי שם הלכה י: מייי שם הלכה יא: מ ב מיי׳ שם הוכה יד ולפטיר:

ל מיי שם הלכה יג יעיין בכסף משנה: ימזים הל"ד ועי' במ"מ טים"ע ח"מ סי' שע"ח :מעיף גן

אב מיי פ"ו מהל׳ כולם

תורה אור השלם ו. או בכל אבן אשר מות בה בלא ראות ויפל נליו וימת והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו:

2. והקריתם לכם ערים ערי מקלט תחיינה לכם ונָס שמה רצח מכה נפש בשגגה: במדבר לה יא ולתושב בתוכם תהיינה שש הערים האלה למקלט לנוס שמה כל מכה נפש בשגגה:

3. וזה דבר הרצח אשר ינוס שמה וחי אשר יכה אֶת רעהו בבלי דעה והוא לא שנא לו מתמל 4. ואם בפתע בלא אִיבָה הַדְפוֹ אוֹ הִשְּלִירְ כל כלי בלא במדבר לה כב 5. ואשר לא צְּדָה והָאלהים אנָה ליִדוֹ ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה: שמות כאיג . 6. ואשר יבא את רעהו ביער לחטב עצים ונדחה ידו בגרון לכרת העץ וְנִשָּל הַבְּרוֹל מן הָעץ ומצא את רעהו ומת הערים האלה וחי:

רבינו חנגאל

דברים יט ה

ת״ר בשגגה פרט למזיד. בלימר אינו גולה. איקמה רבא דהאי מזיד שאינו באומר שהאומר מותר קרוב ליה בגלות. אבל המזיד בר קטלא הוא. בבלי למתכוין להרוג בהמה ישראל לנפלים והדג בן קיימא שאינו גולה: ת״ר . אם כפתע פרט לקרן זוית דהוה ליה לעיוני. בלא איבה פרט לשונא. כלומר איבה פרט לשונא. הני לא סגי להו בגלות. השליך עליו להביא ירידה שהיא צורך עלייה. בלא זה והלכה לה לצד אחר. למתכוין לזרוק ב' אמות אדם והכחו דלא מיכפר להו בגלית ⁽⁶⁾ ואשר יבא את רעהו ביער מה יער רשות לניזל ולמזיל ליכנס

פשישא בר קטלא הוא. מימה אימא נמזיד ולא המרו בו וי"ל דהא נמי נפקא לן מבלי דעת דאיכא מבלי דעת יתירא עוד י"ל דהא נמי פשיטא דלא יגלה דעל כרחד קרא בלא מתכוין איירי מדכחיב והוא לא שונא:

אלא פרט לאומר מותר. וקשה (כ) דגבי חלב וגבי שבת דכתיב

בשניהם שגגה וחייבין פרק כלל גדול (שנת דף פח: ושם) בתינוק שנשבה לבין הנכרים וי"ל דשאני הכא דכתיב שגגה יתירא למעוטי אומר מותר 0: לא צדה פרט למתכוין לזרוק. בכילד הרגל וב"ק דף

כו: ושם) פירש רש"י (ג) ממעט ליה ממיתה אבל גלות אית ביה ולא נראה דא"כ לא הוי כמו אידך לכן נראה לפרש דפטור מו(ממיתה) מגלות סכדאמרינן פרק כילד הרגל ושם ד״ה פרט: מה יער שיש לו רשות לניוק ולמזיק ליכנם לשם וכו'. וקשה דמסתמא כמו כן נימא מה יער מקום שעומד שם המזיק ויש רשות לניוק להיות לשם וח"כ קשה דתנן הזורק אבן לרשות הרבים הרי הוא גולה ימוקי לה בסותר כתלו שהוא ברשותו והרג הניזק שהות ברשות הרבים ואמאי גולה והא בעינן מקום שיהא כשות לינוק ולמזיק ושיהא הניזק במקום שהמזיק עומד בו וי"ל דלא יליף מיניה מקום ההכאה אלא שיש רשות לשניהם לעכב במקום ההכלה: נשמטה השליבה (D). והרגתו השליבה אבל אם הרגו אדם

פטור דבעינן דרך ירידה: ואר בעית אימא הא דאיתלע והא דלא איתלע. ולפי האי אינעית אימא כולי עלמא סברי ירידה היא וקשה א"כ אמאי לא קאמר דכולי עלמא ירידה היא הא דאתלע והא דלא אתלע ועוד קשה כי קאמר מעיקרא דכ"ע עליה היא א"כ קשה ברייתא זו לברייתא דלעיל או השליך עליו להביא ירידה שהיא לירך עליה וגראה לפרש דה"ק דכ"ע דעליה הוי ומיירי במיהדק יובדלא אתלע ולא מיירי בירידה שהיא לורך לעליה דבהא לא פליגי ברייתות והכא הכי קאמר איבעית אימא הא והא לגלות ומיירי הברייתה שמחייבה

בירידה שהיא לורך לעליה: ושל אחריו כאן בעליה שלפניו ושל אחריו כיינו לימא כתנאי היה עולה בסולם ונשמטה שליבה מתחתיו תני חדא חייב ותניא אידך פמור מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר ירידה היא ומר סבר עליה היא לא דכ"ע עליה היא ולא קשיא כאן לניזקין כאן לגלות איבעית אימא הא והא ואו לגלות ולא קשיא יהא דאתליע הא דלא אתליע ואיבעית אימא הא והא דלא אתליע ולא קשיא הא דמיהדק והא דלא מיהדק: מתני' יינשמט הברזל מקתו והרג רבי אומר אינו גולה וחכמים אומרים גולה מן העץ המחבקע רבי אומר גולה וחכמים אומרים יאינו גולה: גמ' תניא אמר להם רבי לחכמים וכי נאמר יונשל הברזל מעצו והלא לא נאמר אלא מן העץ ועוד נאמר עץ למטה ונאמר עץ למעלה מה עץ האמור למעלה מן העץ המתבקע אף עץ האמור לממה מן העץ המתבקע אמר רב חייא בר אשי אמר רב ושניהם מקרא אחד דרשו ונשל הברזל מן העץ רבי סבר יש אם למסורת ונישל כתיב ורבגן סברי יש אם למקרא ונשל קריגן ורבי יש אם למסורת סבירא ליה

קיסם וניתז למרחוק והרג: במ" נאמר והאמר **עץ למטה.** וכשל הברזל מן העץ: **ונאמר עץ למעלה**. לכרות העץ: יש אם למסורם. כמה שנמסרה כתב של תיבה למשה אנו 'בריכין לדורשה ולא לפי המקרא כשאתה קורא ונשל אתה מוסיף הברה של אל"ף אי של ה"א בין נו"ן לשי"ן ולפי המסורת ונישל כתיב ופירושו נישל שהשיל הברול מן העץ המתבקע ומלא את רעהו. ורבנן סברי יש אם למקרא ונשל קרינן לשון פעל הברול עצמו נשל מעל עלו:

> מתחתיו ונפלה והרגה מהו. ופשט ליה דהיא ירידה צורד עלייה. ומותים ליה הא דתנז כל שלא כדרד ירידתו אינו גולה מאי לאו כי האי גוונא. ופריק ליה לא לעולם כי האי גוונא גולה ומתניתין כעין קצב שהיה מקצב דתנו ביה ד' בבי. תני מדא לפניו חיוב לאחריו פטור כר ופרקיון לא קשיא. פי דרך המקצב להעלות הקופיץ מלפניו ולתורידו לאחריו ואח"כ מחזירו ומעלהו מאחריו ומורידו לפניו ומכה בבהמה הא דתני לפניו חייב לאחריו פטור דרך ירידה לפניו חייב. פי בעת שמחזיר הקופיץ מאחוריו להכות על הבהמה כדי לנתחה שזו היא ירידה ממש ובירידה שלאחריו בהחזרת הקופיץ שהיא כעין עלייה פטור. והא דתניא לאחריו חייב לפניי פטור הוא בהגבהת הקופיץ מלפניו עד שיחזירו לאחריו פטור שהוא דרך עלייה לאחריו חייב שהוא דרך ירידה כ) (ופירשגוהו) [ופירשוהו] בתלמוד ארץ ישראל. א״ר ינאי טבח שהיה

בבל אמר יורבא גרסינן ולא גרסינן אלא: באומר מוחר. סבור שמותר להרוג את ישראל וזהו מויד שלו: אנום הוא. והיאך הוא הורהו מזיד: כפחע פרע להרן זוים. שלשון פתע הוא בסמוד כדמתרגמי׳ בתכיף. פרט לקרן זוית אם היה זה יולא מתבוי זה

תום' בסנהדרין דף סב. רש"ל, ג) ולקמן ט.ן, ד) ושס.ן, ל) ושם:ן, ו) ועי׳ מוס׳ כ״ה כו: ד״ה פרט ותוספות סנהדרין עו: ד"ה ונכנס לזה לפנות לימין או לשמאל סתם יתום' להמו ע. ד"ה ורב הסדה], ו) ועי' מוס' וסכינו בידו וזה בא כנגדו בקרן לקמן ח. ד"ה כלא איבהו. זוית ולא ראהו והרגו: שדחפו ים) ב״ק כו:, כט) ועי^י בגופו. בלא מתכוין: להביא ירידה תיספות סנהדרין עו: ד״ה שהיה לורך עליה. כגון הרולה סתם וחום׳ ב״ק כו: סד״ה להרים ידו בכח וגרזן בידו ומשפיל בחימהו. יו צ"ל רבה. רש"ל. תחלה את גופי ישוחה לפניו כדי כ) ושמית כאן, ל) ויע"ע בתום' שבת עב: ד"ה באימר להרים בכח ובהשפלתי הרג דלא ותיספות סנהדריו סב. ד"ה מימא הואיל וצורך עליה היא פטור מגלות דהא כתיב ויפל: בלא לדיה. ב) כדפירשנו בפרה כינד לשון לידוד. שלא נתכוין ללדד ללד במהרש"ל ובמהרש"א. שני: וחשר לה לדה. שלה נתכוין לזרוק בלדו ובסמוך לו אלא למקום שורק אבל לא היה יודע שיש שם חדם: פרט למחכוין לזרוק שחים וורק ארבע. או וכן לזרוק ארבע וזרק שמונה: אף כל שיש לו רשות לניוק

כו'. יצאה חלר של בעל הבית:

עליה היא או ירידה היא. בתר

דידיה אולינן והוא היה עסוק בעליה

או בתר שליבה אולינן והעולה עליה

היה דוחקה ומשפילה כלפי מטה:

כבר נגעת כו'. הרי נגעת כחן

בירידה שהיא לורך עליה והא רבינן

לה לעיל לחיובא: לפניו חייב. הרג

לפניו חייב: ה"ג כאן בירידה שלפניו

ועליה שלחחריו כחן בעליה שלפניו

וירידה שלאחריו כאן בירידה שלפניו

ושל אחריו כאן בעליה שלפניו

ולאחריו. כל דרך עליה פטור וכל

דרך ירידה חייב. הלכך הא דתניא

לפניו חייב לאחריי פטור בירידה

שלפניו ועליה של אחריו השפיל

זרועו כדי להרים בכח והרים (4) מכח

לפניו בהשפלתו חייב הרג בעלייתו

לחחוריו פטור. והא דתניא לחחריו

חייב לפניו פטור בעליה שלפניו

וירידה שלאחריו כגון המרים ידו

בכח עד שהשפילו דרך אחוריו ממעל

לכתפיו וחזר והגביהן להכות לפניו

הרג בהשפלתו דרך אחוריו חייב

הרג בהגבהתו פטור. והא דתניא בין

לפניו ובין לאחריו חייב בירידה שלפניי

או שלאחריו. והא דתניא בין לפניי

בין לאחריו פטור בעליה שלפניי

ושל החריו: לימה כתנהי. הך בעיה

דרבי אבהו: לנוקין. חייב אם לא

הרגו אלא הזיקו חייב דלטקין לא

שני לן בין שוגג למזיד בין ירידה

לעליה כדאמרינן בב"ק (דף כי:) פלע

תחת פלעים לחייב על השוגג כמויד

ואונס כרצון: הא דאתליע. חייב שכל

שליבה שהתליעה כשדורסין עליה

נכפפת היא למטה וירידה היא ואם

לא התליעה אין כאן ירידה: הא

דמהדק. אם היתה השליבה מלא

הנקב שהיא תחובה בו ואחווה יפה

יפה אין כאן דרך ירידה ופטור. לא

מתבר' מן העץ המחבקע. ינא

מהדק

ירידה יש כאן וחייב:

גליון הש"ם גמ' בבלי דטת פרט למתכוין. עי׳ לקמן דף ט׳ ע"ב ובתום' שם ד"ה ור"י: שם מה יער רשות. עי' לקמן דף מ' ע"ל:

הנהות הכ"ח (ל) דש"ר ד"ה ה"ג כאן וכו׳ יהכים בכח הרג (ב) תום׳ ד״ה אלא וכו׳ יקשה ומ"ש דגבי וכו' יחייבין כדאיתא פרק כלל גדול: (ג) ד"ה ואשר וכו׳ פרש"י דממעט: (**ד**) ד"ה נשמטה השלינה מתחתיו רנפלה והרגתו השליכה חבל חם נפל האדם והרגו לדם פטור:

הגהות הגר"א [א] גמ' כל וכל לגלום. נ"ב גירסת הרמב"ם לנוקין ומתורך בגירסתי קושית התום' (ועת"ש רבינו (ועמ"ם בח"מ סי' שע"ח ס"ק י' י"א):

הגהות מהר"ב רנשבורג

או רש"י ד"ה פרט ובו' ובן לזרוק ארבע וזרק ובן לזרוק ארבע וזרק שמונה. נ"ב ל"ל חרק שתים וכ"ה בפנהדריו דף עון בלשון התוס' ד"ה סתם. ובגמ' דב"ה כ"ו ב' מבואר כמ"ש רש"י כאן :13"561

מוסף רש"י

יש אם למסורת. כמה שכתב משה ומסר תורה לישראל, היא האם והעיתר ולה כמו שהוה למקרא. בתר קרייה אזלינן להים שיקר (סוהדרין ד.).

רבינו חננאל (המשך) מקצב והכה בין מלמעלה ביז מלמטה גולה ואתיא בדמר בר רב הונא (י) טבח למטה גולה. למעלה אינו גולה. למטה אינו גולה.

בין לאחריו חייב בירידה שלפניו ושל אחריו כאשר כבר פירשנו. והא דבעי בין לפניו בין לאחריו פטור בעלייה שלפניו ושל אחריו כאשר כבר פירשנו. והא דבעי רבי אבהו מר' יוחגן היה עולה בסולם ושמטה שליבה מתחתיו והרגה תני חדא חייב. ואוקימ' לנזיקין ואע"ג דעלייה היא לענין ניזקא חייב. יתני חדא פטור מגלות. איבעית אימא הא והא לגלות והא דקתני חייב כגון דאחלע דכיון דאחלע ולא יים ליקור מעיקרא היידה היא. איבעית אימא רלא אחלע כלל והאי דקתני חייב כגון דלא מירוק כיון דלא מירוק לא חיי חוד לעליוה מעיקרא ירידה היא. איבעית אימא רלא אחלע כלל והאי דקתני חייב כגון דלא מירוק כיון דלא מירוק לא חיי למיסק ביה ומעיקרא ירידה היא: נשמט הכרול מקחו. קידם שיכה על העץ לבקעו והרג רבי אומר אינו גולה דהאי קרוב למויד דוא שאילו לא דיה רפוי לא היה נשמט. ואמרינן מאי טעמא קסבר יש אם למסורת ונשל 7) כתיב כלומר ונשל הברול (מן העץ). מן העץ המתבקע רבי אומר גולה וחכ״א אינו גולה. בגון שנתזה בקעת מן העץ יהלכה והרגר. אי נשמט הברול. כלומר מכח הכאתו בעץ לבקעו נשמט והלך והרג 5) ואם יש לומר והלא מפורש בתחלת סנהדרין כי רבי יב א מיי מייו ווהלכות רולח הלכה עו סמג :עשין עה

יג ב מיי שם הלי יה: יד ג ד מיי שם הלכה ו: מו הוז מיי שם כלי

שו ח מיי שם הלכה ח: יו ט מיי שם הלי ע נופ"א מהלי חובל הלי ייטו: יות י מיי׳ פיים מהל׳

שמיטין הלכה יו סמג לאוין ערה: ים ב מיי פ״ה מהלכום רולח הלכה ה ו סמג

הגהות הב"ח

(מ) גם' הכא מענייניה דקרא. נ"ב עיין בסנהדרין לף פא בתום׳ ד"ה האב וכו׳ לדרך האמת הם"ד: (ג) ד"ה ומנח פרט יכו׳ פרט למלוי לפדות אם היתה וכו׳ להחזיכה לו הס"ל: (ד) תום' ל"ה היינו ומר דאי הוה כמיב כו או: כא"ר (ס) קאמר והשתל ניתל וכו' דמשמע שפיר דיש אם למסורת דהיינו יראה משום לפשטיה לחרת משמע הכי דכתיב וכו' משמע יראה זכורך את פני האדון וכו' לפי המקרא דקריגן יַרָאה הליל: (ו) ר"ה לחשפה וכו׳ ליפנות כלל גם בלילה ואיכא למקרי: (ז) בא"ד (ת) ד"ה אע"ג דנמיר וכו' דאם מנחן: (ע) בא"ר במו עליר זה על בנו: (י) ד"ה כלא איכה וכוי לא כונא לו ול"ע וכו' שנתחדש בה מיער: (כ) בא"ד לילטריך למימר אפילו ולא לייכ לו דבמשנה תורה כתיב נמי כי לא שונא הוא לו משום פרשה שנשנית כב"ל. ועל חיבות אפילו ולא הויב לו נ"ב פיי שונא גרע מאויב ואי לאו קרא הוה ממינא שונא דוקא אינו גולה איצטריך ולא אויב לו לאורויי דאף אינו אויב לו הלכך גולה אבל אויב אינו גולה ואין להקשות השתא דכתיב ולא אויב לו למה לי בלה היבה החתה חייב הינו גולה כל שכן שונא די"ל ויהשאר חסרן: (ל) בא"ד משום פרשה שנשנית. נ"ב פי' תרתי קראי כתוכי במ"ת לא שונא לו ולא אנטריכו אלא משום פרשה

ויבינו חננאל (המשר) השתא איזרמן ליה דומיא ז'השיגה ידו: הזורק אבן . לחצרו והרג אם יש רשות יניזק ליכנס לשם גולה בר. אבא שאול אומר מה חטבת עצים רשות אף כל רשות יצא האם המכה בנו והרב הרודה את חלמידו ושליח ב״ד. ומקשר עליה עצים דרשות הז דלמא חטבת עצים למערכה או עצים לעשות סוכה דאינוי . מצוה ואפילו הכי גולה.

ממא

שנשנית (והשחר חסר):

הא דרב ילחק בר' יוסף בסנהדרין בשמעתא קמייתא (דף ד.): הדיבו דקאמר להו ועוד. פירוש משמע דמעיקרא ה"א טעמא משום אם למסורת ובתר הכי האמר ועוד כלומר אע"ג

מעלו ואמר ה"ר יוסף בכור שור דהיא היא וה"ק וכי נאמר ונשל הברול מעלו דאי (ד) כתיב כן או הוי מיושב לומר יש אם למקרא לקרות וגשל כדקרי וכדאמרי רבנן והלא לא נאמר אלא מן העץ וא"כ אין לשון המקרא דקרינן ונשל מיושב על זה אלא ודאי מן העץ מוכיח דים אם למסורת שהוא ונישל כמו והשיל חה הלשון מיושב על מן העד דמן העץ המתבקע (ה) והשתח ניחה הא דקאמר ועוד וכן 0פירש בסנהדרין גבי יראה יראה דמשמע שפיר מ)מן המסורת דהיינו יראה משום דפשטיה דקרא משמע דכתיב בתריה את פני האדון וגו׳ א״כ משמע יראה זכורך פני האדון והיינו לפי המסורת אבל לפי המקרא דקרינן

יראה הל"ל לפני האדון: מהו דתימא ככח כחו דמי. ולח דמי לען המתבקע דהתם נגע במה שבידו בשעת החות הען אבל הכא שכבר יצא מידו בשעת התות תמרים דמי שפיר לכח כחו אימא לא ליחייב קמ"ל:

לא צריבא אלא בו'. פירוש דמהשתה לא לריך לאוקומא בסותר דהוא הדין בזורק ממש:

באשפה העשויה וכו'. וסשתם ובזורק מיירי ביום לאשפה ולא בסומר כומלו וא"מ ולינקוט באינה עשויה ליפנות כלל (וגם בלילה איכא דמקרי ויתיב וכדקאמר השתא וי"ל דא"כ אנוס הוא דלים ליה לאסוקי אדעתיה הוא דמקרי ויתיב כיון שחינה עשויה ליפנות כלל אבל השתא (ו) בעשויה ליפנות בלילה אית ליה לאסוקי גם ביום הוא דמקרי ויתיב: אף ע"ג דגמיר מצוח קא עביד כו'. וח"ת מ"מ קשה משליח ב"ד דכיון דאילו לקה כבר לאו מלוה קא עביד וכו׳ וי"ל דמ"מ איכא מצוה מתחילה מה שאין כן בחטיבת עלים דסוכה (ח) ואם מצאן חטובות לא היה שם חטיבת מצוה מעולם שהרי לא נחטבו לכך וליכא למימר נמי כיון דאילו לא חטא לאו מצוה היא וכו׳ דההיא לאו שליח ב"ד מיקרי ולא דמי לרבו ואביו דלעולם שמו (ש) זה על בנו וזה על תלמידו: (לעיל) בלא איבה פרם לשונא. תימה אמאי אינטריך האי קרא תיפוק ליה דכתיב במשנה תורה והוא לא שונא (י) וצייע ושמא יייל דבמשנה תורה נחזרת ונשנית בשביל דבר שנתחדש מיער והרבה פרשיות יש בענין זה במשנה תורה אבל לא קשה מולא אויב לו דבאלה מסעי דההוא אינטריך למימר אפילו (כ) לא אויב לו

ידתי רבא כיון ראי מצא עצים חטובים למערכה ולסוכה [אינו חוטבן חטבת עצים דהשתא לאו מצוה היא. ואקשינן

ראפילו חטבת מצוה היא ומשום דאי מצא חטוביז לאו מצוח היא למחטב השתא גמי לאו מנות קא עביד אלא חטבת

חטבת מצוה מי סגי ליה דלא עייל. ואקשינן עליה והכחיב גבי טומאה אשר יטמא הכי נמי דטומאה דרשות היא הא אם

נטמא בטומאת מצוה כגון טומאת מת מצוה הכי נמי דפטור מחיטוי וטבילה. ומשני שאני הרם דכתב עוד טומאתו בו

ממא

[לעדים ולדיינים] כדאמרי׳ בסנהדרין (דף כנו.) (ובמשנה תורה כתיב ומי כי לא שונא הוא לו (ו) משום פרשה שנשנית) כך נראה למשי"ח:

דס"ל שאם למקרא מ"מ הכא איכא למשמע מגזירה שוה ותימה דמעיקרא נמי לא חלי טעמא במסורת אלא משום דלא כחיב

> יוחנז רב יצחק בר' יוסף אמר רבי יוחנז 6 רכי ורבי יהודה בן רועץ וב"ש ור"ש ור"ע בולהו סבירי להו יש אם למקרא היינו דקאמר להו ועוד אמר רב פפא מאן דשדא פיםא לדיקלא ואתר תמרי ואזול תמרי וקטול באנו למחלוקת דרבי "ורבגן פשימא מהו דתימא ככח כחו דמי קמ"ל אלא כח כחו לרבי היכי משכחת לה כגון דשרא פיסא ומחיה לגרמא ואזיל גרמא ומחיה לכבאמא ואתר תמרי ואזול תמרי וקטול: מתני" יהזורק אבן לרה"ר והרג ה"ז גולה ר"א בן יעקב אומר אם מכשיצאתה האבן מידו הוציא הלה את ראשו וקבלה ה"ז פטור זרק את האבן לחצרו והרג ייאם יש רשות לניזק ליכנם לשם גולה ואם לאו אינו גולה שנאמר יואשר יבא את רעהו ביער °מה היער רשות לניזק ולמזיק ליכנם לשם אף כל רשות לניזק ולמזיק להכנם לשם יצא חצר בעל הבית שאין רשות לניזק י (ולמזיק) ליכנם לשם אבא שאול אומר מה חמבת עצים רשות יאף כל רשות יצא האב המכה את כנו והרב הרודה את תלמידו ושליח ב"ד: גמ" גלרה"ר מזיד הוא ®אמר רב שמואל כר יצחק בסותר את כותלו איבעי ליה לעיוני בסותר את כותלו בלילה יבלילה נמי איבעי ליה לעיוני הבסותר את כותלו

לאשפה האי אשפה ה"ד אי שכיחי בה רבים פושע הוא אי לא שכיחי בה רבים יאנום הוא א"ר פפא "לא צריכא אלא לאשפה העשויה ליפנות בה בלילה ואין עשויה ליפנות בה ביום ואיכא דמקרי ויתיב פושע לא הוי דהא אינה עשויה ליפנות בה ביום אונם נמי לא הוי דהא איכא דמקרי ויתיב: רבי אליעזר בן יעקב אומר וכו': יח"ר יומצא פרט לממציא את עצמו ימכאן אמר רבי אליעזר בן יעקב אם משיצתה האבן מידו הוציא הלה את ראשו וקבלה פמור למימרא דמצא מעיקרא משמע ורמינהי יומצא "פרט למצוי שלא ימכור ברחוק ויגאול בקרוב ברעה ויגאול ביפה אמר רבא 🐠 הכא מענייניה דקרא ומצא דומיא התם מענייניה דקרא ומצא דומיא בוהשיגה ידו מה השיגה ידו מהשתא אף מצא נמי מהשתא הכא מענייניה דקרא ומצא דומיא דיער מה יער מידי דאיתיה מעיקרא אף ומצא נמי מידי דאיתיה מעיקרא: הזורק את האכן וכו': א"ל ההוא מרבנז לרבא ממאי דמחטבת עצים דרשות דלמא מחטבת עצים דסוכה ומחטבת עצים דמערכה ואפ"ה אמר רחמנא ליגלי א"ל כיון דאם מצא חמוב יי(אינו חומב) לאו מצוה השתא נמי לאו מצוה איתיביה רבינא לרבא יצא האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח ב"ד לימא כיון דאילו גמיר לאו מצוה השתא נמי לאו מצוה התם אע"ג דגמיר מצוה דכתיב ניסר בנך ויניחך ויתן מערנים לנפשך ייהדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי יואשר יבא את רעהו ביער יי(מה יער) דאי בעי עייל ואי בעי לא עייל ואי םלקא דעתך מצוה מי סגיא דלא עייל אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא כל היכא דכתיב אשר דאי בעי הוא אלא מעתה יואיש אשר יטמא ולא יתחטא אי בעי מיטמא אי בעי לא מיטמא מת מצוה מישמא הכי נמי דפשור שאני התם דאמר קרא דלא

היינו. דהא הדר רבי ואמר ועוד למילפיה בגזירה שוה: פיסא. רגב גוש עפר כלישני"א בלע"ו: ואתר המרי. והשיר תמרים: באנו למחלוקת. דהיינו דומיא דמן העץ המתבקע: מהו דסימא. הא

> לרבי ככח כחו דמי ופטור שהרגב היה כת ראשון ונשירת התמרים היה כח שני קמ"ל שהרגב כגרון והתמרים כקיסם הניתו: לגרמה. הוא עץ החריות שהתמרים תלוין אללו: ומחיה לכובסא. הוא אשכול התמרים המקובלים יחד: מתבר' ר"ה כן ישקב. מפרש טעמה בגמרה: ההב המכה את בנו. להטומו לדרך (כ) אחרת: ושליח ב"ד. המלחה ארבעים לחייב מלקות: גמ' ליפנות כה. בני אדם לנקביהם: ואיכא דמיקרי ויהיב. ליפנות ביום: ומלא. משמע שהוא שם ומלאו נשירת נשל הברול: פרט לממליה עלמו. חחרי כן הוליח הלה את ראשי מן החלון וקיבל החבן במלחו: ומלח פרט למלוי. במוכר שדה אחחתו ס(ובא לגואלו) כתיב והשיגה ידו ומלא פרט למלוי(ג) אם היתה גאולה זו מלויה בידו כשמכרה אין כופין את הלוקח להחזירה לו ליפדות: השתח נמי. כי לא מצא חטובה אין החטבה מלוה אלא עשיית הסוכה: לאו מלוה. להכותו: לאו מילחה היה דחמרי. רחיה טובה מזו היה לי להשיבו מן המקרא עלמו דלאו בחטבה דמצוה איירי: דאי בעי מיעמה הי בעי לה מיעמה. הותו חייב לך הכתוב כרת אם נכנס למקדש בטומחה זו: ה"ג דפטור. מכרת:

לרבות

מ) סנהדריו ד.. 3) ב"ת לב:.. ב) רש"ח מ"ו, ד) בסה"מ ל"נ אח כל רשות, ה) נ"ק לב:, ו) שם לג., ו) ערכין ל:, ת) רש"א מ"ז, **ע)** נשכת סג : יש"נו, י) רש"ח מ"ו, ל) רש"ל מ"ז, ל) רש"ל נפר"ק, מ) רש"א נמי, ג) רש"א מ"ז,

תורה אור השלם ו. וַאֲשְׁר יְבֹא אָת רֵעָהוּ ביער לחטב עצים ונדחה ירו בגרון לכרת העץ ונשל הברול מן העץ ומצא את רעהו ומת הערים האלה וחי:

2. ואיש בי לא יהיה לו גאל והשינה ידו ומצא

דברים יט ה

ויקרא כה כו 3. יַפַר בָּנְךְ וִינִיתֶךְ וְיִתּן מעדנים לנפשף: משלי בט

4. ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל בי את מקדש יי טמא מי נדה לא זרק עליו טמא במדבר יט כ :או

גליון הש"ם

מתני" אם יש רשות לגיוק. עי' כ"ק דף לכ ע"כ מיד"ה דלח סגי: שם מה היער, לעיל ז ע"ב: במ" הבא מענייניה. עי' סוטה . דף מה ע"ח:

> לעזי רש"י כלישני"א ובלישט"אן

מוסף רש"י

ומצא. ומלא את רעהו ומת. שהיה מבירו מצוי שם בשעה שהרים זה הגרזן . זיינ גלות, פרט לממציא את עצמו, לפטול וה ימכור ברחוק. לא ימכור רחיקה שיש לי כדי לגאול זו שהיא קרונה לו ישם ל). מה השיגה ידו מהשתא. דודחי מעיקרה כשמכרה לא היתה ידו משגת, כדכתיב כי ימוך מיך ומכר מאחותו שם אחיך ומכר

רבינו חננאל

יש אם למקרא סכיר ליה. אמר לר כתב למעלה לחטוב עצים וכתב למטה ונשל הברול מן העץ מה העצים הכתובים למעלה העצים המתכקעין הן אף עץ הכתוב למטה מן העץ המחבקע. וחכ״א גולה מאי טעמא ונשל כחיב מכל מקום לו אמר רב טיט שיבש ונעשה כאכז . לדיקלא ואתר תמרי ואזול תמרי וקטול לרבי דמחייב בהתזת בקעת חייב רתמרי

כמקום בקעת עומדין לרבנן כח כחו הוא ופטור. אלא לרבי כח כחו היכי הוי. כגון דשדא פיסא ומחייה לגדמא 🔾 עליה אי הכי הני נמי האב לבנו והרב לתלמידו כיון דאילו גמירי לאו מצוה קא עביד בהכאתן אף בדלא גמירי אינה יאזל גדמא ומחייה לכבסא פירוש סנסני (של) תמרים ג) ואתר תמרי אזול תמרי וקטול היינו כח כתו ופטור: הזורק אבו מצוה. ופרקינן הני אע"ג דגמירי מצוה קא עביד דכתב יסר בנך ויניחך וגו'. יהדר אמר רבא לאו מילחא היא דאמרי ברשות הרבים והרג הא ודאי מזיד הוא והאי דתנן גולה אוקימנא בסותר את כותלו. ירושלמי כגון שהיה כותלו גוהה יהיה סוחרו לאשפה העשויה להיפנות בה בלילה ואינה עשויה להיפנות בה ביום ואיכא דמיקרי יתים ומיפנה בה פושע רשות היא מדכתב ואשר יבא את רעהו ביער ומשמע ואשר אי כעי עייל אי בעי לא עייל מכלל דחטבת רשות היא אבל

לא הוי דהא אינה עשויה להיפנות בה ביום אנוס נמי לא הוי דהא איכא דמיקרי ויחיב לפיכך גולה. ת״ר ומצא את רעהו פרט לממציא את עצמו מיכן א״ר אליעזר בן יעקב אם משיצאת האבן מידו הוציא הלה את ראשו וקיבלה פטור. ואסיק׳. האי ומצא מידי דהוה מעיקרא משמע דומיא דיעד והאי דכתב ומצא כדי גאולתו מידי דלא הוה מעיקרא אלא גרפי׳ רש״ל, ג) שניעית פ״ל

ד) ושכת סג: ש"נו. ל) רש"ל מ"ו, ו) ובסדר המשנה הגי

חרץ מעל ידי גרן,

ו) וסנהדרין מט:ן, ח) ב"מ

מח: סנ. סנהדרין פה. וכ"ק

לד: יכמות ככ: ב"ב ד.ז.

מ) ובמדבר יטו. י) רש"ל

מ"ז, כ) [ויקרא כג],

ב א ב מיי׳ פ״ג מהלכות

ביאת מהדש הלכה ו ז בא ג מיי פיין מהלכום תמידין הלכה ו סמג

עשין קנט: בב ד מיי פ״ה מהלכות רולח הלכה ה שמג (עשין עה:

בג ה מיי שם הלי ג: בד ו מיי שם ועיין כ״מז: בה ז מיי שם הלי ה: בר ח מיי פייו שם הלכה

בז ע מיי פ"ה שם הלכה לא י מיי מנויו מהלי

סנהדריו הלכה יג סמג לחיין קלט:

תורה אור השלם ו. כָּל הַנֹגֵע בִמת בְּנֵפָשׁ האדם אשר ימות ולא תחטא את משכן טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדָה לא זרָק עָלְיוּ טָמִא יהיה עוד טמאתו בו: במדבר יט יג

2. ששת ימים תעבד וביום השביעי חשבת בקריש ובקציר חשבת: שמות לד כא

3. ובַשָּׁנָה הַשְּבִיעת שַׁבַּת שַּבָּתוֹן יִהְיָה לְאָרֵץ שַּבָּת לִייִ שָּדְךְּ לֹא תִוְרָע וכרמך לא תזמר:

. ויקרא כה ד 4. יִפֵר בַּנְרְ וִינִיחָרְ וְיַתו מעדנים לנפשר: ייה משלי כט יז

5. לבני ישראל ולגר ולתושב בתוכם תהיינה שש הערים האלה למקלט לנוס שמה כל מבה נפש בשגנה: במרבר לה טו

6. אֱלהִים לא תְקַלֵּל ונשיא בעמר לא תאר: שמות כב כז

מוסף רש"י לרבות טבול יום. שחינו לריך להכיח כפרה, שחינו יכול ליכנס עד שיערינ מחוסר כפורים. לאע"ג ליכנם עד שיביה כפרסו (שם) שאם נכנסו למקדש מייכין כרת (פסחים צב.). אינו צריך לומר חריש אע"ג דרישה דהרה כשכת קאי, דכחיב ששת ימים תעבוד, סיפיה אשביעית קאי, דאי אשבת, חריש הליר הוא דאסור שאר מלחכות מי שרו (ר״ה מ). שביעית. שלה יחרום שדה אילן ערב שביעית חריש םיועיל לסכיעית (שם). שנכנם לשביעית. כל שאסור לחרוש לפני ר"ה (חו״ק ד.). וקציר של שביעית. כגון תכוחה שהכיחה שליש בשכיעית,

למכה אביו לאו להירגו קא ממעיט אלא בעושה בו חבורה בשוגג: לוקה דלטייה. ואמרינן [בשבועות] (דף לה.) המקלל את חבירו עובר בלא מעשה ואמיא במה הלד מהמקלל דיין ונשיא וחרש (מנהדרין דף סו.): שפטיד בו. שהוא חייב מלקות: אתה נוהג בה מנהג שביעית בשמינית (ר״ה ט.). מה חריש רשות בר׳. ולא דבר הכתוב אלא לענין שבת, כדכתיב כיה וכיום השביעי תשכות, בתריש וכקליר חשכות, בא ללמדנו מה חריש אין לך חריש של מנוה, ואפילו לורוע לנורך עומר ושתי הלחם, שהרי אם מנא חרוש אינו חורש, ואני אוסרו לך בשבח,

אף קציר שאני אוסר לך נשל רשות אני אוסר לך, יצא קציר העומר שהוא מצוה. שאפילו מלא קצור מלוה לקלור (שם)

דבעינן קצירה לשמה (מו"ק ד.), ויש לך ללמוד מכאן שדוחה את השבת (ר"ה מ.).

ממא יהיה מבל מקום. קשה לישתוק מאשר ומיהיה ויש לומר דמשר אורחיה דקרא הוא: דלמא חרישת העומר דמצוה ואמר רחמנא תשכות. קנת קשה לישתוק מיניה דתשנות ומהיכי תיתי לן דהא למישרי מצרכינן קרא וי"ל דהא לא חייש

רק לסתור דרשה דהשמעינן מה חריש רשות ומעתה נאמר דאתא לדרשת מחרינת: אינו צ"ל חריש וקציר של שביעית כו'. מימה דנטלמה קציר כתיב בהאי ענינא את ספיח קצירך לא תקצור אבל חרישה לא כתיב כלל התם וכ"ת דילפינן מקראי דכתיבי כל שאר עבודות קרקע הא איכא מ"ד פ"ק דמו"ק (דף ג:) דדוקא אהכך דכתיכי בהדיא מיחייב אבל אינך לא וחרישה גופה ממעט התם מדקאמר החורש בשביעית אינו לוקה (ד) וי"ל דכיון דקסבר דקציר אתי לתוספת חריש נתי אתא לתוספת:

וה**א** אמרת יצא האכ המכה בנו. ענין אף אם מכהו לייסרו דאם לא

קשה (ס) [לר"י] דהיינו דוקא כשמייסרו ומכהו בתוכחתו אבל אם הלך ביער והורגו בשוגג למה לא יגלה וו"ל דמשמע ליה דמיירי בכל כן אמאי נקט טפי בן מאדם אחר:

יממא יהיה מ"מ ההוא מיבעי ליה "לכדתניא ממא יהיה אלרבות מבול יום מומאתו בו ילרבות מחוסר כיפורים א"ל אנא מעוד יי(טומאתו) קא אמינא איבא דמתני לה אהא בחריש ובקציר תשבות יר"ע אומר אינו צ"ל חריש של שביעית וקציר של שביעית שהרי כבר נאמר ישדך לא תזרע וכרמך לא תזמור אלא אפילו חריש של ערב שביעית שנכנס לשביעית וקציר של שביעית שיצא למוצאי שביעית רבי ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות ייצא קציר העומר שהוא מצוה א"ל ההוא מרבנז לרבא ממאי דחרישה דרשות דלמא חרישת עומר דמצוה ואפ"ה אמר רחמנא תשכות א"ל כיון ראם מצא חרוש אינו חורש לאו מצוה איתיביה רבינא לרבא יצא האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח ב"ד ואמאי לימא כיוז דאילו גמיר

לאו מצוה השתא נמי לאו מצוה התם אע"ג דגמיר נמי מצוה קא עביר רכתיב ייסר בנך ויניחך ייהדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי (6) קצירה רומיא דחרישה מה חרישה מצא חרוש אינו חורש אף קצירה נמי יי(מצא קצור אינו קוצר) ואי ס"ר מצוה מצא קצור אינו קוצר מצוה לקצור ולהביא: מתני האב גולה על ידי הבן והבן גולה ע"י האב ההכל גולין על ידי ישראל וישראל גולין על ידיהן חוץ יימגר תושב יוגר תושב 🖪 אינו גולה אלא על ידי גר תושב: גמ' האב גולה ע"י הבן והאמרת יצא האב המכה את בנו דגמיר והאמרת אע"ג ידגמיר מצוה קעביר בשוליא דנגרי שוליא דנגרי חיותא היא דלמדיה דגמיר אומנותא אחריתי: והבן גולה ע"י האב כו": ורמינהי ימכה נפש פרט למכה אביו אמר רב כהנא לא קשיא הא ר"ש והא רבנן "לר"ש דאמר חנק חמור מסייף שנגת סייף ניתנה לכפרה שגגת חנק לא ניתנה לכפרה לרבנן דאמרי סייף חמור מחנק הורג אביו [בשוגג] שגגת סייף הוא ושגגת סייף ניתנה לכפרה רכא אמר יפרט לעושה חבורה באביו בשוגג ס"ר אמינא כיון רבמזיר בר קטלא הוא בשוגג נמי ליגלי קמ"ל: הכל גולין על ידי ישראל וכו': הכל גולין על ידי ישראל לאיתויי מאי לאיתויי עבד וכותי תנינא להא דת"ר "עבד וכותי גולה ולוקה ע"י ישראל וישראל גולה ולוקה ע"י כותי ועבר בשלמא עבד וכותי גולה ע"י ישראל ולוקה גולה דקטליה ולוקה דלטייה אלא ישראל גולה ולוקה ע"י כותי בשלמא גולה דקטליה אלא לוקה אמאי דלטייה יונשיא בעמך לא תאור ∘בעושה מעשה עמך אלא אמר רב אחא בר יעקב כגון שהעיר בו והוזם דכוותיה גבי עבר שהעיד בו והוזם עבר בר עדות הוא אלא אמר רב אחא בריה דרב איקא הכא במאי עסקינן 'כגון שהכהו הכאה שאין

כיפורים. מאותן טומאות הלריכות קרבן וטבל והעריב שמשו ולא הביא כפרתו ונכנס למקדש חייב. וארבע טומאות הן הטעונות קרבן הוב והובה והיולדת והמלורע: מעוד האמינא. עוד טומאתו בו. עוד שקרא יתירא לדרשא הוא: איכא דמתני לה. להא דא"ל ההוא מרבנן לרבא והא דאותביה רבינא מהמ: אין ל"ל חריש וקליר של שביעית כו'. דעל כרחך בשביעית דשמיטה הכתוב מדבר דאי כדכתיב דאיום השביעי קאי מאי שנא חריש וקליר דנקט אלא ה״ק ששת ימים

מה חריש בכל מקום מלא חרוש אין

מצוה לחרוש אף קציר בהכי עסקיי

שחם מלח קלור חין מלוה לקלור ילח

קניר העומר שאפילו מנא קנור מנוה

לקצור: ואי פ"ד מלוה. בקציר של

מצוה מצא קצור אינו קוצר תמיהא

היה זו: בותבר' ע"י הכן. חם

הרגו לבנו בשוגג: חון מגר חושב.

שחין ישרחל גולה על ידו: (ג) הכל

נולין. מפרש בגמרא לאיחויי מאי: גמ' בשוליא דנגרי. בלימוד חרש

עלים שאינו מלמדו חורה אלא אומנות.

שולים יויינד"רינו: חיותיה הום.

ואף זו מלוה על האב ללמדו דילפינן

לה מקרא בפרק קמא דקדושין

(דף ל:) דכתיב נקהלת טן ראה חיים עם

חשה חשר חהבת הקיש חומנות שהוח

חיותו לאשה כשם שאביו חייב להשיאו

לרבות טבול יום. שאם נכנס למקדש ענוש כרת: לרבום מחוסר

הגהות הב"ח (מ) גמ' למו מלמה כיה תעבוד ובשביעי תשבות והששה אף קלירה נמי מצא קצור חף קוכנים את בבב. אינו קוצר יצא קציר העומר שאפיי מצא שאתה עובד כהן בחריש ובקליר תשבות (כ): הנכנם לשביעית. י) (וחריש קצור מצוה לקצור של שביעית) שלא יחרוש בששית חרישה המועלת לשביעית: וקליר מנא קנור אינו קונר מנוה כל"ל: (כ) רש"י ד"ה חין של שביעית היולה למולחי שביעית. לריך לומר וכו׳ משכוח שאם הביאה שליש בשביעית מאו הפ"ד ולת"כ מ"ה חריש של שביעית הנכנס לשניעית שלא יחרוש היא ראויה ליקלר ואם קלרה בשמינית לריך לנהוג בה קדושת שביעית: רבי בששים: (ג) ד"ה הכל גולין ישמעאל אומר מה חריש רשות כו'. ל"ל קודם ד"ה חון מגר: (ד) תום' ד"ה אינו וכו' ובשבת קאי ולהכי נקט חריש וקליר וי״ל כיון דקסבר דקליר לומר לך מה החריש שאני אוסר אתי לתוספת. נ"ב פי' דהא לך בשבת חריש של רשות הוא שאין דקחמר ח"ל לומר חרים לנו חריש של מלוה אף קליר איני לאו דוהא דאפי לריך לומר תרים מ"מ כיון דחינו לריך חוסר לך חלח של רשות יצח קציר לומר קניר ובע"כ דקניר העומר: אם מלא חרוש אינו לריך אתא לתוספת בקציר הנכנס למ"ש א"כ חריש נמי אתא לחרוש. אבל קליר אפילו מלא קלור לתוספת נחרים הנכנס לשביעית וא"כ השתא מצוה לקצור לשמה דכתיב סוקצרתם והבחתם חת עומר: לחו מילחם הים משכינן לקרא דכמיב מריש כאילו א"ל אלא לענין דאמרי. שהיה לי להשיבו חשובה מוספת ודו"ק: (ה) ר"ה נלחת דקרא לאו במלוה איירי: והם וכו׳ קשה לרש"י מאי טעמא קליר דומיא דחריש.

הגהות הגר"א אן במשנה וגר תושב נולה ע"י נר חושב בנ"ל. (וכן הוא לקמן ע' א׳

ובירושלמי):

לעזי רש"י יויינדרינ"ו [יוינדרי"ץ].

---רבינו חננאל

עוד לרבויי למת מצוה. ממא יהיה לרכנת מכול יום. טומאתו בו לרבות מחוסר בפורים. איכא דמתני לה להא ראמר ושינויא דשני ליה רבא אהא כחריש וכקציר תשבות ר' עקיבא אומר איי צ"ל חריש של שביעית וקציר של שביעית כר׳ ופשוטה היא: האב גולה על ידי הבן. כלומר אם הכה האב את בנו והרגו הרי זה גולה ואוקמה שלא הכהו ללמדו תורה ולא מוסר אלא הכהו ללמדו אומנות והוא דידע אומנות אחרת דכיוז דאית ליה אומנות אחרת הא אית ליה חיותא נמצא האב מכהו שלא

ברשות לפיכך גולה אבל המכהו ללמדו תורה או מוסר אינו גולה. רמינן ברייתא דקתני בן המבה אביו אינו גולה. כלומר לא סגי ליה בגלות. אמתני׳ דקתני הבן גולה ע"י האב. ופריק רב כהנא ברייתא ר׳ שמעון מתני׳ לרבנן ופשוטה היא. ורבא אמר בשהרגו הבז לאביו דברי הכל גולה וברייתא שעשה בו חבורה ולא הרגו והכי התני מכה נפש פרט למכה אכיו בשוגג ועשה בו חבורה שאינו גולה מ"ט דסד"א כיון שהבן עושה חבורה באביו במודר אע"פ שלא הרגו נהרג בשוגג נמי כיין שעשה בי חבורה ליגלי קמ"ל דלא: הכל גולין ע"י ישראל כלומר כל ההורג ישראל גילה.

שחיי

וישראל גולה על ידיהן לאיתויי עבד וכותי שאם הרגן ישראל גולה על ידיהן. כרתניא עבד וכותי גולה ע"י ישראל אם הרגו ואם קללו לוקה מדכתב נשיא בעמך לא תאור. ישראל גולה ע"י יעבד וכותי אם הרגן ואם הכהו הבאה

אשה כדכתיב וירמיה כטן וקחו לבניכם נשים כך חייב ללמדו אומנות: מכה נפש. גבי הורג בשגגה כחיב לנוס שמה מכה נפש בשגגה: פרט

למכה אביו. שלא חייב גלות אלא למי שהכאתו תלויה בנפש שאינו חייב עליו אלא אם כן הרגו יצא מכה אביו שהוא חייב עליו מיתה

בחבורה בעלמא וקא ס"ד דממעט ליה מגלות אפילו הרגו: לרבן שמטון דאמר. בסנהדרין בפ' ד' מיחוח ודף מט:) חנק חמור מסייף

ולדידיה ההורג את אביו בחנק דתנן (שם דף 66.) מי שנחחייב ב' מיתות ב"ד נידון בחמורה וההורג אביו חייב שתי מיתות שהעושה

חבורה באביו מן הנחנקין הן והמכה נפש מן הנהרגין וכאן יש חבורת אביו ורציחה ולר"ש דאמר חנק חמור אם היה זה מויד

היה בחנק ועכשיו שהוא שוגג לא נחנה שבגתו לכפרה בגלות אם נחנה כפרה לשגגת סייף שהיא קלה לא נחנה

כפרה לשגגת חנק: ולרכנן דאמרי סייף חמור מחנק הורג אכיו שגגת סייף הוא. שהרי אילו מזיד היה נידון בחמורה שהיא

סייף ושגגת סייף נתנה לכפרה בגלות: רבא אמר. ברייתא נמי רבנן וההורג את אביו נמי גולה דשגגת סייף היא והא דקתני פרט

שאיז בה שוה פרומה שדא"ר אמי א"ר יוחנז

"הכהו הכאה שאיו בה שוה פרוטה לוקה

ירי מקשינן הכאה לקללה: חוץ ₪ מעל ידי

גר תושב וכו': אלמא גר תושב עובד כוכבים

הוא אימא סיפא גר תושב גולה ע"י גר תושב

אמר רב כהנא לא קשיא יכאן בגר תושב

שהרג גר תושב כאן בגר תושב שהרג ישראל

איכא דרמי קראי אהדדי כתיב ילבני ישראל

ולגר ולתושב בתוכם תהיינה שש הערים

וכתיב יוהיו לכם הערים למקלט (י) לכם ולא

לגרים אמר רב כהנא ל"ק כאן בגר תושב

שהרג ישראל כאן בגר תושב שהרג גר

תושב ורמינהי לפיכך גר ועובד כוכבים

שהרגו נהרגין קתני גר דומיא דעובד כוכבים

מה עובד כוכבים לא שנא דקטל בר

מיניה ולא שנא דקטל דלאו בר מיניה

נהרג אף גר לא שנא דקטל בר מיניה ולא

שנא קמל דלאו בר מיניה נהרג אמר רב

חסדא ל"ק כאן שהרגו דרך ירידה כאן שהרגו

דרך עלייה דרך ירידה דישראל גלי איהו נמי

סגי ליה בגלות דרך עלייה דישראל פטור הוא

נהרג א"ל (0 רבא ולאו ק"ו הוא ומה דרך

ירידה דישראל גלי איהו נמי סגי ליה בגלות

דרך עלייה דישראל פטור איהו נהרג אלא

אמר יי רבא יבאומר מותר א"ל אביי יאומר

מותר אנום הוא א"ל שאני אומר אומר מותר

קרוב למזיד הוא ואזדו לטעמייהו דאיתמר

כסבור בהמה ונמצא אדם כנעני ונמצא גר

תושב רבא אומר חייב יאומר מותר קרוב

למזיד הוא רב חסדא אומר פטור אומר מותר

מסורת הש"ם מ) בחורות לגי חומדריו

פה, כ) ופנהדרין פה:ן,

במ א מייי פט"ז מהלי סנהדרין הל׳ ומיים מהלי מנדל הלי נ סמג עשיו ע טוש"ע ח"מ סי מכ סעיף ב: ל ב מיי פ״ה מהלי רונח הלכה ג והלי ד: הנכה ג והי ... לא ג מיי׳ שם הלי ד ופ״י מהלי מלכים הלכה א:

רבינו חננאל

שאין בה שוה פרוטה לוקה. ולא מקשינן הכאת עבד וכותי לקללתו ולא המקלל עבד וכותי פטור ולא קרינן ביה ונשיא בעמך לא תאור כך המכה אותן פטור אלא ישראל . המכה עבד או כותי חייב: חוץ מעל ידי גר חושב. . כלומר אין ישראל גולה את הרג גר חושר אלמא גר תושב עובד כוכבים הוא ואסיקנא גר תושב שהרג ישראל נהרג וכ״ש ישראל. גר חושב שהרג גר תושב גולה שנאמר לרוי ישראל לגר ולחושר בחוכם תהיינה שש הערים האלה למקלט וגו׳: כסבור בהמה ונמצא אדם כמכור כהמה ונמצא אדם כנעני ונמצא גר תושב (רבה) [רבא] אמר חייב אומר מותר קרוב למזיד אומר מותר אנוס הוא. הנך מת על האשה אשר לקחת והנה הוא לא לקחה אלא (שסבר) שהוא מותר וקתני הגך מת מאי לאו מותר חייב. ורחי לא הנד . מת בידי שמים ופטור מדיני אדם. מדכתב מחטוא לי ש״מ בידי שמים הוא. אי הכי האי דכתב ביוסף לאשת הכי גמי דדינו לשמים והא אשת איש (הא) [היא] . (ודינם) [ודינה] בידי אדם. אלא הכי קאמר החטא לאלהים ודינו בידי אדם. ומותיב אביי לרבא וכי הגוי גם צדיק חהרוג

מכלל שאינו חייב. ומשני

אלמא גר תושב עובר כוכבים הוא. י)(אינו) מדקדק מדאתי למעוטי גר מושב לפי שאינו ממעט אלא גר מושב שהרג ישראל שאינו גולה אלא נהרג וכן ישראל שהרג גר תושב דפטור דכן מוכיח לשון מתני׳ דקתני הכל גולין ע"י ישראל רשראל ע"י כולן חוץ מגר

תושב דלא הרי בכלל דהאי הכל דחין גולין ע"י ישראל וכן ישראל אינו גולה על ידו (אלא) קא סלקא דעתיה דכיון דישראל אינו גולה ע"י גר תושב ולא גר תושב ע"י ישראל אלמא גר תושב דינו כעובד כוכבים א"כ הוא הדין גר תושב לגר תושב מידי דהוה אעובד כוכבים לעובד כוכבים ולכך קאמר אימא סיפא וכו' ומשני רישה דוקה קחמר גר תושב לישרחל אבל גר חושב לגר חושב לא וכדמייתי בתר הכי מקראי ובתוספ׳ ראיתי שדחק לפרש דמעיקרא סלקא דעתיה דגר מושב וישראל גולין זה ע"י זה וחוץ דגר חושב דקתני במחני׳ אחא למעוטי שאין גר חושב גולה ע"י הכל ולא הכל על ידו ולא ידענא מאי קאמר חדא דכל היכא דקתני שחוץ וכו' קאי אכל מה דלעיל מיניה ואף את"ל דהאי חוץ אתי למעוטי דלא הוי בכלל ישראל לגלות ע"י הכל והכל על ידו (מ"מ) השה דהא לא התני כללא גבי ישראל וחוץ משמע דחתי לחפוקי מכללה ועוד דגר תושב לאו בכלל ישראל הוא ואמאי אילטריך לאפוקי וע"ק דא"כ דס"ד מעיהרא דישראל וגר מושב גולין זה ע"י זה מחי קחמר חלמח עובד כוכבים הוא אי עובד כוכבים (ח) לא יגלה ישראל על ידו ולא הוא ע"י ישכאל: דרך עלייה רישראל פטור הוא נהרג. ול״ת לכתי לל הויל דומיא דעובד כוכבים דאפי׳ דרך ירידה נהרג וי"ל דמ"מ הוא דומיא דעובד כוכבים מה עובד כוכבים לא שנא בר מיניה ל"ש לאו בר מיניה כו' ובכך הוי סגי דומיא דעובד כוכבים בחדא מילתה: אבר ליה (ש) רבא לא ב"ש הוא ומה דרך ירידה וכו'. ומ"ת מלכנה היא הנותנת דרך ירידה ניתן לישראל לכפרה דסגי ליה בגלות אבל דרך עלייה לא ניתן לישראל לכפרה חמור הוא ואינו גולה דלא סגי בגלות דה"נ

שאין בכ שום פרוטה. שאם יש בה תשלומי פרוטה משלם ואינו לוקה דילפינן בכתובות באלו נערות (דף לב:) בפירוש ריבתה תורה חובל בחבירו לחשלומין וכי חין בה שוה פרוטה לוקה שעבר על לח יוסיף פן יוסיף (דברים כה): ולא מקשינן הכאה לקללה. לומר שכשם

> כך לא ילקה על הכאתו ופלוגתא היא בסנהדרין [פה:] דאיכא דמקיש ואיכא דלח מקיש: חוץ מגר סושב. ומשמע דמתרוייהו ממעט ליה דלא הוא גולה ע"י הריגתו אלא נהרג ולא ישראל גולה עליו: ל"ק כו' גד פושב שסרג גר מושב. גולה כדהתני בהדים ורישם כשהרג את ישראל אינו גולה דלא סגי ליה בגלות: לפיכד. אשבע מצות שנלטוו בני נח קאי (ו) וקיי"ל אזהרתן זו היא מיתתן לפיכך גר תושב או עובד כוכבים שהרגו נהרגין ואפי׳ בשוגג שאין בני נח לריכין התראה כדאמרינן בסנהדרין (דף נו.): מה עובד כוכבים ל"ם קטל בר מיניה. עובד כוכבים כמותו: לאו בר מיניה. ישראל: אף גר מושב לה שנה העל בר מיניה. גר מושב כמותו: דלאו בר מיניה. ישראל: באומר מותר. נהרג דלאו כר גלות הוא: ואודו לטעמייהו. רב חסדא דלא בעי לשנויי באומר מותר דהסבר אנוס הוא (ו) ורבא דאמר נהרג: כסבור בהמה. ה"ז כאומר מותר שהיה לו ללמוד ואף זה היה לו לעיין ובגר חושב עסקינן: חייב. מיחה: מחי לחו בידי חדם. בדיני בני נח וזה אומר מותר היה כסבור אחות אברהם היא: לאלהים ולא לאדם. והלא יודע שהיא אשת אים: סגוי גם לדיק ססרוג. הפ"ד שהודה לו הקב"ה אלמא אנום הוא: כדקת מסדרי לים עילויה. לח חודה לדבריו שהשיב לו תשובה שחייב מיתה שאינו לדיק בדבר שהיה לו ללמוד דרך ארן כדמפרש ואויל:

אנום הוא איתיביה רכא לרכ חסדא יהנך מת על האשה אשר לקחת מאי לאו בידי אדם לא בידי שמים דיקא נמי דכתיב ימחטוא לי ולטעמיך יוחטאתי לאלהים לאלהים ולא לאדם אלא דינו מסור לאדם הכא נמי דינו מסור לאדם איתיביה אביי לרבא יהגוי גם צדיק תהרוג התם כדקא מהדרי (6) עלויה "ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא

אמריטן ברפ״ק (לעיל דף ב:) ו״ל דלית ליה האי טעמא דדרך עלייה לאו משום דלא סגי ליה בגלות אלא משום דקיל הוא ביותר מירידה דהיי אנוס ביותר והלכך לא מלי אמרת דחמור ביותר מירידה: **ואודו** לשעטייהו. רב חסדא דמוקי לה דרך עלייה ואז נהרג ולא מוקי לה באומר מותר משום דס"ל דאומר מותר אנוס הוא ולא מיקטל (י) ורבא אים ליה איפכא דדרך עלייה לא מיקטל שאבל אומר מותר מיקטל דהיה לו ללמוד ולא למד: כסכור בהמה וגמצא ארם. רבא אמר חייב דהיה לו לעיין אם אדם אם בהמה שאאיי אומיינ אומר מותר היה לו ללמוד ולייל שנמלא אדם גר חושב מדקאמר ונמלא גר חושב וכן הא דקאמר חייב איירי בגר חושב דאי בישראל לא מיחייב אגר חושב ועוד דאי בישראל א"כ חייב דקאמר (כ) רבא חייב גלום קאמר ווה אינו דהא לעיל ממעטינן אומר מותר מגלות אלא על כרחך מיירי שההורג נמי גר חושב ורבא דאמר חייב חייב מיחה קאמר: דאומר מותר קרוב צפויר הוא. פי' משום דהיה לו ללמוד והכא נמי היה לו לעיין: ורב חסדא אומר שמור דאומר מותר אנום הוא. וא"ת רב חסדא היכי מתרץ ברייתא דלעיל (דף ::) דקתני פרט למזיד ואוקימנא דר"ל לאומר מותר ולדידיה הא אומר מותר לא היי מויד ו"ל דרב חסדא סבר דמ"מ קרי ליה מויד משום דבמויד נהרג שיודע בטוב שהוא הורגו וא"מ דבריש פירקין (דף ז:) אמרינן בבלי דעת פרט למתכרין לבהמה והרג לאדם ולתה לי קרא מיפוק ליה משום דחשיב אומר מותר כדמשמע הכא ואומר מותר היינא ממעט מבשגגה ח"ל דלעיל מיירי כגון דאיכא בהמה ואדם לפניו ונחכוין לבהמה והרג אדם אבל הכא שלאוחו דבר שנחכרין נמלא שהוא אדם ומשום הכי קאמר (0 רבא שהוא קרוב למזיד: אלא דינו מסוד לאדם וכו". לפי הגי' ה"פ אלא אע"ג דכתיב וחטאתי לאלהים מ"מ הוי דינו מסור לאדם פי׳ חייב בדיני אדם וקשה דלישנא לא משמע הכי לכן נראה כאידך גירסא אלא דינו מסור לשמים וכו׳ פי׳ אלא לכך נקט וחטאתי לאלהים דאע"ג דחייב אף בדיני אדם משום דדינו היה מסור לשמים לפי שלא היו שם עדים הלכך אין דינו מסור אלא לשמים ה"יג דכתיב

מחטוא לי היינו דדינו מסור לשמים ולא לאדם לפי שלא "ידע מעולם שהיא אשת איש ולעולם חייב בדיני אדם. כך נראה למשי"ח: התם בראהררו דיה. שלא היה לדיק כדמסיק ואויל השב אשת האיש כי נביא הוא דה"ל ללמוד ורב מסדא לית ליה האי דרשא דכי נביא הוא אבל ליכא לפרושי דאהדרו ליה דכתיב ואם אינך משיב דע כי מות תמות שהחרי שהודיעו שהיא אשת איש א"ל הכי ומ"מ י"ל מדאינטריך לומר לו כן ש"מ שהיה אומר לו שכך דינו גם למי שטעה לפי שהיה לו ללמוד ולא למד והא דקאמר אשת נביא הוא וכוי מילחה באפי נפשיה היה ולה משנרים הום כמו לפירוש הקונט׳ והה דמסיק דהיה לו ללמוד כו' מיתוקמה שפיר גם כרב חסדה דמדרך חרך יש לו ללמוד ומיהו נמי ניחח לשיטת קונטרק:

שחינו לוקה על קללתו סדכתיב בעתך

ב) ולעיל ו:ו. ד) ושסו. ל) ושמות ככן, ו) רש"א מ"ו, ו) רש"ח חוץ אתי למעוטי מכללה ואם נאמר דאמי ה) לאנים כוא ואומר מומר מיקטל דהיה לו כו'. רש"א, ם) גי׳ כש״ל והכי נמי אמרינו לומר מותר כו'. י) ס"י ידעו העולם.

תורה אור השלם ו. לבני ישראל ולגר ולתושב בתוכם תהיינה למסלט לנוס שמה כל מכה נפש בשגגה: במדבר לה טו

והיו לכם הערים למקלט מגאל ולא ימות הרצח עד עמדו לפני הערה למשפט:

במדבר לה יכ 3. ויבא אלהים אל אַבִּימִלְךְּ בַּחָלוֹם הַלִּילָה ריאמר לו הנך מת על הָאשָׁה אֲשָׁר לְקַחְתָּ וֹהַוֹא בעלת בעל:

4. ויאמר אליו האלהים בחלם גם אנכי ידעתי כי בתם לכבר עשית זאת וְאַרִושׂך גם אָנכי אותך לי על בו לא נתתיך לנגע אליה:

בראשית כו 5. אַינָנוּ נְדוֹל כַבַּיִת הַזָּה ממני ולא חשך ממני מאומה כי אם אותף באשר את אשתו ואיך אַעשה הרעה הגדלה לאלהים:

בראשית לט ט ואַבימֶלֶךְ לֹא קֶרב
 אַלִיהָ וִיאמר אָדנָי הגוי גם צדיק תחרג:

בראשית כ ד 7. וְעָתָה הְשֵׁב אֲשֶׁת האיש כי נביא הוא וִיתַפָּלֵל בַּערך וחיה ואם אינד משיב דע כי מות תמות אתה וכל אשר בראשית כז

הגהות הב"ח

(מ) נם' נפיסקה חוץ מגר תושב כנ"ל ותיבו" מעל ידי נמחק: (כ) שם לכם ולח לגרים. נ"ב עייו להמו ד' יג ע"ל: (ג) שם ל"ל רבה ולאו ק"ו: (ד) שם אמר בחומר (כ) שם כדקה מהדרי ליה עילויה: (1) רש"י ליה לפיכך וכו' דקיימא לן: (ז) ד"ה ולודו וכו' ורבה לחמר: (ק) תום׳ ד"ה חלמת וכו' חי עובד הוא לה יגלה שראל: (ט) ד"ה אמר ליה רבה ולא וכו' דגיתו לישראל לכפרה סגי ליה בגלות אכל דרך עלייה דלא: (י) ר"ה ואודו וכו' ורבה אית ליה איפכא: ד"ה כסכור וכו' לקחמר רבה חייב וכו' : סיינ ורבה לאמר (ל) ד"ה ורב מסדא וכו' קלמר רבה שהול קרונ

ג) כ"ק פין נדרים פון, ד) יימל מג. וש"נן,

ב) ולעיל ונו. ו) סנהדריו מ: מא. עב: לעיל ו:, ז) וגיר׳

ירושלמי שלשתן], ה) וע׳

מר"טו. ט) ובסדר המשנה , המשנה ברבי יהודה), מוספת' "" מ"ר

כ) וכס"ה: אין לומר כזו

לרעת עשהן, ל) דרכנן דר"ם

היא דאמרו נשמט כו' רש"ל.

מ) ובפ"ח הרגן, ג) ובפ"ח

נוסף: לגלותן, ש) ובס"ח כלימר שתשלשלם בחלוקת

הארך חולקיןן, ע) לפי גירסת תוספות לא גרסי

בברייתה ר"ש. מהרש"ה

ומהר"ם. כ) ועי' מהרש"ל

ומהר"ם), ל) [וע"ע תיספית

נכורות לט. ד"ה שיהיון, ק) ווהרמב"ן נפי' החומש

כחב בוה"ל ואע"פ שאין המקלט אלא בשוגגין היו

ומראין עלמן כשוגגין והולרך להרטות להם ערי

מהלט להלוט את כולו שלא

נודע מי המזיד וכו'ן,

גליון הש"ם

תום' ד"ה נשמש וכו'

בהני רביה. כדמימת שנת

דף המו ע"כ:

לשונניו

לדעת היתה גולה ובגמ' מפרש לה:

במ' כלה רחות פרט לסומה. דמשמע

עין משפמ גר מצוה

לב א מיי פייו מהלי מלכים הלכה א: לג ב מיי׳ פ"ו מהלי רולח הלי יד סמג עשין עה: לד ג מייי שם הלי מתג שם: לה ד מיי שם פ״ה הלי

א סמג שם: לו ה מיי שם פ״ח הלי ב סמג עשין עו: לו ד מיי שם הלי ג: לח ז מיי שם הלי ה: לש ח מיי שם פייה

כלכה מי ב ט מיי שם פיה הלי ז: מאי מיי שם פיים הלי ב: מב כ מיי׳ שם הלכה ז:

תורה אור השלם ועתה השב אשת. 1 האיש כי נביא הוא ייתפלל בעדר וחיה ואם ויתפלל תמות אתה וכל אשר בראשית כז או בכל אַבּן אָשֵׁר. ימות בה בלא ראות ויפל עליו וימת והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו:

ואשר ירא את בעדה. ביער לחטב עצים ונדחה ירו בגרון לכרת העץ ונשל הברול מן העץ ומצא את רעהו הוא ינוס אל אחת הערים הָאֵלֵה וְחָי:

רברים יט ר אַת שלש הערים 4. תתנו מעבר לירדן ואת . הנתנה שלש הערים בארץ כנען ערי מקלט תהיינה: במדבר לה יד 5. תכין לך הדרך ושלשת את גבול ארצך אשר ינחילר יי אלהיר והִיָּה לְנוֹס שִׁמָּה כְל דברים יט ג רצח: ינוס שמה וחי אשר יכה את רעהו ככלי דעת והוא לא שנא לו מתמל דכרים יט ד שלשם: 7. והצילו הערה את הרצח מיר גאל הדם והשיבו אתו העדה אל עיר מקלטו אשר נס שָׁמָה וִיַשְׁב בָּה עֵר מות הכהן הגדל אשר משח אתו בשמן הקדש:

 זַיַקדשו את קַדְשׁ בגַּליל בהַר נפתלי ואת שכם כהר אפרים ואת סרית ארבע היא חברוו 9. את בצר במדבר בארץ המישר לראובני ואת ראמת בגלער לגדי ואת גולן כבשן למנשי:

רבינו חננאל

הכי קאמר דקאמרת הגוי גם צדיק תהרוג הלא הוא אמר לי אחותי היא נביא

הוא וממד למד. כלומר כיון שראה אותר שואלו על עסקר אשתו נתיירא שלא חהרגנו ולפיכך אמר לבז נח שנהרג שהיה לו אינו גולה כו". ח"ר כלא

ראות מכלל שיכול לראות

פרט לסומא שאינו גולה דברי ר' יהודה. ר' מאיר נאינו) נהרג מפני שהוא כמוער, וכרי יוסי בר יהודה דתני חבר אינו צריך החראה לפי שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיר והאי ביון דשונא הוא ודאי מזיר הוא. תניא כיצד א"ר שמעון

ורבי יהודה ההוא מבעי ליה פרט למתכויז וכו'. (ד) דר' ממיר בתני' מפני שהוא למועד. כמותרה עליו ועובר על התראה דודאי סבר פרט למתכוין וכו׳ שמעינן משגגה ותרתי שמע מינה לדעת הרגו: ויש שונה שחינו גולה. ולה נהרג: כל. הריגה שיכולין לימר וההים דברייתם דלעיל אתים כר׳ יהודה: שנשמש דא על הריגה זו שלדעת היתה אינו גולה לפי שחשוד הוא על כך: שלא קשיא כאן באוהב כאן בשונא נפסק אנפסק לא קשיא הא רבי חא לדעם הרג. כשהריגה זו ודחי שלח לדעת שחין חדם יכול לומר עליה

רבנז. וא"ת לרבי היכי משכחת לה שונא שיגלה דבנשמט אוהב גולה ולא שונא ואם בנפסק אפי׳ אוהב אינו גולה ואין שוו סברא לומר דלית ליה לרבי דר׳ שמעון ° דהוי רביה ויש לומר דמכל מקום משכחת לה כגון שנפל מן הגג עליו דידיע לכל שלא נפל מדעת שהרן היה בסכנת מות:

פ משולשות. שיהא מתחלת ארן ישראל עד ראשונה כמו מראשונה לשניה שלחלוקה שוה היה א"י ובאמצע היו ערי מקלט וכן יש לפרש ההיא דמגילה ודף יע. ושם) דקחמר נקרחת חגרת שחם תפרה הכל שלשה חוטין גידין כשרה ובלבד שיהא משולשין ופירושו הוי כי הכא שלריך שמתחלת התפירה עד חוט של גידין כמו עד שניה של גידין ומשניה עד שלישית כמו משלישית עד

משולשות אחד בתחלה ואחד באמלע ואחד בסוף ט: בגלעד שכיחי רוצחים. פי׳ ולהכי הולרכנו לערי מקלט (ו) לפי כשהורגים מזיד בלא עדים

סוף התפירה ולא כדברי התפרשים

הקב״ה מומנן לפונדק אחד כדאמרי׳ לקמן ודף יון קף:

ישראל

בארץ

לפי שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד: רבי שמעון אומר יש

שונא גולה ובו': תניא כיצד אמר רבי שמעון יש שונא גולה ויש שונא שאינו

גולה נפסק גולה נשמט אינו גולה והתניא ר' שמעון אומר לעולם אינו גולה עד

שישמט מחצלו מידו קשיא נפסק אנפסק קשיא נשמט אנשמט 🕫 נפסק אנפסק

לא קשיא הא באוהב והא בשונא נשמט אנשמט לא קשיא הא רבי והא

רבנן: מתני' להיכן גולין ילערי מקלט לשלש שבעבר הירדן ולשלש

שבארץ כנען השנאמר את שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים

תתנו בארץ כנען וגו' עד שלא נבחרו שלש שבארץ ישראל לא היו שלש

שבעבר הירדן קולטות שנאמר שש ערי מקלם תהיינה עד שיהיו "ששתן

קולטות כאחת ומכוונות להן דרכים מזו לזו שנאמר יתכין לך הדרך ושלשת

וגו' -ומוסרין להן שני ת"ח שמא יהרגנו בדרך וידברו אליו רבי מאיר אומר

יהודה רבי יוםי ייבר יהודה דבר הרוצה רבי יוםי ייבר יהודה יהוא מדבר ע"י עצמו שנאמר יוזה דבר הרוצה רבי יוםי ייבר יהודה

אומר בתחלה אחד שוגג ואחד מזיד מקדימין לערי מקלט וב"ד שולחין

ומביאין אותו משם מי שנתחייב מיתה בב"ד הרגוהו ושלא נתחייב מיתה

פטרוהו מי שנתחייב גלות מחזירין אותו למקומו שנאמר יהשיבו אותו העדה אל עיר מקלטו וגו': **גכו'** תנו רבנן יישלש ערים הבדיל משה בעבר הירדן וכנגדן הבדיל יהושע בארץ כנען ומכוונות היו כמין

שתי שורות שככרם יחברון ביהודה כנגד יכצר במדבר שכם כהר

אפרים כנגד רמות בגלעד קדש בהר נפתלי כנגד גולן בכשן ושלשת

שיהו משולשין שיהא מדרום לחברון כמחברון לשכם ומחברון לשכם ומחברון לשכם כמשכם לקדש ומשכם לקדש כמקדש לצפון בעבר הירדן

תלת אמר

אביי בגלעד שכיחי רוצחים

בססלה. כלומר מחלת משפט כל הרוצחים Dואפילו מוידין ויליף טעמא בסיפרא דבי רב מוארב לו וגר' וגם אל אחת וגר': גבל' ומכווגום

היו. אלו נגד אלו בשתי שורות כמו שתי שורות שבכרם: ושלשת את גבול ארלך וגו' שיהו משולשות. כלומר שמתחלקת הארץ חלקות סירמבה של ארץ ישראל לארבעת רבעים כמו שמפרש והולך שיהא מדרומה שבארץ ישראל לחברון כמחברון לשכם כו':

בעבר הירדן חלת כו'. בתמיה. בנחלת שני שבטים שלש כמו בנחלת עשרה שבטים: בגלעד. שהוא בעבר הירדן שכיחי רולחים:

אומר בלא ראות למעט הסומא בבלי דעת למעט הסומא הוי מיעוט אחר מיעוט אחר מיעוט אחר מיעוט אלא לדבות אפי סומא גילה. השינא אינו גילה. ר' יוסי אומר השונא

יש שונא גולה כגון שנפסק, אבל נשמט אינו גולה דכיון שהוא שונא במויד שמט. איני והתניא ר' שמעון אומר לעולם אינו גולה עד שישמט מחצלו מידו ושנינן לא קשיא הא דתני נשמט אינו גולה כרבי דתני נשמט הכרול מקתו והרג רבי אומר אינו גולה והא דתנא גולה כרבנן דאמרי גולה ל1: להיכן גילין לערי מקלט לשלש שבעבר היודן ושלש שבארץ כנען: ת"ר שלש ערים הבדיל

משה בעבר הירדן וכנגדן הבדיל יהושע בארץ כנען. ומכוונות היו חברון ביהודה כנגד בצר במרבר בוי. ושלשת שתהיינה משולשות מדרום לחברון כמחבריון לשכם כוי. אמר אביי בגלעד שכיחי רצחנים

אשת נביא הוא דתיהדר דלאו נביא לא תיהדר אלא כדאמר ר' שמואל בר נחמני דאמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן הכי קאמר ליה יועתה השב (את) אשת האיש מכל מקום ודקאמרת הגוי גם צדיק תהרוג הלא הוא אמר לי אחותי היא וגו' נביא הוא וממד למד אכסנאי 6 הוא שבא לטיר על עסקי אכילה ושתייה שואלין אותו כלום שואלין אותו אשתך זו אחותך זו מכאן ישבן נח נהרג שהיה לו ללמוד ולא למד: **מתני** בהםומא אינו גולה דברי רבי יהודה ר' מאיר אומר גולה :השונא אינו גולה ירבי יוסי אומר השונא נהרג מפני שהוא כמועד רבי שמעון אומר יש שונא גולה ויש שונא שאינו גולה זה הכלל כל שהוא יכול לומר לדעת הרג אינו גולה ושלא לדעת הרג הרי זה גולה: גמ" יח"ר יבלא ראות פרט לסומא דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר כלא ראות לרבות את הסומא מאי טעמא דרכי יהודה דכתיב ואשר יכא את רעהו ביער אפילו סומא 3 אתא בלא ראות מעמיה ורבי מאיר בלא ראות למעט בבלי דעת למעט הוי מיעוט אחר מיעום יואין מיעום אחר מיעום אלא לרבות ורבי יהודה בבלי דעת מפרט למתכוין

כאן לא ראה אבל רואה במקום אחר פרט לסומא שאינו רואה בשום מקום: פרט למחכוין. כדחמרן לעיל (דף ז:): להכחין בין שוגג למויד. שלה יכול לומר לא הייתי יודע שאסור: נפסק. החבל ונפל עליו אין לומר בא לדעת זה י: נשמט. החבל מידו ונפלה עליו אינו גולה שיש לומר לדעת עשה: לעולם אינו גולה. לא אוהב ולא שונא בנפסק אלא בנשמט: מחללו. הוא מעגילה שפעמים שטחין במחללים שהוא כלי אומנות של בונים ובלע"ו טרואיל״ה: הכי גרסי׳ נשמט אנשמט לא קשיא הא באוהב הא בשונא נפסק אנפסק לא קשיא הא רבי והא רבנן. (ג) הא דקתני נשמט גולה באוהב דלא חשיד דעביד מדעת ודקתני נשמט אינו גולה בשונא כדקתני בהדיא בברייתה יש שונה שחינו גולה ומפרש מילתיה נשמט אינו גולה: נפסק אנפסק לא השיא הא רבי והא רבנו. הא דהתני הוא דאתא: ר' יוסי אומר השונא נהרג כו': והא לא אתרו ביה מתניתין רבי יוסי בר יהודה היא דתניא ירבי יוסי בר יהודה אומר חבר אינו צריך התראה

נפסק גולה אפיי בשונא וכל שכן באוהב טרבנן ואליבא דר׳ שמעון הוא הגהות הב"ח דאמר נשמט הברזל מקתו והרג גולה (א) גב' אכסנאי שנא לעיר ונפסק התבל דימיא דנשמט הברזל כל"ל ותיכת הוא נמחק: (ב) שם השים נשמנו מקתו היא שנשאר האגד בידו והא אנשמט (נפסק אנפסק וכו' דקתני נפסק אינו גולה רבי היא דאמר והל בננו תל"מ ינ"ב מ"ל נשמט הברזל מקתו אינו גולה והוא נשמט אנשמט ל״ק הא באוהב והא בשונא נפסה הדין לחבל הנפסק עד שישמט מחללו אנפסק ל"ק הא רבי יהא מידו שחין נשחר בידו כלום דומיח רבנן: (ג) רש"י ד"ה הכי גרסי וכו׳ יהל רבנן פיי דמן העץ המתבקע ולרבי אליבא דר׳ הם להתני: (ד) תוב' ד"ה שמעון אין לך שונא גולה. כך מצאמי ור' יהודה יכו' ור' מחיר גירסא בתשובות הגאונים וכן עיקר. סבר פרט למתכוין שמעינן וגירסת הספרים משובשת היא וטעו בל"ל ותיכת וכו" נמחק: (ס) ר"ה משולשיו יכו׳ לדמות נשמט החבל לנשמט הברזל ואי שלחליקה שוה היו ערי אפשר להעמידה ולפרש נפסק מקלט באמצע ארץ אנפסק לא קשיא הא באוהב הא (ו) ד"ה בנלמד וכני למכי בשונה דהה על כרחך הה דתני נפסק מהלט הרבה גולה בשונה מפורשת והיהך תחמר שכשהורגים מזיד כלח הא דתני נפסק אינו גולה באוהב עלים. נ"ב ימ"מ חיכל השתח בשונה גולה בחיהב לה כל שכן וכי יש לך לומר שגילה בשונה יאינו גולה באוהב ועוד נשמט אנשמט לעזי רש״י לא קשי׳ הא רבי והא רבנן היאך תאמר טרואיל"א. כף של הא דתני נשמט אינו גולה רבי היא כיידים דאמר נשמט איני גולה אפיי באוהב אם כן אין הטעם מפני שיכול לומר לדעת מונהרג ור' שמעון חלי טעמא

בהכי: מתנר׳ עד שלה נכחרו שלש

שבארן כנען. היינו כל ארבע עשרה

שכבשו וחלקו ואח"כ הכדילן יהושע:

לא היו שלש. שהבדיל משה בעבר

הירדן קולטות: וידברו אליו. אל גואל

הדם ואומרין לו אל תנהג בו מנהג

שופכי דמים בשגגה כא מעשה לידו:

עוקבין

מוסף רש"י

שהיה לו ללמוד. זכן מרן, ולא למד. מדקממו מרן, ולא ליה רתמנה נדיה הוה. דמשמע אין ממש כדכריך וראיי אתה ליהרג וב"ה צב . השונא. שאמר נשונג הרגתי, נהדג מפני שהוא כמועד. ומותרה משמע שהוא היאה במהום אתר וכאן היה כלא ראות פרט לסומא שהרג בשוגג שאינו גולה. יהכי קאמר כלא ראית זה שהרגו לא ראהו דאילי ראהו לא היה הורגו, מכלל דיש סיפק נידו לראוח. פרט לפומה דחיני רוחה ד**אינו גילה** ונדרים אלא להבחין. שלא יכול לומר סכור הייתי שמותר מנהדרין חינ.

אלו הן הגולין פרק שני

דכתיב יגלעד קרית פועלי און עקובה מדם לפרים

מאי עקובה מדם א"ר אלעזר שהיו עוקביז להרוג נפשות ומאי שנא מהאי גיסא ומהאי גיסא דמרחקי ומאי שנא מציעאי דמקרבי אמר אביי בשכם נמי שכיחי רוצחים דכתיב ירצחו דרך ירצחו חבר כהנים דרך ירצחו שכמה וגו' מאי חבר כהנים א"ר אלעזר שהיו מתחברין להרוג נפשות ככהנים הללו שמתחבריו לחלוק תרומות בבית הגרנות ותו ליכא והא כתיב יועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר אמר אביי אהללו (6) קולטות ביז לדעת בין שלא לדעת הללו לדעת קולטות שלא לדעת אינן קולטות יוחברון עיר מקלט ייהוא והכתיב יוותנו לכלב את חברון כאשר דבר משה אמר אביי יפרוודהא דכתיב יואת שדה העיר ואת חצריה נתנו לכלב בן יפנה וקדש עיר מקלם הואי והכתיב יוערי מבצר הצדים צר וחמת רקת וכנרת [וגו'] וקדש ואדרעי ועין חצור יותניא ערים הללו איז עושין אותן לא מירין קמנים ולא כרכים גדולים אלא עיירות בינוניות יאמר רב יוסף

בשעריך. בשביל שעריך: מאלף עולות כו'. מקרא כמוב אלף עולות יעלה שלמה וגו' ומלכים א ג): מקלט תרתי קדש הואי אמר רב אשי כגון סליקום ואקרא דסליקום גופא יערים הללו אין עושין אותן לא מירין קסנים ולא כרכין גדולים אלא עיירות בינוניות יואין מושיבין אותן אלא במקום מים ואם אין שם מים מביאין להם מים ואין מושיבין אותן אלא במקום שווקים ואין מושיבין אותן אלא במקום אוכלוסין נתמעמו אוכלוסיהן מוסיפין עליהן נתמעמו דיוריהן מביאין להם כהגים לוים וישראלים ואין מוכרין בהן לא כלי זיין ולא כלי מצודה דברי רבי נחמיה וחכמים מתירין ושוין שאין פורסין בתוכן מצודות ואין מפשילין לתוכן חבלים כדי שלא תהא רגל גואל הרם מצויה שם א"ר יצחק מאי קרא יונם אל אחת מן הערים האל וחי

שם זיין ויהרוג שאם יביא כלי זיין ממקומו ירגישו בו: וכלי מלודה. אף בהם הורגין חיות: מאי קרא. דמתקנינן להו לרולחין דבר שלריכין לו: לחלמיד שמינו הגון. שלא יביאוהו עונותיו לידי הריגה בשוגג ויגלה דחמרי׳ לקמן (עמוד ב) שחינו מלוי אלא ברשעים: לימנות בהלה החלה. שפתח הכתוב בו בערי מקלט תחלה: הורת שמש

לרולחים. להכין להם חיותם כגון הכך מילי דלעיל: הורחת שמש לרולמים. בהבדלה זו ויפה עשית: ללמד בהמון. לדרוש ברבים: שכל חבואה שלו. שבקי במקרא במשנה ובהלכות ובאגדות: ורכנן ואיסימא רכ מרי אמרי מי אוהב בהמון וגו' האוהב ס"ח לו מבואה. התורה מחזרת עליו ועל זרעו כדאמרינן בעלמא (שבת דף כג:) האי מאן דרחים רבנן הריין ליה בנין רבנן: [יהבו רבנן עינייהו ברבה. שהיה אוהב תלמידי חכמים ביותר והיו לו בנים ת"ח]: רב אשי אמר כו'. בדרב אשי " גרסי׳ ללמוד בדרבינא גרסי׳ ללמד: ללמוד בהמון. עם חברים רבים: נוחלו שרי לוען (כ) נשמו שרי נוף. חלמח הנוחל נשח לחטוא: ללמד בהמון. מרבה חלמידים: לו מבואה. לפי שעל ידיהם ירבה הפלפול ונותן לב לתרך קושיותיהם:

גליון הש"ם גמ' כי הא דיב הסדא. עיין שכת דף ל ע"כ: רש"י ד"ה רב אשי ובו" גרםי׳ ללפוד. כנה לתכן דלמה החדים ראשוו דברי רב אשי לדרבינא הא רבינא השיש מיניה לזה כחב רש"י דדברי רב אשי ללמיד ודרכינא ללמד מש"ה נקט כסדר ללמיד יאח"כ ללמד:

עין משפם

נר מצוה כוג א מיי׳ פ״ח מהל׳

רונח הלי ע והלי

מד ב ג מיי שם הלכה

מ הכל שם:

מה ד מיי שם פ״ן הנ׳

ה סמג עשין עו:

מר ה מיי' פ"ד מהלי מ"ח הלכה א סמג

עשיו יב טיש"ע י"ד סימו

כמו פ״ו:

בנד ד מייי פייו מהלי רולם

הלכה א סמג עשיו עו:

ז ומיי שם פ״ח הלי גן

הגהות הב"ח (א) גם' אמר אביי הללו. נ"ב פירום הני שש: (ב) דע"י ד"ה נואלו ברי ליען נשחי. נ״ב נשחו פרש"י נמעו:

מוסף רש"י

וחברוו עיר מקלט הוא. כדכתיב ביהושע (כח יג) ולבני אהרן הכהנים נתנו את עיר מהלט הרולת את תברון יאת מגרשיה קרר 7~7 ירטירים: שחדיב להטיר חילה לחגרש ערים הללו. .(00) הני**תנים ללויים** ועו בין לג: לא טירין קטנים. לפי שהן ערי מקלט ובעינן שיהא שם יישוב לבית מנום לרולתי**ס** כרכים גדולים. סב שמחהכליו מקימית לסחורה וחהא רגל ניחל הדם חלרה שם ויאריב את הריצח ויהרגני שם», אלא עיירות בינוניות. כלה חומה שם). אוהב כסף לא ישבע כסף. אוהנ מלוות מי שיבול להשמיע כל תהילתו. ואין מי שיכול לספר את כולו לפיכך אין נראה לספר מדעתו אלא את שתקנו חכמים ומגיבה אשר נואלנו. מתרגם דליטפשגל יחשוית וו. שחוטאין. לכתיכ נואלנו גכי חטאנו (שם). כי טוב יום בחצריך. כלומר כבר אמרת לפני טוב יום שאתה עומד בחצרי יעוסק בתורה מאלף עולות שעתיד בק שלמה להעלות, כדכתיב (מ"א ג) אלף עולות יעלה שלמה וגר

רבינו חננאל

פועלי אוז עקובה מדם.

הקב"ה למשה הזרח שמש לרוצחים איכא ראמרי א"ל הזרחת שמש לרוצחים דרש רבי סימאי מאי דכתיב יואוהב כסף לא ישבע כסף ומי אוהב בהמון לא תבואה אוהב כסף לא ישבע כסף זה משה רבינו שהיה יודע שאין שלש ערים שבעבר הירדן קולטות עד שלא נבחרו שלש בארץ כנען ואמר מצוה שבאה לידי אקיימנה ומי אוהב בהמון לא תבואה למי נאה ללמד בהמון מי שכל תבואה שלו והיינו יידא"ר אלעזר מאי דכתיב יומי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאה (ללמד) [למלל] גבורות ה' מי שיכול להשמיע כל תהלתו ורבגן ואיתימא רבה בר מרי אמר מי אוהב בהמון לו תבואה כל האוהב יולמלמד) בהמון לו תבואה יהבו ביה רבגן עינייהו ברבא בריה דרבה (סימן אשי ללמוד רבינא ללמד) רב אשי אמר כל האוחב ללמוד בהמון לו תבואה והיינו ∘דא״ר יוסי בר' חנינא מאי דכתיב +חרב אל הבדים ונואלו חרב על צוארי שונאיהם של ית"ח שיושבין ועוסקין בתורה בד בבד ולא עוד אלא שמטפשין כתיב הכא ונואלו וכתיב התם יאשר נואלנו ולא עוד אלא שחומאין שנאמר ואשר חמאנו ואיבעית אימא מהכא יינואלו שרי צוען רבינא אמר כל האוהב ללמד בהמון לו תבואה והיינו דאמר ״רבי הרבה תורה למדתי מרבותי ומחבירי יותר מהם ומתלמידי יותר מכולן א"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב ייעומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה שערי ירושלם שהיו עוסקים בתורה וא"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב ישיר המעלות לדוד שמחתי באומרים לי בית ה' נלך אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע שמעתי בני אדם שהיו אומרים מתי ימות זקן זה ויבא שלמה בנו ויבנה בית הבחירה ונעלה לרגל ושמחתי יאמר לו הקב"ה ינכי טוב יום בחצריך מאלף טוב לי יום אחד שאתה עוסק בתורה לפני מאלף עולות שעתיד שלמה בגך להקריב לפני על גבי המזבח: ומכוונות להם דרכים וכו': תניא ייר' אליעזר בן יעקב אומר

עביד ליה מידי דתהוי ליה חיותא תנא יתלמיד שגלה מגלין רבו עמו שנאמר וחי עביד ליה מידי דתהוי ליה

חיותא "אמר ר' זעירא מכאן "שלא ישנה אדם "לתלמיד שאינו הגון א"ר יוחנן והרב שגלה מגלין ישיבתו עמו

איני והא א"ר יוחנן מנין לדברי תורה שהן קולמין שנאמר יאת בצר במדבר וגו' [וכתיב בתריה]

יוזאת התורה לא קשיא הא בעידנא דעסיק בה הא בעידנא דלא עסיק בה ואי בעית אימא מאי קולטין. ממלאך המות יכי הא דרב חסדא הוה יתיב וגרים בבי רב ולא הוה קא יכול שליחא [דמלאכא דמותא] למיקרב

לגביה דלא הוה שתיק פומיה מגירסא סליק ויתיב אארזא דבי רב פקע ארזא ושתיק ויכיל ליה א"ר תנחום בר

חנילאי מפני מה זכה ראובן לימנות בהצלה תחלה מפני שהוא פתח בהצלה תחלה שנאמר יוישמע ראובן

ויצילהו מידם דרש רבי שמלאי מאי דכתיב ייאז יבדיל משה שלש ערים בעבר הירדן מזרחה [שמש] אמר לו

17. עמְדוֹת הָיו רָגלִינו בשְעָרִיךְ יִרוּשְׁלָם: תהלים קכב ב - 18. שִיר הַמַּעֲלוֹת לדְוד שְמַחָתִי בַאֹמְרִים לי בּית יְיָ נַלְךְּ: 19. כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלהי מדור באהלי רשע: תהלים פד יא

שהיו מתחברים גדורים להרוג כחבורת כחנים על הגרנות בחילוק תרומה. ואסיק אלו שש ערי מקלט קולטות לדעת ושלא לדעת והאי דכתיב ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר אינן קולטות אלא לדעת. חברון תיתה עיר

מקלט ושדה העיר ותצריה נתנו לכלכ. יקדש עיר מקלט הואי והכתיכ וערי מבצר הצדים צי וחמת רקת וכנרת (וגוי) וקדש ואדרעי. ושניק חרחי קדש הוו. ואין עושין בערי מקלט דברים שנורמין להיות רגלו של גואל הדם מצויה שם. תנא חלמיד שגלה מגלין רבו עמו שנאמר וחי עביד ליה מידי רתיהוי ליה חיותא. א"ר זירא מיכן שלא ישנה אדם לחלמיד שאינו הגון. א"ר יותנן הדב שגלה מגלין ישיבתו עמו. איני שרב גולה והאמר בי נחתן מנין לדברי תירה שקולטין שנאמר את בצר במרבד וכחיב וזאת החורה. ופרקען קולטין ממלאך המות בערה היה בחרב היה הוה גריס יחיב בבי רב ולא הוה כול שליתא לו למקרב ביה דלא היה. שתיק פומיה מגרסא. סליק יתיב אארוא דבי רב פקע ארוא ושתיק ויכיל ליה: אוהב כסף לא ישבע כסף זה מרע"ה שהיה אוהב המצות ילא היה שבע מהן, ומי אוהב בהמון לא תבואה. למי נאה להלן 3 בהמון מי תבואה שלו והייני דאיר אלעזר מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאה למלל גבורית ה' מי שיכול להשמיע כל תהלתי. 1) יהבו ביה רבנן עינייהו ברכה בריה דרבא 71: ירושלמי פוף פונעון ה' דברים היה הבית שכל הבואה שלו והייני דארה אלעזר מי יללל גבורות חד ישביע כד מתחו לשי נאה הפלל גבורת היינים בהום המוכב היינים בהום המוכב היינים הנהבה החדר בהיינים בהום המוכב היינים במוכב המוכב היינים במוכב במוכב היינים במוכב במוכב היינים במוכב במוכב במוכב היינים במוכב במוכב היינים במוכב במו

הואי, ג) נלפי מ"ש הערוך רחוקות מגבולי הארץ ששני רביעי הארץ וההורג בסוף הגבול לריך בערך פרוור ע"ש ל"ל לנום רביע החרץ: ומ"ש מליעחי דמקרבי. ההורג בין חברון לשכם פרוורהא נרי"ם והעיר המוסף הערוך שם פירושו ובין שכם לקדש קרוב למקלט מיכן ומיכן: בין לדעת בין שלא כלשון יוני מגרשי הערים לדעת. בין שברח שם לדעת קליטה נקרא ביו ושלחן ברח שם ושלחן לדעת ד) וערכיולני ע"ם) ב) ומת לב:ן, ו) ותיספתה פ"ב [קליטה] שלא היה יודע שהיא קולטת: ע"טן, ו) כ"ל א"ר זירא. ת) חולין קלג. ע"ש, ע) הוריות יג: מגילה יח.,

טוקבין. אורבין: מהאי גיסא ומהאי גיסא דמרחקי. חברון וקדש

פרוודהה. כפרים וחלרים הסמוכות לה ונקראות על שמה נתנו לכלב: וערי מבלר. כרכים גדולים שהיו בנחלת נפתלי הלדים לר וגו': ערים הללו. ערי מקלט: טירין קטנים. לפי שחין מזונות מלויין שם: ולא כרכים גדולים. שהכל נקבלים שם תמיד ויהא רגל נואל הדם מלויה שם ויארוב לו: כגון סליקוס. עיר מכלר ויש כפר סמוך הנקרא אקרא דסליקום כך קדש העיר מבלר ועיר בינוני סמוכה לה הנקראת על שמה: ואם אין שם מים. כשנפלו בגורל בימי יהושע ללוים הביאו להם אמות מים אחרי כן מן הנהרות הרחוקים: במקום שווקים. שימלאו מווגות לקנות: במקום אוכלומין. שיהו ויישוב סמוכים להם שלא יבואו

גואלי הדם מרובים על העיר בחיל:

כלי זיין. שלא יקנה גואל הדם

תורה אור השלם ו. גלעד קרית פעלי און 2. וכחכי איש גדודים חבר כהנים דרך ירצחו

שכמה כי זמה עשו:

י) בדפו"י לימל. כ) מענית ז. ברכות סגו, ל) (בס"ח:

ישראל], מ) (תענית ז.

ע"ם, כ) נשבח ל.). ם) נתוספתה פ"ב), ע) נ"ל

רביעית.

הושע ו ט תתנו ללוים את שש ערי המקלט אשר תתנו לנס שְּמָה הָרצֵח ועליהם תתנו אַרְבָּעים ושְׁתִּים במדבר לה ו ויתנו לכלב את חברון כאשר דבר משה ויורש משם את שלשה בני הענק: שופטים א כ 5. ואת שרה העיר ואת חצריה נתנו לכלב בן

פנה באחזתה

יהושע כא יב . וערי מבצר הצדים צר וחמת רקת וכנרת: ואַדִּמָה והָרְמָה וּחָצוֹר: ואדרעי יהושע יט לה-לז :רוצור: ירצח את רעהו בבלי רעת והוא לא שנא לו מתמל שלשים וגם אל אחת מן הערים האל דברים ד מב 8. את בצר במדבר ואת ראמת בנלעד לנדי יאת גולן בַבְשָׁן לְמִנְשׁי: דברים ד מג

9. וזאת התורה אשר ישראל: דברים ד מר וישמע ראובן וִיצְלָהוּ מיִדְם וִיאמר לא נכנו נפש:

בראשית לז כא אז יבדיל משה שָׁלשׁ עִרִים בְּעבר הִיִּרִדן מזרחה שמש:

דברים ד מא 12. אהַב כְּסֵף לֹא ישְׁבָע כסף ומי אהב בהמון לא תבואה גם זה הבל: מהלת ה ט

וו. מי ימלל גבורות יי ישמיע כל תהלתו: תהלים קו ב

14. חֶרֶבּ אֵל הָבְּדִים ונאָלו חֵרֶבּ אֵל גְבּוֹרִיהָ ירמיהו ג לו ויאמר אַהְרן אַל. משָה בי אַדני אַל נָא משָה בי אַדני אַל נָא תשת עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר חטאנו:

במדבריביא נואלו שרי צען. 16 נשאו שרי נף התעו את מצרים פנת שבטיה: ישעיהו יט יג

רולח הלכה ה סמג

משובה הל' א ופ"ו

עשין עו: מם ב מיי פ״ה מהלי

כל הפרק ע"ש:

ב ג מיי' פ"ה מהל' רולח

כלכה מי נא ד מיי שם הלי מ:

נב הו מיי שם פ"ו

הלכה ו:

גליון הש"ם

גמ' זה שהרג במויד

נחרנ. עיין סוטה דף ה

ע"ב מוס' ד"ה מי:

הגהות הכ"ח

ל) נ"ל רב הונא. ב) ול"ל כי לא שונא הוא לון, כש"טו, ד) כש"ל דא"כ.

תורה אור השלם ו. תבין לה הדרה ושלשת את גבול ארצך אשר ינחילה יי אלהיה והיה לנוס שמה כל רצח: דברים יטג 2. טוב וישר יי על כן יורה חטאים בדרך:

תהלים כה ח 3. ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה: שמות כאיג 4. כאשר יאמר משל רשע וידי לא תהיה בה: שמואל א כד

5. ויאמר אלהים אל בלעם לא תלך עמהב לא תאר את העם כי ברוך הוא:

6. ויבא אלהים אל בלעם לילה ויאמר אם לקרא לוך בָּאוּ הָאַנְשִים קום לך אִתְם ואר את הדכר אשר תְּעֲשָׁה: במדכ תְּעֲשָׁה: במדכ במדבר כב כ 7. כה אמר יי גאלף קדוש ישראל אני אַלהיך מלמדך להועיל מַדריכָך בַדרַך תַּלַךְ:

8. אָם לְלֵצִים הוא יָלִיץ ולענוים יתן חן:

ממולי ו לד 9. פו ירוף גאל הדם אחרי הרצח כי יחם לבבו והשיגו כי ירבה הברך והכהו נפש ולו אין משפט מות כי לא שנא הוא לו מתמול שלשום: -10. וזה דבר הרצח אשר ינוס שמה וחי אשר יכה את רעהו ברלי בעח והוא לא שנא לו מתמל שלשם: דברים יט ד 11. ושלחו זקני עירו ולקחו אתו משם ונתנו אתו ביד גאל הדם ומת: דברים יטיב .12 והצילו העדה את הרצח מיד גאל הדם והשיבו אתו העדה אל עיר מקלטו אשר נס שמה וישב בה עד מות הכהו הגדל אשר משח אתו בשמן הקדש:

במדבר לה כה 13. ונס אל אחת מהערים האלה ועמד פתח שער העיר ודבר את דבריו ואספו אתו העירה אַלִיהם ונְתְנוּ לוּ מקום וישב עמם:

יהושע כ ד 14. וֹתְפָשׁוֹ בוֹ אָבִיוּ וֹאָמוּ והוציאו אתו אל זקני עירו ואָל שַׁעָר מִקמוּ:

15. והיה הַעִּיר הַקּרֹבָה העיר ההוא עגלת בקר אשר לא עבר כה אשר לא משבה בעל: מקלע היה כתוב על פרשת דרכים. בכל מקום שהיו שני דרכים מפוללים אחד פינה לעיר מקלט היה עץ תקוע באותו דרך וכתוב בו מקלט: פחח ליה פיחחה. כשהיה רוצה לדרוש בפרשת רוצחים טועים כדקאמר רבי הכא בברייתא אבל בברייתא מוכח שפיר היה מתחיל כן: והאלהים אנה לידו. זהו שאמר הכתוב כאשר יאמר

משל ההדמוני מרשעים יצא רשע. משל הקדמוני היא המורה שהיא משל הקב"ה שהוא קדמונו של עולם והיא אמרה מרשעים ילא רשע והיכן אמרה והאלהים אנה לידו והיאך ההב"ה ממצים מכשול לחדם לחטום אלא ע"י שהיו שניהם רשעים ההורג והנהרג ההורג היה חייב גלות יאין עד בדבר והוא לא גלה והנהרג היה חייב מיתה ואין עד בדבר ולא נהרג לפיכך הקב"ה מומנן לפונדק אחד כו׳: במה הכחוב מדבר. והאלהים אנה לידו: נופל עליו והורגו. ויש עדים ויגלה על כרחו: בדרך חלך. בדרך חשר תבחר לילך: חם לללים. בא אדם להתחבר: הוא ילין. אין מעכבין בידו: ומלאו גואל הדס. בדרך (כ) בהליכתו: בגואל הדם הכסוב מדבר. וה"ק פן ירדוף גוחל הדם אחרי הרולח והשיגו והכהו נפש ולא יתיירא מב"ד כי לו אין משפט מות וסוף המקרא האומר כי לא שונא הוא וגו׳ מוסב על ראשו פן ירדוף גואל הדם אני אומר לך להכין לו הדרך כי לא שונא היה לו ולא הרגו מדעת: כרולה הכתוב מדבר. וה"ק פן ירדוף והשיגו והכהו והוא לא היה ראוי למות כי לא שונא היה להרוג ולא הרגו מדעת: הרי רולה אמור כו'. שאין לו משפט מות ולא היה לריך לכתוב בשבילו ולו חין משפט מות: הרבה שליחות עושה. דברים שאינן נעשים ע"י האדם נעשים ומתקבלים על ידי ייהרבה שלוחים: פשיעא. כיון דהוא גילה ודאי בשוגג הרג דאי במזיד הרג וכי גולה היה: ס"ג דאי כמויד כר גלות הוא בתמיהה: בחחלה. תחלת משפטן של רולחים ועיקרו זהו אחד שוגג ואחד מזיד כו'. ויליף טעמא מקרא וכי יהיה חיש שונה לרעהו וחרב לו וקם עליו וגו׳ משמע אם הורגו בכוונה ינום וכתיב בתריה ושלחו זקני עירו יגו': רבי אומר. לא אמר הכתוב שיגלה אלא הוא טועה וגולה ולימדך הכתוב שיהחוהו משם ויהרגוהו: ודכר באוני וקני העיר ההיא. מקרא בספר יהושע: מלוה בעלמא. מלוה שיהו שם זקנים ומיהו כי אין בה זקנים נמי הלטה: ככן סורר ומורה כתיב ודברים

כא) והוליאו אותו אל זקני עירו:

בלשון

והא תניא רבי יוםי בר יהורה אומר ובו'. ול"ת ולמלי לל מייתי ממלמים דר' יוםי בר יהודה דמתני' וי"ל דמתני' איכא למימר דלא חייבים קאמר אלא מאיליהם היו גולין בשביל שהיו

דחייבין קאמר מדמייתי פסוק גבי מזיד אבל דמתני׳ לא מייתי קרא גבי מויד כן נרחה למשי"ח ועוד נראה דע"כ בברייתא ליכא למימר דמאיליהן קאמר דודע"כ היינו רבי: חד אמר מכיאין עגלה ערופה. תימה דהא תנן (סוטה דף

מד:) עגלה ערופה אין מודדין אלא מעיר שיש בה ב"ד וי"ל דהתם מיירי כגון דאיכא עיירות טובא ובחדא מינייהו יש ב"ד כיון דמלי לאוקומי קרא דמקיימי ליה אבל הכא מיירי כגון שאין שם ב"ד בכל העיירות הסמוכות הלכך אמרינן דמ"מ מודדין מינייהו: אפילו

(6) גמ' לוכה לידו וגו' זהר יאמר משל: (ב) רש"י ד"ה ומלאי גואל הדם בדרך בהליכחו. נ"ב כלומר דאילו כבר היה בעיר מהלט וילא סוך לתחום ומלאו והרגו פלוגמא דתנאי היא לקמן :לף יב ע"ל:

מוסף רש"י

לזה אין עדים. לח היו עדים בדבר שיעידו, זה לא נהרג חה לה גלה :שחות כא יג:. ונפל עליו עליו ומחייבים חותו לגלות .mm

רבינו חננאל

נולות שעתיד שלמה כנך להקריב על גבי המזבח תניא רבי אלעור כן היה כתוב על פרשת ויפנה לשם שנאמר תכין . לדרך: מרשעים יצא רשע כגוז אחד שהרג בשוגג כהו עדים וימנם הקב"ה במזיד ישב תחת הסולם ווה שהרג שוגג היה יורד זה שהרג במזיד נהרג מן התורה ומי, הגביאים ומן הכתובים בדרך שאדם אותו. מן התורה דכתיב לא תלך עמהם כיון שרצה נאמר לו קום אני ה׳ אלהיר מלמדר להועיל מדריכך בדרך תלך. מן הכתובים אם ללצים הוא יליץ ולענוים מות כגואל (הדם) שמצא מדבר, (ודכרו) ווידכרון אליו דברים הראויין לו כו מנהג הרצחנים בשגגה

אמקלט היה כתוב על פרשת דרכים כדי שיכיר הרוצח ויפנה לשם אמר יורב כהנא מאי קרא יתכין לך הדרך עשה (לך) הכנה לדרך רב חמא בר חנינא פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא ימוב וישר ה' על כן יורה חמאים בדרך אם לחמאים יורה ק"ו לצדיקים ר"ש בן לקיש פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא יואשר לא צדה והאלהים אנה לידו וגו' (4) יכאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא רשע וגו' במה הכתוב מדבר בשני בני אדם שהרגו את הנפש אחד הרג בשוגג ואחד הרג במזיד לזה אין עדים ולזה אין עדים הקב"ה מזמינן לפונדק אחד זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם וזה שהרג בשוגג יורד בסולם ונפל

עליו והרגו יזה שהרג כמזיר נהרג וזה שהרג בשוגג גולה אמר רבה בר רב הונא אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב הונא א"ר אלעזר מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים יבדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו מן התורה דכתיב לא תלך עמהם וכתיב יקום לך אתם מן הגביאים דכתיב זאני ה' אלהיך מלמרך להועיל מדריכך בדרך (זו) תלך מן הכתובים דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן אמר רב הונא ירוצח שגלה לעיר מקלט ומצאו גואל הדם והרגו פטור קסבר יולו אין משפט מות בגואל הדם הוא דכתיב מיתיבי ולו אין משפט מות ברוצח הכתוב מדבר אתה אומר ברוצח או אינו אלא בגואל הדם כשהוא אומר יייוהוא לא שונא לו מתמול שלשום הוי אומר ברוצח הכתוב מדבר הוא דאמר כי האי תנא דתניא ולו אין משפט מות בגואל הדם הכתוב מדבר אתה אומר בגואל הדם הכתוב מדבר או אינו אלא ברוצח כשהוא אומר יכי לא שונא הוא לו מתמול שלשום הרי רוצח אמור הא מה אני מקיים ולו אין משפט מות בגואל הדם הכתוב מדבר תנן מוםרין לו שני ת"ח שמא יהרגנו בדרך וידברו אליו מאי לאו דמתרו ביה דאי קטיל בר קטלא הוא לא כדתניא וידברו אליו דברים הראוים לו יאומרים לו אל תנהג בו מנהג שופכי דמים בשגגה בא מעשה לירו ר"מ אומר הוא מדכר ע"י עצמו שנאמר יוזה דבר הרוצח אמרו לו הרבה שליחות עושה אמר מר בשגגה בא מעשה לידו פשיטא דאי כמזיד בר גלות הוא אין והא תניא ר' יוםי בר' יהודה אומר בתחלה אחד שונג ואחד מזיד מקדימין לערי מקלט וכ"ד שולחין ומביאין אותם משם מי שנתחייב מיתה הרגוהו שנאמר ייושלחו זקני עירו ולקחו אותו משם ונתנו אותו ביד גואל הדם ומת מי שלא נתחייב פטרוהו שנאמר יוהצילו הערה את הרוצח מיד גואל הרם מי שנתחייב גלות מחזירין אותו למקומו שנא' יוהשיבו אותו העדה אל עיר מקלמו אשר גם שמה רבי אומר מעצמן הן גולין כסבורין הן אחד שוגג ואחד מזיד קולמות והן אינן יודעין שבשוגג קולמות במזיד אינן קולטות א"ר אלעזר "עיר שרובה רוצחים אינה קולטת שנאמר יודבר באזני זקני העיר ההיא את דבריו ולא שהושוו דבריהן לדבריו וא"ר אלעזר יעיר שאין בה זקנים אינה קולמת דבעינן זקני העיר וליכא איתמר עיר שאין בה זקנים רבי אמי ור' אסי חד אומר קולמת וחד אומר אינה קולטת למאן דאמר אינה קולטת בעינן זקני העיר וליכא למאן דאמר קולטת מצוה בעלמא ועיר שאין בה זקנים ר' אמי ורבי אסי חד אמר נעשה בה כן סורר ומורה וחד אמר אין נעשה בה כן סורר ומורה למ"ד אין נעשה בה בן סורר ומורה בעינן "זקני עירו וליכא למ"ד נעשה בה

בן סורר ומורה מצוה בעלמא ועיר שאין בה זקנים ר' אמי ור' אסי חד אמר מביאה עגלה ערופה וחד אמר אינה מביאה עגלה ערופה למ"ר אינה מביאה עגלה ערופה בעינן יוזקני העיר ההיא וליכא למאן דאמר מביאה עגלה ערופה מצוה בעלמא א"ר חמא בר חנינא מפני מה נאמרה פרשת רוצחים בלשון

שרובה רצחנין אינה קולטת שנאמר ודבר באוני זקני העיר ההיא את דבריו ולא שהשוו דבריהם לדבריו. וכן עיר שאין בה זקנים אינה קולטת ואין נעשה בה בן סורר ומורה. וכן אינה מביאה עגלה ערופה דבעינא בה זקני העיר ההיא וליכא. מפני מה נאמר פרשת רצחנים

בלשוז עזה דכתיב יוידבר ה' אל יהושע לאמר

דבר אל בני ישראל לאמר תנו לכם את ערי

המקלם אשר דברתי אליכם וגו' מפני שהן

של תורה למימרא דכל דיבור לשון קשה

אין כדכתיב ידבר האיש אדוני הארץ אתנו

קשות והתניא מינדברו אין נדברו אלא לשון

נחת וכן הוא אומר יידבר עמים תחתינו דבר

לחור ידבר לחור: (סימנ"י רבנ"ן מהמנ"י

וספר"י) פליגי בה רבי יהודה ורכנן חד אומר

מפני ששיהם וחד אומר מפני שהן של תורה

זויכתוב יהושע את הדברים האלה בספר

תורת אלהים פליגי בה יר' יהודה ור' נחמיה

חד אומר שמנה פסוקים וחד אומר ערי מקלמ

בשלמא למ"ר ח' פסוקים היינו דכתיב בספר

תורת אלהים אלא למ"ד ערי מקלט מאי

בספר תורת אלהים ה"ק ויכתוב יהושע בספרו

את הדברים האלה הכתובים בספר תורת

אלהים °ספר שתפרו בפשתן פליגי בה ר'

יהודה ור"מ חד אומר כשר וחד אומר יפסול

למ"ד פסול דכתיב ילמען תהיה תורת ה'

בפיך יואיתקש כל התורה כולה לתפילין מה

תפילין בהלכה למשה מסיני לתופרן בגידין

אף כל לתופרן בגידין ואידך כי איתקש

בילמותר בפיך להלכותיו לא איתקש אמר רב

חזינו להו הלתפילין דבי חביבי דתפירי

בכיתנא ולית הלכתא כוותיה: **מתני'** האחד

משוח בשמן המשחה ואחר המרובה בבגרים

ואחד שעבר ממשיחותו יימחזירין את הרוצח

יירבי יהודה אומר אף משוח מלחמה מחזיר

את הרוצח לפיכך אימותיהן של כהנים

מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו

על בניהם שימותו: **גמ'** מנא הני מילי אמר

רב כהנא דאמר קרא יוישב בה עד מות

הכהן הגדול וכתיב יכי בעיר מקלמו ישב עד

אחרינא ילשוב לשבת בארץ עד מות הכהן (וגו') ואידך מדלא כתיב הגדול חד מהגך הוא: לפיכך אימותיהן

של כהנים וכו': מעמא דלא מצלו הא מצלו מייתי והכתיב ייכצפור לנוד כדרור לעוף כן קללת חנם לא תבא

״(א״ל) ההוא סבא מפירקיה דרבא שמיע לי שהיה להן לבקש רחמים על דורן ולא בקשו ואיכא ״דמתני כדי

שיתפללו על בניהם שלא ימותו מעמא דמצלו הא לא מצלו מייתי מאי הוה ליה למעבד הכא "אמרינן

מוביה חמא וזיגוד מנגיד התם אמרי שכם נסיב ׳ומבגאי ∘גזיר אמר (ליה) ההוא סבא מפירקיה דרבא שמיע

לי שהיה להן לבַקש רחמים על דורן ולא בקשו כי הא דההוא גברא דאכליה אריא ברחוַק תלתא פרסי מיניה

דר' יהושע בן לוי ולא אישתעי אליהו בהדיה תלתא יומי יאמר רב יהודה אמר רב קללת חכם אפי' בחנם

היא באה מגלן מאחיתופל שבשעה שכרה דוד שיתין קפא תהומא בעא למישמפא לעלמא אמר מהו לכתוב שם אחספא ומישדא בתהומא דליקו אדוכתיה ליכא דאמר ליה מידי אמר כל היודע דבר זה

ואינו אומרו יחנק בגרונו נשא אחיתופל ק"ו בעצמו אמר ייומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה התורה

שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים לכל העולם כולו לא כל שכן א"ל שרי כתב שם אחספא שדי

אתהומא נחת וקם אדוכתיה ואפ"ה כתיב ייואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבוש את החמור ויקם וילך

אל ביתו (ו)אל עירו ויצו אל ביתו ויחנק וגו' א"ר אבהו קללת חכם אפילו על תנאי היא באה מגלן

מעלי דקאמר ליה [עלי] לשמואל ביכה יעשה לך אלהים וכה יוסיף אם תכחד ממני דבר ואף על גב

מות הכהן הגדול וכתיב יואחרי מות הכהן הגדול ור' יהודה כתיב קרא

נג א מיי פיט מהלי ס"ת הלכה יג סמג עשין כה טוש"ע י"ד סי רעה סעיף ה:

נד ב מיי' פ"ג מהלי מפילין הלכה ט סמג לב סעיף מט:

ג ומיי פ"ח מהלי הפילין הל"י טוש"ע שם סעיף יכ טום"ע י"ד סי' רע"ל :[א קעיף

בה ד מיי׳ פ״ז מהל׳ רולם הלכה ט סמג עשין עו:

תורה אור השלם ו. ווְדַבֵּר יִיְ אָל יְהוֹשְׁעַ לִאמר: דָבֵּר אָל בְּנֵי ישראל לאמר תנו לכם אֶת ערי המקלט אשר דברתי אָליכַם ביִד יהושע כ ר משה: 2. דבר האיש אדני הָאָרץ אִתְנוּ קשות וַיִּתֵן כמרגלים את אתנו בראשית מב :ארץ: 3. אז נדברו יראי יי איש את רעדו ויקשב יי וִישִׁמִע וִיכָתֵב סֵפר זכָרון לפניו ליראי יי ולחשבי מלאכי ג טו 4. ידבר עמים תחתינו ולאמים תחת רגלינו: תהלים מז ד

5. וַיָּכתב יהושַע אַת הַדְבָּרִים הָאלה בּספר תורת אלהים ויקח אבו האלה אשר במקדש יי: יהושע כד כו

6. וְהָיָה לְךְּ לְאוֹת עַל ידף ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת בפיך כי ביד חוקה הוצאך יי ממצרים: שמוחיב נו

7. והצילו העדה את הָרצַח מיִד גאל הַרם והשיבו אתו העדה אל עיר מקלטו אשר נס שמה וישב כה עד מות הכהן הגדל אשר משח אתו בְּשֶׁמֶן הַקְּרַשׁ:

במדבר לה כה 8. כִּי בְעִיר מִקְלְטוֹ יִשְׁב ער מות הכהן הגדל ישוב הרצח אל ארץ אָחָוָתוּ: במדבר לה כח 9. ולא תקחו בפר לנוס אל עיר מקלטו לשוב לְשָׁבַת בָּאָרֵץ עִדּ מות במדבר לה לב הכוון: 10. בצפור לנוד כדרור לעוף בן קללת חנם לו משלי כו ב תבא: וו. ואחיתפל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבש אל ביתו אל עירו ויצו אל ביתו ויחנק וימת ויקבר בקבר אביו:

שמואל כיז כג 12. וַיּאמֶר מָה הַדְּבֶּר אשׁר דבֵּר אַלְירָ אַל נָא תכחד ממני כה יעשה לה אלהים וכה יוסית אם תכחד ממני דבר מכל הַדְבָר אֲשֶׁר דְבֶר אֵלֶיוְר: שמואל אגיז

13. וַיִּגֶּד לוֹ שְמואל אֶת כל הרברים ולא כחר ממנו ויאמר יי הוא הטוב בעינו יעשה:

שמואל אגיח 14. וְלֹא הָלֹבוּ בְנֵיוּ בדרכיו ויטו אחרי הבצע ויקחר שחד ויטו משפט: שמואל א חג

וויגוד מנגיד. משום ההיא דאמרי׳ בערכי פסחים [קיג:] טוביה חטא וויגוד אסהיד ביה ביחידי שלא היה עד שני בדבר ונגדי' רב פפא לזיגוד א"ל טוביה חטא וזיגוד מנגיד ומאז היתה למשל: התם אמרי. בא"י אומרין

משל זה: שכם נסיב מבגחי גור. שכם בן חמור לקח את דינה בת יעקב וההנאה שלו ושאר בני העיר שלא נהנו מלו עלמן ונלטערו. מבגאי שם איש מכני העיר: שכרה דוד שיתין. יסודות של בית המקדש. ובגמרת ירושלמי (סנהדרין פ"י ה"ב) מלינו תימוליום של בית המקדש והוא יסוד בלשון יוני: קפא תהומא. לף התהום. בגמרת ירושלמי (שם) שמלא שם חרם שהגביה קולו ואמר לו אל תטלני מכאן שאני כבוש על התהום מיום מתן תורה שרעדה כל הארץ ולא שמע דוד לדבריו ונטלו: מי שרי למכתב שם. פן ימחקוהו המים ועובר משום ואבדתם את שמם (דברים יב) ולא מעשון כן וגו' (שם): נשה החיתופל כו'. יש תימה בדבר שהרי לא קנה דוד את הגורו מארונה היבוסי עד מעשה דהקתה שהיתה לאחר מיתת אחיתופל ג׳ שנים ולפי דברים הללו לריכין אנו לומר שאע"פ שלא קנה הגורן יודע היה מנעוריו מיום [שנמשת] וישכו הוא ושמואל בנוית הרמה ובדקו בספר יהושע ומלאו מקום לבית המקדש כדכתיב ותהלים קלבן עד אמלא מקום וגו' וכדדרשינן ליה בזבחים באיזהו מקומן (דף נד:) ותפר היסודות ברשותו: ימקה על המים. דכתיב בסוטה (במדבר ה) ומחה אל מי המרים והרבה הזכרות בפרשה ואפ״ה כתיב ומחה כו׳. וקללה זו בחנם היתה שלא היה מקללו אלא אם אינו אומר: אפי' על תנאי. ולא נתקיים התנאי אעפ"כ היא באה דהא קללה על תנאי היתה אם תכחד ממני ולא נתקיים שלא כיחד ואעפ"כ נתקיימה הקללה דכתיב ולא הלכו בניו בדרכיו וגרי וזו קללה קללו עלי כה יעשה לך כמו שנעשה לי שחין בני מהוגנין:

כלשון טוה. בכל יהושע כתיב ויאתר ה' וכאן נאתר וידבר ה' אל משל זה על אדם שלוקה בשביל סרחון של אחרים: טוביה חשא יהושע ודיבור לשון עז הוח: מפני שהן של תורה. חבל שחר חמירות שאמר לא אמר דבר לקיים מצוה הכמובה בתורה חוץ מזו: ידבר **טמים.** ינהל עמים תחתינו: מפני ששיהם. שלא הפרישם לאחר

> פליגי בה. בפירושה דהחי קרה מה כתב יהושע בס"ת: חד אמר שמנה **פסוקים.** מוימת שם משהש עד סיפה וחד אמר בפרשת ערי מקלט הוא אומר שכתובה בספר יהושע: למען תהיה תורת וגו'. וריטיה דקרא משתעי בתפילין ואיתקש הכא תורה לתפילין: כי איסקש למוסר בפיך. דכתיב בהאי קרא בפיך מן המותר בפיך שאין נכתבין על עור בהמה טמאה: להלכומיהן. לדבר שאינו כתוב בתורה ובתפילין גופייהו לא גמרינן ליה אלא מהלכה למשה מסיני לא ילפי׳ בהיקשא: דבי חביבי. דודי אחי אבא והוא רבי חייא: מתנר' אחד כהן משוח בשמן המשחה. הם כהנים גדולים שהיו עד יאשיהו: ואחד המרוכה בכגדים. הם ששימשו מיאשיהו ואילך שנגנו שמן המשחה כדאמרינן בהוריות (דף יב.) ושוב לא נמשחו כהנים ולא היתה ניכרת כהונה גדולה בהם אלא בריבוי בגדים שמשמש בח' בגדים: ו**אחד שעבר ממשיחותו**. שאירע פסול בכ"ג ושימש אחר תחתיו וכשנתרפא כהן חזר לעבודתו ועבר זה ממשיחותו: מחזירין את הרולת. במיתתן כמו שנאמר שואחרי מות הכהן הגדול ישוב הרולח: משוח מלחמה. כהן המשוח לומר במלחמה לרכי המלחמה אל ירך לבבכם וכל הענין (דברים כ): גבל וישב כה עד מות הכהן הגדול. הא חד כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול הא תרי ואחרי מות הכהן הגדול ישוב הרוצח הא מלמא: שהיה להן לכקש רחמים על דורן. הלכך לאו קללת חנם היא: おっつ

> שחלקו מיד עד שנאמר לו מפי הקב״ה: אומרין בבבל חמרי.

ל) שבת סג.. ב) והדושיו לה.ן, ג) נשכת כת: קת.ן, ד) פ״א לספרי, ה) נירושלי ל"גן, ו) והוריום יב:ז, ו) וַנֿ״ל אמר ההואן, סֹ סִ״י ראמרי, ע) פסחים קיג:, י) נמלשון כגח כלומר עוכדי אדמה. ערוך], כ) [גיר' הערוך קטע], ל) [סנהדרין יו דרבות נו. מו מוכה נו. מי איכא דידע אי (ז' מ' מי איכא שרי כרי, ס) נשכת קטו. סוכה נג: נדרים סו: חולין קמח.], ע) [דברים לד], פ) ובמדבר להן,

גליון הש"ם

נמ' ר"י ור' נהמיה חד אמר. עי׳ נ״נ טו ע״ל: שם ספר שתפרו בפשתן. עיין מגילה דף ח ע"ב ודף יט ע״ל:

מוסף רש"י

ידבר עמים. ישפיל, וכל שפלות כנחת נשבת סג:. שבשעה שכרה שיחין. ולה סבירה ליה שמששת ימי בראשית נבראו ועי' סוכה מטון ואי סבירא ליה שמא נחמלאו עפר או לרורות ולריך לכרותן מובה נגם, קפא תהומא. צף התהום למעלה מצא, מצף הברול ומ"ב מחרגמינן וקפח פרולח שם. מהו לכתוב שם כו'. דוד לא היה מורה הלכה בפני רבו אחיתופל והוא היה שם ושח). אחספא. מפני שהחרם לולל ויורד ואינו לף כדי שירד וינות על הנקב, יבחגדת דספר שמוחל מפורש שמנאי דוד על פני נקב התהום וכתוב בו שהיה שם מששת ימי שלום כיו איש לאשתו. לבדוק את הסומה יאם טהורה היא יהא שלום .(DU) שמי שנכתב בקדושה. שכתנ במגילה יתן ה' אותך וגו' כדכתיב (במדבר ה) וכתב אם האלות האלה וגו׳ .(00)

בלשוז עז שנאמר וידבר ה׳ אל יהושע לאמר דבר אל בני ישראל לאמר תנו ומגא לז דכל דבור לשוז האיש ארוני הארץ אתנו קשות וגו". איני והתניא . אז נדברו ואין נדברו אלא לשון נחת שנאמר ידבר לחוד ידבר לחוד. כלומר מאי בספר תורת אלהים. הכי קאמר ויכתוב יהושע את הדברים האלה בספרו הכתובין בספר תורת אלהים: ספר שתפרו בפשתן רבי יהודה ור׳

דכתיב יווגד לו שמואל את כל הדברים ולא כחד ממנו [ואפ"ה] כתיב ייולא הלכו בניו בדרכיו וגו' שנאמר למען תהיה תורת ה' בפיך ואיתקש כל התורה לתפילין מה תפילין הלכה למשה מסיני לתפרן בגידין אף כל התורה כולה בגידין. וחד אמר כשר כי איתקשא תורה לתפילין להיכתב במוחר בפיך להלכותיו לא איתקיש. אמר רב חוינא להו לתפילין דכי חביבי דתפירי בכיתנא ולית הלכתא כוותיה: אחד משוח (מלחמה) בשמן המשחה ואחד מרובה בגדים כו' וישב כה עד מות הכהן הגדול לפיכך אימותיהן של כהגים גדולים היו מספקין 🖰 בגדים לדצחנים כרי ואקשינן למימרא דאי מצלו צלוחיה מתקבלא והכחיב כן קללת חנם לא תבא. ופרקינן היה להם לבקש רחמים על דורם שלא יארע כזה בימיהם. כההוא דאכליה אריה ברחוק ג' פרטי מאחריה דרבי יהושע כז לוי ולא אישתעי אליהו כהדיה ג' יומי: פי׳ טוביה מטא וזיגוד מינגיד. העיד זיגוד על טוביה שחטא ומפני שהיה עד אחד נתחייב מלקות ונעשה כמו משל בפי הכל אחד חטא וזה לוקה. והוא כמו שכם שביקש לישא דינה והעיר כולה נימולים. פי מבנאי לשין באני כן זה הדבר. כלומר זה הרג וכהן הגדול מחחייב. ופריק שהיה לו לבקש רחמים על דורו ולא ביקש: ירושלמי רבי ויסי בן חלפחא אומר עחים עתים הם לתפלר. שנאי ואני תפלתי לך ה' עת רצון. שאלו לחכמה מהי עונשו של חוטא. אמרה להם חטאים תרדף רעה. והנכואה אמרה הנפש החוטאת היא חמות. והתורח אמרה יביא קרבן ויתכפר לו שנאמר ונוצה לו. והקב"ה אמר יעשה תשובה שנאמר טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך כלומר יורה להן דרך תשובה. אמר רב קללת חכם אפילו בחנם מתקיימת. מנא לן מאחיתופל שקללו דוד ואמר כל היודע אם מותר לכתוב שם אחספא ולמשרייא בתהומא לאוקומיה ולא יאמר יתנק בגרונו. ואע"ג דבתר הכי אמר ליה אחיתופל שרי. נתקיימה בו הקללה שנאמר ויצו אל ביתו ויחנק. א"ר אבהו קללת חכם אפילו על תנאי באה מנא לן מעלי דאמר ליה לשמואל כל הדברים ולא כחד ממנו. הא כתיב ולא הלכו בניו בדרכיו:

רבינו חננאל

לי ל"ל מזוו ובנדים:

אמר רב יהודה אמר רב ינידוי על תנאי יצריך

הפרה מנלן מיהודה דכתיב יאם לא הביאותיו

אליך וגו' סוא"ר שמואל כר נחמני א"ר יונתן

מאי דכתיב יחי ראובן ואל ימות וגו' וזאת

ליהודה כל אותן מ' שנה שהיו ישראל במדבר

עצמותיו של יהודה היו מגולגלין בארון עד

שעמד משה ובקש עליו רחמים אמר לפניו

רבוגו של עולם מי גרם לראובן שיודה יהודה

וואת ליהודה שמע ה' קול יהודה עאל³

איבריה לשפא לא הוה קא מעיילי ליה

למתיבתא דרקיע ואל עמו תביאנו לא הוה

קא ידע למישקל יומיטרח בשמעתא בהדי

רבנן ידיו רב לו לא הוה ידע לפרוקי קושיא

ועזר מצריו תהיה איבעיא להו במיתת כולז

הוא חוזר או דלמא יבמיתת אחד מהן ת"ש

נגמר דינו בלא כ"ג אינו יוצא משם לעולם

ואם איתא ליהדר יי(ביה) בדהנך בדליכא:

מתני' :משנגמר דינו מת כ"ג ה"ז אינו גולה

אם עד שלא נגמר דינו מת כ"ג ומנו אחר

תחתיו ולאחר מכן נגמר דינו חוזר במיתתו של

שני פרנגמר דינו בלא כ"ג פוההורג כ"ג וכ"ג

שהרג אינו יוצא משם לעולם הואינו יוצא לא

לעדות מצוה ולא לעדות ממון ולא לעדות

נפשות ואפי' ישראל צריכים לו ואפי' שר צבא

ישראל כיואב בן צרויה אינו יוצא משם

לעולם שנאמר יאשר נם שמה ישם ייתהא

דירתו שם תהא מיתתו שם תהא קבורתו

הדם רבי יוםי הגלילי אומר מצוה ביד גואל הדם ורשות ביד כל אדם רבי עקיבא

אומר ירשות ביד גואל הדם וכל אדם ייואו חייבין עליו: גמ' מ"ם אמר אביי

ק"ו ומה מי שגלה כבר יצא עכשיו מי שלא גלה אינו דין שלא יגלה

ודלמא האי דגלה איכפר ליה האי דלא גלה לא מידי גלות קא מכפרא מיתת

כהן הוא דמכפרא: אם עד שלא נגמר דינו וכו': מנא הני מילי אמר רב

כהנא דאמר קרא יוישב בה עד מות הכהן הגדול אשר משח אותו בשמן

הקדש וכי הוא מושחו אלא זה שנמשח בימיו מאי הוה ליה למעבד היה לו

לבקש רחמים שיגמור דינו לזכות ולא ביקש אמר אביי שנקמינן הנגמר דינו ומת

מוליכין את עצמותיו לשם דכתיב ילשוב לשבת בארץ עד מות הכהן ואיזהו

ישיבה שהיא בארץ הוי אומר זו קבורה תנא "מת קודם שמת כ"ג מוליכין

עצמותיו על קברי אבותיו דכתיב יישוב הרוצח אל ארץ אחוזתו איזהו

ישיבה שהיא בארץ אחוזתו הוי אומר זו קבורה נגמר דינו ונעשה כהן

בן גרושה או בן חלוצה פליגי בה רבי אמי ור' יצחק נפחא חד אומר

מתה כהונה וחד אומר במלה כהונה לימא בפלוגתא דר"א ורבי

יהושע קא מיפלגי דתנן יהיה עומר ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא

בן גרושה או בן חלוצה ר"א אומר כל קדבנות שהקריב פסולין ורבי

יהושע ימכשיר מאן דאמר מתה כר' יהושע ומאן דאמר בטלה כרבי אליעזר

מעצמו וכן נוסחת שאלתות,

ב) ב"ה לב. פוטה זו ע"ש,

מחק ת"ו, כ) סנהדרין יח:,

ו) לקמן יכ., ו) ובתיספ' פ"ב

דרש לה דכתיב שלש פעמים

שמהן, ת) וועי׳ תוי״ט לגרם

אין חייבין לחפוקי מרש"ל

שהגיה ימחק מות אין ע"ש

וכן העחיק הכ"מ אין חייבין ולדנריהם גם

בברייתה דלקמן יב. ר"ע אומר רשות יכוי וכל אדם

חייכין לריכין אנו להגיה דל"ל

אין חייבין וניחת לפ"ז דלת

שאל הש"ם לקתן גם אהך

מלונחא בכל אבם מיינו ברי

הגלילי ומ"ט דרכי עקיבא

משום דלדעת התוי"ט אין

שום פלוגתא בוה דכל אדם

ע״שן, **ט**)ןפירושו עיין רש״י

בעירוביו ה. בד"ה והחמר

רב נחמן), י) פסחים עב:

קדושין סו: וחרומית פ"ח

מ"לו, כ) וכפ"ל: וההורג

כ"ג ילאן, ל) ויכרב אלפס

עוד כמ"ק פ"ג דף רפז. גרם

לריך וכו"ן, מ) וודע דבת"ם

שלפנינו איתא בך יודון אחיך

גם בשאר תרגים לא מנאתי

לפי שעה וער תרגום יונתן

וירושלמין, כ) נ״ח כפרה,

גליון הש"ם

גמ' נגפר דיני. עייו יומה

וכולן: תום' ד"ה אפי' וכו' לא הל הנידוי כלל

מעיקרו. עיין כתובות דף סט ע"א תוס' ד"ה

וכשמחה:

לף עג ע"ל תום׳

ם) רש"ה ולה להחר כך,

ובשאלתות ולמיטראן. ד) הגריענ"ז

(5

נו א מיי׳ פ״ז מהלי ת״ת הלכה יא סמג לאוין רח טוש"ע י"ד סי שלד ס"ל: בו ב מיי׳ פ״ו מהלי רולת

בח ג מייי שם הלכה יא: בש ד מייי שם הלי י: ם ה מייי שם הלי ח:

םב ז מיי׳ שם פרק ה מלכה יו

שד י מיי שם הלי יב: םה ב מיי פ״ן מהלי

. דברים לג י

שמע יי קול יהודה ואל עמו תביאנו ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה:

5. ולא תקחו בפר לנוס אל עיר מקלטו לשוב לִשבת בָּאָרץ עד מות במדבר לה לב הכהו: 6. כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדל ישוב הרצח אל ארץ אָחְוָתוּ: במדבר לה כח

רבינו הננאל אם לא הביאותיו אלין

כלכה ט:

םא ו מיי שם פ"ח הלכה יא:

םגחטמיי שם פ״ז : 1 '50

ביאת מקדש הלי י:

תורה אור השלם ו. אנכי אערבנו מידי הביאתיו אליר והצגתיו <mark>לְפְנ</mark>ִיךְ וּחְטָאתי לְךְ כְּל הַנְמִים: בראשית מג ט .2. יחי ראובן ואל ימת ויהי מתיו מספר:

3. וְזֹא**ת** לִיהוּרָה וִיאמָר

דברים לג ז 4. והצילו הָעַרְת אֶת הרצח מיד גאל הדם והשיבו אתו העדה אל עיר מקלטו אשר נס שמה וישב בה עד מות הכהן הגדל אשר משח אתו בשמו הלדש:

לעזי רש"י נישלוישידור״א. (מקום

אמר רב יהודה אמר רב נידוי על תנאי אפי׳ מעצמר לו צריך הפרה. מנא לן מיהודה שנאמר יהצגתיו לפניך וחטאתי לך כל הימים ואשכחנן שהיו עצמותיו מגולגליו בארון עד שבקש עליהם שמע ה׳ קול יהודה: נגמר דינו לגלות ומת הכהן הגדול אינו גולה. מיתת אביי נקיטינן נגמר דינו ומת מוליכין עצמותיו של הורג בעיר מקלט. שנא׳ לשוב לשכת בארץ עד היא ישיבה כארץ הוי אומר זו קבורה. תנא מת הרוצח ומת כהן גדול ווכרין בן גרושה או בן

אפילו על תנאי צריך הפרה מנלן מיהודה. יש מדקדקין מכחן דנידויים שלנו אפי׳ אותם שיש להם זמן אין לנדות עלמן מספק (ני שהרי הכא התנה בדבר שלא היה בידו לקיים דשמא היה

מעכבו יוסף או יקראנו אסון בדרך ולכך חל מעיקרו גם הנידוי על התנאי אבל שאר תנאים דבידו לקיים כגון שמנדין את האדם שלא יעשה הדבר ודאי לא חל הנידוי כלל מעיקרו דכיון דבידו הוא משעת הנידוי אנו יודעים בודחי שלח בדעתו לעשות הדבר ודאי ® לא חל הנידוי כלל מעיקרו 0: מי נרם לראובן שהודה יהודה. תימה דהא אמרינן במדרש וישב

ראובן אל הבור מהיכן שב מבית אביו שישב בתענית על מעשה בלהה חה היה קודם מעשה דיהודה וי"ל דמ"מ לא הודה ברבים עד מעשה דיהודה: מר גרם לראובן שהודה. ולכל יש לנו סמך מן המקרא יהודה אחה

יודוך אחיך ומתרגמינן את הודית שכך יודוך אחיך פירוש (ד) הודית ולא בוש יידוך אחיך שבשביל שהתחלת להודות בא ראובן והודה:

אמר אביי ק"ו ומה מי שגלה בו'. תימה מהאי דינא נילף נמי לנגמר דינו כלא כ"ג שלא יגלה כלל ומה מי שגלה כבר לפני מיתת כ"ג יולא במיתתו של כ"ג מי שלא גלה לפני מותו אינו דין שלא יגלה אחר מותו דהכי אמרינן בערכין (דף כט: ושם) מכורה כבר יולאה שאינה מכורה אינו דין שלא תמכר ונפקא לן מהאי דינא דאינה נמכרת כלל אחר הבאח סימנין עד עולם ונראה דלא קשיא מידי דהא מיתת הכהן כפרה הוא כדאמר בסמוך וכפרה לא שייכא אלא למי שמחויב 0 בבריא והלכך דוקא לפי שנגמר ונתחייב גלות ואח"כ מת כ"ג מכפרת מיתת כ"ג שלא יגלה כלל מק"ו כדקאמר הש"ס אבל נגמר דינו בלא כ"ג שכבר מת כ"ג קודם גמר דין של זה ודאי ליכא למילף מק"ו דהיאך חכפר מיתח כ"ג וליכא למימר דתתכפר לו מיתת כ"ג השתח כשנגמר דינו דהא לא מיכפרא אלא בשעת מיתה סולחחר כך ובשעת מיתה לח היה זה חייב ולא דמי לההיא דערכין דמכורה כבר יולאה וכו׳ דהתם משעת הבאת סימנין מתחלת גדלותה ושוב לא יפסיק ממנה הגדלות לעולם ולכך שייך למילף שפיר דלא תמכר כלל אחר התחלת סימנין עד עולם כן נראה למשי"ח: מידי גדות קא מכפרא. תימה אין ה"נ מדאמר בריש מכילתין (דף ב:) הם שלא עשו מעשה לגלו כי היכי דתהוי להו כפרה אלמא גלות מכפרת וי"ל דהכא כפרה לפטרי מגלות קאמר דהא בעי למילף דמי

וחטאתי לך. לשון נידוי הוא שיהא מנודה לאביו: מאי דכחיב יחי ראובן וגו' וואם ליהודה. מה כאה לסמוך יהודה לראובן ומה כאה להתחיל בברכת יהודה בלשון חאת ליהודה אלא לפי שהיי עלמות כל השבטים שלדן קיים ושל יהודה מגולגלין אמר לשון זה יחי ראובן כלומר ראובן

מכות

שלדו קיימת כאילו הוא חי חאת תהיה ליהודה שהם מגילגלין. עלמות כל השבטים ילאו ממלרים ונשאום בניהם במדבר וזהו שאמר יוסף לאחיו (שמות יג) והעליתם (4) עלמותי מוה אתכם עם עלמותיכם: על איבריה לשפת. נכנסו עלמותיו למקום חיבורם ששפו משם כמו דשף מדוכתיה (סולין דף מב: נד.:) לשפח למשקל ולמטרח. :אישלויידור"א לישה וליתן: ידיו רב לו. יהי בו כח לריב ריבו לעלמו נגד חביריו: ליהדר בהנך. במיתת מרובה בבגדים או בשעבר ממשיחותו אלא לאו ש"מ כולהו: מתבר׳ ה"ו אינו גולה. מפרש טעמה בגמ' מק"ו: חוור במיחחו של שני. יליף טעמה בגמ': נגמר דינו בלא כ"ג. שלאי מינו אחר תחתיו עד שנגמר דינו של זה לגלות: במ" שנמשת בימיו. משנעשה זה רוצח: מאי הוה ליה. להאי כהן למיעבד מאחר שעדיין לא היה כ"ג כשהרג זה למה הוא נענש: מנא מת. רולח בערי מקלט ומת כ"ג אחר זמן: (כ) לשבת בארץ. בתוך הקרקע: ונעשה כ"ג בן גרושה. ילא עליו עדות שהוא חלל: מתה להונה. הרי הוא כמת ואין הרולח גולה: בעלה כהונה.

איגלאי מילתא למפרע שלא היה

כ"ג והוה ליה האי רולח נגמר דינו בלא כהן גדול ואינו חוזר לעולם: אליבא כשם שהעיר קולטת כך תחומה קולט רוצח שיצא חוץ לתחום ומצאו גואל

הגהות הב"ח

(מ) רש"י ד"ה מאי וכו׳ והעליכם את שלמומני (ב) ד"ה לשבת נ"ל קודם ק"ת מנה: (ג) תוב' ד"ה אפי' וכו' אין לנדות עלמן מספק ולאו מילתא הוא שהרי הכא המנה וכו' דמשעת הנדיי: (ד) ד"ה מי גרס וכו' פירוש אתה הידים ולא בושת כך יודוך: (ה) ר"ה מידי וכו' פירוש למיפטרי' וכו' למיפטרי איט יולה ואם כן על כרחך כפרה:

הגהות הגר"א ואן משנה וכל מדס מיו חייבין כצ"ל (וכ"ה בדפו" וכמשניות וכירושלמי יבכל הוגה ע"פ הרש"ל יעי"

מוסף רש"י

ליהודה. אין לך ככרכת כל השבטים מתחלת חאת עצמותיו של יהודה. כל

שלא גלה עדיין דמיחת כ"ג חועיל לפטרו מגלות מק"ו הלכך שפיר משני מידי גלות מכפרת מיתת כ"ג מכפרת פירוש (ה) מיפטרא מגלות שהרי אפילו לא גלה אלא יום אחד ומת הכ"ג הוא חוזר ואילו לא מת הכהן אפילו שהה שם זמן מרובה אינו יוצא על כרחך כפרה זו במיחת כהן חלויה כדפירשתי כן נראה למשי״ח:

השבטים יצאו עצמוחיהם ממצרים ונקברי בארץ ישראל, שנאמר יהעליתם את עצמוחי מזה אתכם, משמע שאף עצמוחם העלו, ולא נכתב יוסף אלא להודיער שכחו של משה, שכל ישראל נתעסקו בכיזה והוא עסק במצוה (ברק צב. ובעירז סוטה זה. מגולגלין בארוץ. לא היה שלדו קיימת ומחוברת מפני נדר, דקאמר ליה ליעקב (בראשית מג) אם לא הביאתיו אליך ותטאתי לך כל היותה ואניים שנתקיים תמל ובקאל ון קללת חכם אפילו על חנדי היול באה ובייק לגנו. והיו עלתות כל השבעיים שלכן קייתת היותה אבריו ממסרקין וממגלגלין בארונו, מסני שנידה את עלמו בערבוני של בנימין ומטאפי לך כל הימים, אפילו לעולם הבא,

חלוצה. רבי אמי ורבי יצחק חד אמר מתה כהונה. וחד אמר בטלה כהונה. ובפלוגתא דתנן היה עומד ומקריב ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה רבי אליעור אומר כל קרבנות שהקריב פסולין הן ורבי יהושע מכשיר. ואסיק׳

ל) וכן הגיה הרש"ל וכ"ה ברו"ף ורל"ש פ"ג דמ"ק:

אלו הן הגולין פרק שני מכות

מהלי רולם הלכה יג מהלי רולם הלכה יג מתנ עשין עה: מד ד מיי שם פיי הלי ד ופייג מהלי שמעין הל"ג סמג עשין קלה: מח ד. מיי פייו מהלי רולם הל"ג והליים

רולח הלייג והל"ח סתג עשין עה עו: סתג עשין עה שם פ"ח הלכה יא סתג שם: עד מ"י פ"יג מהלכות שמעורן הלכה ד סתג משע הלכה:

עשין קלה: עא ט מיי פיא מהלכות רולת הלכה ה: עב י מיי שם פיה הליי: עד כ מיי שם הלכה יא: עד ל מיי שם פיא הלייג: עד מ מיי פיה מהלי מתרים הלייד פתה מהלי

רמא סעיף ה: עו ב מיי שם: עו ס מיי פיא מהלכות רוצח הלכה ג: עח ע מיי שם פייח הלכה יא:

תורה אור השלם 1. כָּרָף יִי חִילוּ ופּעַל יְדִיוּ תִרְצָה מִחָץ מְתְנִים קמִיוּ וּמִשְׂנאִיוֹ מִן יְקוֹמוּן: דבוים לג יא

 הַהַשְּמְעָה בְאָה עַד יוֹאַב כִּי יוֹאַב כָּיָה אַדְרִי אַרְנִיה וֹאַחִרי אַבְשְׁלוֹם אָרְנִיה וֹאַחִרי אַבְשְׁלוֹם לֹא נְטָה וֹיָנִס יוֹאָב אל אַ נְטָה וֹיָנִס יוֹאָב אל הַ מִי זוֹה בָּא מַאֲדְוֹם חמוץ בְנִדִים מְבַּצְרָה זָה החור בְלַבִישוֹ צַעָּה בָרב החו אַנִי מִדְבֵּר בַּנְדְּקָה בחו אַנִי מִדְבַר בַּנְדְקָה ברב הַבְּרַקְהַ ברב הוו אַנִי מִדְבַר בַּנְדְקָה ברב הוו אַנִי מִדְבַר בַּנְדְקָה

4. והיו הערים להם לשבת והגרשיהם יהיו לקבת מוכגרשיהם יהיו חיתם: כמדבר לה ג לבדמת במדבר לה ג הרצים מיד גאל הדם הרצים מיד גאל הדם עיר מקלטו אשר גי שמה וישב בה ער מות הכהן הגדל אשר משח אתו בשמן הקרש:

במדבר לה כה 6. ומֶצְא אתו גאל הרם מחוץ לגבול עיר מקלטורצח גאל הָרֶם את הָרצח אין לו דְם: במדבר לה כו

 וְהָיוֹ לְבֶם הַעָרִים לְמִקְלָט מגאַל וְלֹא יָמוֹת הַרצח עד עְמְדוֹ לֹפְנִי הָעְדָה לְמִשְׁפָט: במדבר לה יר במדבר לה יר

במדבר לה יב 8. וְאָם יְצֹא יַצֵא הָרצַח אָת גָבול עיר מִקְלְטוּ אָשר יְנוס שְמָח: במדבר לה כו במדבר לה כו

9. לא תאבה לו וְלֹא תְתְּחֵוּס תְשְׁמֵע אָלְיוֹ וְלֹא תְחִוּס עֵינְהְ עָלְיוֹ וְלֹא תָחִמּל וְלֹא תְבָּסה עָלְיוֹ: דברים יג ט

> מוסף רש"י מובא בעמוד ב:

אליבא דרבי אליטור כ"ע לא פליגי. כלומר מאן דאמר מתה ודאי כרבי יהושע אמר ולא כרבי אליעור דאליבא דרבי אליעור ליכא למ"ד ממה כיון דלגבי עבודומיי אמר פסולות למפרע ודאי אין זה כהן: כי פליגי אליבא דרבי יהושע. כלומר אין אנו לריכין לומר מ"ד בטלה כרבי אליעור ולא כרבי יהושע דאליבא דרבי יהושע איכא למימר דפליגי: פועל ידיו חרלה. עבודומיו כשירות אבל לענין שאר דבריו אינו כהן: עעה יואב. בדרשא Pדמעם מזבחי מקחנו ° ולא מעל מזבחי ויומא פהן וכסבור דהיינו מעל מזבחי: מזבח בית עולמים. דכתיב מובחי המיוחד

אליבא דרבי אליעזר כולי עלמא לא פליגי כי

פליגי אליבא דר' יהושע מאן דאמר מתה

כרבי יהושע ומאן דאמר בטלה עד כאן

לא קאמר רבי יהושע התם דכתיב יברך ה'

חילו ופועל ידיו תרצה יאפי' חללין שבו

אילן שהוא יולפנים מכנגד החומה ולפנים בלפנים. מימה דבטילהי כילד לולין (פפחים דף פה: ושם) מתרי (ה) דגגות לח נתקדשו וחם כן מורי (הו) מעשר שני חין חוכלין על החילן ה"ל דמיירי שענפיו מועטין שחין בהן חבע׳ דלח חשיבי והוי כחילו עומדת בחייר כנגד הקרקע עוד יש עומדת בחיירי "[חפי׳] בחילן שענפיו לותר דמיירי "[חפי׳] בחילן בענפיו מחובין וחויר ירושלים כירושלים:

אבל הכא אפי' רבי יהושע מודה: נגמר דינו וכו': אמר רב יהודה אמר רב שתי טעיות מעה יואב באותה שעה דכתיב יויגם יואב אל אהל ה' ויחזק בקרנות המזבח מעה אימור "שאינו קולט אלא גגו והוא תפם בקרנותיו מעה בשאינו קולט אלא מזבח בית עולמים והוא תפס מזבח של שילה אביי אומר בהא נמי מיטעא מעה מעה ישאינו קולט אלא כהן ועבודה בידו והוא זר היה אמר ריש לקיש שלש מעיות עתיד שרו של רומי למעות דכתיב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה טועה שאינה קולטת אלא ייבצר והוא גולה לבצרה מועה שאינה קולמת אלא שוגג והוא מזיד היה מועה שאינה קולטת אלא אדם והוא מלאך הוא אמר ר' אבהו יערי מקלט לא נתנו לקבורה דכתיב יומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל חייתם לחיים נתנו ולא לקבורה מיתיבי שמה שם תהא דירתו שם תהא מיתתו שם תהא קבורתו רוצח שאני דגלי ביה רחמנא: כשם שהעיר קולמת וכו': ורמינהו פושב בה יבה ולא בתחומה אמר אביי לא קשיא כאן לקלום כאן לדור לדור יתיפוק ליה "דאין עושין שדה מגרש ולא מגרש שדה לא מגרש עיר ולא עיר מגרש אמר רב ששת לא נצרכה אלא למחילות: רוצח שיצא חוץ לתחום וכו': ת"ר יורצח גואל הדם את הרוצח יימצוה ביד גואל הדם אין (יי) גואל הדם רשות ביד כל אדם דבדי רבי יוםי הגלילי ר' עקיבא אומר רשות ביד גואל הדם וכל אדם ואו חייבין עליו מאי מעמא דרבי יוםי הגלילי מי כתיב אם רצח ורבי עקיבא מי כתיב ירצח אמר מר זומרא בר מוביה אמר רב רוצח שיצא חוץ לתחום ומצאו גואל הרם והרגו נהרג עליו כמאן לא כר' יוםי הגלילי ולא כר"ע הוא דאמר כי האי תנא דתניא ר' אליעזר אומר יעד עמדו 🕫 לפני העדה למשפט מה ת"ל לפי שנאמר ורצח גואל הדם את הרוצח יכול מיד ת"ל עד עמרו לפני הערה למשפט ורבי יוסי ורבי עקיבא האי עד עמרו לפני הערה למשפט מאי דרשי ביה ההוא מיבעי ליה לכדתניא רבי עקיבא אומר יימנין לסנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש שאין ממיתין אותו עד שיעמוד בב"ד אחר ת"ל עד עמדו לפני העדה למשפט עד שיעמוד בכ"ד אחר ת"ר אם יצא יצא הרוצח אין לי אלא במזיד בשוגג מנין ת"ל אם יצא יצא מ"מ והתניא יי (וההורגו) במזיד נהרג יבשוגג גולה לא קשיא הא כמאן דאמר אמרינן "דברה תורה כלשון בני אדם הא כמאן דאמר לא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם אמר אביי "מםתברא כמ"ד דברה תורה כלשון בני אדם שלא יהא סופו חמור מתחלתו מה תחלתו במזיד נהרג בשוגג גולה אף סופו במזיד נהרג בשוגג גולה תני חרא אב שהרג בנו נעשה לו גואל הדם ותניא אידך לאין בנו נעשה לו גואל הדם לימא הא רבי יוסי הגלילי והא ר"ע ותסברא בין למ"ד מצוה בין למ"ד רשות מי שרי יוהאמר רבה בר רב הונא וכן תנא דבי רבי ישמעאל בלכל אין הבן נעשה שליח לאביו להכותו ולקללתו יחוץ ממסית שהרי אמרה תורה ילא תחמול ולא תכסה עליו אלא לא קשיא פהא בבנו והא בבן בנו: מתני' יאילן שהוא עומר בתוך התחום ונופו נוטה חוץ לתחום או עומד חוץ לתחום ונופו נוטה בתוך התחום הכל הולך אחר הנוף: גמ' ורמינהי יאילן שהוא עומד עו י(בתוך הפנים) ונוטה לחוץ או עומר בחוץ ונוטה לפנים מכנגר החומה ולפנים כלפנים מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ מעשר אערי מקלט קא רמית מעשר בחומה תלה רחמנא ערי מקלט בדירה תלה רחמנא בנופו מתדר ליה בעיקרו לא מתדר ליה ורמי מעשר אמעשר ידתניא יבירושלים הלך אחר הנוף בערי מקלם הלך אחר הנוף אמר רב כהנא לא קשיא הא ר' יהודה והא רבגן דתניא

לי: ה"ג והוא חפם במוכח של במה. שעשה דוד לפני הארון שהיה באהל אשר נטה לו דוד בעיר דוד כדכתיב וינס יואב אל אהל ה' ומלינו בדברי הימים ששעשה דוד מזבח לפניו ואי אפשר לומר מזכח של שילה שהוא היה בימי דוד ושלמה ש(היה בגבעון): שרו של רומי. סמחל שיברח לבלרה שבתחלה יפרע ממנו כשיגיע 6הקץ להחרב כדכתיב (ישעיהו כד) יפקוד ה' על לבא המרום במרום ואחר כך על מלכי החדמה על החדמה: חמוץ בגדים. מדמו של סמאל. ואף על פי שאין המלאכים בשר ודם כתב בו הכתוב כעין הריגת האדם לשבר את האזו מה שהיא יכולה לשמוע: לא נחנו לקבורה. ללוים שהן שלהם: תיפוק ליה. דחין בונין בית במגרש דח"כ הוה ליה מגרש עיר: אין עושין שדה. של לוים: מגרש. שנתנו ללוים אלפים אמה סביב העיר כדכתיב (במדבר לה) ומדותם מחוץ לעיר (ג) ק)וכתיב מקיר העיר וחולה אלף אמה וגו׳ הא כילד אלף אמה מגרש שאין בו לא בית ולא שדה והשאר שדות וכרמים: למחילות. תחת הקרקע שחין חוכלות במגרש כלום מלמעלה ואי לאו דכתיב בה ולא בתחומה הייתי אומר ידור בתחומה במערה: ורנח. איכא לפרושי לשון ליווי כמו (שמות לי) יעשה בללאל ואהליאב ואיכא לפרושי לשון רשות כמו ועשה ה' להם וגו' (דברים לא): סופו חמור מחחלתו. סופו לחתו חוץ לתחום. תחלתו הרליחה: אב שהרג את הכן. בנו השני נעשה גואל הדם של אחיו והורג את אביו: הא. דתניא נעשה רבי יוסי הגלילי היא דאמר מצוה לגואל הדם: לכל אין הבן נעשה וכו'. לכל עבירות שבתורה חין הבן נעשה שליח ב"ד על אביו לא להלקותו ולא לנדותו חוץ ממסית: ה"ג אלא לא קשים הם כבנו הם כבן בנו. הם דתניא אין בנו נעשה גואל הדם בבנו של רולח קאמר והא דתניא בנו נעשה לו גואל הדם בבנו של הרוג קאמר שהוא בן בנו של רולח " ואינו מחהר על כבודו: מתבר׳ הכל הולך אחר הגוף. אפי׳ הוא בעיקרו שבחוך התחום הרי הוא כיולא חוץ לתחום ואם עיקרו חוך לתחום ונופו בתוך התחום אף העיקר קולט: גמ' אילן שהוא עומד בפנים. בירושלים. (ד) ולענין אכילח מעשר שני בירושלים היא שנויה: מכנגד החומה וכו'. אלמא לא נופו שדינן בתר עיקר ולא עיקר בתר נוף: בחומה חלה רחמנא. דכתיב (דברים יב) לפני ה' אלהיך תאכלנו: בדירה חלה רחמנא. דכתיב ובמדבר לה) כי בעיר מקלטו ישב ונופו

ראוי לדירה יותר מעיקרו: בירושלים.

לענין מעשר הלך אחר הנוף:

777

מ) קדושין פו:, ב) נעי׳ תופ׳ בע"ו נח: ד"ה בלרן, (1) ולעיל יח:ן, ד) ב"ב כד: פ"הו. ב) וסנהדריו מה:ו. ו) נעי׳ תום׳ ר״ה כו. ד״ה דרחמנהן, ו) וכילקוט ליתה וכן ככ"מ חית' והתניא במזיד וכו'ן, ס) [כרכות לא: קדושין יו: יש"כן, ם) עי תום׳ סוטה כד. בד"ה ור' יונתן וכו' מה שכתבו כסוף דבריהם ותוס׳ מנקות יו: ד"ה מלוי כו"ן, י) סנהדרין פה:, כ) מע"ם פ"נ מ"ו ל) ול"ל בפנים כך איתא במשנה למע"ש פ"ג מ״וז. מ) ול״ל דתנוז. ג) פ״נ מ"י למעשרות. ם) ושמות כלו, ע) ועי׳ דהי״ל עון, ם) וַנֿ״ל כנכעון ואטן אמרי זבחים הית: יום שמת כי עלי נאמר כו רטוש משכן שילה כך איתה ברש"י בע"ין, (3) ובס"ה: קץ רומי), ק) ול"ל את פאת קדתה אלפים באתהן, ד) ול"ל שהיא עומד וכו' ינוטה לפנים יכו'ן, ש) מהר"ם מ"ו,

גליון הש"ם

רש"י ד"ה מעה יואב ובו"
ילא מעל מובחי, ע" יומל
קף פה ע"ל בלמ"י ד"ה
ולל מעל מוכחי ול"ע;
בד"ה ה"נ אלא ובו"
ואינו מווהר על בבודי,
ע" בדלטות הללנית
פרטת מולדות;

הגהות הב"ח

(a) גפ' אין לר גואל הדס:
(c) שם רכי אלעהר פאמר (c) שם רכי אלעהר פאמר עד עמדו. נ"כ רושים דקה דה הגבו אלמי מנה באור (c) רש"י ב"ה מנהם אלפים אמה הכתב מקיב: (ד) ד"ה אילן וכי לענין כל"ל ואית י מנהק: (ד) ד"ה אילן וכי לענין כל"ל ואית י מנהקדו והוי איל דמיירי ששבהן מושל דמיירי שענקי והוי איל דמיירי שענקי והוי איל דמיירי שענקי והוי איל דמיירי שענקי והי איל וכי איל דמיירי שענקי וחי לאיל עומדיין כלורר וכי ווערן שורן לאור וכי ווערן באור וכי ווערן שור לאיל וכי איל וכי איל וכי יושלים בענסיי הבה שוין להרקע איל וכו׳ ואור שרין להרקע המיד:

הנהות הגר"א

אן גמ' וכל אדם אין מייבין כל"ל: [ב] שם וההורגו. נמחק (וכן ליתא בדפימים ישנים): [ג] שם עומד בפנים בל"ל:

רבינו חננאל

כי פליגי אליבא דרבי
יהושע מאן דאמר מתה
כרבי יהושע כלומר
כרבי יהושע כלומר
עכשיו) וכחי ועכשיון מת
עכשיון דאמר בטלר אמר
לך ער כאן לא מכשר רכי
יהושע התם אלא משום
ידו תרוב ברך הי חילו ופועל
ידו תרצה אפילו מולין

שבו תרצה אבל הכא אפילו רבי יהושע מודה דבטלה בחונה: נגמר דינו בלא כהן גדול ואח"כ נתמנה כ"ג וכ" שהרג כ"ג וכ"ג שהרג אינו ייצא משם לעולם לו לעדות מציה ולא לעדות ממון ולא לעדות נפשות ואפילו כל ישראל צריכין לו בירי יהודה אפר רב שת טעיות טנה יואב כה; איר ושלמי רבי יוחנין שלת לרבנן החמן חרין מילין אורן אפרון בשם רב (ולי) נוליתן אמרין בשם רב לא החירו ביפת חואר אלא בעילה האשונה ואני אומר לא אחרונה אלא אחר כל המעשים שנאמר ואחר כן חבא אליה ובעלתה וחוב אמריתו כי טעה יואב והחדק בקרנות המובח ואין הקרנות קולטות אלא גנו ולא גג שבשילה קולט אלא גב יית העולמים היון קולטות אלא ערי מקלט בלבד. אמשר יואב תחכמוני ראש השלישים היה מובה בדבר זה אלא למנהדרין כרח אמר מוכני להמונו אני צריך להסיר דמי חנם אני צריך להסיר בל עלית. בתרג מוכני בל אדם רשות דברי ריוסי הגלילי רוע קבים אומר גבולה לו אדם ותרגו ולא משום דרב אמרו וצח שיצא חוץ לתחום 6) קודם שיגמר דיוטי הגלילי רוע קבים אומר גבולה לאל הדם היון ולא שיצו חוץ לא אל במויד כו אמר מצור מולילי דאמר משות מ"מ לחרוייהו פטור. ואמרינן רב דאמר כר": ת"ר ואס יצא יבצא הרצת אין לי אלא במויד כו אמר מביו מולילי דאמר מתאלת תחלתו חבשוג עלה יהיה אחייתו בשוג הרג אלא פשהג בולה מול הוא אניא בשה או אניו אבין מוא אביו אביו אלה הוא בול בתום הואם אומר הוא או עומד במון הוא אומר בעום להוץ אווטה לפנים בכנד החומה ולפים לכופים בל הוץ אור ביו של החום נונים מון מה אומר הער המער שני פיב אילן שהוא אומר להוין און נפרין לאו ומה במוץ התומה אלא נאכלין בתורת משר שני וכן מפור בתום להולך אחר הנוף וכרושלים הכל הולך אחר הוא. ופרין רב בתנא לא ששר אה בעוף להיי והא בעל החב ביו אם להייות היה מוביר להיי מוב בתום לא קשיא הא דתנו במוצ להולך אול הוא משר להייות הא מעםר להייות הא מעםר היא אוני וכן מפור של במול הולך אחר הוא הוף וכרוע שהי, חוץ מה בתוא לא קשיא הא דתנו במוצ להול הוא אומר במוצה לא משר להיית היה מוב בתוא לא קשיא הא דתנו מום בתוא לא קשיה הא מעםר היה התום ממ"ל במיע

ל) וכחים קיז. ע"ש,כ) שביעית פ"י מ"ח (ע" רש"ל ותור"ט), ג) נקל"ע

דהח משנה היחן, ד) נוע"ק

שהרי משנה היאו. ב) ועי׳

תוס' ובחים קיו. ד"ה עירן,

תורה אור השלם 1. ואָשֵר לא צְרָה יהאלהים אנה ליְרוֹ

ושמתי לך מקום אשר

2. כִּי בִעִיר מִקּלְטוּ יָשֵׁב עד מות הכהן הגדל

ישוב הרצח אל ארץ

3. ווה דבר הרצח אשר ינוס שמה וחי אשר יבה

את רעהו בבלי רעת

במדכר לה כח

והאלהים אנה

ינוס שמה:

רבי יהודה. לענין מעשר אמרה למילמיה: הלך אחר פסחה. כולה

בפנים ופתוחה לחוץ כלחוץ כולה בחוץ ופתוחה לפנים כלפנים:

באילן הלך אחר נופו. ומתניתין דהכא (א) שוברייתא רבי יהודה ומתני׳

דאילן שהוא עומד בפנים כו׳ רבנן ושינויא קמא ליחא: אימור

דשמעת ליה כו'. כלומר היכי בעית

לאוקמא להא דתניא בירושלים הלך

אחר הנוף כו' כר' יהודה הניחא אי

תנא בה חדא בירושלים הלך אחר

הנוף ולא תנא בה בערי מקלט הלך

אחר הנוף מלית מוקמת לה כרבי

יהודה אבל השתא מאן ניית לך

אימור דשמעת ליה לרבי יהודה גבי

מעשר באילן הלך אחר הנוף משום

דאיכא למימר לחומרא בין עיקרו

בפנים ונופו בחוץ בין עיקרו בחוץ

ונופו בפנים דגבי מעשר איכא בין

בפנים בין בחוץ חדה לחומרה וחדה

מבפנים שאינו נאכל בחוץ בלא פדייה

ובפנים אוכלו בלא פדייה ואיכא למימר

כי אמר רבי יהודה הלך אחר הנוף

לחומרא אמרה כדמפרש ואזיל:

עיקרו בחוץ ונופו בפנים כו'. הלך

אחר הנוף לענין פדייה: **טיקרו בפנים**

ונופו לחוץ. הלך אחר הנוף לענין

אכילה דמישדי עיקרו בחר גופו ואסור

לאוכלו בעיקרו אא"כ פדאו (ד) מקודם

שנכנס: אלא בערי מקלט. על כרחך

עיקרו בפנים ונופו לחוך לא משכחת

לה אלא לקולא: אמר רבא בעיקרו

כולי עלמה לה פליגי כו'. לעולם

כדקא משניטן הא רבי יהודה והא רבטן

דלרבנן לא שדינן לא נוף בתר עיקרו

ולא עיקרו בתר נוף לא במעשר ולא

בערי מקלט כדקתני קמייתה מכנגד

החומה ולפנים כלפנים ורבי יהודה

פליג ואמר שדי עיקרו בתר נופו

ודקחמרת דלמח לחומרה קחמר חנן

נמי לחומרא אמרינן לה לענין מעשר

כדחמרן ולענין מקלט היכח דעיקרו

בחוץ ונופו בפנים דחומרא היא שדי עיקרו בחר נופו ואם רוצח

בעיקרו לא מלי קטיל ליה והיכא דעיקרו בפנים ונופו בחוץ דקאמר

בה רבי יהודה הלך אחר הנוף לאו למישדי עיקרו בתר נופו ולמימר

(ס) דכי היכי בנופו מצי קטיל ליה בעיקרו נמי מצי קטיל קאמר דבעיקרו

שבפנים כולי עלמא לא פליגי דלא מצי קטיל והיכא דקאי רוצח בנופו

שבחוץ ויכול גואל הדם לעמוד חוץ לתחום ולהורגו בחלים ובלרורות

כולי עלמה לה פליגי דמני קטיל דלכולי עלמה נוף בחר עיקר לה שדינן

כי פליגי דקאמר ר' יהודה הלך אחר הנוף למהוי עיקרו דרגא לנופו

שיכנס גואל הדם בתוך התחום ויעלה דרך העיקר ויהרגנו בנופו קאמר

וכי הך קולא אית ליה לר' יהודה דהא לאו עיקר שדי בתר נוף אלא

כל חד כדקחי: רב אשי אמר מאי אחר הנוף. דקחמר מתני' דהכח

וכן ברייתא ד)בערי מקלט אף אחר הנוף ורבי יהודה היא וכולהו

לחומרא ולענין מעשר כדשנינן ולענין מקלט אף אחר הנוף קאמר

דהיכא דעיקרו בחוץ ונופו בפנים שדי עיקרו בתר נופו לחומרא ולא

עם א מיי פ״ב מהלכות מעשר שני הלכה טו וע"ם ככ"מ:

ם ב ג מיי׳ פ״ז מהל׳ רוצח הלכה ה סמג עשין מה מו: שא ד מיי שם הלכה ז:

הגהות הב"ח

(A) גם' אמר רבה קאי צעיקרו וכו' קטיל ליה קחי: (כ) שם נחייך מקים במקומך חשר ינוס וכו׳ ישראל גולין במדבר להיכן גולין למחנה לויה. כ"ב דדרש לך דנדרש לפניו ילחתריו לד מחום משמע מקום שהוא שלך דהיינו מחנה לויה: (ג) שם שקלטתו כבר כיולא בו הוא סוף גמרא יאח"כ מתחיל . המשנה רולח: (ד) רש"י ל"ה עיקרו כפנים וכי" מקודם שנכנס. נ"ב עי" בתוי"ט בפירום משניות סוף פ"ג דמעשרות ותמלא מכואר מה שכיון רש"י כתיכת שנכנס ולוק שם היטב: (ה) ד"ה אמר רכת וכו' ולמימר כי היכי דבנופו מצי וכו׳ וכי הך יכו׳ כדקטי קאי הס"ד: (ו) ד"ה מקום במקומך. כ"ב ער כוכחים דף קיו ע"ל: (1) ד"ה פלד מדינה. ד"ה אימור וכו׳ לר' יהודה מעשר לחומרא: גבי כועשו מוומוק. (מ) ד"ה מר סבר וכו' דפליגי אד' יהודה בתרמי יכו' בערי מקלט מדנקט ירושלים כבא כאפי נפשיה המ״ל: (י) ד״ה רב אשי וכוי הניף כוי פי' רב אשי גא לתרץ הת לפרכינן וכו' הכי נמי לבעיקרו: (ל) בא"ר היכי דהוי חומרא כגרן בעיקרו כחון וכו' הוא הדין כנ"ל וחות ו' נמחק: ול) בא"ד כום כדיו . דהוה מני למיתני הלך כל"ל ותיבת הכל נמחק (מ) בא"ד עיקר לחימרה כי היכי דבנופו לא מני

הגהות הגר"א

וכו' מכל מקום בעיקר מבסנים: (ג) בא"ד פיי סר"ם כל"ל וחות ל' נמחק:

[א] רש" ד"ה כחילן וברייתה רשים קו על מלח וברייתה (כלומר דמתניתין היא. אבל מצינו כה"ג בכ"מ ברש"י וחוס' ועי שיטה מקובלת ב"ק עה :(3"0

רבינו חננאל

דתני במקום שהוא נוטה רשמעת ליה לרי יהודה דאזיל בתר הנוף לחומרא כוי כדמפרש ופשוטה היא: אמר רכא אי קאי בעיקרו ועיקרו לפנים מן התחום דברי הכל לא מצי קטיל ליה דקלטיה עיקרו לאי בגופו והוא חוץ

אימור רשמעת ליה לרבי יהודה (ה) לחומרא. ולריך עיון מנא ליה דלא אמרינן גם להקל וי"ל דמסברא אים ליה דלא פליגי רבי יהודה ורבנן כולי האי כי אם בחומרא בעלמא: גבר מעשר להומרא עיקרו כחוץ ונופו כפנים כי היכי דכנופו לא מצי פריק כו'.

> פי׳ לא אזלינן בתר נוף לקולא לומר דכי היכי דבנופו דבפנים מלי אכיל בלא פדייה הכי נמי בעיקרו מבחוץ מצי אכיל ליה בלא פדייה אלא לחומרא דוקא לומר דלא מצי פריק ליה בעיקרו ומשמע דפשיטא ליה דבנוף גופיה מלי אכיל דנהי דשדינן עיקר בתר נוף לחומרא מ"מ נוף לא שדינן בתר עיקרו גם לחומרא:

> סכר עיקרו הוי דרגא כו'. קנת קשה מנא ליה לאפלוגי רבנן ארבי יהודה בהא ויש לומר דמשמע מתוך הברייתא דפליגי (ש) לרבי יהודה בתרתי בין במעשר בין בערי מקלט מדנקט ערי מקלט גבי ירושלים: רב אשי אמר מאי אחר הנוף. פי׳

> רב אשי בא יי למידק הא דפרכינן אלא עיקרו בפנים ונופו לחוץ הכא נמי דבעיקרו מלי קטיל וקאמר דאף אחר הנוף קחני מחני׳ דגם אחר הנוף אזלינן היכי דהוי חומרא (כ) כמו דעיקרו בחוץ ונופו בפנים דשדינן עיקרו בתר נופו ואף בעיקר לא מלי קטיל וה"ה דחולינן בחר עיקר למישדייה נופו בתר עיקרו לחומרא כגון בעיקרו בפנים ונופו לחוך דחף בנופו לא קטלינן דאזלינן בתר עיקרו וקשה דא"כ כי היכי דקתני הולך אחר הנוף דהיינו אף אחר הנוף ה״ה דהוה מצי למתני (י) הכל הולך אחר העיקר ועוד קשה דהא לעיל גבי מעשר כי קאמר דאולינן בתר הנוף לחומרא משמע דמכל מקום פשיטא ליה דדין נוף עלמו לא היה בטל כלל דלא שדינן ליה בתר עיקרו כדפרישית לעיל ולכך ניחא פירוש הר"ם דודאי דין נוף עלמו לא היה בטל לעולם גם לחומרא כדפירשתי והכי קאמר אף לאחר

הנוף שדינן ליה עיקר לחומרא (מ) כמו עיקרו בחוץ ונופו בפנים כי היכי דנופו לא מלי קטיל בעיקר נמי לא מלי קטיל והוא הדין דעיקר אזיל בתר נפשיה שיש לעיקר דין עלמו כגון דעיקרו בפנים ונופו בחוץ אע"ג דבנופו מלי קטיל כדפירש דלעולם יש לו לנוף דין עלמו גם להקל מכל מקום דעיקר מבפנים לא מצי קטיל דלא שדינן העיקר בתר הנוף לקולא רק לחומרא אבל הקונטרם פירש אף אחר הנוף משום דבכולי הש"ם שדינן לנוף בתר העיקר אלטריך למימר הכא גבי מקלט דוימנין דשדינן עיקר בתר הנוף לחומרא לפי זה ניחא קלח הא דנקט אחר הנוף טפי מאחר העיקר מיהו גם זה קשיא דהא לענין מעשר לא שדינן לעולם בתר עיקרו כדפ"ל לכך ניחא (י) לפי׳ הר"ם: פלכו קולפו. קשה דהא אמרינן כבר גולה מפלך [לפלך]

ועוד הא קאמר בן לוי גולה מעיר לעיר ויש לומר דאם גולה מעיר לעיר יהיה רשאי לילך בכל העיר ובתחומיה ואם יגלה לפלכו פלכו קולטו בו שלא יצא משכונה לשכונה הו: מעלים

ר' יהודה אומר במערה הולך אחר פתחה באילן הולך אחר נופו אימור רשמעת ליה לר"י גבי מעשר לחומרא עיקרו בחוץ ונופו בפנים כי היבי דבנופו לא מצי פריק בעיקרו נמי לא מצי פריק עיקרו מבפנים ונופו מבחוץ כי היכי דבנופו לא מצי אכיל בלא פרייה בעיקרו נמי לא מצי אכיל בלא פדייה אלא גבי ערי מקלם בשלמא עיקרו בחוץ ונופו בפנים כי היכי דבנופו לא מצי קטיל ליה בעיקרו נמי לא מצי קטיל ליה אלא עיקרו בפנים ונופו בחוץ כי היכי דבנופו מצי קטיל ליה בעיקרו נמי מצי קטיל ליה הא גואי קאי אמר 🕪 רבא בעיקרו דכולי עלמא לא פליגי דלא מצי קטיל קאי בנופו ויכול להורגו בחצים ובצרורות דכ"ע לא פליגי דמצי קטיל ליה כי פליגי במהוי עיקרו דרגא לנופו מר סבר הוי עיקרו דרגא לנופו ומר סבר לא הוי עיקרו דרגא לנופו רב אשי אמר ימאי אחר הנוף אף אחר הנוף: מתני יהרג באותה העיר גולה משכונה לשכונה ובן לוי גולה מעיר לעיר: נמ" שת"ר יושמתי לד מקום וגו' ושמתי (ל בחייך מקום ממקומך אשר ינום שמה מלמד שהיו (כ) ישראל מגלין במדבר

להיכן מגלין למחנה לויה ימכאן אמרו בן לוי שהרג גולה מפלך לפלך ואם גלה לפלכו פלכו קולטו אמר רב אחא בריה דרב איקא מאי קרא יכי בעיר מקלמו ישב עיר שקלמתו כבר: (י) מתני' ייכיוצא בו רוצח שגלה לעיר מקלמו ורצו אנשי העיר לכבדו יאמר להם רוצח אני אמרו לו אף על פי כן שנאמר יוה דבר הרוצח יקבל מהו

מטלים

לקולא חומר בפנים מבחוץ שבחוץ והוא לא שנא לו מתמל יכול לפדותו ובפנים אינו יכול לפדותו דקלטי ליה מחילות וחומר בחוץ

מוסף רש"י

ברך ה' חילו. נכהנים כתיב ישימו קטורה כאפך וגו' וסמיך ליה כרך ה' חילו. חללים שבו ופסחים עב:ו חללין שכשבט לוי, דקרא כשבט לרי כחיב שדה מגרש. מגרש הוי אלף אמה סביב לעיר, מדכחיב (במדבר לה) מקיר העיר וחולה חלף סביב, וחוך לאותו אלף היה להם ללוים אלף אמה לשדות וכרמים, כדכתיכ שם: ומדותם מחוץ לעיר מגרש והשאר יכרמים. מגרש פנרי מכלום ואין בו בית ואין זירעין אותו אלא נוי הוא לעיר. אין עושין שדה מגרש, משום יישוב ארד ישראל. יהיינו חורכן שממעט את סוריעה, ולא מגרש שדה. שמחריב את נוי העיר ועדכין לגי). לא מגרש עיר. מגרש חין עושין עיר שיעשו כו כתים, שחיו עיר נחה כלח מגרש. וכל שכן שאין עושין עיר

... ע"כ שייך לעמוד הקודם ניכשיין לעמוז הקוום ושמתי לך בחייך. רמז לו הקנ"ה כמתן תורה שיוכה למלוה זו. כדכתיב (דברים ד) או יבדיל משה שלש ערים, בסוף ארבעים **סקום** ביום. מקום ממקומך. להיינו מחנה לרה אף הוא נקלט ושם. לגירסת לן מקום. המקום שלף. מכאן אמרו בן לר בער שהיה ארבעים מקלט, שכל ישמנה עיירות של לוים ערי במסכת מכות (י.) ואם הרג בשוגג גולה לאחד מערי סבריו. דדרים ביה נמי הכי ישמחי לך מקום, אף הלרים נולים וזבחים שםן. ואם גלה לפלכו. עלמו כגון משכונה לשכונה, פלכו הרלטו. דומים דמדבר שהיתה מחנה לויה קולטת

מגרם, שחין מחריבין חת יישוב העיר (שם).

תימא כדקאי קאי אבל היכא דעיקרו בפנים ונופו בחוץ שדי נופו בתר עיקרו ולא מלי קטיל בנופו ומשום דבכולי גמרא שדינן נוף בחר עיקר אלטריך הכא למימר דלענין מקלט ומנין דשדינן עיקר בחר נוף לחומרא: מתני הרג באותה העיר. רולח שגלה לעיר מקלט וחזר והרג באותה העיר בשוגג: גולה משכונה לשכונה. בחוך העיר כי מן העיר אינו רשאי לנאת מפני רציתה ראשונה: ובן לוי. שהוא מיושבי העיר והרג בשוגג גולה מעיר לעיר שהוא רשאי לנאת מן העיר שלא גלה שם: גבו׳ ושמסי לך כחייך. כאן הבטיחו הקדוש ברוך הוא למשה שיוכה למצוה זו בחייו שהבדיל שלש ערים: מקום (ו) ממקומך. שתהא מחנה לויה קולטת ואף ערי מקלט יהיו ערי לויה: פלך. מדינה(10: מאי קרא. דפלכו קולטו ודמתני' נמי דקתני גולה משכונה לשכונה: בעיר מקלטו. קרא ימירא הוא דמצי למכתב כי שם ישב: בותבי' אם אמרו לו אטפ"ב. אנו רוצים לכבדך יקבל מהם:

לתחום ויכול להורגו בדבר הגזרק דברי הכל מצי קטיל ליה כי פליגי במהוי עיקרו דרגא לגופו לעלות משם להרגו רי יהודה סבר [הוי] עיקרו דרגא לגופו לעלות משם להרגו רי יהודה סבר [הוי] עיקרו דרגא לגופו המוך במהוי עיקרו דרגא לגופו לעלות משם להרגו רי יהודה סבר [הוי] עיקרו דרגא לגופו לא. רכ אשי אמר מאי אחר הגוף רקתני הכל אנה נוטה (אף) (ואף) אחר הנוף לו:

מעלים היו שבר ללוים. פי׳ רולחים הבחים ודרים עם לריכין

הלוים לעכב חותם בעירן: לכם לכל צרכיכם. דחין לריכים

להעלות שום דבר ללוים: במד שיבה שיבה. נראה דהיינו דוקא

להעלות מס וארנונא ללוים דלא תימא גזירת המלך על

לרבי מאיר דאנטריך לג"ש אבל לרבי

יהודה הא איכא קרא בהדיא גבי

רוצח וא"כ הא דקתני לעיל וכן

בגולה כו' ממילחא דר' מאיר הוא:

תדרן עלך אלו הן הגולין

ואלו הן הלוקין הכא על אחותו

זר שאכל תרומה ובעל מום ששימש

אונן מקריב מזיח חושן מכבה גחלת

על גבי מערכה אלא לא חשיב לאוי

גרידי אלא באותן שיש בהן חידוש והא

דקא חשיב כריתות דאין בהן מיתת

ב"ד לאשמועינן דאע"ג דאיכא כרת

לוקין ואין לריך למלוא בהם חידוש

בהנך כריתות דקתני ובקונטרם דחק

למצוח בהם חידוש חלמנה לכהן גדול

נקט משום דבעי למיתני אלמנה

וגרושה חייב משום שתי שמות:

גרושה וחלוצה אינו חייב אלא

שגרושה דחלולה מייתי לה (ו) ואשה

גרושה משמע לפירושו דבחלולה לחודא

איכא מלקות דאורייתא וזה אינו דהא

אתרינן בפ' עשרה יוחסין (קדושין דף

עח.) (אחות) חלולה דרבנן והא דלעיל

תנא וחלולה אגב גרושה תניא

אי נמי מכת מרדות דרבנן ובהא

כיון דהיא גם גרושה לוקה בה

מלקות דגרושה שהיא דאורייתא

ולא לקי מכת מרדות דרבנן:

אחת. פי' הקונט' משום

בו'. תנא ושייר טמא ששימש

עין משפם

נר מצוה פב א מיי׳ פ״ח מהל׳

רוצת כלכה י:

הלי״ד:

פדגד מייי שם פ״ת

: ייילה

פה [ה] מיי פ"ג מהלי

עבדים דין ח: או מיי׳ פי״ט מהל׳

סי ל עד סי זן ופ"ל

מהלי חיסורי ביאה הל"ו:

ד א מייי פי״ט מהלי סנהדרין הל״ד (סי׳

איסורי ביאה הלכה ב ג:

ג דו מיי׳ פי״ט מהלכות

סנהדרין הל"ד וסיי קנו] ופט"ו מהל' א"ב

הל"ב: ד ט מיי׳ פי"ז מהלכות

ו ב הכל במיי פי"ט מהלי

קנהדרין: ז ל מיי פ"י מהלכות

מאכלות אסורות הל' יט

והלכה כד:

ח מג מייי שם פ״ב הלי

כא סמג לארן קלב:

רבינו חננאל

מעלות 10 היו שכר ללוים

מפני ששוכנין בהן: חוזר

לשררה שהיה בה דברי ד׳

מאיר ר' יהודה אומר לא

היה חוזר לשררה: אחד

כשחוזרין אין חוזרין

לשררה שהיו בה דבר

וכי יהודה:

<mark>הררן עלך</mark>

אלו הן הגולין

ואלו הן הלוקין הבא על

אחותו ועל אחות אביו

כו׳. דייקינן מדקתני חייבי

מיתות לא קתני ש״מ מתניתין ר׳ עקיבא היא

דתני ר' עקיבא חייבי

כריתות ישנן בכלל מלקות

תשובה ב״ד של מעלה

מוחלין להן חייבי מיחות

ב״ד אינן בכלל מלקות ארבעים שאם עשו

תשובה אין ב״ד של מטה

מוחלין להן: ותניא אחד

חייבי כריתות ואחד חייבי

מיתות ב"ד ישנז בכלל

ישמעאל שנאי והפלא הי

וכתיב אם לא תשמור

לעשות את כל דברי

ארבעים שאם

ואחד

הרוצח שגלה

הנמכר לעבד

איסורי ביאה הלי ט: ה י מיי׳ שם הלכה ז:

סנהדרין הלכה א ומן

א) נכילה כח: סוכה מ. מת. ד) ומי׳ מומ׳ זרמים מה. ד"ה דומיא], כ) [בסדר המשנה אין], ו) נעי' חום' חולין לו. בפוף ד"ה מ"ט נתימהן, ז) ובס"ל: דיון, מ) נויקרא כאן, כו) נלקמן יד:), י) נשם פד.), כ) נכס"ח: מעילה הן למדין], ל) נויקרא דכורא דמוכח פרשה יחן, מ) רש״ה משום דחלולה מגרושה,

תורה אור השלם 1. וְהָיוּ לְכֵּם הָעָרים למקלט מגאל ולא ימות הרצח עד עמרו הערה למשפט: במדבר לה יב

2. וְאֵת הֶעָרִים אֲשֶׁר תתנו ללוים את שש ערי המקלט אשר תתנו לנס שמה הרצח ועליהם תתנו ארבעים ושתים במדבר לה ו ושב אל משפחתו ואָל אַחַזַת אַבּתִיוּ ישוב: ויקרא כה מא 4. כִּי בְּעִיר מִקְלְטוּ יַשְׁב עד מות הכהן הגדל ואַחַרי מות הַכּהַן הִגְּדל ישוב הָרצָח אָל אָרָץ אחזתו: במדבר לה כח

הגהות הב״ח

(6) גם׳ לכם לכל לרכיכם. כ״ב ע״ל דף ט ע״ח דדרשינן ליה למעוטי דוקא 631 (גרים: (כ) במשנה משום שתי שמות וכו' והאוכל חלב: לאשמועי' דה... (ד) (ד) דאלמנה כח"ד מעשר שני בהדיה: (ס) ר"ה נתינים מן (ו) תום' ד"ה גרושה וכו' ואשה גרושה משמע דבא לפרש דכחלונה לחודה:

הגהות הגר"א (א) גם' כשהוא אומר ל"ל שנחמר:

מוסף רש"י

ואלו הן הלוקין. לם **המכו נהן** (כתובות לא:). אלמנה וגרושה. כא על אלמנה גרושה, חייבין עליה משום שני שמרת. משום אלמנה ומשום גרושה (קדושין .cnp

מעלים היו. הערים שכר ללוים שרולחים שוכרים מהם את בתי הדירה: חוזר לשררה שהיה כה. אם היה נשיא או ראש בית אבי חחר לגדולתו כשישוב לעירו במיחת כה"ג: גמ' מחלוקה בשש. ערי מקלט: לכס. לרולחים נאמר והיו לכם הערים למקלט: ושב

> אל משפחתו. בעבד עברי כחיב כשיולה חפשי בשש הו ביובל: למה שהוחוקו אכותיו. לשררה: אל אחוות אכופיו כאכופיו. סיפא דמילתיה דרבי מאיר היא ומביא ראיה לדבריו מסוף המקרא שחוזר לגדולתו שנאמר ואל אחות אבותיו אל כל חוקת אבותיו: וכן כגולה. כמחלוקת בעבד עברי כך מחלוקת ברולח שגלה וחזר במיתם הכהן ומהכא יליף דכשהוא אומר כאן ישוב קרא יתירא דמלי למכתב ושב אל משפחתו ואל אחות אבותיו ולשתוק: לרבום אם הרולה. דמופנה לדון הימנו גזירה שוה נאמר כאן ישוב ונאמר ברולח ישוב הרולח אל ארך אחותו כדמפרש ואויל מאי

דתנת ושייר לוקין טובת חלת

וכן בגולה ומסקנא גמר שיבה שינה מהתם:

הדרן עלך אלו הן הגוליו

מדכתיב כי קדש הוא כלומר מפני שהוא קודש שנפסל למדנו מכאן כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו והכי אמרינן לקמן ואוהרת טמא והבשר אשר יגע

אלו הן הלוקין. אלו לאו דוקא תנא חייבי כריתות לאשמועינן דיש מלקות בחייבי כריתות ותנא אלמנה וגרושה לאשמועינן (ג) אלמנה וגרושה חייב עליה משום שתי שמות וכו' ותנא טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומחו דלא מפרש לאו דידהו בהדיא וכן הקדש שלא נפדה ואיידי דתנא הקדש תנא מעשר שני (ד) בהדיא דתרוייהו מלקות דידהו משום מחוסרי פדייה וכן ברובן יש דבר חדש: (ה) נחינה. מן הגבעונין היא ומלקות משום לא תתחתן בס (דברים ז): אלמנה וגרושה. שנתחלמנה מחיש חחד ונתגרשה מאיש אחר חייב עליה שתי מלקות משום שתי שמות משום שתי אזהרות ששתיהן מפורשות במקרא ואוהרה אתרוייהו קיימא: גרושה ותלולה. גרושה והיא חלולה אינו חייב עליה אלא משום גרושה שהחלולה אינה כתובה אלא מרבויא מייתינן לה דתניא בקדושין (דף עת.) גרושה חיאין לי אלא גרושה חלוצה מנין ת"ל ואשה: טמא שמכל מת הקודש. מזהרתו מפרש בגמרא ש): נותר. כחיב ביה (שמות כט) ושרפת את הנותר באש לא יאכל כי קדש הוא. ואוהרת פגול נמי מהכא

אמעלים היו שכר ללוים דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר לא היו מעלים להן שכר וחוזר לשררה שהיה בה דברי רבי מאיר רבי יהורה אומר ילא היה חוזר לשררה שהיה בה: **גם'** אמר רב כהנא מחלוקת בשש דמר סבר ילכם לקלימה ומר סבר לכם לכל צרכיכם אכל בארבעים ושתים דברי הכל היו מעלין להם שכר א"ל רבא הא וראי 60 6לכם לכל צרכיכם משמע אלא אמר רבא ימחלוקת בארבעים ושתים דמר מבר יועליהם תתנו כי הנך לקלימה ומר סבר ועליהם תתנו כי הנך מה הגד לכל צרכיכם אף הגי גמי לכל צרכיכם אבל בשש ידברי הכל לא היו מעלים להן שכר: חוזר לשררה שהיה בה כו': תנו רבנן יושב אל משפחתו ואל אחוות אבותיו ישוב למשפחתו הוא שב [ה] ואינו שב למה שהחזיקו אבותיו דברי ר"י ר"מ אומר אף הוא שב למה שהחזיקו אבותיו אל אחוזת אבותיו כאבותיו וכן בגולה וא כשהוא אומר ישוב לרבות את הרוצח מאי וכן בגולה כרתניא יישוב הרוצח אל ארץ אחוזתו לארץ אחוזתו הוא שב ואינו שב למה שהחזיקו אבותיו דברי רבי

יהודה ר"מ אומר אף הוא שב למה שהחזיקו אבותיו גמר שיבה שיבה מהתם:

הררן עלך אלו הן הגולין

ואלו יהן הלוקין יהבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו

בכל טמא לא יאכל (ייקרא ז): והשומט. קדשים בחוץ או המעלה קדשים בחוץ. אזהרת מעלה השמר לך פן מעלה וגו' (דברים יב) אזהרת

שומע ילפיטן בזבחים בפרק השומע והמעלה (דף קו.) איכא דיליף מלא חבחו עוד וגו׳ נויקרא חן ואיכא דיליף לה מגזירה שוה דהבאה הבאה שוחט ממעלה: האוכל ביום הכפורים. ויליף אוהרחיה בפרק בחרא דיומא (דף פא.): המפטם את השתן. העושה שמן בדוגמת שמן

המשחה. ואוהרתיה ובמתכונתו לא תעשו כמוהו (שמוח ל) וכן בקטורת ובמתכונתה לא מעשו לכם (שם): והסך בשמן המשחה. מאותו שעשה משה במדבר דכמיב על בשר אדם לא ייסך (שם): אכל עבל. אזהרתיה מולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו וויחרא ככן בעתידין לתרום הכתוב מדבר והכי מפרש לה בסנהדרין באלו הן הנשרפין (דף פג.): **ומעשר ראשון שלא נעלה חרומסו**. אף הוא טבל: ומששר שני שלא נפדס. והוא אוכלו חוץ לירושלים וכתיב לא תוכל לאכול בשעריך וגו' (דברים יב): הקדש שלא נפדס. אזהרתו אינו מפורשת כל כך ונראה בעיני דמהכא אתא דתניא (סוהדרץ שם) הזיד במעילה רבי אומר במיתה וחכמים אומרים באזהרה ואמרי׳ ?מאי טעמיה דרבי אחיא חטא חטא מחרומה ורבטן מיעט רחמנא ומחו בו ולא במעילה ממיחה הוא דמעטיה וגזירה שוה כדקיימא קיימא וילפיטן אזהרה דמעילה מאזהרה דתרומה דכתיב בה וכל זר לא יאכל קדש ורוב הלכות מעילה היא למדה שמתרומה בתורת כהנים שבגזירה שוה זו: באוכל נמלה גרסינן שהוא חייב. משום שרך השורץ על הארך: גבו' חייבי כריחום אחיב כריחום שאין בהן

רבי ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנדה יאלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיום יממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר שני שמות 'גרושה וחלוצה אינו חייב שום פי שני שמות 'גרושה וחלוצה אינו חייב פי אלמנה וגרושה וחלוצה אינו חייב אלא משום אחת בלבר: יהטמא שאכל את הקדש והבא אל המקדש טמא ואוכל חלב ודם ונותר ופגול וממא והשוחם ומעלה בחוץ והאוכל חמץ בפסח והאוכל והעושה מלאכה כיום הכפורים והמפטם את השמן והמפטם את הקטורת והסך בשמן המשחה והאוכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים אכל מבל ומעשר ראשון שלא נמלה תרומתו ומעשר שני ייוהקדש שלא נפדו כמה יאכל מן המבל ויהא חייב רבי שמעון אומר כל שהוא וחכמים אומרים לכזית אמר להן רבי שמעון ייאי אתם מודים לי יבאוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו ימפני שהיא כברייתה אמר להן אף יחמה אחת כברייתה: גמ" חייבי כריתות קא תני חייבי מיתות ב"ד לא קתני מתניתין מני רבי עקיבא היא דתניא אחד חייבי כריתות ואחד חייבי מיתות בית דין

א) כ"ה הגיר' בירושלתי וכל"ל ברש"י ח"ם היו הערים כו':

מיתת ב"ד החכרו במשנתנו לענין מלקות ואחד מכל חייבי מיחות בית דין לא החכר בה ללקות אם התרו בו למלקות:

ישנו

ומלקות לוקה ומת: שאם עשו השובה כו. לא גרסי׳ לה בדרבי

ישמעאל: רבי עקיבא אומר חייבי כריחות. אם התרו בהם מלקות

ישנן בכלל מלקות ולוקין ואין כאן משום חייבי שתי רשעיות שאתה

עונשו מלקות עם הכרת ולמה אינן

שתי רשעיות לפי שיכול לפטור עלמו

מעונש הכרת על ידי תשובה מב"ד

של מעלה אבל חייבי מיתות אינן

בכלל מלקות שיש כאן שתי פורעניות

מלקות ומיתה ומשילקה סופו ליהרג

שאפי׳ יעשה תשובה אין ב״ד שלמעה

מוחלין לו את המיתה: רבי ילחק

אומר. אף חייבי כריתות שהתרו

בהן למלקות אינן בכלל מלקות לפי

שכל חייבי כריתות של עריות בכלל היו

דכתיב (ויקרא יח) כי כל אשר יעשה

מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות

וגו': למה ילאה כרה באחוחו. לעצמה

דכתיב ()בקדושים תהיו ואיש ש(כי) יקח

את אחותו וגו': לדונו בכרת. לכך

שנה בכרת שלהן לומר שאין בהן עונש

אלא כרת לבדו: לאו שאין בו מעשה

נמי. אלמה אמרינן בכמה דוכתי לאו

שאין בו מעשה אין לוקין עליו:

דומיה דלהו דחסימה. שהוח כתוב

אלל פרשת מלקות י: ורבי עקיבא.

כיון דאמר אי אתה מחייבו משום שתי

רשעיות חייבי כריתות נמי לא לילקו

דהא שתי רשעיות נינהו שעדיין עונש

הכרת עליו: מאי אמרת. לשנויי הך

קושיה: שהם עשה השובה. הטעם

שנתן למעלה שהוא יכול לפטור את

עלמו מן הכרת ע"י תשובה השתח

מיהא עדיין לא שב ואתה מלקהו

בעוד עונש הכרת עליו: **לעיני**.

ונכרתו לעיני בני עמם וכתיב במלהות

ונקלה אחיך לעיניך: נגמר מעיני.

דכתיב בעבודת כוכבים אם מעיני

העדה נעשחה לשגגה: זו היה שיבה

כו'. למידין זה מזה גזירה שוה מה

שיבה חולך וקולה וטח אף ביאה

חולן וקולה וטח ים: ועוד נגמר מעיני.

דמיתות ב"ד מלעיני דכריתות מה

כריתות לוקה דהא גמרת לעיני

מלעיניך אף מיתות ב"ד ילקה:

קיבלה מיניה רבי שמואל. לתשובה

זו מרבי אבא בר ממל ושני עלה

ברשעה המסורה לב"ד הכתוב מדבר

ב"ד הוזהרו שהם לא יחייבוהו שתי

רשעיות כגון ממון ומלקות או מיתה

ומלקות או מיתה וממון אבל כרת

לא ע"י ב"ד הוא. ויש לפרש קיבלה

מיניה רבי שמואל מרבי אבהו תירוך

זה על אתקפתא דר' אבא בר ממל:

דאתרו ביה למלקות. לחודיה: לאוהרם

מיתה ב"ד. לאזהרת דבר שחייבין

עליו מיתת ב"ד: אין לוקין עליו.

כשהתרו בו מלקות בלא מיתה לפי

שלא ניתן לאו זה לאזהרת עונש

מלקות כשאר לאוין שהרי הולרך

בחודות לת: בכיחות ביו

ב) ושבת הלח: ע"ש תמורה

בנו. ג) שבועות ד. לו. חומה

ה. עירובין לו. זכחים הו.

ע"ם מנחות לו: נט: ע"ו

נא:. ד) ופסחים מא: לחמו

ד: וש"כן, ו) עירובין כא.

חילין פה. יכמות יו: נדה ככ:

יימא ב: נזיר ה: הוריות ח:

מנחות ד. מה: בכירות לב.,

ו) שבועות ד., ק) ושכת הנד.

עירובין יז: כ״ק עד: סנהד׳

שכועות

ע) (נכ"ח: אזהרה), י) כריתות ג., כ) (שם שכת

סט. קנג: קנד: ן, ל) נייקרא כן, מ) נל"ל אשרן,

נ) ודברים כהן, פו (תו"

מלורע פרשה זו. ע) ול"ל

התועבות האלהן, ם) ול"ל

אמרן, ל) [ועמ"ש חום' כ"ק עד: ד"ה הוה ליה כו' וע"ע

חוס' שכת קנד. ד"ה כלאון,

תורה אור השלם

לעשות את כל דברי

התורה הזאת הכתובים

בספר הזה ליראה את

השם הנכבר והנורא

מכתר ואת מבות זרער

מכות גדלות ונאמנוה

3. וְהָיָה אִם בַּן הָבּוֹת

ותכחו לפניו כרי רשעתו

4. ואיש אשר יקח את

אחתו בת אביו או בת

והיא תראה את ערוחו

חסר הוא ונכרתו לעיני

בני עמם ערות אחתו

גלה עונו ישא: ויקרא כ יי

5. אָרְבָעִים יָכֵנוּ לא יסיף

פן יסיף להכתו על אלה מכָה רבָה ונקלה אָחיור

6. וְהָיָה אָם מֵעֵינִי הָעַרה

נֶעשָתָה לִשְּגְנָה וִעשוּ כָּל

העדה פר בן בקר אחד

ומנחתו ונסכו כמשפט

ושעיר עזים אחד לחטת:

7. ושב הכהן ביום

השביעי וראה והנה

פשה הנגע בקירת הבית:

8. ובא הכהן וראה וחנה

פשה הנגע ככית צרעת

ממארת הוא בבית טמא

גליון הש"ם

נמ' רבא אמר אתרו ביה לקמלא, ע" נכו"ה

ורמכ"ן סוף מסכתין: שם

עי' סנהדרין דף ע ע"ח: שם חייכי כריתות ל"צ

התראה. עי יכמות דף

נה ע"א ברש"י ד"ה לכרת

נתנה: שם התם לאו ה"מ. עי כ"ק דף קה ע"ב תוספות ד"ה מחנ

שבועות דף ית ע"ב חד"ה

ל"ת. וכחים דף קו ע"ח מד"ה חוהרה:

במדבר טו כד

הרשע והפילו

במספר:

:לעיניף

וחלים רעים ונאמנים:

דברים כח נח

דברים כח נט

דברים כה ב

והפלא יי את

הזה את יי אלהיף:

אם לא תשמר

טו.ן, ה) כתוכות לז. ולעי

סנהדרין הל"א ופ"א מהלי איסורי ביאה הל"ז סמג לאיין קה:

מיי פי״ח מהלכום סנהדרין הלכה ב: יא ג מיי פ״ל מהל׳ איסורי כיחה הל"א והל"ג:

ד [מיי' פ"ה מהל' קרכן פסח הל"ב ופ"א מהלי מילה הל"או: יב ה מיי׳ פ״ח מהלכות

שגגות הלכה כ סמג נשיו כיג:

מוסף רש"י

חייכי כריתות בכלל היו. כל חייכי כריתות של עריות היו ככלל מברחו הנחשות השוש וגו' שכתוב בפרשת עריות. יצאת כרת באחותו. דכמינ נהדושים תהיו וחיש כי יקח את אחותו וגו', לדונו בכרת ולא במלקות. אם החרי בהן, ואע"ג דנדה נמי נשניח באותה פרשה, לדבר שנתחדש בה נשנית, להעראה מגילה היא ביאה. כלומר ילפינו גורה שוה משיבה לביאה כמו דהוו תרוייהו שיבה או מכוייהו כיאה מדה כב: וראה רש"י ערובין נא בארוכה). לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד. שלא יעשה כן שמחחייב עליו מיתה כ"ד (ערובין יה ב"ק עדם. אין לוקין עליו. דמיתת ב"ד הוא ענשו של לאו (כ"ק שם) אפילו לא התרו כו למיתה והתרו כו למלקות, דהשתא לא מיקטיל, אפילו הכי לא לקי, דלאזהרת מיתה ניתו ולח למלקות (ערובין שם. וכעי"ז סנהדרין פו:). עבודת כוכבים שב ואל תעשה. וחייכין שנגתו מטחת. כדכתיב לעיל מניה עז כח שנתה לחטחת, אף כל שב ואל תעשה. שודוט כרת שגנתו חטחת כבריתות

רבינו חננאל כל חיובין שבתורה שיש מלקות ארבעים חוץ מלאו שניתק לעשה דבעינן לאו דומיא דלא תחסום שור בדישו וסמיך ליה קרא לחייבי מלקות וקטבר אריכתא היא ואינה שתי ומלקוח. וכא ד' אכהו ופירש טעמא דר׳ עקיבא בפירוש חייבי כריתות תורה לעיני מלעיניד. בחייבי מלקיות כתיב ונקלה אחיך לעיניך ובחייבי כריתות כתיב ונכרתו לעיני בני עמם מה לעיניך דכתיב התם מלקות אף לעיני . כתיב בחייבי מלקות ואקשינן ליגמר כאשת איש שזינתה דהיא חייכי מיתות ב״ד ונעלם מעיני אישה מלעיניך דמלקות ויהיו חייבי ודחי׳ ואסיקנא כתיב כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות. ברשעה המסורה

(ד) הן דהא גמרינן דבכל לאו איכא מלקות מן והיה אם בן הכות הרשע ולמה ילאת כרת באחותו שהרי אחותו כתובה היתה עם העריות באחרי מות ונכרתו הנפשות אלא לכך ילאת בקדושים לדונו בכרת ולא במלקות כלומר אין חייבי כריתות לוקין:

רבי יצחק אומר חייבי כריתות כו'. וקשה (ה) לרבי יצחק לאו דכל כריתום למה לי דהא אסיקנן דקרצן לא בעי אזהרה ושמא יש לומר דנכתבו לעונש יתירא מידי דהוה אלאו שבכללות ולאו הניתק לעשה:

ורבי עקיבא מאי מעמא. נסי (ו) דאם חייבי מיתות אם עשו משובה אין ב"ד של מטה מוחלין לו ו) ומה בכך וליעבד ליה תרתי:

ברשעה המסורה לב"ד הבתוב מרבר. וטעמא דרבי עקיבא משום כדי רשעתו ולפי זה בחייבי מיתות דלא התרו בו למיתה דליכא מיתה והתרו בו למלקות דהשתא ליכא אלא רשעה דמלקות לקי וקשה דבעלמא (שנח קנד.) 🗣 פריך גבי לאו דמחמר לאו שניתן לאוהרת מיתת ב"ד הוא ואין לוקין עליו ואף כי ליכא המם רשעה דמיתה וי"ל דהתם היינו כרבא דמוקי למילתיה דרבי עקיבא בהתרו בו למלקות ואפילו הכי לא לקי דהר לאו שניתן לאזהרת מיתת

בים דין ואין לוקין עליו 4: מה עבורת כוכבים שב ואל תעשה אף בו'. לאפוקי הני דהוי קום ועשה וקשה דא"כ (ח) מה אמר פרק בתרא דעירובין (דף זו.) לר"ע דאמר כי כתיב ושמרת את החוקה לפסח ואי איתא לר׳ אבין דאמר השמר לא מעשה הוא הם דתנן (כרימות דף ב.) פסח חין לו קרבן מפני שהוא קום ועשה ואם איתא קום ולא מעשה הוא ומאי פריך הא מ"מ אינה דומיא דעבודת כוכבים דהוי שב ואל תעשה חה מה שתעשה וי"ל דמכל מקום

בר רב יצחק כדי רשעתו משום רשעה אחת קשה

כדאמרינן

הגהות הב"ח (מ) גמ' כפירוש ריכתה כדאמרינן

למלקות. נ"ב והא דקאמר ר"ע שאם עשו חשובה כו" הכי קאמר מ"ש דחייבה חורה טפי בכרח מבחייבי מיחות ב"ד שאם עשו וכו" אך קשה הניאא לפירוש ראשון שברש"י דר" אבהו לא חש לקושיית ור"א בר ממלן דהך ג"ש לא גמיר אבל לפי" שני קשה דא"כ דמכדי רשעתו נפקא לן לא אלטריך ג"ש מלעיניך ומלשון רש"י משמע דרי אבהו מירץ כך על אחקפחא דר"א כר ממל ולעילה איהו גופיה נראה דעיקר שעמיה מכדי רשעתו אלא (לאורויי) דהך כדי רשעתו לא איירי אלא ברשעה המסורה לג"ד לחודיה גמר מלעיניך דהך ג"ש אינה אלא גלי מילחא משום שהקשה ליה ר"א כר ממל לינמר מעיני מלעיני דאף חייבי מיסוח ב"ד לוקה ומת ומשני כדי רשעתו וכו' ברשעה המסורה לג"ד הכחוב מדכר דגו"ש גלי לן דלא דיכר הכחוב אלא דחייבי מיסוח לא לקי וק"ל: (ב) רש"ד ד"ה ישנו וכו" השחא סלקא אדעתיה שאם. נ"ב כלומר מדקאמר מחניתין דחנא כרח ולא חנא מיחוח נו פריין לי, (פ) "ש" ל יי) ישני יש שמת טקון או פוריו מוסר. ל ב לכות מתקבת מתקבן המכי המל מה מעום ב"ל כרייע לל פופיקף ליה ליתר מתקבו כי מודה לי "שם על ליה כ מת ועם עליהם כתם (ד) תום" ד"ה ר' ימתן לו ב"ל ב"ל כר' ימתן כוי דה אמיקנא: (ו) שם ד"ה ו' ימתן ומי וקסה דלרבי ימתן כוי דהא אסיקנא: (ו) שם ד"ה ור' עקינא וכיי נהי בחייבי לצ"ל וחינת לאם נמתק: (ו) בא"ר מה בק לצ"ל וחינה של"ה מאי פריך פ' לתל דעירונין וכו' מה שתעשה הוא וייל:

רבי יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו. פי' בקונטרס בכלל כל ישנו בכלל מלקות ארבעים. השתא סלקא (כ) דעתך שאם התרו בו מיתה העריות דכתיב ונכרתו (כל) הנפשות ולמה יצא כרת באחותו דכתיב ואיש אשר יקח את אחותו וקשה דהיה לו לומר דאחותו בכלל כל העריות היתה לכן נראה לפרש דחייבי כריתות בכלל מלקות

ישנו בכלל מלקות ארבעים דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר אחייבי כריתות ישנו בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן חייבי מיתות ב"ד אינו בכלל מלקות ארבעים שאם עשו תשובה אין ב"ד של ממה מוחלין להן שר' יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות מ"ט דר' ישמעאל דכתיב יאם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת וכתיב יוהפלא ה' את מכותך יהפלאה זו איני יודע מה היא כשהוא אומר יוהפילו השופם והכהו לפניו הוי אומר הפלאה זו מלקות היא וכתיב אם לא תשמור לעשות את כל וגו' אי הכי חייבי עשה נמי אם לא תשמור כתיב וכדרבי אבין א"ר אילעי יידאמר רבי אבין א"ר אילעי כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה אי הכי לאו שאין בו מעשה נמי ילעשות כתיב לאו שניתק לעשה נמי דומיא ידלאו דחסימה השתא דאתית להכי כולהו נמי דומיא דלאו דחםימה ור"ע מאי מעמא משום רשעה אחת אתה אתה אתה אתה אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות ור' ישמעאל הני מילי מיתה וממון או מלקות וממון אבל מיתה ומלקות מיתה אריכתא היא ולרבי עקיבא אי הכי חייבי כריתות נמי מאי אמרת שאם עשו תשובה השתא מיהת לא עבדי אמר רבי אבהו (4) בפירוש ריבתה תורה חייבי כריתות למלקות דגמר ⁴לעיני יֿמלעיניך מתקיף לה ר' אבא בר ממל אי הכי חייבי מיתות ב"ד נמי נגמרם ימעיני מלשיניך דנין לעיני מלעיניך ואין דנין מעיני מלעיניך ומאי נפקא מיניה והא יתנא דבי ר' ישמעאל יושב הכהן יובא הכהן זו היא שיבה וזו היא ביאה ועוד לגמור מעיני מלעיני דהא

אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות ברשעה המסורה לכ"ד הכתוב מדבר ירבא אמר אתרו ביה לקטלא כ"ע לא פליגי דאין לוקה ומת כי פליגי דאתרו ביה למלקות י״רבי ישמעאל מבר לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד לוקין עליו ור"ע סבר ∞ילאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אין לוקין עליו ור"ע אי הכי חייבי כריתות נמי לאו שניתן לאזהרת כרת הוא א"ל רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא יחייבי כריתות לא צריכי התראה שהרי פסח ומילה יענש אף על פי שלא הזהיר ודלמא אזהרה לקרבן ידהא פסח ומילה דלית בהן אזהרה הלא מייתי קרבן °התם לאו היינו מעמא אלא משום °דאיתקש כל התורה כולה לעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים שב ואל תעשה אף כל שב ואל תעשה לאפוקי הני דקום עשה רבינא אמר לעולם

להזהירו שאם לא כן לא היה יכול לחייבו מיתה: פסח ומילה. אין בהן לא תעשה וענש (ג) להם כרת: לקרבן. שאם יעשה שוגג יביא קרבן: פסח ומילה. אין קרבן בשוגג שלהן כדאמריען בכריתות בפ״ק (דף ב.) הפסח והמילה מצות עשה כלומר אינן בכלל שאר כריתות למנותן עם שאר כריתות שומנו שם כולם לומר שאם טשאום כולם בהעלם אחד חייב קרבנות כמספר הכריתות: בחם לאו היינו טעמא. מה שאין מביאין קרבן על פסח ומילה אין הטעם בשביל שאין בהם אוחרה אלא בשביל שהם מצות עשה דהוקשה כל התורה כולה לענין קרבן לעבודת כוכבים שנאמר בפרשת שלח לך אנשים אצל קרבן עבודת כוכבים חורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה כאן הוקשו כל עבירות שבתורה בשגגתן לעבודת כוכבים לענין קרבן מה עבודת כוכבים כרת שלו על דבר שהוא שב ולא תעשה כן והוא עמד ועשאו אף כל שב ואל מעשה אבל כרת של עמוד ועשה והוא ישב ולא עשה אין בו קרבן ופסח ומילה עמוד ועשה הוא אבל חייבי כריחות כגון אשר יעשה מכל שאלה ונכרתו (ייקרא ימ) לשון שב יאל תעשה הוא ואפילו לא נאמרה בו אוהרת לאו היה קרבן בא עליו:

גמור לעיני מלעיניך קבלה מיניה רבי שמואל

לולי ל"ל ודלמא אוהרה לקרכן דפסס ימילה כו" לא כמיכא בהו אוהרה וח"כ י"ל דלא אחיא אוהרה כו":

. כב"ד כגון מיתה ומלקות הכתוב מדבר אבל חייכי כריתות (שהיא) [היא] רשעה המסורה כידי שמים: רבא אמר בחייבי

מיתות ב״ד כדאתרו כיה למלקות ולא התרו כיה למיתה פליגי ר׳ ישמעאל סבר לאו שניתו לאזהרת מיתת ב״ד לוסיו עליו ור׳ עקיבא טבר אין לוקין עליו. ואקשינן לר׳ עקיבא חייבי כריתות גמי לאו שניתן לאזהרת כרת הוא. ודחו משמיה דרבא

חייבי כריתות לאו בני אזהרה נינהו שהרי פסח ומילה ענש אע"פ שלא הזהיר: לו ודלמא פסח ומילה משום דלא מייתי קרבן הוא דלא כתיבא כהו אזהרה דהא לא אתיא אזהרה אלא לחייב השוגג בקרבן. ודחי לאו משום האי טעמא לא מייתי

. קרבן בפסח ומילה אלא משום דאיתקש כל התורה כולה לעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים שב ולא תעשה ועשה בשגגה

(רבי) (מיי חייב) (מיחייב) קרבן למעוטי פסח ומילה דקום עשה נינהו רבינא אמר

כדאמרינן מעיקרא שאם עשו תשובה ב"ד

של מעלה מוחלץ להן מאי אמרת הא לא

עבוד תשובה לא פסיקא מילתא לכרת

רבי יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו

ולמה יצאת כרת באחותו לדונו בכרת

ולא במלקות ורבנן כרת באחותו למה לי

לחלק וכדרבי יוחנן שדאמר רבי יוחגן

שאם עשאן כולם בהעלם "אחד חייב על

כל אחת ואחת ורבי יצחק לחלק מנא ליה

נפקא ליה ימואל אשה בנדת מומאתה

לחייב על כל אשה ואשה ורבנן גמי תיפוק

∘ליה מהא אין הכי נמי ואלא כרת דאחותו

למה לי לחייבו על אחותו ועל אחות אביו ועל

אחות אמו פשימא הרי גופין מוחלקין הרי

שמות מוחלקין אלא ילחייבו על אחותו

שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו והיכי

משכחת לה יברשיעא בר רשיעא ור' יצחק

הא מנא ליה נפקא ליה מק"ו 🕫 דתניא יאמר

ר"ע שאלתי את רבן גמליאל ורבי יהושע

באימליז של עימאום שהלכו ליקח בהמה

למשתה בנו של ר"ג הבא על אחותו שהיא

אחות אביו שהיא אחות אמו מהו יי[אינו]

חייב על כולן אלא אחת או חייב על כל אחת

ואחת אמרו לו זו לא שמענו אבל שמענו

יהבא על חמש נשים נדות בהעלם אחד

שחייב על כל אחת ואחת וגראין דברים

מק"ו ומה נדה שהיא שם אחר חייב על

כל אחת ואחת כאן ששלשה שמות לא כל

שכן ואידך ק"ו פריכא הוא מה לנדה שכן

גופין מוחלקין (י) ולאידך נמי האי ודאי ק"ו

פריכא הוא אלא נפקא ליה ימאחותו

לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו

לומר משאין עונשין מן הדין ואידך

דסיפא ואידך אחותו דסיפא

מאזהרה ואיבעית אימא

למה לי

נפקא

מאחותו

ליה

ב א מיי׳ מ״ד מהלכום שנגות הלכה א סמג עשין ריג: יד ב ג מיי׳ שם הל"ה: מו ד מייי שם פייה הלי נ פמג שם:

עין משפט

נר מצוה

רבינו חננאל

וטעמא דרבין עקיבא ב״ד של מעלה מוחליו . להן מאי קושיא הא לא עשו תשובה לא פסיקא מילתא דברת דכל אימת אבל מיתות ב"ד אינו כן: יצחק אמר חייבי כריתות בכלל היו. פי' אלו שפירשה בהן התורה כרת כגון אחותו וכיוצא בה הן בכלל כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם לו ולמה יצא כרת ונכתבה באחותו לדונן בכרת ולא במלקות. ורבנן כרת באחותו למה להו לחייבו על אחותו והיא אחות אמו. משכחת לה ברשיעא בן רשיעא אמר ר' אדא בר אהכה כגון שכא אביו על אמו ובא על אחת מהן והוליד בן ובא אותו הבן על אחות אמו שהיא אחותו מאביו והיא אחות אכיו רשיעא ומפורש בכריתות . שאם שגג מביא קרבן על כל אחת מהן נפקא להו מואל אשה בנדת טומאתה לחלק על כל אשה ואשה:

ל) כפירוש רש"י:

סיקשה לישנא דקום עשה דמשמע דליכא בהן שום לאו הקשה הר"ר שלמה מדרוייש שו(דמ"מ קשה) נהי דתרבן לא בעי אוהרה מ"מ הנך דליכא אלא חד כרת כמו מפטס וסך דלא ידעינן דחלוקין לחטאות אלא משום שהם לאוין מוחלקין לרבי אלעור דאמר רבי אושעיא

ואצטריכו לחלק א״כ לא לילקי עלייהו כי היכי דבעינן למימר אי קרבן בעי אוהרה דלא לקי אלאו דכריתות וי"ל דמ"מ נהי דאצטריכו לחלק בשביל זה לא נמנע מללמוד ממנו מלקות כיון דידעינן בהו חיוב קרבן בלא לאו נהי דחילוק לא ידענא אלא מלאוין

מ"מ ילקו: י לאפוקי הני. פסת ומילה (ד) דבקום עשה נינהו קשה ל"ל היקשא לאפוקי פסח ומילה מיפוק ליה מדאמרינן בת"כ ועשה אחת ילא מסית ומדיח ומקלל אביו ואמו ועדים זיממין שאין בהן מעשה דאין בהן קרבן וה"ה פסח ומילה דאי מימנע ולח עביד ליכח מעשה ושמח י"ל דאנטריך דרשא דהכא משום דבת"כ איכא דרשה אחריתי דמפרש מסית ומדיח דלאו בני קרבן נינהו משום דבעינן דומיא דעבודת כוכבים דיש בו כרת ופסח ומילה הוו בכרת והוה אמינא דהויין בקרבן מיהו ממילה קשה למה לי קרא דהא לא הויא בכרת דומיא דעבודת כוכבים דהא לעולם לא יתברר שיהא בכרת עד שימות דלעולם יכול למול עצמו וליפטר מכרת וי"ל דלעולם כל זמן שלא מל עונש כרת עליו: ההוא מיבעי ליה לחייבו על אחותו שהיא כת אכיו ובת אמו. וח״ת ל״ל (ס) בקדושים תיפוק ליה גבי אוהרה כתיב אחותך היא יתירא לאחותו בת אביו ובת אמו וכתיב (ויקרא יח) ונכרתו הנפשות העושות וי"ל דונכרתו לא קאי אלא אעריות המפורשות בהדיא ונהי דבקרא כתיב ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא מ"מ מיירי טפי מאחותו שהיא מאשת אביו ובת אביו אבל בת אביו ובת אמו ס (ומאונסים) לא ידעינן אלא מיתורא

דקרא אחותך היא:

ככום

ואידד. (ו) רבי ילחק גמר עונש מאוהרה. חימה דבכריתות פ"ק (דף ג.) א"ר יצחק עונשין מן הדין דקאמר לר' יצחק כדאית ליה ולרבנן כדאית להו לומר דאין עונשין מן הדין וכן לקמן בפרקין (דף יה) דקאמר אפי׳ למאן דאמר עונשין מן הדין כו׳ ופי׳ דהיינו ר׳ ילחק וחימה דבכל שינויי דהכא משמע דשפיר אים ליה לר׳ יצחק דאין עונשין מן הדין ונראה דלהאי שינויא דקאמר גמר עונש מאוהרה סבר ר׳ יצחק עונשין מן הדין דהכי פירושא גמר עונש מאוהרה משום דאיכא קל וחומר להענישן וכיון דהשוום באוהרה הוא הדין נמי בעונש כיון דאיכא קל וחומר להענישן ומעתה אמר רבי יצחק בכל דוכתי נמי עונשין מן הדין דהיינו היכא (ו) שאין לריך לענין אזהרה ומהאי טעמא היכא דגמיר עונש מאוהרה היינו דוקא דאיכא להענישו מן הדין דאם לא כן בחייבי לאין נמי כגון גבי ממור עמוני נילף בהם עונש כרת מהאי טעמא דגמר עונש מאזהרה דכי היכי דהשוום לענין אזהרה הוא הדין לענין עונש אלא כדפי' דדוקא משום דאיכא להענישו מן הדין קאמר גמר (גמר) עונש מאזהרה כך נראה למשייח וצריך עיון: 10הבי גרים רש"י ואידך סבר לה כר"א דאמר שני לאוין וכרת אחד חלוקים לקרבן והלכך במפטם וסך דחלוקין בלאמן ידעינן שחלוקין למטאות יא"ח כיון דלאיין מוחלקין א"כ ל"ל אחותו דסיפא דדריש לחלק מיפוק ליה דלאוין מוחלקון ופי' בקונטרס דכיון דאחא להכי בעריות נמי לא בעי חילוק ולא אלטריך ליה למדרש אל אשה דלעיל ולא דריש אחותו לחלק ואייתר ליה עיקר ש[קרא דכרת] באחותו לדונו בכרת ולא במלקות ואחותו 0דסיפא לאחותו שהיא בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין (ח) ואחוחו דרישה לא אלטריך ליה ולדרשה אחריתה אחיה אי נמי אורחיה דקרה הוא עוד יש מפרשים דשפיר אלטריך דרשה לאסומו שהיא אחום אביו ואחום אמו דנהי דאיכא לאיון מוחלקין מ״מ הואיל והם גוף אחד אימא לא ליחייב אלא אחם דלא דמי למפטם וסך שהם עבודות מוחלקות ושפיר אתי (ש) מרבי אלעור אבל בפרק קמא דכריתות (דף ג.) משמע כפירוש הקונטרס דפריך אהא מילחא וכי מאחר דלאוין מוחלקין בו כרת באחותו למה לי פי׳ דדרשינן מינה חילוק בעריות ואליבא

דר"א חיפוק ליה חילוק משום דלאוין מוחלקין כמו מפטם וסך ומאי פריך והא לא דמי כדפירשתי לכן נראה כפירוש הקונטרס:

כדהמרינן מעיקרה. טעמיה דר' עקיבה משום שתי רשעיות הוה ודקאמרת חייבי כריתות נמי שתי רשעיות הן דאכתי עונש כרת עליו לא פסיקא מילתא לכרת הואיל והוא תלוי בתשובה: ורבנן. רבי ישמעאל ור"ע: לחלק. לפי שכלל כל העריות בכרת אחת

הייתי אומר אם עשאן כולם בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת לכך יצאה כרת באחותו לחלק דהוי דבר שהיה בכלל היצא מן הכלל ללמד על עלמו שמתחייב עליה לעצמה אם (ג) עשאם עם חברותיה ולא ללמד על עלמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא מה אחותו מיוחדת שהיא ערוה וחייבין עליה בפני עלמה אף כל שהיא ערוה חייבין עליה בפני עלמה: מואל אשה. דמצי למכתב ולנדה לא תקרב: לחייבו על אחוחו ועל אחוח אביו כו'. אם בא על שלשתן בהעלם אחד: סרי שמום מוחלקין. שיש חוהרה בכל אחת והרי הן כשאר כל העריות: ברשיעה בר רשיעה. הבה על חמו והוליד שתי בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד בן ובא הבן על אחות אמו שהיא אחותו ואחות אביו: באטליז. במקום שמוכרין הבשר במקולין: מאחותו דמיפא. ערות אחותו גלה (ויקרא כ): שאין עונשין מן הדין. שהרי ענש על בת אמו שלא בת אביו ובת אביו שלא בת אתו שנא׳ (שם) בת אביו או בת אתו ויש לומר כ"ש שענש על בת אביו ובת אמו אבל אם אמרת כך ענשת מן הדין לכך נאמר אחותו דסיפא: גמר עונש מאוהרה. דלעניו אוהרה כתיב אחותך היא יתירא להוהיר על אחותו בת אביו ובת אמוי) שנאמר (שם יח) ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא ומה אוהרה לא חלק בין אחותו בת אביו שלא בת אמו שוובת אמו שלא בת אביון ולאחותו שהיא בת אביי ובת אמו אף בעונש ענש על אחותו בת אביו ואמו כאחותו דבת אביו שלא בת אמו וכת אמו שלא בת אביו: מלסותו

עונש

מ) ברימות בי ידחות וכ ב) להו, יעכ"ד, ג) כריתות טו. ד) רש"ל חייב אי על ברלן, ה) ולעיל ה: פנהדרין נד. וש"כן, ו) ניבמות כב:ן, ו) רש"ל וועי רש"לו. ת) רש"ח. שמעיגן מלישגח, מ) רש״ה מ״ו, י) שייך לעיל סוף ע״ב, כ) רש״ל מ״ו, נ) כש"ל. דרישת.

תורה אור השלם ו. ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה: ויקרא יח יט

2. ואיש אָשֶׁר יִקּח את אָחתוֹ בָת אָבִיוֹ אוֹ בְת אמו וראָה אַת ערוְתָה והיא תראה את ערותו חסד הוא ונכרתו לעיני בני עמם ערות אחתו גלה עונו ישא:

ויקרא כ יו

הגהות הב"ח

(ל) גם' דתנן למר ר' עקיבת. כ"ב משנה פ"ג נמי האי ודאי: (ג) רש" ד"ה לחלק וכו׳ אם עשאה עם: (ד) תום' ד"ה לאפיקי הני פסח ומילה דקום: (ס) ד"ה הכול וכי ולוית ל"ל מקרא דבקדושים מיפוק ליה דגבי לוהרה: (ו) ד"ה וחידך פי' כ' ינחק וכו' וה"פ גמר עונש: (1) בא"ד להיינו היכח רשויץ לענין אוהרה ומהאי טעמל דהבא לגמיר עונם משום דחיבה להשנישו מו . הדין וכו' ממזר ועמוני: (ס) ד"ה הכי גרס יכו׳ סחיו עונטיו מז הדיז ואמותו דרישא: (ע) בא"ר אתי מדרבי אלעור:

מוסף רש"י

חייב על כל אחת ואחת. יאי לא כמב אלא חד כרת אכולהו. היי אמינא היכא דעברינהי לכולהו בהעלם אחד לא מחייב אלא חד, השתא הר דבר שהיה בכלל מלח מן הכלל ללחד על הכלל בולו. דמה אחותו מיוחדת שהיא ערוה וחייבין עליה בפני עצמה, אף כל שהיא ערוה חייבין עליה בפני עלמה ויבפות נהו. באיטליז. שוק של עימאום. שם העיר (כריתוח טו). שאין עונשין מן הדין. מדין ומנות עשה והלכות עבודה ופסולי קדשים אתה למד מק"ו אבל לא אוהרות

מאחותו דרישא ואידך ההוא מיבעי ליה

לחלק "כרת למפטם ולסך ואידך סבר (4) כר'

אלעזר א"ר הושעיא ידאמר רבי אלעזר אמר

רבי הושעיא כל מקום שאתה מוצא שני לאוין

וכרת אחד חלוקין הן לקרבן ואי בעית אימא

שואיש כבר לה כר' אלעזר ונפקא ליה ימואיש (י)

אשר ישכב את אשה דוה ואידך ההוא מיבעי

ליה לכדרבי יוחנן ייראמר ר' יוחנן משום ר'

שמעון בן יוחי מנין שאין האשה ממאה

עד שיצא מדוה דרך ערותה שנאמר ואיש

אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה

וגו' ימלמד שאין האשה ממאה עד שיצא

מדוה דרך עדותה: וממא שאכל את הקדש:

בשלמא הבא למקדש טמא כתיב עונש

וכתיב אזהרה עונש דכתיב יאת משכן ה'

ממא ונכרתה אזהרה ולא ישמאו את

מו א מיי פ״ח מהלכות

והלכה ה סמג לחרן רלב

רלג:

יז ב מיי' פ"י מהלכוח

סמג לחוין קיח טוש"ע

יו"ד פי' קלד פעיף יד: דו ג מיי' פי"ח מהלכות

ים ד מיי פ״ז מהלכות

מכומות הלכה א: ב ה מיי פי״ח מהלכוח

:3" בא ר מיי שם הלכה טו:

פסולי המוקדשין הלכה

פסולי זולי המוקדשין הלכה י"ג:

איסורי ביאה הלכה ה

כלי המקדש הלכה ד

ל) בריחות נ.. ב) נדה מל:. ג) זכחים לג:, ד) מוכן . עפמ"ם מום' שנת לו. ד"ה ג"ש, ה) שכועית ז. (יכמוח עה.]. ו) ויכמות על.], ז) וזכחים לג:ן, ח) רש"ח ע) כש"ל אתיא. י) יכמות עה. (ובחים לג:), כ) רש"ח קדש, ל) וויקרא דבן, מ) ולעיל ד:], כ) צ"ל מאיליי,

תורה אור השלם ו. ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה ערותה את מקרה הערה והיא גלתה את מקור דמיה ונכרתו שניהם מקרב עמם:

2. כל הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משכן יי טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא זרק עליו טמא היה עוד טמאתו בו: כמדבר יט יג

מזָכָר תשלחו אל מחוץ למחנה תשלחום ולא יטִמאו אָת מָחֵניהֵם אֲשׁר אני שכן בתוכם:

4. והנפש אשר תאכל בְּשֶׁר מִזְבַח השׁלְמִים אֲשֵׁר לִיִי וֹטְמֹאָתוֹ עָלִיוּ ונכרתה ה**נפש הה**וא 5. ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה: ויקרא יב ד

6. איש איש מוורע אַהרן והוא צרוע או בקרשים לא יאכל עד בקרשים לא אשר יטהר והנגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע: ויקרא כב ד

גליון הש"ם

שקרמו עשה. עי' פסחים דף לה ע"ל מוס׳ ד"ה לא

הגהות הב"ח

(6) גם' סגר לה כר' מלטזר: (ב) שם ומיבעים אימא נפקא ליה מואים כל"ל וחיבוח לא סבר לה כר' חלעור נמחק: (ג) שם ואזהרה לאוכל איתקש הדש וכוי למתח שחכל בשר . קדש לפני זריקת. נ"ב פי אי אמרת טמא שאכל קדש מקרא אחרינא נפקא תגע לילף מינה אף לפני לטמא שאכל קודש א"כ מהיכי חיתי לילף מיניה נמי לפני יריקה: (ד) רש"י ד״ה ה״ג וכו' יתן ממנו וגו' אם כן חילוק מעאות ביניהם: (ה) תום' ד"ה כל וכר׳ לאו דוקא קדמו אלא היינו לומר לשייך העשה:

מאחותו דרישא. דמני למכתב כי יקח את בת אביו או בת אמו: למפעם וסך. דהוו נמי שני לאוין וכרת אחד והולרך לנו לחלק ביניהם כמו שהולרך חילוק בעריות אם אינו ענין כאן תנהו ענין להו: ה"ג לה להך שיעחה ההוה מיבעי ליה לחלק כרח למפעם וסך וחידך

סבר לה כר"א א"ר הושעיא כו' ואיבעים אימא נפקא ליה מואיש אשר ישכב אם אשה דוה וגו' ואידך ההוא מיבעי ליה כו'. והכי פירושה וחידך ס"ל כר"א דאמר עלה שהלאוין מחלקין לחטאות ועל מפטם וסך אמרי' במס' כריתות (דף ג.) שהן שני לאוין על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו כמוהו נשמות לן וכרת אחת איש אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו וגו׳ (ד) חילוק חטאר׳ ביניהם שהלאוין מחלקין לחטאות וכיון דאתו להכי בעריות נמי לא בעי חילוק ולא מצטריך ליה למדרש אל אשה דלעיל ואייתר ליה עיקר קרא דכרת באחותו לדונו בכרת ולה במלקות והחותו דסיפה לחייבו על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו ואחותו דרישא לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין מן הדין. ואיבעית אימא אי נמי לא סבר לה לדר׳ אלעזר נפקא ליה חילוק בעריות מן ואים אשר ישכב את אשה דוה וגו' דכתיב ביה כרת יתירא לומר שחייבין עליה לעלמה וממנה חלמד כל הכלל ואם אינו ענין לגופה דהא נפקא לן מואל אשה לחלק על כל אשה תנהו ענין לשאר שני לאוין וכרת אחת כגון מפטס וסך: שילה מדוה דרך ערוחה. לאפוקי דרך דופן דלא: אלא אוהרה מנלן. ליכא למימר מבקדשים לא יאכל וגר׳ לידלא מיירי בקדשים אלא בתרומה דכתיב ביה איש איש מזרע אחרן דבר השוה בורעו של אהרן ומוקמינן ליה וינמוח עד.) בתרומה שהיא שוה באנשים ובנשים ואף החוורת שאינה חוורת לחוה ושוק חוזרת לתרומה: מככל קדש לא סגע. ודרשינן ליה לקמן אזהרה לאוכל: מני ברדלא. שם חכם: כחיב ועומאתו עליו. בטמא שאכל את הקדש וכתיב עוד טומחתו בו בבח חל המקדש טמח: גזירה שוה לח גמר. ולח למדה מרכו: ששוה בורעו של אהרן. באנשים ובנשים אבל קדשים אינן נאכלין אלא לזכרים. וכי תימא איכא חוה ושוק ליתא בחוזרת כגון אלמנה וגרושה וזרע אין לה דאמר מר חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחוה ושוק והכי מפרשינן לה ביבמות (דף

ההוא לתרומה הוא דאתא. ותימה דהיכן מלינו חומר בתרומה מבקדשים דבכל קדש לא תגע מוקי לה רבי יוחנן לנגיעת תרומה אלמא לקי ובנגיעה דקדש לא לקי ותירץ הר"ר שלמה מדרויי"ש נ"ע דהכי קאמר ההוא לנגיעת תרומה הוא דאתאי לאשמועינן

> דפוסל תרומה עד מלאת ימי טהרה שהיא כטבול יום ולא קאמר דאיכא מלקות בנגיעת תרומה אבל מכל מקום קשה דאיך קאמר רבי יוחנן דקרא דכתיב ביה קדש דמיירי לתרומה וי"ל משום דגבי האי קרא כחיב עד מלאת ימי טהרה ובקדשים עד לאחר כפרה אי נמי על כרחך לריך לאוקמה בתרומה דלקדשים נפקא לן מגזירה שוה דטומחמו טומחמו גמיר ליה: בל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו. מימה דהא לאו דגוילה שקדמו עשה דוהשיב הגולה אשר גזל ואפ״ה אין לוקין עליו וי״ל דשאני גבי לאו דגזילה שאין לקיים העשה אלא לאחר שגולה והלכך לאו שניתק ימעליו הוא אבל קדמו דקאמר הכא לאו דוקא קדמו אלא היינו (ה) דשייך העשה קודם שעבר הלאו:

מחניהם אלא ממא שאכל את הקדש בשלמא עונש כתיב יוהנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' ומומאתו עליו ונכרתה אלא יאזהרה מנין ריש לקיש אומר יבכל קדש לא תגע רבי יוחנן אומר תני ברדלא אתיא טומאתו טומאתו כתיב הכא וטומאתו עליו ונכרתה וכתיב התם יממא יהיה עוד מומאתו בו מה להלן עונש ואזהרה אף כאן עונש ואזהרה בשלמא ריש לקיש לא אמר כרבי יוחנן ייגזירה שוה לא גמיר אלא ר' יוחגן מאי מעמא לא אמר כריש לקיש אמר לך ההוא יאוהרה לתרומה וריש לקיש אוהרה לתרומה מנא ליה נפקא ליה מאיש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב ייאי זהו דבר שהוא שוה בזרעו של אהרן הוי אומר זו תרומה ואידך ההוא לאכילה והא לנגיעה וריש לקיש האי בכל קדש לא תגע להכי הוא דאתא ההוא מיבעי ליה לשמא שנגע בקדש דאיתמר "שמא שנגע בקדש ריש לקיש אומר לוקה רבי יוחנן אומר האינו לוקה ריש לקיש אומר לוקה בכל קדש לא תגע רבי יוחנן אומר אין לוקה ההוא אזהרה לתרומה הוא ראתא ממא שנגע בקדש מדאפקיה רחמנא בלשון נגיעה (יי ייאזהרה (לאוכל) אתקוש קרש למקרש ואכתי להכי הוא ראתא ההוא מיבעי ליה לממא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים דאיתמר טמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים ריש לקיש אומר לוקה רבי יוחגן אומר יאינו לוקה ריש לקיש אומר לוקה בכל קרש לא תגע לא שנא לפני זריקה ולא שנא לאחר זריקה רבי יוחנן אומר אינו לוקה רבי יוחנן לטעמיה ראמר מקרא טומאתו מומאתו וכי כתיב מומאתו לאחר זריקה הוא דכתיב ההיא מבכל קדש נפקא תניא כוותיה דריש לקיש יבכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל אתה אומר אזהרה לאוכל או אינו אלא אזהרה לנוגע ת"ל בכל קדש לא תגע ואל המקדש וגו' מקיש קדש למקרש מה מקרש דבר שיש בו נמילת נשמה אף ∘כל דבר שיש בו נמילת נשמה ואי בנגיעה מי איכא נפילת נשמה אלא באכילה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן "כל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו

פונן: ההוא אוהרה לחרומה. לנגיעת תרומה: טמא שנגע בקדש כו'. תירולה הום דמתרץ ר"ל: מדאיחקש קדש למקדש. בהחי קרה בכל קדש לה תגע וחל המקדש לא תבא ודרשינן לקמן מה מקדש יש באוהרסו נטילת נשמה שהבא אל המקדש טמא בכרת אף אוהרת קדש דבר שיש בו נטילם נשמה והיינו אכילה שעוש עליה כרת דאילו בנגיעה ליכא כרת: ר' יוחנן לטעמיה. דאתר אזהרה לאוכל קדש בטומאתו נפקא מטומאתו טומאתו וההוא וטומאתו עליו דכתיב בעונש דקדש לאחר זריקה הוא דתניא בתורת כהנים וני פרשה טן ומייתינן לה במנחות בפ׳ שלישי (דף כה:) יכול יהו חייבין עליו משום טומאה קודם זריקה תלמוד לומר וייקרא זן כל טהור יאכל בשר והנפש אשר מאכל בשר וגר׳ הניתר לטהורים חייבין עליו משום טומאה שאין ניתר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה: ההוא מבכל. מרבויא דבכל דריש ריש לקיש אף לפני זריקה: **חניא כריש לקיש.** דיליף אזהרה לטמא שאכל את הקדש מבכל קדש לא חגע: כל לא חעשה שקדמו עשה לוקין עליו. הא אתא לאשמועינן דאפילו למאן דאמר לאו הניתק לעשה אין לוקין עליו כדתניא שלא תוחירו והנותר חשרפו ושמוח יכן בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו שנחק הכתוב את העשה להיות ענשו של לאו וחקונו לומר לא תעשה כך ואם עשית עשה ואת והפטר ואשמעינן רבי יוחנן הני מילי בעשה הבא אחר הלאו שאין אחה יכול לקיימו אלא לאחר עבירת הלאו אבל עשה שקדם את הלאו ואתה יכול לקיימו קודם עבירת הלאו אין זה ניתוק הלאו ואפילו תקיימנו אחר עבירת הלאו לא נפטרת מן המלקוח: אמרו

ה) ל"ל דייק מקדש לה תגע כוומים וכו":

ור׳ יוחנו לטעמיה שנאמר

והנפש אשר תאכל כשר

מובח השלמים אשר לה׳

וטומאתו עליו ואינו ראוי

דאי לפני זריקה למה לי משום טומאה תיפוק

לי׳ אכתי לא נראה לאכילה. כל לא תעשה

שקדמו עשה לוקה עליו

מוסף רש"י

אתיא טומאתו טומאתו. כמיב גאיכל קודש בטומאת הגוף וטומאתו עליו, וכמיב בגיאת מקדש עוד טומאתו ליין. וכמיב בציאת מקדש עוד טומאתו ליין מל מהכרה ולא יטמאי את מחובה, אף טומאת הגוף דאיכל קודש מיפוק ליה אוהרה מהכא זבחים דג. משום טימלה ובחים לדו. תניא כותרות לישו לישו לישו לישו מהכל שום בנו. אחררה לאוכל. שלה מחלל בתחומה כל זמן שיחו מהו, מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה. הכל למקדש טמלה ככרם שלחת (במדבר יט) וככרתה כי לח מקדש ה' טמלה, אף קדש דבר שיש בו נטילת נשמה. דהיינו אכילה בטומלה שהוא גני קדש בכרח ואוכל חרומה במיחה, דכתיב (בקדל כב) ומחו בו כי יחללוהו שם..

רבינו חננאל

וכר׳ אלעזר אמר רבי אושעיא דאמר כל מקום וכרת (אחד) כגון המפטם שמן המשחה שנאמר על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו לאוין וכתי איש אשר ירקת כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו הנה כרת על הרוקח ועל הנותן על זר (כי כל) וכל כין האי גוונא חלוקין הן לקרבן. ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה מלמד שאין אשה טמאה עד שיצא (ממנה) ומדוה] טמא אזהרתיה מולא את (מקדש) [משכן] ה' טמא ונכרתה. טמא שאכל את הקודש עונש שנאמר והנפש אשר תאכל בשר וטומאתי עליו ונכרתה. מבכל קדש לא תגע. דייק מקדש] לא תגע ^{לו}ו תניא כותיה בכל קדש לא חגע אוהרה לאיכל או אינו אלא אזהרה לנוגע ת"ל בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבוא מקיש דבר שכתב בו נטילת ביבמות פרק הערל ודף נוה עיש אף קדש דבר שכתב בו נטילת נשמה והוא כרת למעוטי נגיעה דלא והא דאמר ביש לכיש טבוו. לפני זריקת דם לוקה דייק מדאפקא רחמנא לאכילה בלשון נגיעה מיכן לנוגע אמרו לו אמרת אמר להו לא אמר רבה

האלהים אמרה וכתיבא ותנינא כתיבא

יוישלחו מן המחנה [וגו'] יולא ישמאו את

מחניהם תנינא הבא למקדש ממא אלא מאי

מעמא קא הדר ביה משום דקשיא ליה אונם

דתניא מאונם שגירש אם ישראל הוא מחזיר

ואינו לוקה אם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר

אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה אמאי לא

תעשה שקדמו עשה הוא ולילקי אמר עולא

לא יאמר לו תהיה לאשה באוגם וליגמר

ממוציא שם רע ומה ימוציא שם רע שלא

עשה מעשה אמר רחמנא יולו תהיה לאשה

אונם לא כל שכן יי(למה נאמר) אם אינו ענין

לפניו תנהו ענין לאחריו שאם גירש יחזיר

ואכתי אונם ממוציא שם רע לא גמר דאיכא

למיפרך מה למוציא שם רע שכן לוקה

ומשלם אלא לא יאמר לו תהיה לאשה

במוציא שם רע וליגמר מאונם ומה אונם

שאינו לוקה ומשלם אמר רחמנא ולו תהיה

לאשה מוציא שם רע לא כל שכן ולמה

נאמר אם אינו ענין למוציא שם רע תנהו

ענין לאונם אם אינו ענין לפניו תנהו ענין

לאחריו ומוציא שם רע מאונם נמי לא גמר

ראיכא למיפרך מה לאונם שכן עשה מעשה

אלא לא יאמר לו תהיה לאשה במוציא שם

רע שהרי אשתו היא למה נאמר אם אינו

ענין למוציא שם רע תנהו ענין לאונם ואם

אינו ענין לפניו תנהו ענין לאחריו ואימא ואם

אינו ענין לפניו דמוציא שם רע תנהו עניז

לאחריו דידיה דלא לקי אין הכי נמי ואתי

בב א מיי פ"ח מהלי נערה הלי ז סמג עשין נו טוש"ע אה"ע סי׳ קעו סעיף ג: בן מיי' פ"ג מהל' נערה

הלכה דן: רבינו חננאל

כגון וישלחו מן המחנה כל צרוע וגו׳ הרי עשה אל מחרץ למחנה תשלחום ולא יטמאו את מחניהם הרי לא תעשה ולוקין עליו. וקשיא ליה לר׳ יותנן אי הכי אמאי תניא אונס שגירש אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה אם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר ישראל מחזיר ואינו חעשה שכדתו עשה הוא שנאמר ולו תהיה לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שלחה כל ימיו. ובא עולא שניתק לעשה הוא דהאי ולו תהיה לאשה דכתב באונס אינו צריך לפניו רגמר ממוציא שם רע אלא לאחריו הוא דאתא שאם יגרש יחזור ויקחנה ולו תהיה לאשה לפיכך לא לקי, ודחי׳ להאי סברא הבי אונס ממוציא שם רע לא גמר דאיכא למיפרך . כו". אלא לא הוה צריך למכתב ולו תהיה לאשה כמוציא שם רע שהרי כבר ללמד שאם גירש מוציא שם רע אחרי ונענש אינו לוקה אלא מחזירה בעל כרחו ודיו וגמר אונס ממוציא שם רע שמחזיר ואינו לוקה. למוציא שם רע שכו לא עשה מעשה תאמר באונס שעשה מעשה ופריק רבא למה אונס אינו לוקה . משום דכל ימיו בעמוז והחזר קאי ומיתקו (דלאו) [הלאר] שכו וכן א״ו יוחנן. ואקשינן והא לא דמי לאו שקדמו עשה . ללאו דחסימה. ומתמהינן משום דכתב עשה יתירא לאו שניתק לעשה נמי נימא הכי משום דכתב ביה גבי נותר לא תותירו ממנו עד בקר והדר כתב והגותר ממנו עד בקר באש תשרופו מיגרע גרע. עד בקר לתקוניה ללאויה הוא דאתא. כלומר אם עבר והוחיר ישרפנו כבקר ודיו, ואמרינו הא ניתא למאן דתני כל מצות לא תעשה שיש כה קום עשה קיים חייב ל) היינו דאיכא למימר לחקוניה לאוי הוא דאתא אלא למאן דתני ביטלו חייב כגון שהאכיל הנותר לכלבים הוא דחייב דהא לא אפשר למישרפיה כמות שהוא אע״פ שלא שרפו אינו חייב מאי

איכא למימר ופרקינן

אמרו לו. אחרים ששמעוהו משמו ולא שמעוהו מפיו אמרת דבר זה: תגרינא הבא למקדש ממא. לוקה משום דלא היי לאו הניתק לעשה לפי שקדמו עשה ללחו וא"ח דלמא שאני החם דאיכא תרי לאוי ולא יטמאו מתניהם הולא יטמאו מקדשי ולא אתי חד עשה ועקר חרי לאוין דהכי משנינן בתמורה (דף ד: ושם) גבי

המר ימיר דמשום הכי לא הוי לאו הניתק לעשה משום דאיכא תרי לאוין ולא עקר חד עשה תרי לאוין וי"ל דלא דמי דשאני התם דתרי לאוין סמוכין להדדי לא יחליפנו ולא ימיר אותו אבל הכא דאינן סמוכים אי איתא דלא קדמו עשה הוה ניתק ש: אם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר. וליכא למימר ° דאתי עשה

ודחי לא תעשה (כ) ועשה שאינו שוה בכל דהא אי אמרה לא בעינא ליה ליכא עשה כלל: בל ימיו בעמוד והחור קאי. פירש בקונטרס דקחי אלא יוכל לשלחה כל ימיו שילוח שלא יהא כל ימיו ובפ׳ עשרה יוחסין (קדושין דף עח.) פירש דקאי אלו תהיה לאשה דלעיל דהכי קאמר חהיה לאשה כל ימיו כלומר שכל ימיו הוא בלו תהיה

לחשה בעמוד והחזר: הניחא למאן דתני כמלו ולא

במלו. פירש בקונטרם דקאי לשינויא דרבא דכל ימיו בעמוד והחזר ויש לו מקנה בהחזרה שחין מבטל העשה אלא אם כן הדירה דאו אינו יכול לומר עדיין אשאנה אלא למאן דתני קיימו (ג) מאי איכא למימר בכולי שמעתחת פירש הקונט׳ דקיימו היינו כשמזהירין אותו ב"ד לקיים העשה הוא מקיימו וקשה דחם כן מחי פריך דלמחן דחמר קיימו ולא קיימו אינו כל ימיו בעמוד והחזר הא שפיר משכחת לה דהוי בעמוד והחזר כל כמה דלא בא לב"ד לכך נראה דלא מיקרי קיימו 959

אונם וגמר מיניה במאי גמר מיניה (6) אי בקל וחומר אי במה מצינו איכא למיפרך יי(כדפרכינן) מה למוציא שם רע שכן לא עשה מעשה אלא אמר רבא ייכל ימיו בעמוד והחזר וכן כי אתא רבין א"ר יוחנן כל ימיו בעמוד והחזר א"ל רב פפא לרבא והא לא דמי לאויה ייללאו בחסימה א"ל משום דכתב ביה רחמנא עשה יתירא מגרע גרע אי הכי לאו שניתק לעשה נמי לימא משום דכתב ביה רחמנא עשה יתירא מגרע גרע א"ל ההוא לנתוקי לאו הוא דאתא הניחא למאן ראמר ייביטלו ולא ביטלו אלא למאן ראמר קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר

בשילוחיה כל ימיו אלא יחזירנה ועל כרחך עמוד והחזר קאמר והכי קאמר ולו חהיה לאשה אם שלחה שלא יהו שילוחיה לכל ימיו הרי העשה אחר העברת הלאו: והא לא דמי לאויה. הא דאמר ר' יוחט לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו הא לא דמי לאייה ללאו דחסימה שאין בו עשה והוא סמוך לפרשת מלקות D: מיגרע גרע. בתמיהה: ההוא לנחוקי לאויה אהא. עשה שאינו מתקיים אלא לאחר עברת הלאו לנחק את הלאן מעונש מלחות הוא כא: הניחא למאן דתני בטלו ולא בטלו אלא למאן דתני קיימו ולא היימו מאי איכא למימר. הא דאמרת כל ימיו בעמוד והחזר קאי עשיתו לאו שניחק לעשה והרחבת לו זמן לקיום העשה כל ימיו ולדבריך הא דתניא מחזיר ואינו לוקה לעולם קאמר כל זמן שיכול לומר אני מחזיר אין ב"ד מלקין אוסו הניחא למאן דמני לקמן בלאו הניחק לעשה בטל את העשה חייב על הלאו לא בטל את העשה פטור שהלאו חלוי בביטול העשה ואינו נגמר עד שיבטל את העשה בידים ביטול עולם שלא יוכל להתקיים עוד איכא למימר כל ימיו יש לו תהנה בחזרה שאין מבטל את העשה אלא א"כ מדירה שלא תהנה ממנו נדר שאין לו הפרה כדלקתן אלא למאן דתני היים את העשה פטור לא היימו חייב שהעשה תיקונו של לאו הוא ואין הלאו חלוי בביטול העשה שמשעה שעבר הלאו נגמר אבל העשה ניתן לעקור המלקות ולכשיבא לבית דין או יקיים העשה ויפטר או ילקה ליכא למימר כל ימיו בעמוד והחור קאי כדקאמרת שאם לא יחזירנה מיד כשיבא לב"ד ילקוהו דהא ליכא למימר יקיים לאחר זמן דא"כ לא קיים היכי דמי לעולם הוא יכול לומר אני מקיים:

אמר להם לא. חזר בו: כתיבא ותנינא. מלינו כתוב לא תעשה שקדמו עשה ותנינן עליה דלוקין ולא סגי ליה בקיום העשה: תנינא הבא אל המקדש עמא. קא חשיב ליה באלו הן הלוקין: משום

דקשיא לים אונם. נערה בתולה דחשכתן ביה לא תעשה שקדמו עשה דכתיב (דברים כב) ולו תהיה לחשה לא יוכל לשלחה וחניא עלה שיקיים את העשה אם גירשה ויחזירנה ויפטור אלמא לאו שניתק לעשה חשיב ליה: אם ישראל הוא. שיכול לקיים העשה ויחזירנה מחזיר וחינו לוקה: וחס כהן הוא. שאסור בגרושה לוקה ואינו מחזיר: ואמאי. אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה אם איתא לדרבי יוחנן הא לא מעשה שקדמו עשה הוא: אמר עולא. האי לאו שניתק לעשה הוא דאי לאו לנתוקי לאוי אתא האי עשה לא הוה מצטריך למכתביה דאי לתחלתו ולומר שישאנה לא יאמר לו תהיה לאשה ונגמר ממוליא שם רע דכתיב ביה נמי ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה: אם אינו ענין. לפני הגירושין ולומר שישחנה תנהו ענין לחחר הגירושין לומר שאם שלחה יחזירנה ומהיה לו לאשה ויפטר מן הלאו: ואכחי. הא איצטריך למיכתביה וישנו ענין לפניו דאי לא כחביה אונס ממוליא שם רע לם גמר דאנא אמינא מה למוליא שם רע דין הוא שיקנסוהו לכנסה שכן לוקה ומשלם בתחלתו כדכתיב ויסרו חותו וענשו חותו וחמרינן בכתובות (דף מג) ויסרו זה מלקות: מה אונם שאינו לוקה. במחלתו אמר רחמנא לו תהיה לאשה מוליא שם רע לא כל שכן: ואם אינו ענין לפניו. שהרי בעלמו כחוב כן תנהו ענין לאחריו: שהרי אשחו היא. שכבר קידשה ונשחה: וגמר מיניה. דכי היכי דמוליא שם רע לא לקי בגירושין אם החזיר אונס נמי לא לקי: אי בק"ו. מה מוליח שם רע שלוקה ומשלם בתחלתו אינו לוקה בגירושין אוכם לא כל שכן: אלא אמר רבא. הא דתניא באונם מחזיר ואינו לוקה טעמא משום דעל כרחך לאו שניתק לעשה הוא דאמר קרא יוכל ימיו לא הוה ליה למיכתב אלא לא יוכל לשלחה מאי כל ימיו הכי האמר לא תהא

א) [לקמן טו.] ממורה ה., לש"לו ג) נגיטין ל. תמורה ה.ן, ד) ולמיל יגי מסחים מחיז. ה) [לקתן עו. חולין קמח.], ו) [דכרים ככ], ו) [דכרים כהן, ה) לה נמלה כן בכתוב ול"ל ואל המקדש לא מבא וכן הבימו הכמב"ם בם' המנות מנות לא חעשה חלום מ"ד ללחו יחיכם וע"ע חום׳ חולין כח. סיף יה פ: הנח למחוסר], ט) [ועי׳ תוס׳ חולין פ: ד״ה

תורה אור השלם ו. צו אֶת בְּנֵי יִשְׂרְאִל וישלחו מו המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא כמדבר ה ב ש: במובו ... מוָכָר עֵד נְקֵכָה זחו אַל מחרץ למחנה תשלחום ולא טמאו את מחניהם אשר אָנִי שכּן בְתוֹכָם: . במדבר ה ג

3. וְעָנְשׁוּ אֹתוֹּ מֵאָה כֶּסְף וְנָרְנוּ לַאֲבִי הֹנָעֵרה כִי הוציא שם רע על בתולת ישראל ולו לשלחה כל ימיו: דברים כב יט

גליון הש"ם

תום' ד"ה אם וכו' ראתי עשה. עיין יכמות דף ה ע"ל תוס' ד"ה ואכתי :אינטריך

הגהות הכ"ח

(מ) גמרא כמאי גמר מיניה (חי בק"ו וכו' חלח אמר רכא) חא"מ ונ"ב איכא אי נק"ו למיפרך מה למוליה שם רע שכן לא עשה מעשה אי כדפרכינן אלא אמר רכא: (ב) תום' ד"ה אם יכו' דעשה שאינו שוה ככל הוא להל: (ג) ד"ה הניחל חאי איכא למימר:

מוסף רש"י

בל ימיו בעמוד והחזר דהאי כל ימיו קרא יתירא הוא וכא ללמדך לא יוכל לשלחה ואם שלח לא יהא כשלוחה כל ימיו, שכ"ד כופין אומו להחזירה ואינו הכתוב לעשה של עתוד יסחור (גיטין צ.). דחסימה. שהוא כמוב אנל פרשת מלקות ולעיל יג.).

מידי הוא מעמא אלא לרבי יוחנן האמר

ליה רבי יוחגן לתנא תני בטלו חייב (6) ולא

בטלו פטור דתני תנא קמיה דרבי יוחגן כל

מצות לא תעשה שיש בה קום עשה קיים

עשה שבה פמור בימל עשה שבה חייב

א"ל מאי קא אמרת קיים פמור לא קיים

חייב ביטל חייב לא ביטל פטור תני "ביטלו

ולא ביטלו ורבי שמעון בן לקיש אומר קיימו

ולא קיימו במאי קא מיפלגי ייבהתראת ספק

קא מיפלגי מר סבר התראת ספק ישמה

התראה ומר סבר התראת ספק פלא

שמה התראה ואזרו למעמייהו מדאיתמר

שבועה שאוכל ככר זה היום ועבר היום

ולא אכלה רבי יוחגן ור"ל דאמרי תרוייהו

אינו לוקה רבי יוחנן אומר :אינו לוקה

משום

פל.ז. ג) פסחים מג:

קבועות ג: כח. תמורה ג:,

ד) וכדלקמן מוגן, כ) לפי הרש"ל הד"ח, ו) רש"ח

וא"ת הא משכחת, ז) רש"א

מחחיל.

גליון הש"ם

תום' ר"ה במאי וכו'

רה"ג אפרינן בנויר. עי׳

שנת דף ד ע"ל תוס' ד"ה קודם. גיטין דף לג ע"ל

מוס' ד"ה ואפקעינהו:

מוסף רש"י

דאמרי תרוייהו אינו

לוקה. פטור ממלקות דלה

תשח (פסחים סג:) ומכל

מקום חולקין כטעמו של

דבר, טעמה דיהיג מר לה

יהיב מר, ומר לית ליה

טעמח דמר, ולקמן מפרש

פלוגמייהי שבועות גם.

רבינו חננאל

מאז תני כל לא מעשה

ר׳ יוחנן האמר ר׳ יוחנן

לתנא תני קיימו ולא

כג א מיי׳ פט״ז מהל׳ סנהדרין הלכה ד סמג עשין קה וע"ם ככ"מ וכפ" יח שם הלכה ב: בד ב מיי׳ שם פט"ז הלכה ד ופ״ה מהלי שבועות הלכה כ וע"ש

:מ״מ בה ג מיי׳ פ״ד מהל׳ שבועות הלכה כ:

הגהות הב״ח (מ) גם' בטלו חייב לא

כצ"ל יאות ו' נמחק: (ב) חש"י ד"ה וריש לקיש וכו' ליכל למימר בה התראת וללי: (ג) ד"ה אוכל וכו׳ יושב בטל כנ״ל יאות ו' נמחק: (ד) תום' ד"ה (בע"א) הניחא וכו' אחר כדי דבור נמי דהלשון משמע שבא לשחול: (ס) בא"ד פיי הקונטרס דשמעתין דאיכא למימר הא דקאמר הכא דהוי כל מיו בעמוד והחור משמע שפיר לעולם אף כשכא לב"ד כל"ל והד"א עם ד"ה מידי היא וכו' דלרים לקים לאו שקדמו עשה כנ"ל ימוע (ו) בא"ר שקדמו עשה נמי אין לוקין עליו וי"ל: (ו) בא"ד דכי נמי לאו עשה חיו שהלמו (מ) בא"ד וח"כ כי נמי מוהירין לו ב"ד שיצא ולא ילה לא מחייב: (ט) בא"ד דלאו שהקדימו עשה לוקין דמי אין ליקין משום שניתק וכו' א"ב כיין שחם ירנה לנחת יצא לחי שקדמו עשה וכו׳ דקסי אדלעיל כדפי׳: (י) ד"ה במאי וכו' לאו לא תני וכיי האם מעל לא תני וכיי האם מעל הבנים ואח"כ שחטה דהתם לא לקי משום דהוי התרחת ספק דשמא לח יבטל העשה וכל אימח דלא בעל עשה פטור ואי קשיא אמאי לא לקי קשיא אמסות ליה וכוי הא משכטלו תיי רשיי: (כ) בא"ד וליית כי לל קיים גמי שילות החם כשב"ד הזהירו לו אמאי לילקי וכוי ויייל כיון דהשתח מיהח וכו׳ א״כ יש לנו לומר שלא יקיימנה אח"כ אלא הול עושה לעולם וכו' והכי נמי אמרינן וכו' כל אחת ואחת דלא הרי התראת ספק דשמא ישאל על משום דכיון עכשיו הוא עובר יש לנו לומר שלעולם יעמוד כתו

שהים וכר הבי נמי יש לנו

לומר הכא דלעולם לא

יקיים העשה: (ל) בא"ד אלא לרשב"ל אמאי:

(מ) ד"ה ועכר וכו' יי"ל

דמ"מ לינו מחחייב בירו

דסמוך להתרחה עדיין לא עבר לדוקה גני מיר ששתה יין ועובר מיד

אלא דוקא כשמקיים העשה אחר שעבר הלאו בחוך כדי דיבור וכן פי' הקונטרס בפרק שילוח הקן (חולין דף קמא.) ומיהו קלת קשה דא"כ לריך לפרש הא דקתני מחזיר ואינו לוקה שמחזיר מיד בתוך כדי דיבור אחר הגירושין וכן המשלח ואינו לוקה ולא משחמע הכי כלל

דהא משמע דמהדר אתקנתא היאך יפטר ממלקות שיחזיר או ישלח ואפי׳ אחר כדי דיבור נמי (ד) משמע שבא לשאול עליו לבית דין אם יש לו תקנה דאי דוקא בתוך כדי דיבור הכי הוה ליה למימר אם החזיר אינו לוקה ושמא יש לישב פירוש הקונטרם דשמעתין (ס) דהכא ליכא למימר דשפיר הוי כל ימיו בעמוד והחזר דמשמע לעולם אף כשבא לב"ד כל זמן שבידו להחזיר אפילו מיאן להחזיר כשבא לב"ד דהא דרשינן ליה מיתורא דכל ימיו דהכי קאמר לא יוכל לשלחה שילוחין שיהו שילוחיה כל ימיו דהיינו באינו מחזיר כלל:

סמרדל הוא מעמא אלא לר' יוחנן הא אמר ליה רכי יוחנן

לתנא תני בימלו חייב לא בימלו פשור. משמע אכל רבי שמעון כן לקיש דאית ליה קיימו ולא קיימו לית

ליה תירוצא דבעמוד והחזר קאי דדריש כל ימיו תהיה לו לאשה ולא ישלחנה וא"ח לילקי גם כי החזירה דהאי אינו לאו הניתק לעשה הוא שקדמו עשה ללאו לריש לקיש דלית ליה דרשה דעמוד והחזר קאי ופי׳ בקונטרם דלרים לקים לאו שקדמו לעשה ולאו שניתק לעשה שוין ואין לוקין עליו אלא יקיים העשה מיד כשיוהירו לו בית דין להחזירה וקשה לריש לקיש דסבירא ליה לאו שניתק לעשה ולאו שקדמו עשה שוין טמא שבא אל המקדש דמתני׳ אמאי לקי הרי הוא ניתק לעשה ויקיים העשה כשיוהירו לו ב"ד לנאת מן המקדש כיון דאים ליה לאו שקדמו עשה וו אין לוקין עליו וו"ל דמיירי שמוהירין אותו לנאת ואומר שלא יצא ומיד לקי לריש לקיש דסבר קיימו ולא קיימו וא"ת א"כ מאי פריך לעיל כתיבא ותנינא תנינא טמא שבא אל המקדש דלקי ואמאי לא דחי אותה דכי נמי לאו שקדמו (ו) לעשה אין לוקין הכא לקי כשמזהירין לו ב"ד לצאת והוא אומר שלא ינא ויש לומר דהאי טעמא דפרישנא לא שייך אלא לריש לקיש דאמר קיימו ולא קיימו אבל הכא דמייתי תנינא היינו אליבא דר׳ יוחנן דאית ליה ביטלו ולא ביטלו וא״כ כי נמי מזהירין (ח) לא יצא ולא מיחייב כיון דעדיין לא ביטל ודוחק הוא האי תירוצא ולכך פי׳ הר״ר שלמה מדרוי״ש הניחא למ״ד ביטלו קאי אאמקפתא דלעיל דדייק ממתני' דהטמא הבא אל מקדש דלאו שהקדימו (ש) לעשה לוקין דאי אין לוקין דמשום שניתק לעשה וכל כמה שלא בטלו

חשיב ניתק כל כמה שבידו וא"כ כיון שאם ירצה לצאת היאך לקי הא לא משכחת ביטלו אלא למ"ד חני קיימו ולא קיימו א"כ היכי דייק לאו שקדמו לעשה לוקין עליו כי נמי אין לוקין משום דחשיב ניסק לעשה הכא לוקין דמשכחת ליה לא קיימו משנכנס למקדש טמא והוהירו לו שילא ואינו יולא ועוד ראיה להאי פירושא דקאי לעיל כדפי׳ דאי כפ״ה דפי׳ דקאי אעמוד והחזר קשה דכיון דכל ימיו דרשינן כל ימיו בעמוד והחזר קאי א"כ מאי פריך למ"ד קיימו נהי דבשאר לאו הניתק לעשה לקי בשלא קיימו כשיוהירו ב"ד מ"מ הכא גלי קרא דלא לקי כשלא קיימו כיון דהוה בעמוד והחזר כל ימיו ומיהו י"ל דלא מיסתברא ליה להעדיפו משאר לאו הניתק לעשה שבש"ס משום דדרשינן כיה כל ימיו. כך הקשה משי"ח ותירן ול"ע: במא" קא מיפלגי בהתראת ספק דרבי יותנן אית ליה שמה התראה וריש לקיש אית ליה לאו שמה התראה. (י) ופי׳ לכך לא תני ריש לקיש בטלו חייב כגון שלקח האם מעל הבנים ושחטה דלא לקי משום דהרי התראת ספק ושמא לא יבטל העשה וכל אימת דלא ביטל עשה פטור ולא לקי "והרי משכחת ליה התראת ודאי כגון שהתרו בו בשעה שמבטל וחני רש"י דלטולם בעינן החראה בשעה שעובר על אזהרתו ואפילו היא חלויה בדבר כדאמרינן בשבוטות (דף כמ:) גבי שמעתא דככרות ולכך לא מצי אמר רשב"ל בטלו ולא בטלו ולכך אמר קיימו פטור לא קיימו חייב וא"ת (כי) לא קיים שילות האם כשבית דין הוהירו לו לא לילקי דבשעה שעבר התראת ספק היא דשתא יקיים העשה וישלחנה תכף לאחר שנטלה וי"ל דהשתא מיהא עובר בלא תקת האם דהא לא קרי מחוסר מעשה וא"כ יש לנו לומר שלא יקיימנה אם הוא עושה לעולם מה שהוא עושה עתה שלא משלחה שעובר בלאו ואינו מקיים העשה ° דהכי נמי אמרינן בנזיר שהיה שוחה דלוקה על כל אחת (לקמן דף כה.) דלא הד התראת ספק משום דשמא ישאל על נזירותו משום דכיון שהוא עומד הוא עובר רש לנו לומר שמעולם יעמוד כמו שהוא עכשיו ולא ישאל לחכם לעולם והלכך לקי כל כמה דלא שאל ושפיר הד התראת ודאי הכא נמי יש לנו לומר דלעולם לא יקיים העשה והוי התראת ודאי אבל לרבי יוחנן דתלי מלקות בביטול העשה הוי ליה מחוסר מעשה דכל אימת דלא עשה שום דבר ולא ביטל שום דבר לא ילקה ופ״ה קשה להבין והשתח לא מפרש הש"ס טעמא אמאי לא אמר ר' יוחנן קיימו ולא קיימו כריש לקיש דודאי בטלו ולא בטלו מסתברא טפי ולא הוצרך לומר טעמא אלא (י) כשב"ל אמאי לא אמר כרי יוחנן: דעבר היום ולא אבלה רשב"ל אומר פטור דהוי התראת ספק. ואם סאמר למאי דפרישית דאי עומד לעולם כאשר הוא עושה עכשיו עובר ולא הוי הסראת ספק א״כ הכא נמי לא הוי הסראת ספק ויש לומר (מ) מ״מ אינו "מתחייב עדיין סמוך להתראה לעבור דדוקא גבי נזיר ששתה יין מיד ועובר אמרינן דיש לנו לומר שלא נשאל כאשר אינו נשאל עכשיו:

מידי הוא עעמא אלא לרבי יוסנן. מי הולרך לדרום כל ימיו בעמוד והחזר כ' יוחנן שאמר לא מעשה שקדמו עשה לוקין עליי וקשיא ליה אונם שגירש דקתני אינו לוקה והולרך לעשותו לאו שניתק לעשה: האמר ליה רבי יוחנן לחנא. לקמן תני בטלו חייב לא

בטלו פטור. אבל ר"ל דתני קיימו ולא קיימו לא דריש ליה לעמוד והחזר אלא לפני הגירושין לומר כל ימיו מהיה לו לאשה ולא ישלחנה ולדידיה לאו שקדמו עשה ולאו שניתק לעשה שוין ואין לוקין עליהן אלא יקיים העשה מיד כשיזהירוהו ב"ד להחזיר: א"ל מאי קאמרת. אי בקיים תיתני פטור בלא קיים מיתני חייב ואע"פ שלא ביטל ואי בביטל תיחני חיובא על כרחך תיתני פטורא בלא ביטל ואע"פ שלא קיים: ה"ג תני בעלו ולא בעלו. בעל עשה שבה חייב לא בטל עשה שבה פטור: קיימו ולא קיימו. קיימו פטור לא קיימו כשאומרין לו קיים מלקין אותו. ורבי יותנן מוקים לה למתניתין בלאו הניחק לעשה דאילו בלאו שקדמו עשה סבירא ליה דלוקין

ולריש לקיש בין ניתק בין קדמו עשה שוין: רבי יוחנן סבר הסרחת ספק שמה החרחה. וחע"ג דכל לח תעשה שניתק לעשה לדבריו התראת ספק היא שהרי כשעובר על הלאו לריך להתרות בו והוא אתר שגמר הלאו בביטול העשה תלוי וכשמתרין בו אל תגרש ספק הוא שמא לא יבטל את העשה להדירה בהנאהד) ולכשידירה ויבטלנו קאמר דלקי אלמא התראת ספק שמה התראה: וריש לקיש סבר הסראם ספק לא שמה הסראה. הלכך אם היה גמר הלאו תלוי בביטול העשה לא היה לוקה עליו אלא הלאו משגירש נגמר והויא לה התראת ודאי והעשה ניתן להיות תחת המלקות ולכשיבא לבית דין או יקיים או ילקה. ואי קשיא לרבי יוחנן נמי איכא למימר (ב) בהתראת ודאי ויתרו בו כשבא לבטל את העשה שהוא עקירת הלאו לעולם התראה בשעה שעובר על אזהרתו בעינן ואפילו היא תלויה בדבר אחר כדאמרינן בשבועות (דף כח:) שבועה שלא אוכל ככר זו אם אוכל זו אכליה לתנאיה והדר אכליה לאיסוריה התראת ודאי היא אכליה לאיסוריה והדר אכליה לתנאיה הויא התראת ספק אלמא התראה בשעת איסור בעינן ואע"פ שאין הלאו נגמר עד שיאכל את של תנאי: דאמרי מרוייהו אינו לוקה. ומיהו טעמיה דמר לאו כי טעמיה דמר: אוכל ולא אכל עבר על שבועתו כשהוא יושב (ג) ובעל ואין כאן מעשה והתראת ספק נמי הויא שהרי תלה זמן לשבועתו כל היום:

קיימו. וריש לקיש אמר בטלו ולא בטלו במאי פליגי בהתראת ספק כגון שלקח האם על הבנים ומתרין כו לא תקחנה ריש לקיש אמר כגון זו התראת ספק היא שיתכן לו אחרי שיקחנה ישלחנה והיכי היא התראת ודאי כגון אם תשחט אותה תלקה ושחטה ור׳ יוחנן אמר אפילו התראה בלקיחה שמה התראה. ואזדו שבועה שאוכל ככר זה אכלה ר׳ יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש דאמרי תרוייהו איני לוקה ר' יוחנן אמר לוקה

. ומי״ת

בו א מיי פ"י מהלי

מהלי

המוקדשים הלכה ע:

בו ב' מייי פי״ח מהלי

ווברב אלפם שבועות סוף

פ"ד דף שג.ן: ג מיי' שם הלכה ב

(וכרב אלפס שם): במ ד מיי פייג מהלי

עשיו סה טוש"ע י"ד סי

רנב סעיף ו:

ל ה מיי פ"ח מהלי נערה

בפט"ז מהלכות סנהדריו

:7 35

לא ו מיי פ"ו מהלי

לארן כא טוש"ע י"ד סי

רכת פעיף כג:

פעיף כא: לג ח מייי פט"ז מהלי

סנהדרין הל׳

ופי"ח הלכה ב ופ"ג מהלי

גניבה הל' א ופ"א מהל'

נערה הלכה יא ופ"ו מהלי

מהל' מוכל הל' ט טור ח"מ

סי שנ:

רבינו חננאל

יהודה דתניא ולא תותירו

ממנו עד בקר בא הכתוב

לומר שאין לוקין עליו דכרי ר' יהודה. ר' יוחגן

רייק הכי טעמא דבא

הכתוב הא לא בא הכתוב

לוקה אלמא התראת ספק

שמה התראה. וריש לקיש

דייק לאו שאין בו מעשה

לוקין עליו. ואקשינן לריש

לקיש והא התראת ספק

היא שמתרין בו לא תותירו ויתכן שלא יותיר

ואם יותיר ישרפגו ולמה

אמר טעמא דבא הכתוכ

הא לא בא הכתוב חייב.

ופריק ריש לקיש דאמר

(באידך דלא כר׳) (כאידך

תנא דרין יהודה דתגינן

. בענין מי שגירש אשתו

ולא שהתה ג' חדשים

וניסת וילדה ואין ידוע

אם בן ט׳ לראשון אם

בז זי לאחרוז ועמד זה

הילוד נהכה זה וחזר והכה

זה קילל זה וחור וקילל

זה כו' ר' יהודה אומר

מהן אביר. בזה אחר זה

פטור שמפני כשמתריו בו

. כך אומרים לו אל תכה

זה שאם תחזיר ותכה

האחר תתחייב נמצאת

התראה זו בספק שיתכן

שלא יכה ושלא יקלל האחר ולא יתחייב וכל כי

האי גוונא כהתראת ספק

פטור. ואקשינן ולר׳ יוחגן

לאו דנותר לאו שאין בו

יהודה טעמא דכא הכתוב

הא לא בא הכתוב חייב.

ופריק ד' יוחנן דאמר כי האי דאמר ד' יהודה משום

בי יוסי הגלילי כל לא

תעשה שבתורה יש בו מעשה לוקין עליו אין

בו מעשה אין לוקין חוץ מן הנשבע ומימר והמקלל

את חברו כשם. אי הכי

קשיא דר׳ יהודה אדר׳ יהודה רכא תני טעמא

רבא הכחוב הא לא בא

וחרוייהו אליבא

שבועות הל' ח סמג

הלכה ז ועיין בכ"מ

שחיטה הלכה א שמג

סנהדרין

קרבן פסח הלי יא

פסולי

אר דקשלה קם ליה בדרבה מיניה. ואם מתה א"כ לא בטלה איהו ואם מאמר דלמא מיירי דקטלה ומ"מ לא הוי קם ליה בדרבה מיניה דמיירי שהרגה בשוגג (ד) וי"ל דא"כ היינו כמו מתה מאליה " כיון דהרגה שלא במתכוין כך הקשה משי"ח ומירץ:

כגון שחרירה ברכים. פיי הקונט׳ שמנה לה עון שחסורה לו והדירה ולא נראה דא"כ אינו מצוה לקיימה אלא נראה שהדירה בלא שום עון ושפיר חל עליה כגון דחמר קונם תשמישך עלי כדאיתא בנדרים יס (דף פל:) : והא איבא העכם (דף תעבימנו לא תבוא אל ביתו השב תשיב לו ומשכחת לה כו'. ומ"ת והמ הוי עשה שקדמו לאו דהשבת העבוט שייך קודם שיעבור לילך אל ביתו לעבוט עבוטו דבמשכנו ברשות שייך השבת העבוט יוייל דדרשינן בפרק אלו מליאות (כ"מ לא:) מיתורא דהשב תשיב דקאי למשכנו שלא ברשות ח"כ על כרחך שייך עשה דהשב תשיב לו לחחר שעבר כדחמרינן לעיל אם אינו ענין לפניו תנהו ענין לחריו: התם איתא בתשלומין. כששרפו וחייב ממון הלכך לא משכחת ביה בטלו דכל אימת דיש לו ממון לא ילקה ויש ספרים דגרסי ואינו לוקה ומשלם כלומר הכא על כרתך אינו לוקה הואיל ומיפטר בתשלותין אבל ליכא לפרושי דתרתי לא עבדינן ליה מלקות וממון משום כדי רשעתו והלכך משלם ואינו לוקה דוה אינו חדא דא"כ אדרבה יש לנו לומר ילקה ולא ישלם דבפ׳ אלו נערות (כמובות דף לב:) אמר ר' יותנן דהיכא שמלינו ממון ומלקות מילקא לקי ממונא לא משלם ועוד

משום דהוי לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ר"ל אומר אינו לוקה משום דהוי התראת ספק וכל התראת ספק שלא שמה התראה ותרוייהו אליבא דרבי יהודה דתניא ייולא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר וגו' בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו דברי רבי יהודה ר' יוחנן דייק הכי מעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקה אלמא התראת ספק שמה התראה ור"ל דייק הכי מעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקה אלמא לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ור"ש בן לקיש נמי הא ודאי התראת ספק הוא סבר לה כאידך תנא רר' יהודה דתניא מהכה זה וחזר והכה זה קילל זה וחזר וקילל זה הכה שניהם בבת אחת או קילל שניהם בבת אחת חייב רבי יהודה אומר בבת אחת חייב בזה אחר זה פמור ורבי יוחנן נמי הא ודאי לאו שאין בו מעשה הוא סבר לה כי הא יידאמר רב אידי בר אבין אמר רב עמרם א"ר יצחק א"ר יוחנן (4) ר' יהודה אומר משום רבי יוםי הגלילי יכל לא תעשה שבתורה לאו שיש בו ∞ מעשה לוקין עליו לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו יחוץ מן הנשבע יומימר והמקלל את חבירו בשם קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה אי לר"ש בן לקיש תרי תנאי אליבא דרבי יהודה אי לרבי יוחנן לא קשיא הא

דידיה הא דרביה "תנן התם הנוטל אם על הבנים רבי יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכ"א ימשלח ואינו לוקה זה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה א"ר יוחנן שין לנו אלא זאת ועוד אחרת א"ל ר' אלעזר היכא א"ל לכי תשכח נפק דק ואשכח דתניא ייאונם שגירש אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה ואם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר הניחא למאן דתני ייקיימו ולא קיימו אלא למאן דתני ביטלו ולא ביטלו בשלמא גבי שילוח הקן משכחת לה אלא אונם ביטלו ולא ביטלו היכי משכחת לה °אי דקטלה קם ליה בדרבה מיניה אמר רב שימי מחוזנאה בנון שקיבל לה קירושין מאחר אמר ירב אי שוויתיה שליח איהי קא מבטלא ליה אי לא שוויתיה שליח כל כמיניה ולא כלום היא אלא אמר רב שימי מנהרדעא כגון שהדירה ברכים הניחא יילמ"ר נדר שהודר ברבים אין לו הפרה אלא למ"ר יש לו הפרה מאי איכא למימר דמדירה לה על דעת רבים דאמר יאמימר הלכתא ינדר שהודר ברבים יש לו הפרה יעל דעת רבים אין לו הפרה ותו ליכא והא איכא (סימן גז"ל משכ"ן ופא"ה) גזל דרחמנא אמר ילא תגזול יוהשיב את הגזלה משכון דרחמנא אמר ילא תבא אל ביתו לעבום עבומו יהשב תשיב לו ייהעבום כבא השמש ומשכחת לה בקיימו ולא קיימו וביטלו ולא ביטלו התם כיון דחייב בתשלומין יאין לוקה ומשלם מתקיף לה רבי זירא הא איכא משכונו של גר ומת הגר

לוו אנו אין לנו בכולן שוה לוו שיהם פעור המלקות חלוי בקיום העשה אלא בין קיים בין לא קיים פעור אלא זו ועוד אחרת דמשכחת לוו או אין לנו שוה לוו שיהם פעור המלקות חלוי בקיום העשה אלא בהני תרי: מחזיר ואינו לוקה. אף כאן חלה פעורו של מלקות בה דלקי על ידי ביעול העשה דאילו בכולהו לא משכחת ביה עלא בהני תרי: מחזיר ואינו לוקה. אף כאן חלה פעורו של מלקות בלא קייתו: אלא למאן דמני ביעלו. לוקה הים משכחת לה: בדרבה מיניה. מיתה ואין בו מלקות: כל לה: הניחא בשילות הקן משכחת לה. ביעלו כששחעה אלא הכא היכי משכחת לה: בדרבה מיניה. מיתה ואין בו מלקות: כל כמיניה. בתמיה וכי כל הימנו שתחקדש על ידי קבלחו: הניחא למאן דאמר כו'. פלוגחא היא במקכת גיעין בהשולח גע (דף לה): על דעת רבים. שמלא בה עון (נ) שאתורה לו והדירה על דעת רבים ועל דעת בית דין: וחו ליכא. מלות לא תעשה שיש בה קום עשה דישה בה ומת הגר ואין לו יורשין דליחא בתשלחין:

הכתוב לוקה מכלל דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו והדר תני כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ופרקינן הא דרדה לוקין עליו. ופרקינן הא דרדה בהתראת ספק תרי תנאי ואליבא דר׳ יהודה. תנאי ואליבא דר׳ יהודה. תנא הא דר׳ יוסי הגלילי רביה דאמר אין לוקין עליו. וכן פריק ריש לקיש בהתראת ספק תרי תנאי ואליבא דר׳ יהודה. תנן ההם במסכה שחיטת חולין הנושל אם על הבנים די יהודה אימר לומי איו משל הוא זמר ועוד אחרת. נפק ר׳ אלעור דק כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה. א״ר יותנן אנו אין לנו אלא זאת ועוד אחרת. נפק ר׳ אלעור דק רושכה הא דתנן אונס שגירש אם ישראל הוא מחזיר האינו לוקה ואם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר. ואמני שבי שוה לנוטל אם על הכנים. אלא למאן דתני כיטלו ולא ביטלו בשלמא גבי שילוח הקן משכחת לה ביטלו מגו לאותיה קם ליה (והשאר חסר):

משום דה"ל לאו שאין בו מעשה. אבל משום התראת ספק לא הוה מפטר דהתראת ספק שמה התראה: משום דהויא לה התראת ספק. אבל משום לאו שאין בו מעשה לא הוה מפטר דקסבר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו: ותרוייהו אליכא דרכי יהודה. דאמר

גבי נותר אילטריך לנתוחי לאו לעשה אע"ג דהתראת ספק היא ולאו שאין בו מעשה הוא. ר' יותנן דייה מינה אלמא התראת ספק שמה התראה ור"ל דייק מינה אלמא לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ולקמיה פריך דתרוייהו חיכא למידק מינה: הא ודאי התראם מפק היא. הך דנותר ואיכא למידק נמי מינה התראת ספק שמה התראה: כי אידך תנא. דאמר לא שמה התראה: הכה זה כו'. מי שגירש את אשתו ונישאת וילדה ספק בן ט׳ לרחשון ספק בן ז׳ לחחרון הכה זה וחזר והכה זה בשתי התראות דהויא לה כל חדא התראת ספק: ככת אחם. בהתראה אחת בתוך כדי דיבור דהויא לה התראת ודאי דממה נפשך חד מינייהו אבוה: חוץ מנשבע וממיר ומהלל את חבירו בשם. של הקב"ה וטעמא מפרש בתמורה בפ"קם ואי קשיא הא דלעיל נמי נשבע הוא ואמאי פטר ליה ר' יוחנן משום לאו שאין בו מעשה בהדיא מוקמינא לה להא דקתני נשבע בדבר שאין בו מעשה לוקה בשבועה דלשעבר כגון אכלתי ולא אכל או לא אכלתי ואכל אבל באוכל ולא אכל לא לקי וטעמו מפרש סיבשבועות ובתמורה [ג:] מקרחי: השים דרבי יהודה מדרבי יהודה. לתרוייהו: לר"ש. דקשיא ליה התראת ספק תרי תנאי אליבא דר׳ יהודה: לר' יוחנן. דקשיא ליה לאו שאין בו מעשה: הא דידיה והא דרביה. לר׳ יהודה לאו שאין בו מעשה לוקין עליו והא דתניא אין לוקין עליו משום ר׳ יוסי הגלילי אמרה: לוקה ואינו משלח. קסבר שלח שמעיקרא משמע לא תקח האם אלא שלחנה קודם לקיחה ואע"ג דכתיב בתר לא תקח לאו למימרא דאם לקחת שלח וניהוי לאו שניתק לעשה אלא לאו שקדמו עשה הוא: וחכ"א כו'. קסברי שלח חחר לח תקח משמע כדכתיב והוה ליה ניתק לעשה ואם לקחת שלח: זה הכלל כל מלום לא תעשה כו. אין לוקין עליה. אלא יקיים העשה ויפטר: א"ר יוחנן אנו אין לנו כו'. כלומר משלח ואינו לוקה הא לא שלח לוקה ורבי יוחנן ביטלו ולא ביטלו אית ליה ומשמע ליה משלח דקתני משלח לכשירצה ואינו לוקה ואימתי הוא לוקה כשיהרגנה ויבטל את העשה בידים והיינו דקאמר אנו אין לנו כו' כלומר אע"ג דקתני מתני' זה הכלל כו' דמשמע כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה שוות

א) נחולין פא.ן, ב) לעיל ד: פסמים פד. סנהדרין סג.
 חלין פב: לא. קמא : חמור הי. בעוברים בלא. קמא : חמור הי. בעוברים בלא.
 ב. שביטוח כא., שי ובימים לא.
 ב. שביטוח כא., שי ובימים לא.
 ב. שביטוח כא., שו היבים לא.
 ב. שביטוח כא., שו מוכספת היבי, וא חולין קמא, ולקמן הו., לא.
 ב. ש. (של טור. מחור היב., שו (של טור. מחור היב.) לעיל טור. חולין לא.
 בייון לה: ל) [ביעין לא.
 בייון לה: ל) [ביעין לא.
 מ) לפניני בקרא אח : לפניני בקרא אח : לפניני בקרא אח : לא.
 בלא. ש) [דברים כב, ש) צ"ל
 בלא. ש) [דברים כב, ש) צ"ל
 בלא. ש) [דברים כב, ש) צ"ל

תורה אור השלם 1. וְלֹא תוֹתִירוּ מִמְּנוּ עִדּ בֹּקֶר וְתִנּתָר מִנְּנוּ עִדּ בֹקֶר בָאשׁ תשרפו: שמות יכי

 לא תעשק את רעך ולא תגול לא תלין פעלת שכיר אתף עד בקר: וייקרא יט יא בקר: הייה כי ייקטא ואשם והשיב את הגולה אשר גיל או את העשק אשר גיל או את העשק אשר אשר הפקדון האברה אשר מצא: האברה אשר מצא:

ויקרא ה כג ני תשה ברעף 4. פי תשה ברעף משאת מאומה לא תבא אַל בֵיתוֹ לְעֲבֵט עֲבַטוֹ: זברים כד י

5. הָשֶב תְשוֹב לוֹ אָת הַעֲבוּט בְבא הַשֶּׁמִש וְשֵׁכֵב בְּשִׁלְמְתוֹ ובְרַכְּךְ וּלְךָּ תִהָיָה צְדָקָה לפני יִי אַלְהַיִּף: דברים כד יג

גליון הש"ם

גם' אי הקבלה קם ליה ברכה פיניה. קשה לי הל משכחת החותה עוריפה ללעו מיינ מתם ומכל עליו דלה יוכל נשלחה עליו דלה יוכל נשלחה והעשה דלו חביה (לשם ליעין. דוב"דה אי ובו', ביון דהרנה שלא משחפת כמיד ולה לחרו משחפת כמיד ולה לחרו פינו

הגהות הב"ח

(4) נמרא א"ה י ויותן
 אומר רהי דר ידודה
 תמוס רבי יוסי הגלילי:
 מם א"ר יוסון אנו
 לב מם א"ר יוסון
 דעת רבים שמלא בה עון
 להדירה דהא משועבד לה
 להדירה דהא משועבד לה
 יכי דלהא
 דלהא דקעולה
 פי ודלמא פ"ל דקעולה
 מירה בשוגג, נ"ב
 מירה שוגגין
 מירון פי ודלמא
 מירון מייבן
 מוץ תייבן
 מוץ דף ל"ד:

מוסף רש"י

דהוי התראת ספק וכי מתייה ביה לכלהו היום פן תעבור על השבועה, שמא יעבור שמא לא יעבור על התראמנו, דעדיין יש שהות ביום (פסמים סג:) ואין המתרה יכול לכיון שיעבור

היום בחוך כדי דבור של החראה (שבועות כא), דאי אחרו ביה הזהר בכך שחאכל הככר שנשבעת עליו, יכול לוחר אין לי בית מיחוש בהחראה זו, דאכתי יש לי שהוח, וכן כל היום כולו, ואפילו כי עבר היום יכול לוחר שכות הייתי ולא מוכרתי לא בשנועה מיחוש בהחר את היום בית בית שהיום ולא בהחראה בהו ליתן עשה אחר לא תעשה. אם חודר ועברת על ולא באש משרפע, נחקף הכחוב בעשה זה מעודש של שאר לאוין לוחר זה עושו ועשה אחר לא תעשה. אם חודר ועברת של שלח שנית לעשה אין לוקין עליו, בשם מעבור על הלאי עשה זאת ושה שיום ישבועות בה. כל לאו שנית לעשה אין לוקין עליו, במשמע שזה עושו של לאו, שאם הוחירו ישרפע ויפער (סנהדרין סגי) שהעשה האמור אחריו הדור והכה זה. מי שלא שהתה אחרי שלשה חדשים ויולדה, ספק מומש בית לאון מבית לאון מבית והחדר האחריו הורוך במשה האמור האחריו באוש שליו שבית לאון מבית האחריו בהר את המבית לאון מבית הלאון ובעיר זה. הכה זה מות לאו מבירו אחרים בהר את המבית האום בית לאון מבית באום המבית במבית המבית המ

 התם גברא בר תשלומין הוא ושיעבודא דגר

הוא דקא פקע והא איכא פאה דרחמנא

אמר ילא תכלה פאת וגו' לעני ולגר תעזוב

אותם וגו' (6) דמשכחת לה בקיימו ולא קיימו

ביטלו ולא ביטלו ידתנן יסצות פאה

להפריש מן הקמה לא הפריש מן הקמה

מפריש מן העומרין לא הפריש מן העומרין

מפריש מן הכרי עד שלא מירח מירחו

מעשר ונותן לו כדרבי ישמעאל דאמר אף

מפריש מן העיםה ולר' ישמעאל גמי משכחת

לה דאכל עיםה באלא זאת ועוד אחרת אהא

אבל אונם לא דהיכא אמרינן על דעת רבים

אין לו הפרה לדבר הרשות אבל לדבר

מצוה יש לו הפרה כי הא יידההוא מקרי

דרדקי דהוה פשע בינוקי אדריה רב אחא

ואהדריה רבינא דלא אשתכח דדייק כוותיה:

והאוכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים

וכו': אמר רב יהודה יהאי מאן דאכל ביניתא

דבי כרבא מלקינן ליה משום בשרץ השורץ

על הארץ ההוא דאכל ביניתא דבי כרבא

ונגדיה רב יהודה יאמר אביי יאכל פוטיתא

לוקה ארבעה נמלה לוקה חמש משום שרץ

השורץ על הארץ יצרעה לוקה שש משום

את המשהה יהמשהה אמר רב אחאי יהמשהה את

נקביו עובר משום ילא תשקצו אמר רב ביבי

בר אביי ההאי מאן דשתי בקרנא דאומנא קא

עבר משום לא תשקצו אמר יירבא בר רב

הונא יריסק תשעה נמלים והביא אחד חי

והשלימן לכזית לוקה ו' ה' משום בריה

ואחר משום כזית נבילה יירבא א"ר יוחנן

אפילו שנים והוא רב יוסף אמר "אפילו אחד

והוא ולא פליגי הא כרברבי והא בזומרי:

אכל מבל ומעשר ראשון כו': אמר רב 'אכל

מבל של מעשר עני לוקה כמאן כי האי תנא

דתניא ∘אמר ר' יוםי יכול לא יהא חייב אלא

על המבל שלא הורם ממנו כל עיקר הורם

ממנו תרומה גדולה ולא הורם ממנו מעשר

ראשון מעשר ראשון ולא מעשר שני ואפי'

מעשר עני מנין ת"ל ילא תוכל לאכול

בשעריך וגו' ולהלן הוא אומר יואכלו

בשעריך ושבעו מה להלן מעשר עני אף כאן

מעשר עני ואמר רחמנא לא תוכל ייאמר

רב יוסף כתנאי יר"א אומר אין צריך לקרות

את השם על מעשר עני של דמאי וחכ"א

סנהדרין פח. ממורה ו.,

ג) גיטיו לו, ובכורות מו.ו.

ד) פפחים כד. עירונין כח., ה) ונ"ח רבהן, ו) ול"ל

יוסף אמר ר׳ יוחגן), ס) ינמות פי., ט) (נלרים

פד. ע"שן, י) נדרים פד.

דמחי פ"ד מ"ג. כ) וחלה

מ) וויהרא יאו. כ) וויהרא

כן, ם) נפ"ל נוסף: נריהן,

ע) ול"ל כלא הדירה.

מהרש"חו. פ) גירסת רש"ח

ל) נוכ"ב הערוך בערך ביניתא גשם השאלתות ודע

דבשאלתות שלפנינו לא

מנחמין,

גליון הש"ם

לתרוייהו

רבהו. ז) ונדפו"י

עין משפמ נר מצוה

לד א מיי פ"ל מהלי מתנות עניים הלי ב סמג לאין רפד:

וכלכה ה: לו ב מיי מ״ו מהל׳ שנועות הלכה ח סמג לאויו רמא טוש"ע י"ד סי׳

רכח סעיף כח: לז ד מיי פ"ב מהלי מאכלות אסורות הלי ד סמג לחרן קלב טוש"ע "ד סי' פד סעיף ו: לח ה מיי שם הני כג ווברב אלפס מוליו סוף פ"ג וכיאור ארוך כוה

לף רפנ.ן: למו מיי שם: בן ד מייי שם פיייו הלי לח

ופ״ד מהל׳ דעים הל׳ א סמג לאיין קמח טוש״ע א״ח סי׳ לב סעיף ב ל״ם סי״ה וסר ג סעיף וברב אלפס ברכות פרק ג :[:10 97

ח מיי׳ פ״ב מהלי מאכלים אסורות הלי ם אם כט קמג שם טוש"ע י"ד סי' קטו סעיף ו נוכרב

חלפם שסן: מב ט מייי פייז מהלי מאכלום אסורום הלכה כד:

מג ל מיי שם פייו הלי כ:

תורה אור השלם ו. ובקצרכם את קציר אָרצַכם לא תכַלה פּאָת שָּדְף בְּקַצְרְךְ וּלְקָט קַצִּירְךָּ לֹא תְלַקָּט לְעָנִי ילגר תעזב אתם אני יי אלהיכם: ויקרא כג כב הָאָרֵץ שֶׁקֶץ הוּא לא יַאָבַל: ויקראיא מא 3. וְכַּל שֶׁרֶץ הָעוֹף טְמֵא הוא לְכֶם לֹא יִאָכְלוּ: דברים יד יט

והבדלתם בין לִטְמֵאָה ובֵין הְעוּף הָטָמֵא לַטְהר וְלֹא תשקצו את נפשתיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא: ויקרא כ כה 5. לא תוכל לאכל בשעריף מעשר דגנף ותירשה וְיִבְּהַלְּרָּ בְּקָרְהְ וְצֹאגָרְ וְבָּל נדרֵיךְ בְקָרְהְ וְצֹאגָרְ וְבָּל נדרֵיךְ אָשֶׁר תדר וְנִדְבֹּתִיךְ ותרומת יְדָּךְ:

6. כִּי תְּבֶּלָה לְעשׁר אַת כָּל מִעְשֵׁר תְבוּאָתְרְּ בָשְנָה הַשְּלִישָׁת שְנָת הַמִּעשִׁר וְנָתְתָה לְלֹיי הַמִּעשִׁר וְנָתְתָה לְלֹיי לגר ליָתוֹם וְלָאלְמִנְּה ואָכְלוּ בִשְעִרִיךְ וְשָׁבֵעוּ: דברים כו יב

לעזי רש"י צייל"א [קיניל"א]. זחל.

דא"כ מאי פריך והרי משכונו של גר ומת הגר ומשני התם גברא בר תשלומין ושיעבודה דגר פקע ומחי שנה הה כיון דלה משלם ה"כ ביטלו ולילקי וליכא נמי שתי רשעיות לכן צ"ל כדפירשתי כיון דגברא בר תשלומין וכל אימת דמשלם לא לקי הלכך לא משכחת ליה ביטלו

אבל השה לר"ל מיהא משכחת שפיר קיימו ולא קיימו כשב"ד הזהירו להחזיר ואומר שלא יחזיר ונראה למורי דודאי הכי נתי דמשכחת לה לר"ל אבל לרבי יוחנן דחמר זחת ועוד חחרת ותו לח הוא דאמר לטעמיה ביטלו ולא ביטלו אבל לר"ל משכחת לה שפיר שבהדירה (ב) והשבת העבוט אבל קשה דמשמע דמקשה פריך שפיר שוקיימו נקט אגב גררם: ביניתא דבי כרבא. פי׳ הקונט׳ תולעת הנמלאת בכרוב ונקר׳ לייל״א וקשה דמאי קמ״ל פשיטא דשרך גמור הוא ופר"ת ביניתא כמו דג קטן הנמצא במחרישה ל וקמ"ל דאע"ג (ג) דנמצא במים היה מותר לפי שיש לו קשקשים אפ״ה לוקה אע״ג דאי הוי נמים טהור: ריםק מ' נמדים ואחד חי. פי׳ שלם אבל ולאי הוה מת דאי ר"ל חי ממש א"כ היאך משלים לכזית נבילות וא"ת ול"ל שיהא שלם בכזית ממנו לילקי משום לאו דשרלים דלכך אתא אכילה דשרנים לומר דאי איכא כזית הרבה ואכל חד (ד) זית חייב דליכא למימר דאתא לומר דבעינן דאית ביה כזית ולעולם בעינן שיהא שלם דהא ליתא דנמלה כל שהוא חייב א״כ על כרחך אכילה אתא למידרש היכא דאיכא ה' זיתים או ד' ואכל חד (ה) מינייהו דחייב וי"ל לכך נקט אחד שלם דאיכא לארי דשרלים דלא נכחבו בלשון אכילה ומאומם לא ילקה עד שיאכל הבריה שלימה אבל ודאי היכא דכתיב ביה לאו בלשון אכילה לקי אף כשהבריה אינה שלימה אבל קשה היכא יצטרף אותו שלם לכזית נבילות והלא אין איסור נכלה חל עליו דה"ג אמר במס׳ מעילה פרק קדשי מזכח (דף טז. ושם) דאין איסור נבילה חל על איסור (נכלת) בהתה טמאה וי"ל דהכא אתיא כמאן דאית ליה איסור חל על איסור דאיכא מאן דאמר התם דלאכילה נמי מצטרפין ללקות משום נבלה טמאה וטהורה ואע"ג שאין וו איסור כולל ולא איסור מוסיף והטעם משום דמלינו דאיסור נבלה חל על איסור דחלב ואפילו למאן דלית ליה איסור חל על איסור כלל אתרינן נמי דטמאים מלטרפין מהאי טעמא נוע"ע

מוס׳ מולין לו: ד"ה ור׳ יהודה]: ראפילר שנים והוא. וא"מ ומאי חידוש הוא בשנים יותר מבעשר כיון דבשנים [והוא] איכא

כזית וי"ל דקמ"ל רבותה טפי דכיון דעתה כשהוא חי שלם משלימו לכזית אע״פ שאם היה מרוסק כמו האחר לא היה משלימו לכזים אבל בט' נמלים דאיכא סגי אפילו נתרסקו כולם היה משלים שיש מהם הרבה:

ולא פליגי הא ברברבי הא בוומרי. פי׳ ברברבי חתד והוח ולא ידענא (וו כיון דנחית להכי לימא בחד לבד לוקה שש משום בריה ומשום כזית נבלה ושמא לא שכיח דבחד איכא כזית:

ורכנן

המם גברה בר משלומין הוה. כששרפו ולה נתחייב מלקות בביטול זה והאי דלא משלם משום דשיעבודא דגר קא פקע לאחר זמן: תעווב אותם. וקא סבר תעזוב לאחר עבירת הלאו משמע לא תכלה ואם כליתיה תעזוב אותם: משכחה לה בביעלו. כגון שעחן

את החטין דתו לית ליה לקיומיה לעשה שהרי קנחן בשינוי כדתניח דבעודן חטה הוא מחייבו ליתנה אבל אם טחנן לא: מירחו. ונתחייב במעשר מעשר תחלה את הכרי ואחר כך נותן לו הפאה שלא להפסיד את העני שהלקט והשכחה והפאה פטורין מן המעשרים וזה הביאן לידי חיוב: אכל לדכר מלוה. כגון הכא דכל ימיו בעמוד והחזר קאי יש לו הפרה: דהוה פשע בינוקי. מכה אותם יותר מדאי: אדריה רב מתא. שלא ילמד עוד תינוקות: ביניתה דבי כרבה. תולעת הנמלחת בכרוב שקורין לייל"ה: אכל פוטיתה. בלע שרץ המים: לוקה ארבעה. שני לארין כתובין בשרך המים אחד בתורת כהנים (ויקרא יא) ואחד במשנה תורה (דברים יד) ושני לאוין כתובין בשרך סתם לולה תשקלו הת נפשוחיכם בכל השרך השורך ילא מטמאו בהסיי ומשמע בין שרך המים בין שרך הארץ הרי ד': נמלה. בלע נמלה חיה הואיל ובריה שלימה היא אכילתה בכל שהוא ולוקה חמש שני לארין

הכתובין בשרך סתם כמו שפירשתי

ושלשה לארן הכתובין בשרן הארן

בתורת כהנים: לרעה לוקה שם.

חמש משום שרן החרך וחחד משום

שרן העוף דכתיב במשנה תורה (יד)

וכל שרך העוף טמא הוא לכם לא

יאכלו. אבל לא תשקלו את נפשותיכם

בבהמה ובעוף וגו' הכתוב בפרשת

קדושים תהיוט אינו מן המנין דלאו

בשרך כתיב ואע"ג דכתיב ביה אשר

חרמש האדמה לשון בריות גדולות

הוא ושרץ לשון שקטנה ונמוכה שנכרת

בהלוכה בקושי ונראית כרוחשת:

בקרנה דחומנה. מקיזי דם בקרן

במלילה: ריסק. מיעך וכיתת וביטלן

מתורת בריה: משום כזית נכלה.

" שכשבולעו הוא מת ומלטרף למית

נבלה: אפילו שנים. מרוסקין והוא

אם גדולים הן להיות כזית בין שלשתם

כדמפרש ואויל ולא פליגי: טכל של

מעשר עני. שהופרשו כל מעשרותיו

חוץ מזה לוקה ואע"ג דמעשר עני

אין בו קדושה שהרי לזרים נאכל

ובכל מקום אפ״ה טביל: מה להלן

מעשר עני. דכתיב לגר ליתום

ולאלמנה ובענינא דשנה השלישית

אף בשעריך האמור כאן יש ללמוד

ממנו מעשר עני וה"ק לא תוכל לאכול

גם' אכל פומיתא. עיין מ״ק דף כע״כ מוס׳ ד״ה מייב: רש״י ר״ה משום כדת גבילה שכשבולעו הוא מת. עיין חולין דף קכ ע"ב ברש"י ד"ה כחיי וחולי י"ל דנמלה זוטרא חיותיה ומת בשעת הבליעה אכל לפור אלים חיותיה:

הגהות הב"ח

(מ) גמ' ומשכחת לה: (בע"ל) תום' ד"ה (בע"ל) התם וכו' בהדירה וגזלה יהשבת העבוט אבל קשה דמשמע דמקשה פריך אף לר"ל מרנקט קיימר ולא קיימו וי"ל דלא פריך אלא לר׳ יוחנן אבל לר״ל אתא שפיר יקיימו נקט אגב גררא כל"ל: (ג) ד"ה ביניתא וכו" דאף על גכ דהיכא דנמנא במים וכו' דאי הוה במים הוה טהור: (ד) ד"ה ריסק וכו' חד בזית חייב יכו' דהא ליחא דביון דנמלה: (ה) בא"ד ואכל חד כזית מינייהו יכו' אחד שלם משום דמיכה: (ו) בא"ר ומע"ג שמין בו לא איסור כולל: (ו) ולא וכו׳ דכיון דנחית:

מוסף רש"י

מצות פאה להפריש מן הקמה. דכתיב לא תכלה מחם שלה להצור ורים צד. אלא הנח לפניהם והם מירחו. מחליק את הכרי מלאכה למעשר וב"ק צד. ינתחייב במעשר דנגמרה (סנהדרין פח.) מלפכתו דאיקבע למעשר ולתרומה לו. מעשר כל מעשרותיו מחלה ואחר כך נותן לו פאה כדי שלא יפסיד עני, שאלו היה נותנו קודם מירות, אע"פ שעני מלרף להט שכחה ופחה הרבה המעשר, שהרי הפקר היא, בעל הבית נחחייב במעשר, אמרינן ברכות (מ:) לקט שכחה ופאה שעשאן כגורן

מיבעי אפרושי מספק דלא לריך אלא אפילו לקרות עליו את השם ולומר מעשר עני של כרי זה יהא בלפונו או בדרומו נמי לא לריך: קורא יור עם מוחדרין שם. אף מפריש מוחדרין שם. אף מפריש מוחדרין שם אין מוחדרין שם און אף מפריש מוחדרין שם און אין מוחדרין שם אין מוחדרין שם און אין מוחדרין שם אין אין מוחדרין שם אין אין מוחדרין שם און מוחדרין שם אין אין מוחדרין שם אין אין מוחדרין שם אין אין מוחדרין שם אין מוחדרים אין מוחדרין שם אין מוחדרים אורים אין מוחדרים אורים אין מוחדרים אין מוחדרים אורים אורי לה הר גול, לרכנן הר גול (פנחדרין שם). דהדי ששע בינוקי. מוכנן יותר מדאי (גיפין לה) מלקה אותן וממים (בכודות מה). אדריה רב אחא. שלא ילמד עוד מינוקות (ששם בינוקי. מוכנן יותר מדאי (גיפין לה) מלקה אחת להים המים אותר מדאי בינוקי. מוכנן יותר מדאי בינוקית (שיובין כח). לוקה ארבעה. כשרך המים כמיב בתורם כהנים אל משקלו את נפשומים בכל השרך השורך ולא מטמאו בהם, הרי כאן שנים, וכלל בהן בין שרך הארך בין שרך המים, ומשים מבשרם לא שלהלו ומשום וכל אשר או לו ספיפיר וקשקשה לא חלכלו ושם. ובעירו פשחים בד). במלדה שריל, ליוקד חשים. חלמי את היוך על האוך לל השרך היוף על הארך היות של החלבו ומשים הבעירו פשחים שם). צרעה לוקדה ששה בעירו השרך היותש על הארך היותש על הארך היותש על הארך היותש על הארך השרי היות השה בעירו השה בעירו החלב ששה. ובעירו פשחים שם). צרעה לוקדה ששה לרשה שרילה לא ושלה לאו ומושיף עליה לאו דשרך העוף במשנה שורה וכל שרך העוף במשנה שורה וכל שרך העוף במשנה שורה ללה שרילה ושל ללים מדוך משום הארך המשוף הארץ המשוף על הארץ ומושיף עליה לאו דשרך העוף במשנה שורה וכל שרך העוף שמה אל לכל להשריה הגבוחיו מן הארץ

קורא

טבל בעוד שהמעשר בחוכו שכתב בו בשעריך: אין לריך לקרוח את

השם. [דאמרינן] (סוטה דף מח.) דיוחנן כה"ג שלח בכל גבול ישראל

וראה את עמי הארץ חשודין על המעשרות חוץ מתרומה גדולה אמר

להן לישראל בניי כשם שהתרומה במיתה כך הטבל במיתה עמד ותיקן

הלוקח מעם הארץ יפריש כל המעשרות ומעכבן לעלמו ואיכל מעשר

רחשון שהרי מותר לזרים ומעשר שני חוכלו בירושלים וחם שנת

מעשר עני היא נחלקו ר' אליעור וחכמים וקאמר ר' אליעור דלא

אקורא את השם ואינו צריד להפריש מאי

לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר וראי מובלו

ומר סבר ודאי אינו מוכלו אמר ליה אביי אי

הכי אדמיפלגי בספיקו ליפלגו בודאי אלא

דכולי עלמא ודאי מובלו והכא בהא קא

מיפלגי מר סבר לא נחשרו עמי הארץ על

מעשר עני של רמאי כיון דממונא הוא

אפרושי מפריש ורבנן סברי כיון או דמריחא

ליה מילתא ילא מפריש: כמה יאכל מן

המבל וכו': אמר רב ביבי אמר רבי שמעון

מד א מיי פיש מהלי מעשר הלכה ג: מה ב מיי שם הלי א: מד ג מיי פיצ מהלי מאכלות אסורות הלי כא סמג לארן קלב טוש"ע כא סמג לארן קלב טוש"ע

מפכנים חסורות הכי כא סתג לארן קלב טוש"ע י"ד פי' ק סעיף א: מו ד ה מי" פי"א מהלי מעשה קרבנות הל' ה ממש לארן שכה: מה ו מי" פ"ב מהל'

מה ו מחי פ"ב מהלי מעשר שני הלי ה מתג לארון רסד: ממו ז מחי פ"י מהלי קרנן פסח הלי א

מתג לחיין שכו:

ג ח מייי שם פלי יח:

נא ט מייי שם פלי יח:

ג מייי פיייג מהלי

מחיים הלי ח מתג

לחיין כסה טוש"ע יייד סיי

לחיין כסה טוש"ע יייד סיי

גג כ מייי שם הלי נ

ופט"ו מהלי מנהדרין

ופט"ו מהלי מנהדרין

נג כ מייי שם הני ב ופטייו מהלי מנהדרין הלי ד ופייח הלי ב ופייח מהלי נערה הלכה ז ופייח מהלי מתנות עניים הלי ג: גד ל מייי פייג מהלי בכורים הלי ג והלי ד קמג לאוין רק:

נה מ מיי פייא מהלי מעשה קרבטות הלי ד קמג לארון שכד: גר ג מיי פיא מהלכות בכירות הלי טז קמג

לארן שמג: גו ם מיי פייא מהלי מעשה קרכנות הלי ה קמג לארן שכה:

תורה אור השלם בשעריף מעשר דנגף התירשף ויצהרף ובכרת כקרך וצאבף וכל נדריף אשר תדר ונדכתיף אתרומת ידף:

הגהות הכ"ח (d) רש"י ד"ה קדשים וכוי מעשר שני הא תנה: (כ) תוכ' ד"ה ורכנן וכוי דלדכריו דר"ש קא אמרי וכיי אודי לן מיהה:

הגהות הגר"א [א] נפ' דטריפה. נייל דסריה: לרבגן כריית נשמח חשובה חשה לא חשובה. מימה דכפרק גיד הנשה (מולין דף לו. ולט: ושם) אמרינן שאני גיד דבריה הוא ולא בטיל ואע"ג דלית ביה נשמה וי"ל דהכי קאמר שאני גיד דבריה הוא וכיון דאתיא מבריית נשמה שפיר הויא בריה ולא נראה דהא

נכלה דקא אמי מבריית נשמה ואעפ״כ לא הרא בריה אלא על כרחך הטעם חלרי דכל שאובד שמו כשנחתך הוי בריה וניחא מנבילה שאינו אובדת שמה שלפעמים אף כשנחתכה קורין אותה נבילה ולכך לא הוי בריה אבל גיד אובד שמו על ידי שנחתף אבל ק״ק לי שמח אשיבא ליה הכא בריית נשמה חשיבא ליה אפילו נמי אית ביה נשמה לא הרי אפילו נמי אית ביה נשמה לא הרי אפילו נמי אית ביה נשמה לא הרי אלי מיהא דכיון דליכא נשמה דבטלה:

בן לקיש מחלוקת בחמה אבל בקמח דברי הכל כזית ורבי ירמיה אמר רבי שמעון בן לקיש כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו תגן אמר להם ר' שמעון אי אתם מודים לי באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו מפני שהיא כברייתה אמר להן אף חטה אחת כברייתה חטה אין קמח לא לדבריהם קאמר להו לדידי אפילו קמח נמי אלא לדידכו אודו לי מיהת רחמה אחת כברייתה ורבנן בריית נשמה חשובה חמה לא חשובה תניא כותיה ררבי ירמיה 4רבי שמעון אומר כל שהוא למכות לא אמרו כזית אלא לענין קרבן: ב*ותנר'* האוכל בכורים עד שלא קרא עליהם יקדשי קרשים חוץ לקלעים יקדשים קלים יומעשר שני חוץ לחומה יהשובר את העצם בפסח המהור ה"ז לוקה ארבעים אבל יהמותיר יבמהור יוהשובר בממא אינו לוקה ארבעים יהנומל אם על הבנים יתבי יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכמים אומרים משלח ואינו לוקה יזה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה: **גמ'** אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן זו דברי רבי עקיבא סתימתאה אבל חכמים אומרים סלבכורים הנחה מעכבת בהן קריאה אין מעכבת בהן ולימא זו דברי רבי שמעון סתימתאה הא קא משמע לן דרבי עקיבא כרבי שמעון סבירא ליה מאי ר' שמעון ידתניא יותרומת ידך אלו בכורים אמר רבי שמעון מה בא זה ללמרנו אם לאוכלן חוץ לחומה קל וחומר ממעשר הקל ומה מעשר הקל אוכלן חוץ לחומה לוקה בכורים לא כל שכן הא לא בא הכתוב אלא לאוכל מבכורים עד שלא קרא עליהן שהוא לוקה ונדבותיך זו תודה ושלמים אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה קל וחומר ממעשר הא לא בא הכתוב אלא "לאוכל בתודה ובשלמים לפני זריקה שהוא לוקה ובכורות זה הבכור אמר ר' שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה ק"ו ממעשר אם לפני זריקה ק"ו מתודה ושלמים הא לא בא הכתוב אלא ילאוכל מן הבכור אפי' לאחר זריקה שהוא לוקה בקרך וצאנך זו חמאת ואשם אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה קל וחומר ממעשר אם לפני זריקה קל וחומר מתודה ושלמים אם לאחר זריקה קל וחומר מבכור הא לא בא הכתוב אלא ילאוכל מחמאת ואשם אפילו לאחר זריקה חוץ לקלעים שהוא לוקה נדריך זו עולה אמר ר"ש מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה

ק"ו ממעשר אם לפני זריקה קל וחומר מתודה ושלמים אם לאחר זריקה

ק"ו מבכור אם חוץ לקלעים קל וחומר מחמאת ואשם הא לא בא הכתוב

קורא ואין לריך להפריש. דכיון שקרא עליו שם יצא הכרי מתורת טבל ושאר המעשרות הוא צריך להפריש על כרחך לפי שצריך להפריש ממעשר ראשון תרומת מעשר וליתנה לכהן שהיא במיתה לורים ומעשר שני צריך להעלותו לירושלים ולאכלו: רבנן סברי ודאי

מכיל. לפיכך ספיקו לריך להוליחו מידי ספק טבל: לה נחשדו. דממונה הוא אין בו איסור אכילה אלא גול עניים ואיהו לגזל עניים לא חייש: אפרושי מפריש ליה. לאפקועי טיבליה נהי דמעשר ראשון לא מפריש דסבר אי מפרישנא ליה בעינא לאפרושי תרומת מעשר מיניה שהוא במיתה ונותנה לכהן ומעשר שני נמי אי מפרישנא ליה בעינן אסוקיה ומיכליה בירושלים: מחלוקת בחטה. שהיא כברייתה: כך מחלוקת בזו. דקסבר ר׳ שמעון בכל החיסורין כל שהוח למכות ולא אמרו כזים אלא לענין קרבן על שגנת כרת והלכה למשה מסיני היא: מתבר' עד שלא קרא עליהן. ארמי אובד וגו'יו ובגמרא יליף היכן החהר: קדשי קדשים חוץ לקלעים. או שאכל קדשי קדשים בזמן משכן חוץ לקלעים ובגמרא מפרש היכן מחהר: קדשים קלים חוץ לחומה. אוהרתיה מלא תוכל לאכול בשעריך וגו'ח) וכן מעשר שני. ובגמרא פריך מעשר שני (6) תנה ליה לעיל מעשר שני והקדש שלא נפדו והיינו שאכלו חוץ לחומה בלא פדיון: המוסיר בטהור אינו לוקה. כדאמר לעילם) בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה כו': השובר. עלם בטמא כדאמרינן בפסחים (דף פג.) ועלם לא תשברו בוי) בכשר ולא בפסול: לוקה ואינו משלח. קסבר שלחי מעיקרא משמע ואין כאן לאו שניתק לעשה דאע"ג דכתיב שלח תשלח אחר לא תקח לאו למימרא דאם לקחת שלח אלא לא תקח אלא שלחנה קודם לקיחה: וחכמים אומרים משלח ואינו לוקה. קסברי שלח אחר לקיחה משמע ולאו שניתק לעשה הוא: גמ' זו דכרי ר' עקיבה. מתניתין דקתני בכורים קרייה מעכבא בהו ר׳ עקיבא היא שהיה רגיל רבי לפתום דבריו במשנה בסתם בכמה מקומות והכי שמיע ליה לר' יוחנן דאית ליה לר' עקיבא קרייה מעכבא בכורים: הנחה. לפני המובח מעכבת בהן דשנה בה קרא (דברים כו) והניחו לפני וגו' (שם) והנחתו לפני וגו': ונימא זו דברי ר' שמעון. דהוי ליה לאיתויי סייעתא למילחיה טממתניתין

לאיחויי סייעתא למילחיה לאמתמיתין
דלקמן דשמעינן לר' שמעון בה דאית ליה כי מתניתין דקרייה מעכבא בהו: מאי ר' שמעון. היכא שמענא ליה דאמר הכי: וחרומת
דר, סיפיה דהאי קרא הוא לא חוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך וילהרך ובכורות בקרך ולאנך וכל נדריך אשר מדר ונדבוחיך
ידר. סיפיה דהאי קרא הוא לא חוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך וילהרך ובכורות בקרך ולאנך וכל נדרים ליה כי האי גוונא ולקמיה
מפרשינא ליה: סרומת ידך אלו בכורים. דכתיב (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך: אם לאוכל. בכורים חון לחומה לאסור כדמשמע
מפרשינא ליה: סרומת ידר אלו בשעריך וגרי: קל וחומר ממעשר הקל. שהרי כחיב במחלת המקרא מעשר דגנף, ולקמיה תפרש מאי חומר
דרכורים ממעשר: עד שלא קרא עליהן. ארמי אובד אבי דאם אינו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לאיקור ארל הרוא להם: לפני זריקה
שהוא לוקה. דאם אינו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לכך שזהו איקור החמור שאחה יכול לתחו לענין לאו שאין בו אזהרה מפורש
שהוא לוקה. דאם אינו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לכך שזהו איקור החמור שאחה יכול לתחו לענין לאו שאין בו אזהרה מחוריה
במקום אחר אלא עשה בלבד ושי ודים זבחיך ישפן והדר והבשר תאכל (פסחים עו:): קל וחמר מחודה ושלמים: אפילו לאחר זריקה שהוא לוקה. אם זר הוא שאין הבכור נאכל אלא לכהנים חו היא אזהרתו ובתום אחר שלה מבכור. וברי ובשרם יהיה לך וגו' (במדבר יח): אם לאוכל לאחר דיקה. והוא זר קל וחומר מבכור. ולקמים מפרט
תאי חומרא דחטאת מבכור: חוץ לקלטים. ואזהרת עשה מלינו בה במקום אחר (ויקרא ז) במקום קדוש חאכל בחלר אהל מועד:
לאוכתו האומרא דחטאת מבכור: חוץ לקלטים. ואזהרת עשה מלינו בה במקום אחר (ויקרא ז) במקום קדוש חאכל בחלר אהל לחוכר

א) מיר ד. שבועות כא: כד. מיר ד. שבועות כא: כד. מעילה יח, ב) שבועות ג: מסחים פג. פד. ג) [חולין קחא. לעיל טחז, ד) [עי מתופסחא פיידן. כי) לקמן מחלין קכ: פסחים לו: מתולה טוז, מעילה טוז, מיב, כי) [עדברים כון, ח) [דברים כון, ח) [דברים כון, ח) [דברים כון, ח) [דברים כו], ח) [שחות מחסימא, ח) [ועייע מחסימא, ח) [ועייע מחסימא מחלין לו: פדיה מייע דברכן], חולין לו: פדיה מייע דברכן].

מוסף רש"י אינו צריך להפריש. אלא נותן עיניו בלד וה ואימר מכאן אני נועל בעלמו, דהמולים מחבירו עליו הראיה, דאמר ישראל לעני איימי ראיה דלא הפרישו עם הארץ ויהיכנא לר והכי נפרק מעשר (.mm) במונוב מדרים פדי*ה* כל שהוא. נכל החיסורין, למכות. בהתרלה, לא אמרו בזית. הלכה למשה מסיני, לענין לשנגת כרת ושרוננות בא ובאכילה כל שהוא עובר ומעילה המותיר בטהור. נפסת אפילו בטהור וכל שכן . בטמל נשם ופסחים פג. פד.). והשובר בטמא אינו לוקה. לה המותיר משום לא תותירי ולא שובר בטמא משום לא תשברו משלח. דחיסורה דענד עכד (חולין קמא.) **קסכר** שלה מעיהרה משמע, לה מקח האם אלא שלחנה קידם לקיחה, ואע"ג דכמיב בתר לא מקח, לאי למימרה דהם לקחת שלח ניהר לאו שניתה לעשה, אלא לאו שקדמו עשה הוא לוקה. קסנרי שלח חחר והוה ליה ניתק לעשה ואם לקחו שלח (שם). זה הכלל כו אין חייבין . עליה. אלה יהיים העשה ניפטר (שם) אלא אם כן לא קיימו מוך כדי דבור למאן דתני קיימו ולא קיימו, אלא ליקה, ואם לא שלח לוקה, ולריך לשלח אחר לקיח משמע, ולמחן דחני בטלי ולח בטלו, בעי עד שישחוט אומה ואי לא לא לקי וחודין קמא... ותרומת ידך אלו ולקח הכהן הטנא מידן פסחים לו:) דכעי הכלת מקום כדכתיב ושמת בטנח והלכת, והתם אשמעינן עשה והכא אשמעינו אוהרם לאו לאוכלו בגבוליו. הגכול היא ולא בעי חומה

(יבמות עג:),

מו הדיו עי' עוד נסנהדריו

נד. ו¢"נן, כ) נכ"מ מז:ן,

ג) ובס"ח נוסף: ושלמיסו. ד) (כריתות ג.), **ד**) ל"ל בור

רש״א דייחד היא אצל עולה

וא"כ פוף פוף כיי, ז) גיי

רש"ל וגי' רש"ח ונ"י לפני זריקה,

הגהות הב"ח

(\$) תום' ד"ה דלמאי וכו'

קידם לתידה דאי להכו כצ"ל ותיבת דמכל מקום

נמחק: (ב) בא"ד דליכה

לאוקומיה לאחר זריקה דהא שרי לזרים כל"ל

7.7

יתיכת כה נמחק: (ג) בא"ד כקל וחומר מתודה והכי מסתבר

דהח: (ד) בא"ד פוף פוף

משמע דבבבור אתא לאחר זריקה הס"ד: (ס) ר"ר ליסירל כו"

נכולהו פי׳ הא דמרבה

וכו' ככל חד וחד בדבר

חדש כככורים על שלח

קרא וכתודה: (ו) בא"ד כדפי' הקונטרס נסמוך

לופי הקוטוט במנון ומקדשים קלים גמי לא פריך כל"ל ומיכת אבל נחחק: (1) בא"ד חוץ לחומה לא צריך קרא שהרי כולן כל"ל ימיכת לקי

נמחק: (ח) בא"ר חין הכי

נמי דהם דדרשיני לכילהו

אינטריך לאובל לפני וכו׳

וחטאת ואסס דקתני הון לקלעים: (ט) בא"ד

דמגופיה דקרא לתח דמלי: (י) בא"ד ועוד

נר מצוה נח א מיי פיים מהלי

מעשה קרבנית הל' א

במג לארן שכא: במ ב מיי פייג מהלי ביכורים הלי א: מעשר שני הל' ה סמג

לאיין רסד: מא ד מיי׳ פ״ד מהלי מעשר שני פלי ע:

דלמאי דסבירא ליה לדידיה מסרס ליה לכְרא ודריש ליה. דאילו היה דורש המקרא כסדרו לא היה נפקא ליה מהרא כדדרים השתא כדפ"ה ואם תאמר אכתי אמאי משבח לר'

דשפיר קדריש דעל כרחך בכור לא אחא לקודם זריקה אע"פ שנכתב אלא "לאוכל מן העולה לאחר זריקה אפילו קודם לתודה (4) דמכל מקום אי להכי בפנים שהוא לוקה אמר רבא דילידא אימיה אתא לישתיק מיניה וילפינן ליה שפיר כר"ש תיליד ואי לא לא תיליד ואע"ג דאית מתודה שנכתב בסוף כך נראה להו פירכא מאי חומרא דבכורים ממעשר למשי"ח וכדפירש בחוספית דעל שכן יאסורים לזרים אדרבה מעשר חמור כרתך תודה אתיא לקודם זריקה שכן יאסור לאונן ומאי חומרא דתודה דאיסורא אחרינא ליכא לאוקמא בה ושלמים ממעשר שכן מעונין מתן דמים דליכא לאוקמי (כ) ס) (בה) אחר זריקה דשרי לזרים והלכך ליכא למימר ואימורין לגבי מזבח אדרבה מעשר חמור דמוקמינן בכור שנכתב קודם לפני שכן ימעונין כסף צורה ומאי חומרא דבכור זריקה דאתי בקל וחומר מתודה מתודה ושלמים שכן קדושתו מרחם אדרבה (ב) וכולהו דמסתבר דהה מכל מקום תודה ושלמים חמורים שכן מעוגים סמיכה על כרחך לריך לאוקמי תודה לפני ונסכים ותנופת חזה ושוק ומאי חומרא זריקה אע"ג ו) דחד לד חמור הוא דחמאת ואשם מבכור שכן קדשי קדשים אלל עולה מכל מקום לא אתא אלא אדרבה בכור חמור שכן קדושתו מרחם ומאי להכי כדפירש ואם כן סוף סוף משמע חומרא דעולה מחמאת ואשם שכן כליל (ד) בככור: **איםורא** בעלמא. איתא בכולהו (ה) הא דמרבה אזהרה אדרבה חמאת ואשם חמירי שכן מכפרי לכל חד וחד והוי בדבר חדש היינו וכולהו חמירי מעולה דאית בהו שתי אכילות איסורא בעלמא אבל עיקרא דמלקות אלא מאי דילידא אימיה כרבי שמעון דכל חד וחד אתא חוך לחומה ואתי דלמאי דסבירא ליה לדידיה מסרם ליה ק"ו דר׳ שמעון ומגלה בכולהו חיסור לקרא ודריש ליה וכי מזהירין מן הדין הא בכל חד וחד בחדש בבכורים עד יאפילו למאן דאמר עונשין מן הדין אין י שלא קורין ובתודה עד שלא זרק מזהירין מן הדין איסורא בעלמא והאמר ואם תאמר ומנלן לר׳ שמעון לפרושי איסור חדש בהו הא לריכא למלקות רבא זר שאכל מן העולה לפני זריקה חוץ חוץ לחומה ומאי קאמר בבכורים לחומה לרבי שמעון לוקה חמש חמשה חוץ לחומה קל וחומר ממעשר חלח איסורין הוו והא אגן תגן אלו הן הַלוּקין לא בא הכתוב אלא לאוכל עד שלא קרא עליהן הא שפיר אינטריך למלקות

דחון לחומה וכן לכולהו ויש לומר דמסתברא ליה לר' שמעון דכל קרא אתא לשני דברים לאיחויי איסור חדש וגם לאיתויי נתי למלקות חוץ לחומה והכי קאמר אם ללמדנו בבכורים איסיר לחוץ לחומה הרי קל וחומר ממעשר אלא לאורויי איסור דעד שלא קרו יגם נמי אתו למלקות לחוץ לחומה והא דקתני בתודה ושלמים אלא לאוכל לפני זריקה לוקה לאו דוקא לוקה אלא איסור בעלמא ובכולהו ליקה לאו דוקא ופריך והא אמר רבא זר שאכל מן העולה לפני זריקה כו׳ לר׳ שמעון לוקה חמש חד משום חוץ לחומה דחתי בקל וחומר ממעשר וחד משום לאו דלפני זריקה כו' אלמא דר' שמעון מלקות קאמר ולא איסורא ומשני מאי חמש חמש איסורי וליכא מלקות אלא באוכל חוץ לחומה גרידא והא אנן תנן אלו הן הלוקין פירש הקונטרם וקתני בכורים עד שלא קרא עליהן וקדשי קדשים חוץ לקלעים מה שהזכיר בקונטרם קדשי קדשים קשה דמוה לא משני מידי כדפירש הקונטרס גופיה במסקנא לכ"ג לפרש דהש"ס לא פריך אלא מבכורים

דמקדשי קדשים לא פריך הש"ם דהתם איכא אזהרה כמו שאפרש מבשר בשדה טרפה כדפי הקונטרס בסמוך (0 אבל מקדשים קלים לא פריך הש"ס דהתם עיקר מלקות איכא מפשטיה דקרא בלא שום ייתור מכדי כחיב והבאתם שמה לכתוב לא תוכל לאוכלם וקאי אקרא דלעיל שהם מפורשים בו הלכך לאוכל חוץ לחומה לקי לא ⁽¹⁾ בעי קרא שהרי כולן מפורשים בו ולכך לא הוי לאו שבכללות מהדר פרושי בכל חד למה לי שמע מינה ליחודי לאו לכל חד וחד כאילו כתוב בכל אחד פעם שניה לאו דחוץ לחומה וכיון דאינו ענין לו חנהו ענין לדבר אחר הלכך בכורים לאוכל עד שלא קרא עליהן אחא וכן לכל חד וחד למילתיה לדבר חדש ואם חאמר בכל הקדשים הכחובים בכאן דייך אם חתן הלאו ענין למלקות לפני זריקה בכולן חוץ מבכורים אע"ג דילפינן מקל וחומר אין מזהירין תן הדין דבשלמים וחודה ע"כ לריך לאוקומי קודם זריקה דלא שייך בהו איסור דבכורים ופרש"י אין הכי נמי דהא (ח) דפטרינן לכולהו איצטריך באוכל לפני זריקה והא דר׳ שמעון מפרש לבכור לאזהרה לאוכל אחר זריקה איסורא האמר מחטאת ואשם דתני חוץ לקלעים לוקה היינו משום בשר בשדה טרפה לא תאכלו הוא דנפקא כדלקמן ולוקה חמשה דאמר רבא חמש איסורי קאמר וצריך לומר הכא כדפרישית לעיל דרמינן ליה לר"ש דבכור אתי לאזהרה דאיסורא לאחר זריקה והא איצטריך ללקות לאוכל שוחוץ לחומה לפין שאין עונשין מן הדין אלא משמע ליה דלאו דבכור ודכולהו אתו לשני דברים חדא לאיסור וחדא למלקות לפני זריקה ולכך אמר ר"ש דלאו דבכור לא הוצרך לאיסור לפני זריקה דמקל וחומר דחודה למדנו אלא איסור דלאחר זריקה וכן בחטאת ועולה ע"כ וטובא קשה דמנא ליה הא לר"ש דאוחרה דכל חדא אתו משום איסור ומלקות דהא אזהרה דבכורים לא אתי אלא למלקות בבכורים דעד שלא קרא ולשום איסור חדש לא אתי וחודה נתי לא אתי אלא לתלקות דלפני זריקה ותנליה דאינך אתו בשביל איסור חדש דבכל חד אימא דלא אםי אלא משום מלקום דלפני זריקה גרידא ותו מאי קאמר בחודה ובכולהו אי לחוץ לחומה קל וחומר ממעשר היה לו לומר דמגופיה (ע) אחא דמלי למכתב לא חוכל לאוכלם דבשביל זה לא היה לו למהדר ולפרש ועוד קשה ללישנא דר"ש דאמר אלא לאוכל מבכור אחר זריקה שלוקה ואינו אלא איסור בעלמא ועוד קשה דכיון דהא דמרבינן איסורין (י) בעלמא הוא כדסירש

לאוכל עולה. אפי׳ לאחר זריקה ואפי׳ כהן שהוא לוקה ואזהרת עשה אשכחן בה בעלמא (ויקרא א) וערכו בני אהרן יגו' כליל היא ולא לאכילה: דילידא אימיה כר' שמעון חיליד. כל שאמו יולדת שמעון בכך אדרבה קשה מנלן למדרש הכי ולסרוסי לקרא ויש לומר מבקש רחמים יהי רלון שיהא כר' שמעון: ואע"ג דאים ביה פירכא.

למילמיה כדמשכת פירכא בכולהו ואזיל: בכורים מותרים לאונן לר׳ שמעון ביבמות בפרק הערל (דף עג:): אוכן. יום מיתת מתו: טעון כסף לורה. לפדיונו דכתיב (דברים יד) ולרת הכסף בידך דבר שיש עליו לורה ב: בכור אינו טעון לא סמיכה ולא נסכים כדתנן במנחות בפ' שתי מדות (דף לב.): אלא מאי היא דילידה הימיה כו'. הואיל ואית פירכא למילתיה מהו שבחו: דלמאי דסבירא ליה מסרס לקרא ודריש ליה. לפי דעתו שהחומרים שהוא מולא באותו שהוא מוצא חמורים נראין לו חומר סרס את המקרא לדורשו בהפך למלוא איסורין שמלא שאם דרשו כסדרו לא היה יכול ללמוד ממנו האיסורין הללו בכל אחד ואחד שאם דרש תחלה ובכורות זה הבכור וכי מה בא ללמדנו אם לאוכלו חוץ לחומה ק"ו ממעשר אם לאוכל לפני וריקה ק"ו מתודה ושלמים אין זה נכון שעדיין לא מלאו בתודה ושלמים ועל כרחו היה לריך לומר הא לא בא הכתוב אלא לאוכל מן הבכור לפני זריקה שהיא לוקה ומעחה אין לי אוהרה לאוכל ממנו לאחר זריקה והוא זר וכן בכולן זה אחר זה: וכי מוהירין מן הדין. דקאמר אם לאוכלו חוץ לחומה קל וחומר ממעשר כו' ותו

אם לפני זריקה קל וחומר מתודהם דלמא כולהו לחוץ לחומה אחו ודקאמרת קל וחומר אין מזהירין מן הדין ואין כאן אם אינו ענין: ואפי למאן דאמר כו'. דהא ר' יצחקדי דאית ליה באחותו בת אביו ובת אמו עונשין מן הדין וגבי אוהרה איכא קרא ימירא: איסורא בעלמא. האי דקא מייתי בכולהו אוהרה בק"ו לאיסורי בעלמא קאמר ולא למלקות: זר שאכל מן העולה כו'. דוקא זר קאמר ואע"ג דכהן לגבי עולה זר הוא הכא זר דוקא קאמר דאי כהן בלר ליה חד לאו דהא חמש דקאמר חד משום חין לחומה דאתי בקל וחומר ממעשר וחד משום לפני זריקה דאתי בקל וחומר מתודה ושלמים וחד משום זר גמור אפי׳ לאחר זריקה דאתי בקל וחומר מבכור וכ"ש לפני זריקה וחד משום חוכל חוץ לקלעים דחתי בקל וחומר מחטאת ואשם וחד משום אוכל עולה ואפילו כהן ובחוך הקלעים וכל שכן זר חוץ לקלעים וחוץ לחומה אלמא לוקה חמש: משום חמשה איסורים. קאמר ולא ללקות עליהן: והאנן חנן אלו הן הלוקין. וקתני בכורים ואוכל קדשי קדשים חוץ לקלעים:

קשה דכיין דהא דמרבינן איסורין דבעלמא הוא דקאמר כדפי' הקינערס למה לי מיפוק ליה דבכל מד ומד נכתוב קרא לאיסור כדפי' הקונטרס לעיל כצ"ל ינ"ב פי' דאיכא

שמעינן מקרא ידם זכחיך שתעינן תקרח ידם זכחיך ישפך יהנשר חלוכל יבכור כחיב לך נכור שור וגו' ובשרם יהיה לך וגו' וכן בחטלת ולשם ועולה כדפרש"י בעמיד זה:

מוסף רש"י

וכי מזהירין מי הדין. מדין קל ומומד לאוקמיה כלאו גמור ויבמות פח .

הקונטרס

סב א מיי פיים מהלי מעשה קרבנות הל' ח סמג לאוין שכו:

דר"א לאו שבכללות וכו' מלקות ממש וי"ל דאה"נ

דמלי: (ע) בא"ד חוץ לחומה דלקי לשני דמלקות: (פ) בא"ד

דמחייב מלקות חוץ לחומה לאו וכו' וקדשים

קלים שיצאו חוץ להומה והוי משתמע וכו'

ואפילו חור: (ל) ד"ה

ולילקי משום וכשר וכו׳ שבכללות הוא דאמרינן

וכו' חון לרחם אמו בין הוליא וכו' מאם ללי:

עין משפם

גר מצוה

דחוץ לחומה ילפינן מקל וחומר הגהות הב"ח דמעשר אע"ג דמלקות לא אשמועינן (A) דש"ד ד"ה קרא וכו' מגפן היין וגו' הס"ד והשאר נמחק: (ב) ד"ה מקל וחומר דאין מוהירין מן הדין מכל מקום כיון דאיסורא שמעיגן כבר בחוכל חוץ לחומה טוב לי הכי גרסינן וכו' תנהו ענין לדבר חתר למיהוי לאו להעמיד לאו בדבר אחר שיהיה בו באנפי נפשיה הלכך חידוש יותר שלא מלינו עדיין איסור לאו כגון בכורים עד שלא (ה) קראו ולילקי וכו' דמדכתב כי: (ד) תום' ד"ה (נדף עליהם ובכל חד וחד למילתיה הקודם) איסור וכו' יש לומר דאיסורא דלאו לא: כדאמרי׳ בעלמאש כל היכא דאיכא למידרש דרשינן ולא מוקמינן בלאוי (ה) בא"ד עד שלה קרא טליהם וכז בכל חד וחד יתירי דלא דמי להא דפריך פרק כל למילמיה: (ו) בא"ד ליחודי שעה (פפחים דף כד. ושם) ודלמא ליה לאו כאפי נפטיה הוא דאתא דודחי. נ"ב כלומר לייחודי (ו) לאו באפי נפשי הוא דודאי לגופיה וה"ג התם בהדיה: (ז) בא"ד הכל הכא כל חד טפי אית לן לאוקומיה אנפשיה מלומר מנהו לענין שאר איסורין שבתורה נ"ב כלומר לגופיה ילא לענין שאר איסורין אבל (1) כל חד בנפשיה מוקמינן ליה והשתח ניחא דקתני בברייתא שבתורה: (מ) ומסיק חמשה כצ"ל ותיבח . נמחק: (**ט) בא**"ר והבלתם מהדר שמה ומפרש: (י) בא"ד נכל חד וחד מלקוח לחוץ לחומה מהכל יחירא לתיל וכו' מיקר הלאו מקרא וכו' ניקר הלאו מקרא וכו' ולא מהני הייתור וכו' דילפינן לכולהו יחומר ממעשר: (כ) בא"ד והל דקלמר לכתוב לח תוכל לחוכלם: (ל) בא"ד דודחי חין כאן יחור לומר מה כח זה ללמדט הא אתיא מהל (מ) בא"ר מתודה לענין לפני זריקה וכן לענין לאחר זריקה מבכור הח שום ייתור: ליכא (ג) בא"ד לה קשה הך קישיה דפריך מעשר גופיה המחי הדר פרט ביה וכו' דע"כ ה"ח דליכא במעטר: (ס) בא"ד לישני דהח

הקונטרס למה לי תיפוק ליה דכל חד וחד נדמו לאיסור כדפרים ם)(הקונט') לעיל במילחיה דר' שמעון מיהו יש לומר דאיסורא (ד) לאו לא אשמועינן אלא מהכא כך נראה למשי"ח אבל מכל מקום קושיות ב ומיי שם הלכה ון: אחרות קשו שפיר לכן נראה לפרש איסור בעלמא פירוש איסור

> אלא קרא יתירא הוא מכדי כתיב 1: הבאת שם יואכלת לפני ה' אלהיך במקום וגו' לכתוב רחמנא לא תוכל לאוכלם מיהדר מפרש בהו רחמנא למה לי אלא ליחודי להו לאוי לכל חד וחד גופא אמר רבא זר שאכל מן העולה לפני זריקה חוץ לחומה לרבי שמעון לוקה חמש ולילקי נמי משום וור לא יאכל כי קדש הם אהני מילי היכא דלכהנים חזי הכא דלכהנים גמי לא חזי ולילקי גמי משום יובשר בשדה מרפה לא תאכלו סיכיון שיצא בשר חוץ למחיצתו נאסר הני מילי היכא דבפנים חזי הכא דבפנים נמי לא חזי ולילקי נמי כדר' אליעזר ידאמר ר' אליעזר לא יאכל כי קדש יי(הוֹא)

תנהו ענין לאוכל בכורים עד שלא קרא עליהן דלוקה וכן כולם והאמר רבא זר שאכל העולה לפני זריקה לוקה חמש והלא אין מלקות אלא ללאו חדש ומה שבא לחדש בעולה היינו כהן האוכל ממנו לאחר זריקה ומסיק (ח) לה חמשה איסורי והא אנן מנן אלו הן הלוקין וקחני קדשים קלים ומעשר שני חוץ לחומה אלמא בחודה ושלמים דחוץ לחומה לקי ולדידך הא אוקימנא הלאו לפני זריקה אלא קרא יתירא הוא מכדי כתיב והבאתם שמה (ע) דאהדר ומפרש בכל חד

למה לי שמע מינה לייחודי לאו בכל חד וחד כלומר לכתוב לא מוכל לאוכלם ואזהרה מצינו כדסלקא דעסיה עד השתא דמוקמי איסור חוץ לחומה בכל חד מקל וחומר דמעשר ועיקר הלאו דבכל חד וחד למלקוח בדבר חדש הוא דקאתי בכל חד והשתא דחזר ומפרש בכולהו לייחודי לאו בכל חד וחד כלומר לגליי לו למלקוח באיסור דחוץ לחומה בכל חד וחד והשתא איכא שני מלקיות בכל חד וחד (י) מחוץ לחומה מקרא אחיא ומלקות בדבר חדש כמו שאנו מעמידין בו טיקר הלאו בקרא קמא אבל מה שבכור למד מחודה וחטאת משחיהן ועולה משלשתן הנהו לאיסור ולא למלקות דלא מהני הייחור אלא לגלויי לאיסור לחוץ לחומה דילפינן כולהו מקל וחומר למעשר לומר דמלקוח נמי איכא ולוקה חמש דקאמר רבא לאו חמש מלקום יהכי קאמר בסוגיא [כדפרש"י] ואם מאמר ומעשר גופיה אמאי הדר ופרט ביה ויש לומר דמעשר לריך על כרחך לכחוב בהדיא והא דקאמר (כ) לא תוכל לאוכלם אשארא דהא ודאי אי לא כתיב מעשר בהדיא ולא כתיב אלא לא תוכל לאוכלם לא הייתי דורש דבר חדש דידאי אין (0) בהן ייתור לומר מה בא זה ללמדנו מקל וחומר דמעשר שהרי אין אריכות דקרא יותר משאם היה מפרש מעשר לבדו ומיהו קשה למשי״ח דא״כ היכי ילפיט כולהו אינך מתודה לעכין לפני זריקה וכן ⁽¹⁰⁾ בבכור הא ליכא שום ייתור אריכות לשון דהא כולהו נפקי בחדא מלא חוכל לאוכלם אלא ודאי צריך לומר דכיון דכולן מפורשים בקרא דלעיל והבאחם שמה וגו' כי הדר כחיב לא חוכל לאוכלם הרי כאילו נפרשו כולם בההוא לאו ושפיר גמיר חד מחבריה בקל וחומר כאילו נכתב בהדיא ומכל מקום לא קשה (י) קושיא שפריך מעשר גופיה אמאי הדר לפרוט ביה דאיכא למימר דאגב אינך כתביה כדאמריען (ב״ק דף סד:) פרשה שנאמרה ונשנית בשביל דבר חדש שנתחדש ועוד דע"כ ה"א ליכא במעשר לאו בחוץ לחומה מדפריש באינך ושייר במעשר דהא השתא לא חוכל לאוכלם לא קאי אעיקרא ור"י מפרש לייחודי לאו לכל חד וחד דאהני הייחור לגלויי לן דעל כל איסורין שאנו שומעים בכולן מקלים וחמורים הללו שבכולן יש חיוב מלקוח ולפי זה לוקה ה' דקאמר רבא לוקה ה' ממש וקשה דא"כ מאי פריך בסמוך ולילקי משום דר"א וכו' לישני דהא (ס) ר"א לאו שבכללות הוא ואין לוקין עליו דהכי אמרינן פרק כל שעה (פסחים דף מא:) ורבא קא חשיב מלקוח ויש לומר דאה"נ דמלי לשנויי הכי אלא עדיפא מיניה משני דלא שייר הכא כלל אותו לאו וא"ת לפי" שפירש והא תנן אלו הן הלוקון דפריך מהא דתנן קדשים קלים חוץ לחומה (ש) לילקי לישני דמלקות חוץ לחומה מטעם ובשר בשדה טרפה כיון שילא חוץ למחילתו נאסר ואומר הר"י דקים ליה להש"ס דטעמא דמתניתין דמחייב (4) חוץ לחומה לאו מהאי קרא דאם כן ליתני קדשי קדשים שיצאו חוץ מן הקלעים וקדשים קלים והוי משחמע דמכיון שינאו חוץ לחומה נאסרו אפילו חזר ואכלם בפנים לוקה עליהן כדאיתא בפרק בהמה המקשה (חולין דף סח: ושם) והשתא דקתני חוץ לחומה משמע שיש מלקוח מטעם שאדם האוכלו עומד חוץ לחומה והיינו מקרא דלא חוכל לאכול בשעריך וק״ק בברייתא דמוקי רבי שמעון בקרך ולאנך חוץ לקלעים חיפוק לי מקרא דובשר בשדה טרפה וגו' וכן בריש בהמה המקשה (שם) דקאמר לפי שמצינו במעשר שאם יצא חוץ למחיצה וחזר דמותר מדכחיב לא תוכל לאכול בשעריך בשעריך הוא דלא חיכול הא יצאו חוץ >לקלעים מותרין וקשה דהא חטאת ואשם נמי כתיבי בהאי קרא ואפילו הכי יצאו וחזרו אסורין ופירש ריב"א דודאי גבי חטאת ואשם הכי אמר קרא לא תוכל לאכול בשעריך (אלא) כ״א חוך הקלעים אבל מעשר ובכורים אמרינן בהאי פירקא דלית ביה לאו עד

דסוף סוף ליחיה אלא בשוה פרוטה וישנו די(כמו) אכילה ורבא לא מני אלא אכילת כזית אלא גרס וזר לא יאכל כי קדש הם: ולילקי משום ובשר בשדה מרפה לא תאכלו. וקשה אמלי לא אמרי נשר נשדה לאו שככללות (ל) דאמרי בסוף פרק גיד הנשה (שם דף קב: ישם) דאוכל בשר מן החי לוקה משום בשר בשדה שהרי כולל הוא כל חסרון מחיצה בין הוליא עובר ידו חוץ לאמו בין הוציא חוץ לחומה דמאי שנא מואם צלי אש דתחשוב לאו שבכללות וי"ל דלא חשבינן לאו שבכללות אלא כגון צלי אש שכולל נא ותבושל וכן כל שבקודש פסול דיוצא וטמא ופסולין אחרים שהן שני שמות אבל הכא שכולל כל יוצא לבד ושם יוצא חדא היא רק דהוי בכמה דרכים לא חשיב ליה לאו שבכללות חדע דהא לאו דנותר נפיק מושרפת הנותר באש לא יאכל והתם מיניה חזינן נותר דתודה ונותר דקדשים קלים ונותר דקדשי קדשים ולא חשיב לאו שבכללות כך נראה למשי"ח. [וע' היטב תוס' יומא לו: ד"ה לאו דגפילה וכר]:

שיראו פני הבית וקאמר לא תוכל [לאכול] בשעריך משמע בשעריך ודאי לא חיכול אבל אם חזרו ודאי מותרין: ולילקי משום זר לא יאבל קרש. רש"י פירש דלא גרסיטן ליה משום דההוא בתרומה כמיב ואף כי גמרי חטא חטא מתרומה אפ"ה לא ניחא

קרא יסירא הוא. האי קרא דלא תוכל לאכול דקא מני לכולהו בגויה דמכדי כתיב לעיל מיניה והבאתם שתה וכולהו בהאי קרא כתיבי ליכתוב בתריה לא תוכל לאכלם בשעריך אם על חוץ לחומה בא להזהיר. ולאו שבכללות לא הוי כיון דאכולה קאי הוי לאו אכל

חד וחד והיכי דמי לאו שבכללות כגון לא תאכל כי אם צלי אשהי וכגון מכל אשר יעשה מגפן היין וגריו (6) למיהוי לאו באנפיה נפשיה: הכי גרסינן מיהדר פרושי ככל חד למה לי ש"מ לייחודי לאו לכל חד וחד. כאילי חזר וכתב בכל אחד לאו דחוץ לחומה וכיון דאינו ענין לו תנהו ענין לדבר חתר (כ) הלכך בבכורים לאוכל עד שלא קרא עליהן אחא ואינך כל חד וחד למילמיה אתא. וא"ת בכל הקדשים הכתובים כאן דייך חם תתן חת הלחו ענין לחוכל לפני זריקה בכולן חוץ מבכורים אין הכי נמי ומתניתה" דקתני ליקין באוכל קדשי קדשים חוץ לקלעים מובשר בשדה טרפה לא תאכלו נפקא כדלקמן ולוקה חמש דקאמר

רבה חמשה חיסורי החמר: ה"ג ולילקי נמי משום וזר לה יאכל. דכתיב במלואים (ג) ומדכתיב כי קדש הם נתן טעם לדבר לפי שהם קדשי קדשים להוהיר את הור על כל קדשי קדשים: דחוי לכהן. כדכתיב רישיה דקרא ואכלו אותם אשר כופר בהם: כיון שילה כשר חון למחילתו נהסר. מבשדה יחירה קה דייק כשדה שאין בו מחילות ולמדנו מכאן קדשי קדשים חוץ לקלעים [זבחים פב:] ועובר שהוליא את ידו בשעת שחיטת אמו [חולין סח.]:

63

ל) נל"ל והכאתם שמה וגו׳ ואכלתם שם לפני ה׳ פכ: חולין סת.ן, ג) פסחים וורמטילה אימא דמויא רדי אליעזר אומר לא יאכל ד) נייל הם, ס) ושמות יכן, ו) וכמדכל ין, ז) [כדל"ל ומתניתין (יו.)], מ) רש"ל מ"ו, מ) נפסחים כד:ן, י) רש"ח למחילחן, כ) רש״א בלא,

תורה אור השלם

וַהָבַאתָם שְׁמָּה עלתיכם וזבחיכם ואת ירכם ונדריכם ונדבתיכם בקרבם וצאנכם: רכרים יכ ו 2. ואַכלתם שם לפני יי ידכם אתם יבְתִיכֶם אַשֵּׁר בַּרִכֹּךְ יִי דברים יב ז 3. ואָכלו אֹתָם אָשֶׁר בפר בהם למלא את ידם לקדש אתם חר לא יאכל כי קרש הם: ואם יוַתָּר מִבְּשַׂר תִּמִלאים ומִין הַלְחִם ער הַבַּקר ושַׁרפּת יאכל כי קרש הוא:

4. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תּהְיוּן לִי וּבְשָר בִּשְּׁדֶּה טְרֵפָה לֹא תאבלו לכלב תשלכון שמות כב ל

מוסף רש"י

בשדה. כלח מחיצות משמע ודרים ליה לכל הכשר הטעון מחיצה מחכל וובחים פבון..

"כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא

תעשה על אכילתו הני מילי היכא דקודם

פסולו חזי הכא דקודם פסולו גמי לא חזי

ולילקי נמי כאידך דר' אליעזר דתניא ירבי

אליעזר אומר כל שהוא בכליל תהיה (6) ליתן

לא תעשה על אכילתו אין הכי גמי ורבא

מהאי קרא קאמר אמר רב גידל אמר רב

(סימן כוז"א) כהן שאכל מחמאת ואשם

לפני זריקה לוקה מאי מעמא דאמר קרא

יואכלו אותם אשר כופר בהם לאחר כפרה

אין לפני כפרה לא לאו הבא מכלל עשה

לאו הוא מתיב רבא ייוכל בהמה מפרסת

פרסה ושוסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה

בבהמה אותה תאכלו אותה תאכלו ואין

בהמה אחרת תאכלו ואי כדקאמרת יאת זה

לא תאכלו למה לי אלא אי איתמר הכי

איתמר אמר רב גידל אמר רב בזר שאכל

מחמאת ואשם לפני זריקה פמור מאי מעמא

דאמר קרא ואכלו אותם אשר כופר בהם כל

היכא דקרינן ביה ואכלו אותם אשר כופר

בהם קרינן ביה וזר לא יאכל יקדש וכל היכא

דלא קרינן ביה ואכלו אותם אשר כופר בהם

לא קרינן ביה וזר לא יאכל אמר ר' אלעזר

אמר ר' הושעיא ייבכורים הנחה מעכבת בהן

קרייה אין מעכבת בהן ומי אמר ר' אלעזר

הכי והא אמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא

הפריש בכורים קודם לחג ועבר עליהן החג

ירקבו מאי לאו משום דלא מצי למיקרי עליהן

ואי ם"ר קרייה אין מעכבת בהן אמאי ירקבו

כדרבי זירא יידאמר ר' זירא יבל הראוי לכילה

אין בילה מעכבת בו וכל שאינו ראוי לבילה

בילה מעכבת בו ר' אחא בר יעקב מתני

לה כדרבי אםי אמר רבי יוחנן וקשיא ליה

דרבי יוחנן אדרבי יוחנן ומי אמר רבי יוחנן

בכורים הנחה מעכבת בהן קרייה אין מעכבת

בהן והא בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן

בכורים מאימתי מותרין לכהנים ואמר ליה

הראוין לקרייה משקרא עליהן ושאין ראוין

לקרייה משראו פני הבית קשיא קרייה

אקרייה קשיא הנחה אהנחה קרייה אקרייה

לא קשיא הא רבי שמעון הא רבנן הנחה

אהנחה נמי לא קשיא הא רבי יהודה והא

רבנן מאי רבי יהודה דתניא יור' יהודה אומר

וא] יוהנחתו זו תנופה אתה אומר זו תנופה או

אינו אלא הנחה ממש כשהוא אומר יוהניחו

לד. ע"ש ל"ען, ג) נל"ל וור

גר מצוה םג א מיי פי״ח מהלי

פסולי מוקדשי הלי : 2 םד ב מיי פרים מהלי מעשה הרבנות הל' ח

סמג לארן שכו: םה ג מיי׳ שם פייז הל׳ ו: סו ד ה מיי׳ פ״ג מהל׳ בכורים הל' יב:

תורה אור השלם ו. וְאָכְלוּ אֹתִם אֲשָׁר כפר בהם למלא את ידם לקדש אתם וור

יאכל כי קדש הם:

שמות כט לג 2. וכל בּהַמָּה מִפַּרְסֵת פרסה ושסעת שסע שתי מעלת בבהמה אתה תאכלה דברים יד

3. אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הגמל ואת הארנבת ואת השָׁפָּן כִּי מַעַלָּה גַרָה המה ופרסה לא הפריסו טמאים הם לכם:

4. ועתה הנה הבאתי אָת רַאשִׁית פַּרִי הָאַדְמָה אשר נתתה לי יי והנחתו אלהיר והשתחוית לפני ייש דכרים כו אלהיף: 5. וְלְקַח הַכַּהַן הַטְּנָא מידר והניחו לפני מזבח יי אַלהִיף: דברים כו ד 6. יָדִיוֹ תְּבִיאֶינָה אַת אָשֵׁי יִי אֶת הַחַלֶּב על הָחָוָה יָבִיאָנוּ אַת הְחָוֹה להניף אתו תנופה לפני

מוסף רש"י כל שבקדש פסול. מדכתיב כי קודש הוא יתירה לרבות על שאר פסולי קדשי קדשים כלאו, כגון פיגול ויוצא ונשפך למו (פסחים כד.). הנחה לפני המזכח, מעכבת בהן. דשנה בה קרא (דברים כו) והניחו לפני והנחתו לפני וגו' לעיל יה). כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו. למס' מנחוח אמרינן אין מביאין בכלי אחד מנחה של ששים ואחד עשרונים, ומפרשינן טעמא מפני שאמרה תורה הכא מנחה שיכולה ליבלל וששים נבלליו בכלי אחד אבל ששים ואחד קים להו לרבנן דאין יכולין ליבלל, והויכן בה וכי אין נבללין מאי הוי והתכן לא בלל כשר, ותירך ר' זירא ראוי לבילה מיהא בעינו ומי מעכבת ואפילו לא כלל כשר, אבל כשאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו מוליו פד. וכעי"ז יבחות ק: . נדרים עג. קדושין כה מוחוח יח: ומח קנ: וודה חו: כלומר מה שאי אפשר להבלל מעכבת בו, דכיון דכתיב וינת עליה שמו וצוה לבלול דכחיב בלולה, ש"מ שנוה התכ"ה להכיא מנחה וכשפות מבית ששים ותחד. מנחה כזו לא לוה להביא, והרי הוא כמביא מנחה מן התטניות דאינה כלום. שכל

בל שבקדש פסוד בא הכתוב דיתן כו'. ואם תאמר אמאי לא משני מש"ה לא לקי דהוי לאו שבכללות דכולל פסול דיוצא וטמא ופסולין אחרים וי"ל דלפירוש הקונטרס דלעיל ניחא דפירש דלוקה דקאמר

אינו רולה לומר כ"א איסור בעלמא ומש"ה פריך נהי דמלקות לא הוי משום לאו שבכללות מ"מ איסורא

> מיהא איכא ולילקי דקאמר לאו דוקאם אבל לפירוש (י) ר"י דלעיל קשה דפירש דלוקה דוקא קאמר כדפי א"כ ולילקי דקחמר הכא דוקא קחמר ואמאי הלא הוי לאו שבכללות כדפי׳ ויש לומר דאין הכי נמי היה יכול לשנויי אבל עדיפא מיניה משני דלא שמיירי כלל שמור שאכל הטאת לפני זריקה דפטור והא דאמר לעיל ר"ש (דף יז.) אם לאוכל חטאת לפני זריקה קל וחומר מתודה איסור בעלמה ולה מלקות: ראמר דיה ראוין לקריאה משקרא עליהן. וחו דוקא מותר ואי לא אסורים אלמא קריחה מעכבת: הנחה אהנחה לא קשיא הא רכי יהודה הא רכנן דתניא רכי יהודה אומר כו'. ומדאוקי רבי יהודה והנחתו לתנופה (ד) ואם כן אין כאן שנוי כתוב לעכב בהנחה ומסתברא דלא מעכב וקשה הרי קריאה דלא שנה הכתוב לעכב ומעכב לרבי שמעון ומנא ליה לרבי יהודה דהנחה דלח שנה הכתוב לעכב דלח מעכב ומשי"ח תירן דלה קשה דהה גם לר"ש לא היתה קריאה מעכבת אי לא משום דגלי קרא מלא תוכל לאכול בשעריך כדלעיל כך נראה למשי״ח: וכאן תנא דפליג ארבי יהודה דבי אליעזר ברבי יעקב הוא דתניא וכו'. פירוש דאפיק תנופה מג"ש וא"כ והניתו והנחתו תרוייהו להנחה (ס) מעכבת וקשה דבפרק חרשם פרש"י בין והניחו בין והנחתו מיירי בתנופה וראייה דהתם מוכח דבעי ב' תנופות ומוכח מן והניחו והנחתו לכך פי' הר"ר אברהם בר יצחק דר"א בן יעקב ס"ל הכי דתרי קראי מיירי בתנופה ושתי תנופות היו ולא מיירי כלל בהנחה (ו) דהנחה לא מעכבת והא הי[דקאמר] מאן דפליג עליה דר' יהודה הכי קאמר דמפיק ליה למנופה מקרא אחרינא ורבנן דאית להו הנחה מעכבת היינו מנא קמא בר פלוגמיה דר' יהודה דמסכת בכורים פ"ג (משנה ו) דתניא עודהו בסל קורא והגדת היום עד שהוא גומר כל הפרשה כולה ואית ליה דליכא תנופה כלל ותרי קראי (ו) בהנחה מעכבת וקאמר ר' יהודה התם קורא עד ארמי אובד אבי וגו' הגיע לארמי מוריד הסל מעל כתפו ואוחזו בשפתותיו וכהן מניח ידיו תחתיו ומניפו וקורא כל הפרשה כולה וגומרה ובמילתיה דר' יהודה יש לתמוה דבשמעתין מפיק תנופה מוהנחתו שכתוב אחר כל הקריאה ואם כן מגליה דמתחלת הקריאה הוא מניף ותו מנליה לרבי יהודה דכהן היה מניף דבקרא והנחתו לא כתיב

ביה כהן ובקרא קמא דכתיב ולקח

בא הכחוב ליתן לא חטשה על אכילחו. דכתיב בנותר וכי לא יאכל כי קדש הוא" נתן טעם לדבר כי קדש הוא שנפסל וכמו כן כל הקדשים שנפסלו: ה"מ היכא דקודם פסולו חוי. כנותר: אוחה חאכלו. [דכתיב] כל בהמה מפרסת פרסה וגו' אותה מאכלו ולא בהמה

טמאה שאין סימנין הללו בהו אלמא לאום הבא מכלל עשה עשה: קרינא ביה וור לא יאכל. דהוא סיפיה דהאי קרא. וכל זר לא יאכל קדשט לאו בקדשים משתעי אלא בתרומה כדכתיב ברישה דענינה חיש חיש מזרע אהרן דבר השוה בזרעו של אהרן ש: בפורים לפני החג בני קרייה נינהו לאחר החג לאו בני קרייה נינהו דכתיב בתר קרייה סושמחת בכל הטוב מעלרת ועד החג שהוא זמן שמחת לקיטת פירות מביא וקורא מן החג ועד חנוכה מביא ואינו קורא (בכורים פ"א משנה ו): הפריש לפני החג. חלה עליהן חובת קרייה ועבר עליהן החג שאינן ראוין עוד לקרייה ירקכו: כדרבי זירא. לעולם בראוין לקרייה לא מעכבא קרייה אבל באלו שעבר זמנן ואינן ראוין עוד להרייה מעכבא הרייה כדרבי זירא: דאמר כל הראוי לבילה כו'. במסכת מנחות (דף קג:) תנן הרי עלי ששים ואחד עשרון מביא ששים בכלי אחד ואחד בכלי אחר דעד ששים יכולין ליבלל בכלי אחד אבל ששים ואחד קים להו לרבנן דאינן נבללין יפה והוינן בה וכי אינן נבללין מאי הוי והאנן תנן אם לא בלל כשר ומשני רבי זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו כו': מחני לה. להא דרבי אלעזר אמר רבי אושעיא כדרב אסי אמר רבי יוחנן דרב אסי אמרה משמיה דרבי יוחנן: הראוין לקרייה. מעלרת ועד החג: משיראו פני הכים. משיכנסו לעזרה והנחה לא מעכבת כלל: הא רבי יהודה. לרבי יהודה לא מעכבא הנחה דדרים והנחתו יתירא לתנופה ואין מקרא שנוי בהנחה לעכב ולרבנן דלא דרשי ליה להכי מיבעי להו לשנות בהנחה לעכב: והנחתו זו תנופה. קרי ביה והנחתו לשון ולא נחם אלהים וגו׳ ושמות יגן שהוא מנחה אותו לארבע רוחות ומעלה ומוריד: מאן סנא דפליג עליה. למימר הנחה מעכבה: רבי אליעור בן יעקב היא. דנפקא ליה תנופה מקרא אחרינא: מה להלן בעלים. דההוא בבעלים משתעי

דכתיב יביא את קרבנו לה' מובח

שלמיו וסמיך ליה ידיו תביאינה:

מאימתי

הרי הנחה אמור הא מה אני מקיים והנחתו זו תנופה ומאן תנא דפליג עליה ברבי יהודה ר' אליעזר בן יעקב היא "דתניא יולקח הכהן הטנא מידך ילימד על הבכורים שטעונין תנופה דברי רבי אליעזר בן יעקב מאי מעמא דרבי אליעזר בן יעקב אתיא ייד יד משלמים כתיב הכא ולקח הכהן השנא מידך וכתיב שיידיו תביאינה את אשי ה' מה כאן כהן אף להלן כהן מה להלן בעלים אף כאן בעלים הא כיצר מניח כהן ידיו תחת ידי בעלים ומניף אמר רבא בר אדא אמר ר' יצחק בכורים

הכהן הטנא לא כתיב בהן תנופה: בבודים מאימתי חייבים עליהם. זר מיחה וכהן מלקות חוץ לחומה שמצותו בפנים בעזרה:

לא יאכל כי קדש הסן, חולין פג: קדושין כה. יכמום קר: נדה סו: מנחות יח: קג: נדרים עג., ו) סוכה מז. מנחות סח:, ו) ג"ו שם, ם) ג"ו שם קדושין [סוטה יע.], ע) [ל"ל וכחיב התסן, י) ושמות כטן, כ) בס"ח: הללו בהו ולחו, ל) וייהרה כבז. מ) ויכמות על.ן, () ולברים כוו, ם) ווע' מום׳ יומא לו: ד"ה לאו וכו׳ ותום׳ פסחים כד. ד״ה האן, ע) רש"א. שייריה כלל והס"ד, פ) ול"ל זר שאכל מטאמן, ל) נשם לא נמנא כלום רק נספרי וכן נפרש"י נחומש ועי רש"ח ומהר"מ],

הגהות הכ"ה

ק) רש״ח.

(A) גם' בכליל חהיה לא תאכל ליתן לא . תעשה: (ב) רש"י בא הכתוב וכו׳ דכתיב (ג) תום' ד"ה כל וכו' אבל לפירוש דלעיל קשה דפירשתי דלוקה דוקה קאמר כדפרש"י אם כן וכו' שנכללות כדפרש"י וי"ל לאין הכי נמי דהוה ת"ח (ד) וכו' לתנופה אם כן חין כאן כתוב שנוי בהנחה (ק) ד"ה ומאו וכו' להנחה דמעככת וקשה דבספרי דרש פרשת כי תבא בין והניחו בין: (ו) כא"ד והבחה לה מעכנת וכה דקאמר הכא מאן תנא הכי קאמר מאך תנא דמפיק וו) בא"ד ותרי קראי והניחו והנחתו תרוייהו להנחה דמעכבת וקחמר ר׳ יהודה וכו׳ לא כתיב

הגהות הגר"א

ביה תנופה:

[א] גמ' רי"ה והניתו זו וכו' כשהוא אומר והנחתו הרי כו' מקיים והניחו זו מנופה כל"ל (וע' שנות אליהו פ"ג דבכורים):

> יש טיסוב בעיקר הנאמו להגיא באותו שנין שלוה הכתוב ולא בענין אחר, אבל חלות האמורות באותה מצוה, כגון תנוסה בקרבן, בלילה במנחה, יש שמעכבין אם גילה הכתוב לשטת עליו לעכב, ויש שאין מעכבין וושבים ברב פפאש. הבחתו זו תגופה. דבראש הפרשה נאמר ולקת הכהן הטנא מידן והניתו לפני ה' וגו', ובסיסיה נאמר והנתחו מכלל שחר ונעלי ולמה נטלו לתנוסה וחובה מחש. שמגיד לך שמצוה להניתו לפני ה' וגו', ובסיסיה נאמר והנתחו מכלל שחר ונעלי ולמה נטלו לתנוסה וחובה מחשים לא שני לי שמצוה להניתו לפני ה' וגו', ובסיסיה לאמר והנתחו מכלל שחר ונעלי ולמה נטלו לתנוסה הבחה מחשב שמגיד לך שמצוה להניתו לפני ה ואס"כ יטלוהו הכהנים ויאכלוהו (שם). אתיא יד יד משלמים. ממטפת חזה ושוק ואימורין דשלמים ומוחח ים). וכתיב ידיו תביאינה. בנעלים דשלמים כמיב גכי מטפה, דכתיב בסיפיה להמיף אותו מטפה וגר' (מובה מוב). מה כאן. בבכורים, כהן. דכתיב ולקת הכהן (שם). תחת ידי בעלים. בעלים אוחזים בשפת הטנא וכהן מניח ידיו תחת שוליו, וכן מפרש במסכת בכורים (שם).

כמאן כי האי תנא דתניא רבי אליעזר

אומר בכורים מקצתן בחוץ ומקצתן בפנים

שבפנים הרי הן כהקדש לכל דבריהם

אמר רב ששת בכורים הנחה מעכבת בהן

קרייה אין מעככת בהן כמאן כי האי

שמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני

בזמן הזה בירושלים ויאכלנו ודין הוא בכור

מעון הבאת מקום ומעשר שני מעון הבאת

מקום מה בכור אינו אלא בפני הבית אף

מעשר אינו אלא בפני הבית מה לבכור שכן

טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזכח בכורים

יוכיחו מה לבכורים שכן מעונים הנחה ת"ל

יואכלת [שם] לפני ה' אלהיך וגו' מקיש מעשר

לבכור מה בכור אינו אלא לפני הבית יאף

מעשר אינו אלא לפני הבית ואם איתא

ליפרוך מה לבכורים שכן ימעונין קרייה

והנחה א"ר אשי נהי הדעיכובא ליכא מצוה

מי ליכא ולימא מצוה וליפרוך אלא אמר רב

אשי כיון 🕫 דאיכא בכורי הגר דבעי למימר

אשר נשבע [ה'] לאבותינו ולא מצי אמר לא

פסיקא ליה וליהדר דינא ותיתי במה הצד

משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן

שכן יש בהן צד מזכח ומאי קסבר אי קסבר

יקדושה ראשונה קרשה לשעתה וקדשה י

לעתיד לבא אפי' בכור נמי אי קסבר קדושה

ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד

לבא אפילו בכור נמי תבעי אמר רבינא

לעולם קסבר יקדשה לשעתה ולא קדשה

קודם חורבן הבית וחרב הבית ועדיין

אף כשרו

וכי דבר

לבא והכא בבכור שנזרק דמו

קיים ומקשינן בשרו לדמו מה דמו

בהקש ימעשר דגן חולין הוא

במזבח ומקיש מעשר

הלמד בהקש חוזר

יוםי

שלשה

לכל רבריהם

אומר

זקנים

שלשה

רבי

ישבחוץ הרי הן כחולין

משום

תנא 🌣 דתניא רבי

דברים

לעתיד

בשרו

במזבח

לבכור

ומלמד

של א מיי פ"ג מהלי נכורים הלי א סמג עשין קלט: שח ב מיי שם הלי נ:

םה ב מיי שם חלי ב: פט ג מיי פ"ב מחלי מעשר שני הלי א סמג עשין קלו:

סמג עשין קלו: ד נמיי פ"ג מהלי גכורים הלכה ין: ה נמיי שם הלכה דן:

ה (מייי שם הלכה ד]: ע ר מייי פייא מהלי תרומות הלי ה יפייו מהלי בים הבחירה הלי טו:

מוסף רש"י שלשה דברים משום שלשה ישתעאל ור"ע ובן עואי למד מפי כל זקן וזקן (זבחים ס:). ר' ישמעאל אומר. זו היא אחת מהן (שם). יכול יעלה אדם מעשר שני. דקסכר קדושת הארן לא כטלה ולריכה הפרשת מעשרות מו התורה וא"נ במעשר קודם שהופרש הארץ קאמר, וקאמר יכול יעלמו ויאכל עכשיו. ש"מ) בירושלים כלא פדיון (שם). בכור ומעשר ובכורים. דכתיב (דברים יג) והבחתם עולותיכם ותרימת ידכם אלו בכורים (תמורה כא.). מה בכור אינו נאכל כו'. כדמפרש לקמיה דבעי מתן דמים למוכח שכן טעון מתן דמים. הלכך לריך נית ומונת מבחים שם). ככורים יוכיחו. שאין טעונין מתן דמים ולריכין בית כדכתיב והניחו לפני מזבח (שם) בכורים אינן נאכלין אלא כפני הכית דכתיב והנחתו לפני ה' אלהיך (תמורה שם). שכן טעונים הנחה. לפני המזכח דכתיכ והנחחו לפני ה' אלהיך הלכך בעו בית גו למובח לכך להחקקו וזבחים שם). וליהדר דינא. למה לי קרא, ליהדר דינא ולימא בבור יוכיח ומור הדיו, הלד השיה שבהן שמעונין הכחת מקום ואינן נאכלין אלא בפני הבית, אף אני אביא מעשל (תמורה שם). צד מזבח. זה למתן דמים ואלו להמה (זבחים שם). ומאי קסבר. דפשיעה ליה שני מספקה ליה כתחווה שם). אפילו ככור גמי. תרוייהו בכור ומעשר בני הבחה נינהו הואיל והשתא נתי קרושה היא ירושלים להקריב (שם). אי קסבר כו' ולא קסבר קדשה לעתיד לבא. ואפינו הכי מספקא ליה ממעשר, חיבעי ליה נמי בכור, ואמאי יליף מעשר שני מבכור (שם) אי קסבר סדושת בית בטלה ליה ומיבעי ליה במעשר הואיל ואינו לריך לבית מי מתאכיל בירושלים ולפני ה׳ קרינה ביה או לא, אפילו כה"ג נמי מיבעי ליה. כגוו ם הרבו דמיו ואימוריו וחרב הבית וכשרו קיים מהו שיאכלוהו מבחים שם. לעולם קסבר כו' ולא קדשה לעתיד לכא. ודקשים מחי שנה בכור דפשימה ליה. בכי החי

יכול יעלה ארם מעשר (ד) בידו כומן הוה. ויאכלנו כלא פדיון דקדושה (וירושלים) לא בטלה לענין מעשרות: ולימא מצוה כו'. פירוש שכן טעונין קריאה למלוה קודם שיאכל

ולקמיה פריך מאי שנא בכורים ומעשר שני אוכלין אומו בלא שום "קריאה ומה שקורין למעשר בשנה שלישים היה מאימתי (4) מחייבין עליהן "משיראו פני הבית וא לא היה נוהג כלל מעשר שני:

ואז לא היה נוהג כלל מעשר שני:
מה החצר חשוה שבחן שכן יש בחן
מה החצר חשוה שבחן שכן יש בחן
אסורים לזרים כדפריך רבה לעילה)
והא דאמר בבריימא בכורים יוכיחו
ל"ל דמיירי בבכורים שהופרשו בפני
מורבן הבית דאם הופרשו אחר הבית
אינן קדושין כלל וחולין הן דתנן פרק
שני שזבכורים יש בתרומה ומעשר
מה שאין כן בבכורים שהתרומה
והמעשר אוסרין ויש להם שיעור
והמעשר אוסרין ויש להם שיעור
ושלא בפני הבית ובכורים אינן אלא

בשבעה מינין וכפני הבית: אפילו כבור גמי. ל"ל דמיירי אם עשה מזבח וזרק דמו אליכא (©) דקדושת בית לא בטלה

למו אליכה (כ) דקדושת בית לא בטלה דמו אליכה (כ) דקדושת בית לא בטלה דמקריבין אני"פ שאין בית דבלא מזבח פשיטא דבכור לא דהא בטי מתן דם ואימורים ואם תאמר לימא דבכור דברייתא דקאמר מה בכור וכו' מיירי היכא דלא עשה מזבח ור' דלההוא ודאי לא הוה מדמי בכור למעד ולא דמי ליה מעשר:

ואי סכר לא קדשה אפילו בכור נמי תיבעי. כך גרסת רש"י ונוכק דמוקי ליה בבכור שנשחט דמו קודם חורבן דההוא הוי דומיא דמעשר כדפ"ה וא"ת אי לא קדשה מעשר אם כן לא משכחת לה דקדושת הארץ בטלה וי"ל דודאי קדושת בית לא קדשה אכל קדושת הארץ קדשה לעתיד לבא לענין מעשרות אבל קשה דאי לא קדשה קדושת הבית לעולם ח"כ במות מותרות דהא בהא תליא כדמוכח במגילה (דף י.) ואם כן יביא מעשר שני ויהא נאכל בכל ערי ישראל כדאמרינן בזבחים (דף קיב:) באו לנוב ולגבעון הותרו הבמות וקדשים קלים ומעשר שני נאכלין בכל העיר ח"ל דמיירי שגדל לפני הבית שהחקק להביאו למקום ובהכי ניחא נמי קושיא קמייתה ומסיק דלעולם לה קדשה

מאימתי חייבין עליהן. מיתה זר האוכלן: שלשה דברים. זו אחת מהן וכולן שנויין בספרי היום: יכול יעלה אדם כו'. קסבר קדושת הארץ לא בטלה ולריך להפריש מעשרות וקאמר יכול יעלנו ויאכלנו בירושלים בלא פדיין: פ"ל כו'. לפיכך טעון בית. ולקמיה פריך מאי שנא

בכור דפשיטא ליה ובמעשר מיבעי ליה: מלוה מי ליכא. וכיון דמלוה איכא נפרוך נמי קרייה דמצוה: לא פסיקה ליה. ומיהו בישראל אפילו עיכובה היכה למימר: וניהדר דינה וניחי במה הלד. למה לי היקישא נימא בכור יוכיח וחזר הדין הלד השוה שבהן שטעונין הבאת מקום ואינן נוהגין אלא בפני הבית: נד מובח. זה למתן דמים חה להנחה: ומאי קסבר. האי תנא דפשיטא ליה בכור טפי ממעשר: אי קסבר קדושה ראשונה. של בית קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא כי היכי דסבירא ליה בקדושת הארץ וקא מיבעיא ליה מי קרינה ביה השתח בלה חומה לפני ה' אלהיך או לא וקא פשיט מעשר מבכור: אפי בכור נמי. יקרב ויאכל דהא מאן דאית ליה קדשה לעתיד לבא סבירא מקריבים אע"פ שאין בית כדאמרינן במגילה נקראת (דף י.): ה"ג **ואי** קסבר לא קדשה אפילו בכור נמי **סיבעי.** ואי קסבר קדושת הבית בטלה ומיבעיא ליה במעשר הואיל ואינו לריך לבית אי מתאכיל בירושלים לפני ה׳ קרינא ביה אי לא אפי׳ בכור נמי כי האי גוונא תיבעי ליה כגון בכור שמרק דמו וחרב הבית ועדיין בשרו קיים מהו שיחכלוהו: חמר רבינה לעולם הסבר לא קדשה והכא. דקא פשיט ליה למעשר מבכור בבכור שחינו לריך לבית דומיא דמעשר עסקינן והא דפשיטא ליה דלא מתאכיל משום דאיתקש בשרו לדמו דכתיבה) ואת דמם תזרוק על המובח וגו' ובשרם יהיה לך וגו' ויליף מיניה בשעה שהיא ראויה לוריקת דם אתה אוכל את הבשר ולא משנהרם המזבח: וכי דבר הלמד בהיקש. מן הדם: חוזר ומלמד. על המעשר בהיקש הא קיימא לן בובחים באיזהו מקומן (דף מט:) שאין למדין בקדשים למד מן הלמד: חולין הוא. ובחולין למדין למד מן הלמד:

ל) ובחים פ. ממורה כל. (תופפת לו פנהדרין פייבן, (תופפת לו פנהדרין פייבן, ב) (חביה ב: וש"ל,)
 ב) [ובחים כ. פון, ד) (כלה יד כגן, ד) (כלה יד כגן, ד) (כש"ל. יד כאן, הלשינה, ו) לש"ל. כש"ל. בייבר מוטר בשני בייבר כיי, ל) (דש"ל. בשני כרי, ל) (דש"ל. בשני כרי, ל) (דשוי ולפנים בעור כרי, ל) (דשוי ולפנים בתכפל לבל), (ל) (דשוי ב), בהכפל לבל), (ל) (דשוי ב),

תורה אור השלם אלהיף במקום אשר אלהיף במקום אשר יבחר לשכן מעשר רגבר מבקרון ויצרקר ובכרת בקרף ויצרקר למען תלמד ליראה את זי אלהיף כל הימים: דברים יד כל ידיתה בימים הרם ואמרת אליו הגדתי דיום ליי אליו הגדתי דיום ליי הארץ אשר עשבע זי הארץ את לאבר עשבע יד

הגהות הב"ח

מאימחי נמרא חייבין כנ"ל ואות מ׳ מחק: (כ) שם דחיכה בכורי הגר. נ"ב עיין בתוס' ר"פ הספינה דף פא ד״ה למעוטי אדמת נכרו: (ג) רש"י ד״ה שלשה חמורה דף כ"א: (ד) תום' ד"ה יכול יעלה אדם מעשר שני כומן: (ה) ד"ה אפילו וכו' אליכא דמ"ד לקדושת בית: (ו) ד"ה ואי וכו' מאי מיבעי ליה לעיל: (t) בא"ד מיפות ליה בלאו היקשא היכא דאכיל היי להו וכו׳ קשה דקאמר לעולם כנ״ל ואות ו׳ נמחק: (ח) בא"ד ולח הוי ממעטינן ליה מהך היקישא וכו׳ אין אוכלין קדשי קדשים וקדשים קלים: (ט) בא"ד וטעמא רככור לאי משום קדושת הבית אלא:

הניחא כהאי גוונא אבל קשה לגירפא זו הנימא דאמרינן למסקנא דלא קדשה אם כן מאי מיבעי (ו) לעיל יכול יעלה פשיטא דלא יעלה בירושלים יותר משאר עיירות כיון דלא קדשה וחו גבי בכור נמי למה לי היקשא דבשרו לדמו חיפוק ליה 🛈 דבלאו ההיקשא דהיכא דאכיל הוי להו כחוץ לחומה כיון דלא קדשה והוי ליה כאוכל קדשים בחוץ ועוד קשה דקאמר ולעולם דלא קדשה כו' ומקשינן בשרו לדמו משמע דאי אמר קדשה מחאכיל בכור בלא בית ולא הדי ממעטינן (ח) מהך היקישא וקשה דהא מוכח פרק קדשי קדשים (זכחים ס.) דמזכח שנפגם אין אוכלין קדשים קלים ואמאי הא מוכח הכא היכי דקדשה דנאכל אפילו ליכא מובח ושאני הכא דלא קדשה לכן צריך לומר דגריס לעיל ואי סבר לא קדשה מעשר נמי והכי פירושא אפילו מעשר נמי לא יהא מחאכיל בירושלים כלל בלא פדיון דלא הוי כלל לפני ה' אלהיך ואין לחמוה אי לא קדשה אם כן לא משכחת מעשר דקדושת הארץ בטלה דודאי קדושת בית לא קידשה אבל קדושת הארץ קדשה לעמיד לבא לענין מעשרות ולא חליא הא בהא אבל הכא מיירי שאין המובח כלל בנוי וגרים לעולם קדושה ראשונה קדשה לעמיד לבא וטעמא דבכור לאו משום קדושת (ש) הארץ אלא משום דאתקש בשרו לדמו דבעינן שיהא המזבח קיים בשעת אכילת בשרו הלכך כל כמה דילפינן דבכור לא מתאכיל מעשר נמי לא מתאכיל בלא פדיון ואם חאמר ברייחא דאמרה בכורים יוכיחו מגלן דבכורים לא מחאכלי כשאין מובח אם הונחו אלל מובח וחרב דבעי למילף מעשר מינייהו ויש לומר דודאי הא דאמרינן בברייתא בכורים יוכיחו מיירי בבכורים שלא הובאו כלל בפני הבית עד לאחר חורבן ובודאי היה להש"ס להשיב דאם כן לא שייך כלל לדמות מעשר לבכורים אלו שהרי לריכים הנחה ולריכים לבית גם בשביל הנחה ולא בשביל אכילה לחוד ומעשר לא צריך לבית אלא בשביל אכילה לבד אלא דלא חייש ליה לפי שאינו נשאר במסקנא ומה שוקוק הש"ם להעמיד בבכור שנורק דמו לפני הבית ואינו מעמידו כשהובא אחר הבית כמו בכורים משום דתנא מסיים קרא דהקים הכתוב ואין נכון להעמיד בבכור שהוא אחרי הבית שלא דמי כלל למעשר דהא מחוסר מתן דם ואימורין כדפ"ל ולא שייך להקיש מעשר לבכור אלא דוקא כשאין הבכור צריך לבית אלא דוקא בשביל האכילה דלפני ה' והשתא הויא דומיא דמעשר דודאי במשא ומתן יכול להיות דומה מעשר לבכורים שהובאו אחר הבית אף על גב דלא נשאר במסקנא ובכור נמי שבתחלת הברייחא יכול היה להיות בבכור שאחר הבית אלא שאו לא היה טועה דהא לא שייך כלל לדמות לו מעשר והיינו דמותיב שכן אין טעון מתן דמים:

בפני הכית וחרב וכו׳ ויליף בשר מדם דכי היכי דאי הוי דם השתא לא היה נורק, דלא קידשה לעחיד לבא, בשר נמי לא יאכל נחמורה שם).

ת"ל, ג) פסחים לו: כ"מ נג.

סנהדרין קיב:, ד) ול"ל אלעזרן, ה) ול"ל כי אם

לפני בוין, ו) ומוס׳ פ״נ וע׳

תוכ׳ ר״ה יב. ד״ה תנא כו׳ן,

ז) נובחים נ.], ס) [ראה יכ

יון, עי) ן על :ן, י) ן וייקרא ככן, כ) והוא מחנו של כש"י ז"ל,

ל) ודכרים יכן, מ) וכפ"ח

נוסף: שנטמאן, ג) ודברים

ידן, ם) רש"ח מה"ד מע"ש

ש) כדפירש הקינטרס כאן במשאו מבחון א"ב קרינן כי ירחק ממלואך כי'. רש"א,

פ) כש"ח מני.

תורה אור השלם

ו. לא אכלתי באני ממנו

ולא נתתי ממנו למת

שָּמִעתִּי בַּקוֹל יִי אֶלהִי עשיתי בבל אָשֶר

וטמאה עד הערב ולא

יאכל מן הקדשים כי אם

יאן א כב ו 3. לא תוכל לאכל בשעריף מעשר דגנף ותירשף ויצהרף ובכרת

בקרך וצאנך וכל נדריך

ותרומת ידף: אשר תדר וגדבתיה באו זיייייייייייייייייייייי

הטמא והטחור יחדו

5. ובי יִרבָה ממָך הדֵּרך

כי לא תוכל שאתו כי

ירחק ממך המקום אשר

יבתר יי אלהיון לשום

שמו שם כי יברבר יי אלהיר: דבריס יד כד

6. וישא משאת מאת

פניו אלהם ותרב משאת

בנימן ממשאת כלם

חמש ידות וישתו וישכרו

7. בי אם לפני יי אלחיף

תאבלנו במקום אשר

יבחר יי אלהיך בו אתה

ובְתֶּךְ וְעַבְּדְּךְ וְאָמָתְרְ וְהַלֵּוִי אשר בשטריר

בשעריף ושְּׁמַחתְּ לפְּנֵי יִי אַלהִיךָּ בְּכֵל משְׁלֹח

דברים יב יה

רָחַץ בְּשָׁרוֹ בַּמִים:

דברים כו יד

ניקרא כב ו

דברים יב יז 4. בשעריך תאכלנו

עשיתי

צויתני:

כדרומה

ולומה

עא א מיי׳ פ״ג מהל׳ מעשר שני הל' א סמג לארן רסד: עב ב מיי פט"ז מהלי טומאת אוכלין הלי יה סמג עשין רמו: עג ג מיי׳ פ״ב מהל׳ מעשר שני הל׳ ה ופ"ג הל' ג סמג עשין קלו: ער דה מיי שס פ״נ כלי מ שמג שם:

מוסף רש"י

עה ו מיי שם הלי ו:

לא בערתי ממנו בטמא. מכלל שנאמר מעשר לא בערתי ממנו בטמא, דמשמע בין שאני טמא כו' הוא מתודה שלא בערו באש ולא הדליק בו את הנר, וכל שכן בטהור, דלא ניתן אלא לחכילה ושתיה וסיכה, מדלא שמעינן ש"מ הכי קאמר אפילו יכולתי לאוכלו לא נחתיו להדלקה, אלמא אינו נאכל **כטומאה,** ויבמות עגם. והיכן מוזהר על אכילה איני יודע. למו מפורש, לכך נחמר לח תוכל, והשתח פריך הש"ס מקמי דליסליק למילחיה, טומאת הגוף בהדיא כתיב. ולמתי קתני ליני יודע (שם). ולא יאכל מן הקדשים. ימוקמין החי הרח במעשר כדכתיב כי חם רחן בברו במים ולח מס לוון כבלו ממט (BB). בעי הערב שמש (BB). בשעריך תאכלנר. בפסולי המוקדשין קחי לחחר פדיינן שחוכלן זר ושם). דשרי לך גבי טהור. ההוא בשעריך דהתם דקשרי ליה לטהוי לאיכלו אחר שנגע טמא נחיכני חווג שנגע שנה בקערה ינטמאה, קאמינא לך הכא במעשר שני לא תיכול שם. שפודין אותו אפיי בירושלים. לאחר שנכנס יאע"ג דדרשינן כי ירחה ממך המקום ולרת הכסף נידך, ברחוק מקום אתה פודה ולר ולא בקרוב מקום דכתיב כי ירחק ממך וגו' ונסת בכסף ולא כשהיה שאת אלא אכילה. כשלא מיכל לאוכלי, כגין זה שנטמא, ינחם בכסף פטחים לים והכי קאמר קרא כי ירחק ממך המקים או כי לא תוכל לאוכלו שנטמא, ולרת הכסף בידך

יסוהד: שם».

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

למימר דם ובשר חדא מילתא היא: קדשי

קרשים וכו': תנינא חדא זימנא מעשר שני

והקדש שלא נפדו אמר רבי יוםי בר חנינא

סיפא במעשר שני מהור וגברא מהור 6 דקא

אכיל חוץ לחומה רישא במעשר שני ממא

וגברא ממא וקא אכיל ליה בירושלים ומנ"ל

דמחייב עליה משום מומאה ידתניא ר"ש

אומר ילא בערתי ממנו בממא "בין שאני

ממא והוא מהור בין שאני מהור והוא ממא

והיכן מוזהר על אכילה איני יודע שומאת

הגוף בהדיא כתיב 2נפש אשר תגע בו

וממאה עד הערב ולא יאכל מן הקדשים וגו'

אלא טומאת עצמו מנין יידכתיב ילא תוכל

לאכול בשעריך ולהלן הוא אומר יבשעריך

תאכלנו הטמא והטהור ותניא דכי רבי

ישמעאל יאפילו ממא ומהור אוכלין בקערה

אחת ואין חוששין וקאמר רחמנא היאך (0 ממא

דשרי לך גבי מהור התם הכא לא תיכול

ומנ"ל דבר פדייה הוא ייראמר ר"א מנין

למעשר שני שנממא שפודין אותו אפילו

בירושלים ת"ל יכי לא תוכל שאתו ואיז

שאת אלא אכילה שנאמר יוישא משאות

מאת פניו א"ר ביבי א"ר אסי מנין למעשר

שני מהור שפודין אותו אפילו כפסיעה אחת

חוץ לחומה שנאמר כי לא תוכל שאתו האי

מבעי ליה לכדרבי מאליעזר א"כ לימא קרא

לא תוכל לאוכלו מאי שאתו ואימא כולו

להכי הוא דאתא א"כ לימא קרא לא תוכל

ליטלו מאי שאתו ש"מ תרתי יתיב רב חנינא

ורב הושעיא (0 וקא מבעיא להו אפיתחא

אדם שגופו בירושלים ופירות מעשר שני שלו בעירו א״כ לא יוכל לחללם הניחא למאן דאמר כתר למר אזלינן אלא כיון שגופו בירושלים וזה אינו דעד למאן דאמר בתר מלמד אולינן מאי איכא

כאן לא מיבעיא ליה לרב פפא אלא בדנקיט קניא ואי לא (ו) קניא מודה דיכול לפדותם אע"ג דגופו בפנים כיון שהפירות חוץ לירושלים והוא נותן טעם דהא קרינן בו לא תוכל שחתו אף בגופו בפנים ושמא איכא למימר דשבקיה לקרא דממך דמשמע מגופך דאיהו קא דחיק ומוקמי אנפשיה היכא דלא שייך שם לא תוכל שאתו שאינו מחוסר טעינה כזה שהוא על כתפיו ורב פפא מיבעיא ליה בקניא כך נראה למשי"ח אבל על גירס׳ דממילואך קשה דממילואך היינו המשוי כדפירש הקונטרס (ז) שוגבי משאו מבפנים וגופו מבחוץ וכיון שמשאו מבחוץ קרינן כי ירחק ממלואך ול"ל דממלואך מגלה לנו דהגוף והמשוי בחד והוה ליה במקלח המשוי בפנים: אמר רבי יוחנן מאימתי מעשר שני חייבים עליו משיראה

פני הבית. וקשה דכיון דקודם שירחה פני הבית הכי נמי דמותר לאכלו חיץ א״כ למה החקק לעולם לפדות מעשר שני וי"ל דודאי ליכא לאו אבל עשה איכא דכתיב ולרת הכסף בידך אבל בלא פדייה לא:

מיתיבי רבי יוסי אומר כו'. ה"ה דמלי לאותובי (ח) מתניתין

דאוקי לעיל סיפא במעשר שני טהור דאכיל חוך לחומה אלא ודאי משני דעייליה ואפקיה אבל הכא קשיא מאי למימרא ובמתני׳ ליכא למפרך דהא קא ש מהני ליה למלקיות דלא השמיענו שום חידוש בהם: ದರ

דירושלים מהו פשימא הוא בחוץ ומשאו בפנים קלמוהו מחיצות הוא בפנים ומשאו בחוץ מהו יתנא להו ההוא סבא בדבי רבי שמעון בן יוחי כי ירחק ממך המקום ממילואך בעי רב פפא "נקים ליה בקניא מאי תיקו אמר ר' אםי אמר ר' יוחנן מעשר שני מאימתי חייבין עליו ימשראה פני החומה מ"מ דאמר קרא סיילפני ה' אלהיך תאכלנו (שנה בשנה) וכתיב י(כי) לא תוכל לאכול בשעריך כל היכא דקרינן ביה לפני ה' אלהיך תאכלנו קרינן ביה לא תוכל לאכול בשעריך וכל היכא דלא קרינן ביה לפני ה' אלהיך תאכלנו לא קרינן ביה לא תוכל לאכול בשעריך מיתיבי "רבי יוסי אומר כהן שעלתה בידו תאנה של מבל אמר תאנה זו תרומתה בעוקצה מעשר ראשון בצפונה ומעשר שני לדרומה והיא שנת מעשר שני והוא בירושלים או מעשר עני והוא בגבולין אכלה

לוקה

שא במעשר שני שמא וגברא שמא. או או קאתר דבחדא הניחא למאן דאמר כו'. פלוגתא היא באיוהו מקומן ש: רישא במעשר מינייהו לקי: הוא כפנים ומשאו מכחוץ מהו אמר דיה שני עמם. וקאכיל ליה בירושלים בלא פדייה: ה"ג והיכן מוזהר כי ירחק ממך המקום ממך ממלואך. כך גירסת הקונטרס וי"ג על אכילה שלא יאכלנו בטומאה איני יודע ח"ל לא חוכל וגו'. כך ממך לחודיה כלומר ממך גופך והרי גופו כפנים וקשה על זה דאם כן 👚 היא שנויה בסיפרי^{ום} וכשקבעוה כאן לא הספיקו לגומרה עד דאקשי

גמרא טומאת הגוף בהדיא כתיב ביה ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ וגו׳ ומוקמינן לה ביבמותשי במעשר (ד) מדכתיב יוכי אם רחץ הא רחץ טהור דטבל ועלה אוכל במעשר: (רבינו גופו טהור וילאה נשמחו בטהרה לא פירש יותר. מכאן ואילך לשון תלמידו ר' יהודה בר' נתנן כ' : (ה)כך הוא לשון הברייתא (כלומר) איני יודע להיכן מוזהר לכך חלמוד לומר לא תוכל וגו׳ והש"ם לא שביק ליה לאסוקי מילתיה אלא קדים ופריך ומתמה אמאי קאמר איני יודע הא טומאת הגוף בהדיא כתיבא נפש אשר תגע בו כו׳ לא יאכל מן הקדשים כי אם רחן בשרו במים ואמריגן ביבמות דהאי קרא במעשר שני קאמר דטבל ועלה אוכל כו': ולהלן הוא אומר. בככור בעל מום (שנפדה) בשעריך תאכלנו ולעיל מיניה כתיב כי יהיה בו מום: אפילו פמא ושהור. דאע"ג דאסור בגיזה ועבודה כדאמריכן (בכורות דף טו.) בכל אות נפשך תובח ואכלת בשר טתובח ולא גיזה וחכלת ולח לכלביך בשר ולח חלב אפי׳ הכי טמא וטהור אוכלין אותו בקערה אחת דנאכלים בטומאת הגוף ובטומאת עלמן דכיון דטמא אוכל בהן היינו בטומאת הגוף אוכל העהור וכשהעהור אוכל עמו לאחר שנגע בו היינו טהור אוכל טומאת עלמו שאכל את הטמא: האי טמא דשראי לך המס. בבכור בעל מום דכתיב ביה בשעריך הכא גבי מעשר לא תוכל והיינו לא תוכל לאכול בשעריך כלומר אי אתה רשאי לאכול מעשר שני מובתורת בכור שכתוב בו בשעריך דבעל מום דבכור נאכל בטומאת עלמו ובטומאת הגוף חה חסור: ומנלן דבר פדיים הוא. מעשר שני שנטתא דתדקאמר בתתני׳ שלא נפדה מכלל דאי בעי פריק ואפילו בירושלים דאע"ג דמעשר שני טהור אינו נפדה בירושלים דכתיב טכי ירחק

ממך ונתת בכסף בריחוק מקום אתה

פודה ולא בקירוב מקום וקדושין דף

מה: וחין שחם חלח חכילה. והכי

קאמר קרא כי ירחק ממך שיהא

מעשר טהור חוץ לירושלים או אפילו

הגהות הב"ח (6) גמרא וקא מכיל ליה דשראי לך (גבי טהור התם) תא"ת ונ"ב ס"א גבי בכור: (ג) שם כב חנינא ירב הושעיא ויהא מיבעי להו אפימחא דירושלים מהי פשיטא) חא"מ ונ"ב דירושלים וקא מיבעי להו פשיטא (ד) רש"י ד"ה ה"ג והיכן וכו׳ ביבמות במעשר שני היכן מווהר על למילתיה אלא וכו׳ ולא בסנים וכר וחר לה נקט שהפירות חוץ לירושלים נושא לא מוכל: (ו) בא"ר קשה

הוא בירושלים אלא שאי אתה יכול לאוכלו שנטמא ונתת בכסף: אפילו בפסיעה אחם. אע"ג דכתיב ירחק דמשמע טובא ח"ל כי לא חוכל שאתו לנושאו ולהביאו לפנים מן החומה דהכתוב לא חלה הדבר בריחוק אלא בנטילה דכל זמן דאיכא למיעבד אכתי נטילה והבאה לפנים אפילו פסיעה אחת פודה אותו: לכדר' אלעור. למעשר שני שנטמא: מאי שאחו. שמע מינה לכדרב אסי: יחיב רב הנינא ורב הושעיא אפיחחא דירושלים וקא מיבעי להו: ממלואך. מכל מילוי שלך ומשא של אדם חשיב מלואו דלא תימא ממך ממקצמך דכל זמן שרחק מקצמך יהא נפדה אלא כי ירחק ממלואך פדה אבל כשאתה בפנים או משאך בפנים לא רחק המקום ממלואך ושוב לא חפדה אלא ואכלת שם: בעי רב פפא. הוא מבפנים ונקיט משאו בקניא ארוך מבחוץ: מהו. כיון דלחו ממש על כחיפו הוא אין זה מלואו והרי הוא כמוטל לארץ ונפדה או דלמא פיון דנקיט ליה משאו קרינא ביה מיקו. כן נראה בעיני רבי ועיקר: משיראה פני החומה. והוץ לחומה דמתני היינו דעייליה ואפקיה: דלא קרינא ביה לפני ה' אלהיך. דלא הכניסו לפנים: כהן שעלמה בידו מאנה של טבל ואמר מאנה זו מרוממה בעוקלה. בלד זנבה: מעשר ראשון בלפונה. בלד לפון שלה והוא אוחזה כנגד מזרח וכן מעשר שני בדרומה: **הרומה בעוקליה כו'**. דבעי ראשים שיהא שיריה ניכרין והלכך בעינן סיים יהאי דתנן (דמאי פ"ו מ"ד) שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה במקומן פליג אהא דלא בעי ראשית שיהה שיריה ניכרין: ש**והיה שנה מעשר שני.** ואותה שנה שניה שראוי ליתן בה מעשר שני: והוא בירושלים. כשקרא שמות הללו על אותה חאנה: מעשר עני בגבולין. או שהיא שנת מעשר שלישית ואתר מעשר עני בדרומה ולא אתר מעשר שני והוא אפי בגבולין:

לוקה דממיטאן הייט המשר כדפי׳ הקונטרס וכיון שמשאו מבחוץ קרינן ביה כי ירחק ממילואך לגבי משאו מבפנים וגופו מבחוץ וציל כציל וניצ ואין להקשוח דלמא אהיינ דההוא גופיה פשיט ליה דקרינן ביה וכי ירחק ומילואך לגבי משאו מבפנים וגופו מבחוץ וציל כציל וניצ ואין להקשוח דלמא אהיינ דההוא גופיה בי ירחק ומאי קא מנע ליה לכג פפא: (ח) ד"ה מיתיני ופו׳ לאוחובי ממתניתין יכו׳ אלא דאמתני ודאי משני וכו׳ ואמתניתין ליכא למיפרך מאי למימרא דהא קא מני להו למלקוח:

אלו הן הלוקין פרק שלישי

עין משפט גר מצוה

עו א מיי׳ פ״ה מהל׳ אישות הלכה ו: מעשר שני הלי ה: טח ג מיי שם הלי ט: עם ד מיי פייט מהלי סנהדריו הלי ד ומיי טו סמג לחויו סב טוש"ע ייד סיי קס סעיף ע:

סנהדרין הל' ד וסימן קמן ופי"ב מהלי ע"ו הלי א פמג שם טוש"ע י"ד פי :קפא סעיף ב לא ר מיי׳ שם נהלי סנהדרין הלי ד וסי׳ קמחן ופי"ב מהלי ע"ו הלי סב מיבוט סב מחם ו

מעיף י: ז מיי שם בהלי סנהדרין הלי ד סיי קמב: פב ח מיי׳ פי״ג מהל׳ ע"ו הל' יב סמג שם טוש"ע י"ד סי' קפ סעיף פג נו מיי שם הלי א סמג שם טוש"ע י"ד

סי קפא סעיף א: בדי מיי שם הליו סמג שם טוש"ע שם פעיף פה כ מיי' וסמג שם טוש"ע שם סעיף פוד ל מייי שם הלי טו

סמג שם טוש"ע י"ד מי' קפ סעיף י: בו מ ג מיי שם טוש"ע :ט מעיף ט

מוסף רש"י

שמע מינה דחילו היה בגבולין לוקה שלש: אמר רבא מחיצה לאכול מראורייתא מחיצה לקלום מדרבנן. הלכך לגכי דין פלייה לא אמרינן (ו) מתנה שלא הורמו כמי שהורמו דמיין לענין שקלטוהו ואסור לפדותו אבל לענין שלוקין בגבולין אמרינן כמי שהורמו דמיין והוי ראו פני הבית:

רבינא אמר כגון דנקים ליה בקניא. הא דאמר בגבולין לוקה שלש מיירי כשהחיש עומדש בין הקנים ונקיע ליה לקנה מבחוץ ואשמעינן דלוקה דבכך קרית ביה ראיית פני הבית ולוקה כשאוכלו במקומו דעדיין אינו בפנים לגמרי (ח) ולפשוט בעיה דרב פפה:

לחייב על כל קרחה וקרחה היכי דמי אילימא כוה אחר זה ובחמש התראות פשימא אלא בכת אחת ובחדא התראה. זו גירסת הספרים והקונטרם לא גרים בבת אחת אלא בחדא התראה וכן פי׳ לעולם כזה אחר זה ושמא היינו טעמא משום דאי בבת אחת הכל קרחה חדא היא ויש ליישב בבת אחת ומיירי שעשה שיעור ה' קרחות והוא הדין דבוה אחר זה נמי היה יכול להקשות אלא הכי קאמר אילימא גם בבת אחת ובחדא התראה:

לוקה אחם. דלא הוליאה מידי טבל בקריאת שם זה וקאכיל מעשר הא בגבולין לוקה. מדנקט והיא שנת מעשר שני והוא בירושלים רחשון הטבול לחרומת מעשר וקעבר אלאו דטבל אבל איסור תרומה דקאכיל ליכא דהא כהן הוא ונהי (ג) אי הוה אמר תרומת מעשר באמצעיתה הוי מצי אכיל כולה ולא לקי מידי דהוה! תרומת מעשר

לכהן והוא כהן ואמעשר ראשון ואמעשר שני לא לקי דהא אף לורים שרי: הכי גרסינן טעמת דמעשר שני בירושלים ומעשר עני בגבולין הא מעשר שני בגבולין לוקה שלש: דעייליה. לירושלים וקרא עליה שם והדר אפקיה חוץ דחוא מעשר שני פני החומה הלכך לוקה שלש: אי הכי מקי למימרק. דבשלמה אי אמרת מעשר שני בגבולין לוקה שלש אע"ג דלא חוא פני החומה אשמועינן טובא דחייבין עליו אע"פ שלא ראה פני חומה ואילטריך למיתניה משום דיוקא דידה הא בגבולין אלא אי אמרת בדעייליה ואפקיה מאי למימרא לא היא איצטריכא ולאו דיוקא דידה דהא פשיטא דאפילו כהן לוקה על הטבל חר על התרומה ועל מעשר שני חוץ לחומה: דעיילה בטיכלה. לההיא תאנה בירושלים דקלטוהו מחילות למעשר שני העתיד ליתרם ממנה: וקסבר מחנוח שלא הורמו כמי שהורמו דמיין. ודמי כמאן דעייל מעשר שני בעיניה דהוה ליה ראה פני החומה והלכך כי אפקה לוקה עליו וכגון דאפקה נמי בטיבלה: משננמרה מלחכתן. למעשר כדמפרש בזרעים (מעשרות פ״ה מ״ה) מאימתי גמר מלאכתן למעשר בחיטין משימרה הכרי בדילועין משיפקסו כו': שיפדה מעשר שני. עדיין יש לו פדייה דכיון דלא נגמרה מלאכתן לא אמרינן כמי שהורמו דמיין וראה פני החומה ואין לו פדייה: יסזיר מעשר שני ויאכל כתושלים. דקסברי בית שתחי כתי שהורמו דמיין: יפדה ויחכל בכל מקום. מדמתני רבי יוסי אליבא דבית הלל יפדה ש"מ דהכי סבירא ליה דבית שמאי במקום בית הלל אינה משנהי ומדקאמר יפדה ש"מ דמתנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין ולא ראה פני החומה ויש לו פדייה ואי מ"ד כו": רבינא אמר. הא דדייקינן לעיל הא בגבולין לוקה שלש וקח בעית מחי למימרה חילטריך

לוקה אחת וזר שאכלה לוקה שתים שאילו בתחלה אכלה אינו לוקה אלא אחת מעמא דאיתיה בירושלים הא בגבולין לוקה שלש האע"ג דלאו רואה פני חומה דעיילי ואפקי 🗇 אי הכי מאי למימרא הכא במאי עסקינן כגון דעיילינהו בטיבלייהו אוקסבר שמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין וסבר ר' יוםי מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמי יוהתניא רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי יוםי 9לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על פירות שלא נגמרה מלאכתן ועברו בירושלים שיפדה מעשר שני שלהן ויאכל בכל מקום ועל מה נחלקו על פירות שנגמרה מלאכתז ועברו בירושלים שבית שמאי אומרים יחזיר מעשר שני שלהם ויאכל בירושלים וב"ה אומרים יפדה ויאכל בכל מקום ואי סלקא דעתך מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין הא קלטוהו מחיצות ייאמר יירבה מחיצה ילאכול דאורייתא ימחיצה לקלום דרבנן וכי גזור רבנן כי איתיה בעיניה במבליה לא גזור רבנן רבינא אמר כגון דנקים ליה בקניא ותפשום ייבעיא דרב פפא:

מתני' יהקורה קרחה בראשו יוהמקיף פאת ראשו יוהמשחית פאת זקנו יוהשורם שריםה אחת על המת חייב ישרם שריםה 🌣 אחת על חמשה מתים או חמש שריטות על מת אחר חייב על כל אחת ואחת שיעל הראש שתים אחת מכאן ואחת מכאן יעל הזקן שתים מכאן ושתים מכאן ואחת מלמטה רבי אליעזר אומר אם ניטלו כולן כאחת אינו חייב אלא אחת ואינו יחייב עד שיטלנו בתער רבי אליעזר אומר אפילו לקטו במלקט פואינו או ברהיטני חייב: גמ' תנו רבנן "לא יקרחו יכול אפילו קרח ארבע וחמש קריחות לא יהא חייב אלא אחת תלמוד לומר קרחה לחייב על כל קרחה וקרחה בראשם מה תלמוד לומר לפי שנאמר ילא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת יכול לא יהא חייב אלא על בין העינים כלכד מנין לרבות כל הראש תלמוד לומר בראשם לרבות בכל הראש ואין לי אלא פבכהנים שריבה בהן הכתוב מצות יתירות ישראל מנין נאמר כאן קרחה ונאמר להלן קרחה מה להלן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים אף כאן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים ומה להלן על מת יאף כאן על מת הני ד' וה' קריחות ה"ד אילימא בזה אחר זה ובחמש התראות פשימא

כגון דנקיט ליה בקניא וקא משמע לן דכמאן דראה פני החומה דמי ולוקה משום לא תוכל אי הדר ארחקיה ואכליה ותפשוט מינה בעיא דרב פפא דבעא לעיל: מתנב" הקורם קרחה בראשו. על המת כדמפרש בגמרא: והמקיף פאם ראשו. (ד) משום דבעי למימר הי נינהו פאמי ראשו נקיט ליה: **שרט.** עושה חבורה בעצמו משום צער מתו: **השורט שריטה אחם על המס חייב.** הכא לאו דוקא נקט שריטה אחת אלא משום דבעי לפלוגי לקמיה בין שריטה אחת לשתי שריטות נקיט ליה נמי הכא וכמדומה דלא גרסיטן ליה: שריטה אחת על ה' מהים או ה' שריטות על מת אחר. בגמרא מרבי ליה דחייב על כל אחת ואחת: **חייב על הראש**. על הקפת הראש חייב שתי מלקיות דשתי פאות יש לו לראש שהראש כשתי חתיכות מקום השיער חתיכה אחת ומקום הפנים והזקן חתיכה אחת ומתחברות זו עם זו בלד האוזן מלפניו מקום שלועזין עופל"א ושם נקרא פאה ששם סוף הראש מקום חיבור הפרקים ונמלא שיש לו שתי פאות לידעא מכאן ולידעא מכאן וחייב עליהן שתים אפילו נטלן בבם אחם בשתי ידיו ואע"ג דחד החראה קא מתרה ליה אל חקיף דויל הכא פאה איכא וויל הכא פאה איכא כדאמר לחמן גבי קרחה וגבי שריטה דמייחינן (ה) דחייב על כל קרחה וקרחה ועל כל שרט ושרט ונהי דהכא לא זריך לאחויי מקרא דמסתמא כי היכי דאמרינן ושרט לחייב על כל שרט ישרט ה"יג אמריטן פאמ לחייב על כל פאה יפאה דהא לאו מיסורא דקרא שמעיטן ליה כולי האי שיכ"ש וגימגום כדאמריטן לקמן דסכינהו לחמש אלבעתיה נשא דאע"ג דליכא אלא חדא התראה מחייבינן ליה חמש: **שחים מכאן.** חמש פאות יש לו לזקן אחד למטה מן האון מקום שלחי התחתון יולא ומתפרד שם ושם נקרא פאה נחודו של לחי שבולט לחוץ ששם מתחלת הזקן וכל מה שלמעלה עד הלידעא בכלל פאת הראש היא ושתי השיבולות כל אחד מהן לסוף הלחי ונקרא פאה ואחת מלמטה שיער שבין השיבולת באמלע הסגטר שלועוין מנט"ן: ואינו חייב עד שיעלנו בחער. תנא קמא קאמר לה ורבי אליעור פליג עליה: במ' הכי גרסינן לא יקרחו קרחה יכול אפילו קרח כו׳ מלמוד לומר קרחה. דקרא יחירא (1) הוא: **בראשם מה פלמוד לומר.** לאו דוקא קאמר ליה דהא ודאי איצטריך משום דהוה אמינא קרחה כל דהו אלא מידרש קא דריש ליה בראשם משמע כל הראש שלפי שאמר כו': **ולא מהגודדו**. בישראל כחיב ולא יקרחו בכהנים: בין העינים. בראש סמוך לפדחת: ואין לי. דחייב על כל הראש אלא כהנים דההוא בכהנים כחיב:

ל) נדרים פה, קדושין נת: ב"ב קכג: חילין קל: בכורות יא.), כ) [ל"ל והתגן], ג) ומ"ש פ"ג מ"ון, ד) פנהדרין קיג. ע"ש נ"מ ו) ולעיל יט:ז, ז) שבועות ב: מ) נמני מנמי שבמנים נ. ד"ה ועלו. ע) נזיר מ:. י) הדושיו לו., כ) ניבמית ה. וש"נן ל) ובס"ה: דההו, מ) ול"ל נ) וברכות לו:ז. ם) כ״ת כו שמעתי וגירסת רש"א וכ"ש הוא יגי' רש"ל יש כאן גמגום, ע) גי' מהר"ם מבפנים,

תורה אור השלם ו. לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלתו ובבשרם לא ובבשָרם ישרטו שרטת:

בְנִים אַתם לִיִּי אַלהיכם לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת:

הגהות הב"ח

(מ) גמרא ואע"ג דלחו כואה וכו' דעיילה ואפקה וכו' כגון דעיילה בטיבלה וקסנר מחנות: (ב) שם נחשנה שרעה (חמת) תו"מ ונ"ב ק"ח לינו: (ג) רש"י ד"ה לוקה וכו' ונהי דאי: (ד) ד"ה והמקיף פחת רחשו משום. נ"ב כלומר לית ביה דבר מדש ע"ל בפרש"י ריש פירקין: (ה) ד"ה חייב יכו' דמייתינן מקרא דחייב על כל קרחה יכו' ושרט וה"ג הכא דהכח לח לרין וכו' כולי האי אלא ממשמעות׳ וכדאמרי׳ לקמן ברף זה ריש ע"ב לסכינהו וכו' חמש וגימגים נרסינו וכני יחירה הוה נייב ס"ח כדחתרינן לקתן דפכינהו לה' אנכעותיו משת דחע"ג דליכת חלת מדא התראה מחייבין עלה חחש: (1) תום' ד"ה חתר לם חמרינן מתנות וכו׳ שקלטוהו מחיצות ואסיר לפדותו אבל לענין שלוקים בגבולין על אכילתו אמרי כמי: (**ת**) ד"ה רבינא וכו׳ לגמרי ותפשוט:

לעזי רש"י טינפל"א. צדע, רקה. מנט"ן [מינטו"ן]. סנטר

לאכול מחיצה מו המוכה דאורייתא. מצוה לאכול לפנים מן **כחומה** ומוהדריו קינ מחיצה שנאמרה בתורה לא החכרה אלא לאכול בתובה ברת נגו לכל מחיצה לקלוט. שיהיו מחיצות חולטות, בין לענין פדייה כין לכל ענין, מדרבגן הוא נפנהדרין שם) ושחמרו במשנה מחיצות קולטות אותם מלפדות עוד אם יצא, דרכנן היא (ב"מ שם. **אינו נפדה** (פסחים לו) על הראש. על הקפח רחש, שתים. להח פחת כמיב ופאה לשון סוף והנה הוא, כמו (שמות כו) לפחת ים לפאם נגב מהים חיביר הגלגולת עם הלחי והן מקוס הלדעין ישבועות ביי. על הזקן שתים מכאן ושתים מכאן. מכל לד כ' לדעים, לפי ויש לכל דבר רחב קצה לשני מלמטה. נסגער שהלחיים מחוברין שם והעלם הלר מלמטה בסנטר שקורין מונטו"ו כלע"ו ושם ג הראש, עד שילהטנו בחער מזיר מן, בראשם. החמור בישראל בין עיניכם משמע **סמוך לפדחת** (קדושין לו.)

ומה להלן. נישראל, על

מת. דהא כתיב למת (שם).

כיון דליכא אלא חדא התראה אמאי מחייב ה' ואי משום

דעשה בבת אחת מה בכך כיון דחד לאו איכא וכי אדם אוכל ב׳

מולין פכ: (לקמן כח.] 3) [כ"ק פו.], 3) [גיר' רי"ף ר"ח בן שמוען, ד) [עי'

בחשריז. ה) ננטים פ״ו מ״ב.

ומוממחת בשנת ח"י וו"שו

ח)וםנהדרין פע:ן, ע)ולעיל

ל: וש"נן, י) נשיער רש"שן, כ) ול"ל ג'ן, ל) ול"ל לכנום

מתוך שחורותן,

מח א מיי׳ פי״ב מהל׳

ע"ז הל' טו סמג

לארן סב: פמ ב מיי פ״ה מהלי נזרות הלי י סמג

לאוין רכ:

ב מיי פייב מהלי ע"ו

הל' טו סמג לאוין סב:

צא ד מיי׳ שם סמג שם טוש"ע י"ד פו' קפ

מעיף ט: צב ה ר מיי פ״ט מהלי שכת הלי ט סמג

לארון סה טוש"ע א"ח פי׳

שמ סעיף א:

צג ז מיי פייב מהלי ע"ו הלי י סמג לארן ס

טוס"ע שם וטוט"ע י"ד

סי' קפנ סעיף ו: צד דו מיי' שם הל' 6

"ד סי' קפא סעיף א:

צה ט מיי שם טוש"ע

שם פעיף ד:

צו י מרי שם סמג לארן

:קפא סעיף ד

ב ומיי שם הלכה מו

טוש"ע י"ד סי' ק"פ סעיף

י וכטביון. צד ל מייי שם הלי יב

:סעיף מ

טוש"ע י"ד סי" קפ

םנ טוש"ע י"ד סי"

סמג לארן נא טוש"ע

משתה אל משתה. מתרין בו לכל שתייה ושתייה: נשח. פירוש מס שמשיר את השיער והסך ממנו אינו לומח שיער בגופו: ואותבינהו בכת **אחת.** בה' מקומית דהוו להו ה' קריחות ובחדה התרחה דכיון דבבת אחת קא עביד מאי חזית דחיילא התראה אהאי אלבע טפי מהאי והתראת ספק לא מיחשבא דהתראה אכולהו אלבעות שדיא ומנחא ולאלתר מתברר לו אם חושש להתראתו או לא: שיראה מראשו. שיראה מבשר הרחש ערום: אמר רב יהודה בר חביבה פליגי בה חלחה חנהי. חיכה דמפיק שתי שערות ומעייל כעדשה: וסימנך. דלא תימא מפיק כגרים ומעייל כעדשה משנה זו בהרת כגרים ומחיה כעדשה דהכא נמי בשעורי קרחה איכא כגרים וכעדשה ומהשתא ידעינן דלא אפיקנא אלא שתי שערות דירחה מרחשו לח הוו לריכים לחפוהי דשוה הוא לדברי כולם דאין זה שיעור קלוב: הכי גרסינן תנא הנוטל מלא פי הזוג בשבת ולח גרסינן תניח: פי הזוג. חודן של מספרים: אימא וכן לקרחה שחים. ולפרושי חתח: במלקט. שערות לבנות מתוך שחורות דכיון דחדם מקפיד על שער לכן אחד שבין שערותיו שחורות כדי שלא יראה זקן אמרינן דכשהוא מלקט אותו מבין השתורות מלאכה חשובה היא לו וחייב משום גווו כיון דחיים לגויזה זו. שחורות מתוך לבנות לא גרסינן: אף כחול אסור. שמתנאה עלמו בנויי אשה: ואיוהו פוף ראשו. באיזה ענין יהא מקיף סוף הראש שיהא חייב בבל תקיפו: המשוה לדעיו לאחורי אונו ולפדחמו. אחירי אונו אין שיער כלום וכך במלחו אין שיער כלום אבל בלדעיו שבאמלע יש שיער ואם הוא משוה ונוטל כל השיער שבלדעיו למדת אחורי אונו ופדחתו זהו מקיף סוף הרחש: דחכיל תמרי בחרבילה. האוכל תמרים בכברה יהא לוקה בחמיה. כלומר ניקף מה פשע שהוא לוקה לאו שאין בו מעשה הוי ולא לילקי: דחמר לך מני. השוחל לך כמחן

קאמרת ניקף לוקה אימא ליה ר' יהודה

היא דאמר לעיל (דף ד: טוג) לאו שאין

בו מעשה לוקין והיינו לאו שאין בו מעשה

אלא בחדא התראה מי מחייב והתגן 60 נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואחת ילא צריכא דסך חמש אצבעותיו פנשא ואותבינהו בבת אחת דהויא ליה התראה לכל חדא וחדא וכמה שיעור קרחה רב הונא אומר כדי שיראה מראשו רבי יוחנן אומר משום ר"א ייברבי שמעון יכגרים יי(כתנאי כמה שיעור קרחה (6) כגרים) אחרים אומרים כדי שיראה מראשו אמר רב יהודה בר חביבא פליגי בה תלתא תנאי חד אומר כגרים וחד אומר כדי שיראה מראשו וחד אומר כשתי שערות ואיכא דמפיק שתי שערות ומעייל בכעדשה וסימנד ∞בהרת כגרים ומחיה בכעדשה יתנא הנושל מלא פי הזוג בשבת חייב וכמה מלא פי הזוג אמר רב יהודה שתים והתניא לקרחה שתים אימא וכן לקרחה שתים תניא נמי הכי "ההנופל מלא פי הזוג בשבת חייב וכמה מלא פי הזוג שתים רבי אליעזר אומר אחת ומודים חכמים לרבי אליעזר יבמלקט לבנות מתוך שחורות אפילו אחת שהוא חייב יודבר זה אפילו בחול אסור משום שנאמר ילא ילבש גבר שמלת אשה: והמקיף פאת ראשו וכו': ת"ר פאת ראשו סוף ראשו ואיזהו סוף ראשו יוה המשוה צדעיו לאחורי אזנו ולפרחתו תני תנא קמיה דרב חסרא "אחד המקיף ואחד הניקף לוקה יאמר ליה מאן דאכיל תמרי בארבילא לקי דאמר לך מני רבי יהודה היא דאמר שלאו שאין בו מעשה לוקין עליו רבא אומר במקיף לעצמו ודברי הכל רב אשי אומר במסייע ודברי הכל: והמשחית פאת זקנו: ת"ר פאת זקנו סוף זקנו ואיזהו סוף זקנו שבולת זקנו: והמשרט שריטה אחת וכו': ת"ר יושרט יכול אפילו שרם על ביתו שנפל ועל ספינתו שמבעה בים ת"ל ילנפש יאינו חייב אלא על המת בלבד ומנין למשרט חמש שריטות על מת אחר שהוא חייב על כל אחת ואחת ת"ל ושרם לחייב על כל שרימה ושרימה רבי יוסי אומר מנין למשרט שריטה אחת על ה'

דהויא ליה התראה אכל חדא וחדא ויש לומר דשאני הכא דגלי קרא (ג) אכל קרחה וקרחה דקרחות מחלקות כגון גופים מוחלקין מיהו קשה למה הולרך לפרש בקרחה דעל ידי נשא לוחמי (ד) בקרחה בידו שיעור ה' קרחות בבת אחת ומ"מ לא קשה מהא דמיר שותה כו' דשאני הכא דגלי תרא דקרחות מחלקות כמו גופים מוחלקין ויש לומר דלא מתוקמא ליה בקרחה וקרת בידו בבת חחת משום דקרת בידו קרחה במקום אחד והכל אחד בלי הפסק שיעורי) בינחים וכה"ג חשיב הכל הרחה אחת ואין כאן על כל קרחה וקרחה להכי מוקי לה בה׳ אלבעותיו בנשא ואותבינהו בבת אחת ופי׳ בה׳ מקומות רחוקים קלת זה מזה שיש הפסק שיעורי) בין קרחה לקרחה וקרינן ביה על כל קרחה וקרחה ואם תאמר סוף סוף לוקמה אפילו כזה אחר זה ובחמשה מהומות רחוקים קלת כדפי' ומיתוקם שפיר גם בקורת ותולש בידו בלח נשא ובחדא התראה משום דגלי קרא דקרחות מחלקות ומתוך פי' הקונט' משמע דא"כ לא היה מחייב כי אם אקרחה קמייתא שהיתה בידו בתוך כדי דיבור להתראה דאאינך קרחות לא מיחייב משום דאינם בתוך כדי דיבור להתראה ומלי למימר אישתלאי וקשה כיון דהתחיל לעבור תוך כדי דיבור להתראה לא מצי למימר אישתלאי כדמוכח פרק י' יוחסין (קדושין דף עו: ושם) גבי ל)ה׳ אלמנות בזה אחר זה דמחייב אכל חדא וחדא ואפי׳ בחד התראה משום דגופים מוחלקים אע"ג דליכא בתוך כדי דבור כ"ח בחלמנה קמייתה לכך נרחה דאין הכי נמי הוה מלי לאוקומי בזה אחר זה כדפי׳ אלא נקט בבת אחת לרבותא דאפילו באות' דהוה קשה ליה מיחייב ומתוקמא שפיר כך פירוש בשיטה ומיהו (ה) ניחה לפירוש דגרסינן בבת אחת וכו' אבל לגירסא ראשונה דגרם אלא בחדא התראה פירוש ומשום קרחה זה אחר זה מאי איכא למימר וי"ל דמ"מ האמר בבת חחת לרבותה טפי דחפי׳ בבת חחת משכחת לה בחמשה מקומות מוחלקין בהפסק שיעורי כגון דסך אלבעותיו בנשה וכל שכן בוה אחר וה דמיתוקמה

לא צריכא שפך ה' אצבעותיו נשא. ומימה סכמי מלי מירן ה"ג אלל כסדל הסרלה ולל גרסיט בכם לחם. אלל דלתרו ביה חדא התראה ואתא איהו וקרח בזה אחר זה מי מיחייב והתנן כו' אינו חייב אלא אחת הואיל ולא אתרו בו אלא חדא התראה ואע"ג זימי חלב בבת אחת ובחדא התראה מי מחייב שתי מלקיות משום - דשתייתו בזה אחר זה היא דשתייה בכת אחת כל היום ליכא: אל

תורה אור השלם ז. לא יהיה כלי גבר על אשוה ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת יי אלהיך כל עשה אלה: רברים כב ה 2. ושרט לְנַפֶּשׁ לֹא חַתְּנוּ בבשרכם וכתבת קעקע ויקרא יט כח

הגהות הכ"ח (א) נמרא כתנאי כמה שיעור קרחה רשב"א אומר כגרים חחרים אומרים: (כ) שם על כל אחר ואחר מ"ל לנפש: (ג) תום' ד"ה לא נריכא וכו׳ כגלי קכא דחייב אכל קרחה וקרחה דקרחות מחלקות כמו גופים מוחלקין: (ד) בא"ד לוקמי בקורה כילו וכו' וי"ל ללח מיתוקמה ליה בקורה כידו שיעור ה' קרחות ככת **אחת משום ההקורה כיכו** קרחה במקום אחד יהכל ביחד כלי הפסק שיעור בינחיים בה"ג כל"ל יאומ

מוסף רש"י

ו' נמחק: (ק) בא"ד ומיהו

הא ניחל למאי דגרסינן

cca daa:

נשא. סס המשיר חת השער וחינו מחד מדק פון. מלא פי הזוג. תלא ראש המספרים (שבח צדם. והתניא. נההים נרייתה נסיפה, לקרחה. שהוהירה תורה לא תשימו קרחה, שתים. הוי קרחה, מכלל דפי הזוג לאו כ׳ שערות נינהו (שם). תניא נמי הבי. כר' יהודה דאמר שתים (שם). רבי אליעזר אומר אחת. בעינן מלא פי הזוג (שם). חייב. שנלחת הול מהפיד יהא נראה כוקן שם). שמלת אשה. להתפיד הנשים ולכך כך ולהתנאות ו תמרי בארבילא. תמרים **הנתונים בכברה** (סנהדרין

.(:09

דניקף הוא דקא עבר אלאו דלא מקיפו קסבר בה׳ מקומות אפי׳ בקורת בידו: במלקם 🗘 (שחורות מתוך לבנות) שהוא חייב. פרשב"ם דאתא דוקא – דשתעינן לקרא הכי לא תקיפו לא תניחו להקיף דתנים להקיף כתקיף כר' יהודה דאמר מלאכה שאינה לריכה לגופה חייב עליה: א"נ מדאפקיה בלשון רבים דכחיב לא תקיפו משמע דאתרי קא מזהר

מתים שהוא חייב על כל 🕫 אחת ואחת ת"ל

לנפש לחייב על כל נפש ונפש והא אפיקתיה

לביתו שנפל ולספינתו שמבעה בים

רחמנא ניקף ומקיף: רבא אמר. לא לריכת לאוקומי כר' יהודה הך ברייתא דחני חנא קמיה דרב חסדא דקיימא במקיף את עלמו וקמ"ל דסייב תרחי משום מקיף ומשום ניקף דסד"א לא לילקי אלא חדא קמ"ל: ודברי הכל. דלא לריך לתרוצי ר' יהודה היא: מסייע. מומין השערות למקיף: שיבולח וקן. כולהו חמש פאות דקא חשיב במתניתין בכלל שיבולת הם: **כ"ל ושרט.** דמצי למיכתב לנפש לא חשרטו במקום ושרט לנפש לא תחנו. לשון אחר ח"ל ושרט מריבויא דוי"ו: **ר' יוסי** אומר כו'. ר' יוסי מוסיף חיובי: הא אפיקסיה לכיסו שנפל. והא ודאי ר' יוסי לא פליג בההיא דהיאך יהא מוציא הפסוק מידי פשוטו:

עין משפם

גר מצוה א ןמיי פיינ מהלי ע"ו

הלי יג טוש"ע י"ד סיי קפ

סעיף הן: צח ב מיי פייב מהלכות

לאוין פא טיש"ע יו"ד סי׳

קם ס"א:

צמ ג מוש"ע שם ק"ג:

ק ד מיי׳ פ״ה מהלכות נוירות הלכה י סמג

לאוין רכ: קא ה מיי שם הלי טו

ד סמג שם וסי׳ כלד:

קב ו מיי פ״ה מהלי

לאוין רכ:

קג ז מיי פ״י מהלכוח

כלאים הלי ל סמג לאין רפג:

ופ"ג מכלי אבל כלי

נזירות הלי"ג ממג

ע"ו הלכה יא סמג

ל) נגי׳ רי״ף ורח״ם דרב נחמן), כ) קדושין לה: נויר מ: נח:, ג) רש"ל ורש"ם חבורה הם ושניהם על מת אלא שריטה ביד גדידה בכלי וקשיא לשמואל דאמר תרוייהו בין ביד בין בכלי

דמדקאמר המשרט בכלי ולא קאמר

המגדד בכלי מכלל דשריטה שייכא

בכלי כגדידה: על המת בין ביד בין

בכלי חייב. דשריטה וגדידה כתיב

דתרוייהו אסרינהו רחמנא: על עבודת

כוכביס. דים עבודת כוכבים

שעובדין אותה בכך שעושין בכשרם

חבורות ופלעות: כיד חייב. דדרך

עבודתה בכך ואפי׳ עבודת כוכבים

שאין עבודתה בכך חייב דעבודה

גמורה היא ביד: והא איפכא כתיב.

דבכלי דרך עבודה הוא לעבודת

כוכבים דכתיב ויתגודדו כמשפטם עשו

גדידה כדרך שהיו רגילין לעשות

בחרבות וברמחים אלמא דרך עבודה

בכלי: בי פירקי דרישה. מקום

הפרקים שמתחברים שם פירקי

העלמות והיינו בלדעים. פרק יונט"ר:

כי פירקי דדיקנם. פרק רחשון של

זקן היינו תחת האוזן מקום שלחי

התחתון יולא משם ושם נקרא פאה

בחודו של לחי שבולט לחוץ ושתי

השבולת שבסנטר מקום חבור שני

הלחיים יש עלם קטן שמחבר הלחיים

יחד שמכאן ומכאן נקרא פאה שכל אחד

מהן לפוף הלחי הרי שתים מכאן ושתים

מכאו ואחת מלמטה הוא השיער שביו

ב׳ השבולת שבסנטר ופרק הוא בפני

עלמו: ופאת וקנם לא יגלחו. גבי כהנים

כתיב ולא תשחית את פאת זקנך בישראל

כתיב וילפינן להו בג"ש האי מהאי דפאה

פאה והכי אמרי' בהדיא בפרק קמא

דקדושין (דף לה:) ג"ש דפאה פאה להכי

הוא דאתא דתניא לא יגלחו כו':

ח"ל לה תשחים. ומספרים חינן

משחיתים שאין חותכין שיער בלד

מוחה לאן, ד) ול"ל בדירו. ו נסדר המשנה ל"ג אתן. ו) ע"ז כט. בילה כת: כתובות המקומית אימא ד׳ חבינאן. ח) הדושיו עז: חוליו פב: מעשו לפי כו׳, י) ושם בכינה שמעתתה היה לענין שתי שערות ואפילו בגומא אחתו נמס' נדה כו': בלורית כו' ל) וכש"ש מסה מיכת אלאז. מ) [נס"א שמקיז].

תורה אור השלם ו. וַיִּקְראוּ בְּקוֹל גְדוֹל כמשפטם ויתנדדו בחרכות וברמחים ער שפר דם עליהם: מלכים א יח כח

2. לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא ובכשרם ישרטו שרטת: ויקרא כא ה

3. לא תַקְפוּ פּאַת ראשכם ולא תשחית את 4. ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם וכתבת קעקע לא תתנו בכם אני יי ויקרא יט כח

הגהות הכ״ה

(6) גם' בין פירקי דרישא: (כ) שם כין פירקי דדיקנא: (ג) שם בריה דרכא לרב אשי עד דיכחוב. נ"ב פי' היה שואלו אם כך הוא פי המשנה: (ד) שב חמר רכ חיננא כריה דרכ חיקה שפוד: (5) שם מכתו מוכחת עליו: (ו) רש" אמר שמואל שפוד שנלו שומטו: (1) ד"ה שפחות וכו׳ ח״כ סלס בר אהבה הלכה כר"א: (מ) ד"ה גומות שמעתחה היה כפ׳ בא סימן לענין מיאון אמר ר׳ מלכיו אמר ר׳ אדא בר אהבה גומות אע"פ שאין שם שתי שערות גדולה היא אינה ממאנת דאין גומא אמ"כ היה נה שער ונשרו הס"ד: (ט) ד"ה בלורית שלם: (י) ד"ה לפר וכו' שמעתא כל"ל וחות ו' נמחק: (כ) ד"ה גכינה וכו' למר ר' לדל בר אהבה מפני: (ל) ד"ה מתניתה מלכחה וכו' ואפר למשמע: (מ) תום' ל"ה על וכו' חייב מיחה אף

לעזי רש"י

שלא ככדרכה ולקי:

יונט"ר [יונטור"א]. (מקום) חיכור. [פוינטורי"ר]. לעקרץ עקיצות (לשם כתובת קעקע). פליימ״א [פלימיא״ה].

קסכר רבי יוםי שריטה וגדידה אחת היא. דתרוייהו בין ביד בין בכלי וכחיב בגדידה למת ודברים ידן לא תתגודדו ולא תשימו קרחה וגו': **המשרט** בכלי חייב. הא ודאי פשיטא לכולי עלמא דעיקר גדידה משמע בכלי ועיקר שריטה משמע ביד וקאמר שמואל המשרט בכלי על המת חייב ולא קאמר המגדד בכלי לאשמועינן דשם שריטה שייך בכלי והעושה חבורה בעצמו בכלי על המח חייב שני לאוין משום משרט ומשום מגדד דגדידה ושריטה אחת היא דמרוייהו בין ביד בין בכלי: מימיבי גדידה ושריטה אחת היא דמרוייהו בין שריטה בין גדידה ענין

קסבר רבי יוםי שריטה וגדידה אחת היא

וכתיב התם למת אמר שמואל המשרט

בכלי חייב מיתיבי שריטה וגדידה אחת

היא אלא ששריטה ביד וגדידה בכלי הוא

דאמר כרבי יוםי תני תנא קמיה יהדבי יוחנן

אעל מת בין ביד בין בכלי חייב על עבודת

על עבודת כוכבים ביד חייב. פי׳ הקונטרס חייב מיתה (מ) בכדרכה ולקי שלא כדרכה מלא מעבדם יתירא בכלי פטור דאינו בכלל עבודה דאינו (חייב) אלא ביד:

רב אשי אומר מכתו מוכחת עליו.

ואפילו

כוכבים ביד חייב בכלי פמור והא איפכא כתיב יויתגודדו כמשפטם בחרבות ובדמחים אלא אימא ביד פטור בכלי חייב: וחייב על הראש: מחוי רב ששת בין פירקי 🐠 רישא: ועל הזקן שתים מכאן ושתים מכאן ואחת מלממה: מחוי רב ששת בין פירקי (י) דיקנא: רבי אליעזר אומר אם נטלן וכו': קסבר חד לאו הוא: ואינו חייב עד שיטלנו בתער: ת"ר יופאת זקנם לא יגלחו ייכול אפי גלחו במספרים יהא חייב ת"ל ילא תשחית אי לא תשחית יכול אם לקטו במלקט ורהיטני יהא חייב תלמוד לומר לא יגלחו הא כיצד גילוח שיש בו השחתה הוי אומר זה תער: רבי אליעזר אומר אפילו לקטו במלקט ורהיטני (יהא) חייב: מה נפשך אי גמיר גזירה שוה ליבעי תער אי לא גמיר ג"ש מספרים נמי □[לא] לעולם גמיר ג"ש וקסבר הני נמי גילוח עבדי: מתני' הכותב כתובת קעקע יכתב ולא קעקע קעקע ולא כתב אינו חייב עד שיכתוב ויקעקע ייבידו ובכחול ובכל דבר שהוא רושם ר"ש כן יהודה משום ר' שמעון אומר אינו חייב עד שיכתוב שם את השם שנאמר יוכתובת קעקע לא תתנו בכם אני ה': גמ' אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי עד דיכתוב 🕫 אני ה' ממש אמר ליה לא כדתני בר קפרא אינו חייב עד שיכתוב שם עבודת כוכבים שנאמר וכתובת קעקע לא תתנו בכם אני ה' אני ה' ולא אחר: אמר רב מלכיא אמר רב אדא בר אהבה אסור לו לאדם שיתן אפר מקלה על גבי מכתו מפני שנראית ככתובת קעקע מאמר רב יי נחמן בריה דרב איקא שפוד שפחות וגומות רב מלכיו בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיא רב פפא אמר מתניתין ומתניתא רב מלכיא שמעתתא רב מלכיו וסימניך מתניתא מלכתא מאי בינייהו איכא בינייהו שפחות רב ביבי בר אביי קפיר אפי' אריברא רכוסילתא רב אשי אמר כל מקום שיש שם מכה מכתו (6) מוכיח עליו: מתני' ינזיר שהיה משותה ייז כל היום איז חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואחת ההיה משמא למתים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשמא אל

תשמא והוא משמא חייב על כל אחת ואחת יהיה מגלח כל היום

אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תגלח אל תגלח והוא מגלח

חייב על כל אחת ואחת יהיה לבוש בכלאים כל היום אינו חייב אלא עיקר כתער: גילוח שיש בו השחתה. אחת אמרו לו אל תלבש אל תלבש והוא פושט ולובש חייב על כל אחת ואחת דרך לגלח בו ומשחית והיינו תער אבל רהיטני משחית ואין דרך לגלח בו ומספרים מגלחין ואין משחימים: אי גמיר גוירה שוה. ההיא גוירה שוה דפאה פאה קאמר ובמסכת קדושין היא (שם): מספרים מגא ליה. דמותר לגלח כהם דלא האסר אלא מלקט ורהיטני שיש כהן השחחה: **גילות טכדי.** השחחתן עושה גילוח כלומר גילוח מיקרי דדרך לגלח בהן: מתבי" כסובח קטקט. כותב תחלה על בשרו בסם או בסיקרא ואח"כ מקעקע הכשר במחט או בסכין ונכנס הצבע בין העור לבשר ונראה בו כל הימים. קעקע פויינטוורי"ר. ואסור לכתוב שום כתיבה בעולם על בשרו בענין זה שכך גזירת הכתוב: אם השם. מפרש בגמרא דשם עבודת כוכנים קאמר: גמ' עד שיכחוב אני ה' ממש. על חיבות הללו אני ה' אחה מחייבו משום כחובת העקע: וכחובה העקע לא חתנו ככם. שום כחובת העקע לא ^{מ)יעשו} לפני שאני ה' ואסורין אתם לכחוב שם אחר על בשרכם אלמת עיקר חיובת משום שם עבודת כוכבים הות ומיהו אסור לכתוב שום כתיבה בעולם אפי׳ לר״ש אלא דחיוב מלקות ליכא: אפר מקלה. דוקת קאתר לפי שקשה היא ומקעקעת מקום המכה והרושם נראה שם אחר זמן אבל עפר בעלמא לא: שפוד. בפ' אין לדין (פילה דף כח:) () שפוד שללו בו בשר אסור לטלטלו א"ר מלכיו" א"ר אדא ושומטו ומניחו בקרן זוים והיינו שמעתתא דעילויה מילחא דאמורא אמרה: שפחות. משנה היא בפ' אט"פ (כמובות דף נט:) ר' אליעזר אומר אפי' הכניסה לו מאה וכו' אמר רב מלכיו א"ר אדא (ו) הלכה כרבי אליעזר (שם פא:) והיינו משנה דאמחני' קאי ולא קאמר מילחא באפי נפשה: **גומות. (ח) י**>בנדה בבא סימן (דף נב.) ר' חלבו אמר רב הונא שתי שערות שאמרו לריך שיהא בעיקרן גומות רב מלכיו אמר רב אדא בר אהבה גומות אע"פ שאין בו שערות: בלורית. בפרק אין מעמידין בע"ו (דף כע.) מ"ר עובד כוכבים המסתפר מישראל כו' וכמה אמר רב מלכיו אמר רב אדא (פ) שלש אלבעות לכל רוח והיינו מתניתא: אפר **מקלה**. הכא 😗 ושמעתא היא דלאו אמתני׳ קאי אלא מילחא באופי נפשה קאמר אסור לו לאדם כו׳: גבינה. נמי באין מעמידין דקחני במשנה [ע"י כט:] וגבינות בים אונייקי ובעי בגמרא (שם לה:) מ"ט אמר רב מלכיא אמר רב אדא (6) מפני שמחליקין כו' והיינו משנה דאמתני' קאי: **מחני' ומחניח**'. רב פפא אסימנא דרב מלכיו קאי לגרועי מיניה שפחות דכולהו מתני׳ רב מלכיא אמרינהו כלומר משנה דשפחות דאוקמת כרב מלכיו רב מלכיא אמרה ומתניחא דקאמר לאו דוקא 6אלא דבסימנא דרב מלכיו ליכא מתני׳ ושמעחתא רב מלכיו ומה שנשאר מן השמעחות בסימנו של רב מלכיו דהיינו שפוד וגומות רב מלכיו אמרינהו והיינו דקאמר איכא בינייהו שפחות ולא קאמר שפחות ואפר מקלה אלא שפחות גרידא מגרעינן ודרב מלכיו כדקאי קאי: מחניהא מלכחא. משניות וברייחות עיקר הן והיינו סימן מי ששמו דומה לנקבה מוקמינן כולהו מתנייתה דהוו נמי לשון נקבה אליביה והיינו רב מלכיה ששמו דומה לנקבה ומשמעותו של שם נמי משמע לשון מלכות והיינו משניות וברייחות שהן עיקר ולא שמעתות. ואים דמפרש איכא בינייהו שפחות (ל) ומקלה משמע שפחות ושכנגדה כך לשון ח"ה: ריבדא. מכה: כוסילתא. כלי שמכה ש בו. בלע"ז פליימ"א: בותבי' היה לבוש כלאים. אחד מן השוק ולא נזיר:

מוסף רש"י במלקט. מליינ"ה של מלחלחי חרבות שמחליקים בם את חיק הסייף, ורהיטגי. פליינ"א של עושי מריסין (קדושין להם, תלמוד לומר לא ואין דרך גילות ככך (שם). שפוד שפחות וגומות. אלו שלש הלכות רב מלכיו אמרו ולא רב מלכיא, מפני ייש שמחליפיו שמועה של לסדר השמועות בוו:). רב פפא אמר. אסימנא דרב מלכיו פליג, להחמר שפחות רב מלכיו דהכא רב מלכיא פרשינהו. אבל שמעתחת דאמר ברב מלכיו מודינה לך וכתובות סא:). מתניתין ומתניתא. למתניתיו דאיתמר שמעתחא כאפי נפשייהו ולא אפירושא דמתניתין, רג מלכיו (ערז כמ: ורב פפח מחליף מקלה לרב מלכיו (נדה וסימנך. מחליף בגירסה, מתגיתא מלכתא. לגני במעתה הוים מסניסם מלכחה, דהם מינה מומבינו מייכתם לשון נקנה, חבל מלכיו לשון זכר וכחובות שאו). איכא בינייהו שפחות. דמתניתין היא ומשרים ליה ברב מלכיו לאו דידיה היא. דכל מתניתיו ומתניתא סירושן, אבל שמעתחא דאמרת ברב מלכיו כגון

. שפוד וגומית דידיה נינהו

וכיצה כחם.

רב ביבי אמר רב אסי לא

יש חורש חלם אחד. יש עובר בלא תחרוש בשור ובחמורם) וגלקטים

עליו איסורים הרבה עם אותו לאו בלבד. ובהא לא קא עסיק

עליו דלכל הפחוח קאמר ואלאו דכלאים קאי ללקוט עליו כל

איסורין שהוא יכול: והן מוקדשין.

בגמ' מוקי ליה בככור (ו) בכור שור

ופטר חמור וקעבר בהן משום לח

תעבוד בבכור שורךש וחליבה דרבי

יהידה דאמר בפ"ק דבכירות (דף ט:)

פטר חמור אסור בהנאה דבכלל לא

מעבוד הוא ואע"ג דבקרא כתיב בכור

שורך איהו דריש לי' בכור שורך

למעוטי שותפות ולא למעוטי פטר

חמור אי נמי מתני' כמאן דממעט

פטר חמור מהכא. שור וחמור דקתני

במתני' לאו דוקא דשור ושה קאמר

והאי דנקט חמור משום לישנא דקרא

דגבי כלאים כתיב ששור וחמור והיא

הדין לכל שני מינין. ומשום הנאה

דמיתהני מהקדש והוה ליה הזיד

במעילה לא לקי דבכור לאו בר מעילה

הוא דהא ממון כהן הוא דאין מעילה

אלא בקדשי גבוה דמקדשי ה' כתיבט

ואין מעילה בבכור אלא בנהנה מן

האימורים אחר זריקת דמים דהנהו

לגבוה נינהו והוא הדין לכל קדשים

קלים ובקדשי קדשים יש בהן מעילה

לפני זריקת דמים דלגבוה נינהו אבל

משנזרק הדם זכו בהו כהנים משולחן

גבוה והוה ליה ממון כהן ואין בו מעילה וכן מוכח בר"ה (דף כח.)

בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע

יצא בשיפר של שלמים לא יתקע יאם

תקע לא יצא מאי טעמא עולה דבת

מעילה היא כיון דמעל בה נפקא

לחולין שלמים דלאו בני מעילה נינהו

לא נפקי לחולין והכי נמי מוכח במס׳

מעילהק) ובכמה דוכתי: וכלאים בכרם.

דמכסי בהדי דאזיל ומחפה (ו) ר)בזורע:

שביעית. נמי משום זורע בשביעית:

ויום עוב. דקעביד חרישה ביו"ט:

כהן והוא נויר. והולך במקום

טומאה אחר מחרשתו דאיכא חד

לאו משום כהן לנפש לא יטמא בעמיוש

וחד משום נזיר על כל נפשות מת לא

יבוא ש: אינו השם. (ש) אינו לאו זה נלקט

עליו משום חרישה אלא משום לבישה:

קד א מיי פ״י מהלכות כלאים הלכה ל סמג לאוין רסג:

קה ב ג'מיי שם פיים הלי ב סמג שם טור שר"ע יו"ד סר רלו ס"ח: ד מיי׳ פ״א מהלכית יו"ט הלכה ג:

מוסף רש"י החורש בשור וחמור. משום לא תחרוש וגו', והן מוקדשין. עובר על השור שהית קדשי מוכח משום שירת קדשי מוכנו משום לא מעבוד בבכור שורך, וכל הקדשים כבכור, ועל התמור שהות הדשי בדה הבית משום לאו דהויד במעילה, דאמרן בפרק כל שעה (לג.) הויד במעילה באוברה נומר מנוא מנוא מתרומה, הרי שלשה לאיין ולא חשיב אלא לאיין מליקין (פסחים מה). ובשביעית. דעונר משום שדך לא תורע, וחורש מולדה דוורע, כגון חורש לכסות את הזריעה נשם מום. ובכלאים בכרם. בכלאים והמחפה בכלאים לוקה, הרי חמשה, ויום טוב. הרי ששה, ושכת לח מנא משום דלאו שניתן לאוהרת מיתת ב"ד הוא לחין לוחין עליו ושם. הטומאה. שזה נית הקברות יהוח כהן וטיר ויש כאן לאו דכהן לנפש לא יטמא ולאו דנזיר על נפש מת לא יכיא (שם). והמחפה. לאחר וריעתן חופה עפר עליהם כדרך כל הזורעים נודו חד לוקה. משים לא תורע כלאים מודק ביו דהיינו נמי זורע. דמה דרכו של וורע לנמוחי פירי מכוין, הא נמי ללמיחי פירי מכריו שדך לא. כלחים דהרגעה קא דריש, דמדסמך כלאים דרשינן כלאים שדך לא, מדלא כתיב בהמתך לא מרביע כלאים ולא חורע כלאים, ש"מ שדך אכלאים דלעיל נמי דרשינן. ותשמע דמוהיר הכתוב שלא יהא כלאים בשדה mm: ושמ"ג דכמיב גא כלחים, ידורשיו לא כלאים, לא יהא כלחים מכל מקום, שחייב אתה לכטלו (מו"ק ב:). יש חילוק מלאכות בשבת. מת מי מת בשתי העלמות פפחים מח:, ואין חילוק מלאכות ביום טוב. שאם עשה שתי מלאכות במזיד אינו לוקה שתים ביו"ט. כישול שחינו רחר פסחים מון שהכשול אב מלאכה הוא וכשול גיד דבר האסור ואינו ראוי לאכילה ועומד באסור לא מעשה כל מלחכה דלא הותר אלא לטרך וביצה יב א משום מבשל גיד בחלב. למו משום יום טוב, דמלקות דבשיל יו"ט הא תנא ליה.

אלא אפילו הוא חול לוחה

משום מבשל בשר בחלב,

דכתיב לא תבשל גדי בחלב

ואפילו לא שהה אלא (ל) להפשים מלבוש חייב. וכלה שהה לה מיחייב ולא דמי דין זה להך דפ"ב דשבועות (דף טו: ישם) דאיבעיא להו מי לריך שהייה למלקות גבי טומאת מקדש שיהא חורש בכמה שוורים וכמה חמורים והרי נלקטים איסורין הרבה ונזיר בקבר דשמא מחייב בלא שהה והכא אמרי' דלא מיחייב בלא

> שהייה דלא דמי לשהייה דהתם דכיון דבידו לפרוש מן הטומאה כי נמי לא שהה כדי השתחוואות דין הוא דמחייב אבל הכא דאין לו שהות לפשוט וללבוש אין כאן עבירה אחרת דעדיין הלבישה הראשונה קיימת דהתם נמי חינו חייב עד שיוכל לפרוש מן הטומאה:

> (לעיל ע"ה) מחור ליה רב ששת בין פירקי. לפ״ה כדאיתא

שפירש בשבועות (דף ג.) : (ג"ז שם) לא יגלחו. וא"ת מאי מייתי מלא יגלחו הא גבי כהנים כתיבא ד"ל דגמרינן מיניה: התורש בשור וחמור והן מוקדשין. (מ) ופ״ה נכור שור עובר משום לא תעבוד בככור שורך וחמור קדשי כדק הכית ולקי משום דהזיד במעילה באזהרה וי"א פטר חמור וכמ"ד אסור בהנאה ולא נהירא דאינו כן דליכא למ"ד דלקי הנהנה ממנו ולא נראה לר"י פירוש הקונטרס דפירש דחמור לקי מלאו דהויד במעילה דבגמ' קאמר מידי דאיתיה בשאלה לא קתני והקדש דמתני' מיירי בבכור דליתיה בשחלה ° לכך מפרש ר"י דעל החמור אינו לוקה ויכול להיות שהוא חולין (י) והן מוקדשין בשור וחמור לאו דוקא דליכא מוקדשין אלא בשור וליכא אלא ב׳ לאוין בשור וחמור אבל בכלאי הכרם איכא ב׳ מלקות דמיירי שהיה זורע בכרם חטה ושעורה וחרלן וחפה חותם בחרישה

שתים מכאן ושתים מכאן ולפר"ת כמו

דקא עבד תרתי חדא דזרע כלאי זרעים ועוד דזרע כלאי הכרם בו

אכילה ואחד לאסור הנאה ואחד לאסיר בשול יששן וקסבר יש בגידים בנותן טעם וכשר הם ופשחים ששן.

יש ⁴חורש תלם א' וחייב עליו משום שמונה לאוין החורש בשור וחמור והן מוקדשין וכלאים בכרם ובשביעית ויום מוב וכהן ונזיר בבית הפומאה חנגיא בן חכינאי אומר אף הלובש כלאים אמרו לו אינו השם אמר להם אף הנזיר לא הוא השם: **גמ'** יי(אמר רב ביבי אמר ר' יוםי 6 פושמ ולובש לובש ממש או) אפי' מכנים ומוציא בית יד אונקלי שלו מחוי רב אחא בריה דרב איקא עיולי ואפוקי רב אשי אומר "אפילו לא שהה אלא כדי לפשום וללבוש חייב: יש חורש תלם וכו': ״א״ר ינאי בחבורה נמנו וגמרו יהחופה בכלאים לוקה אמר יילהן רבי יוחנן לאו משנתנו היא זו יש חורש תלם אחד וחייב עליו משום שמונה לאוין החורש בשור ובחמור והן מוקדשין וכלאים בכרם האי חורש דמחייב משום כלאים היכי משכחת לה לאו דמיכסי בהדיה ראזיל א"ל ייאי לאו דדלאי לך ייחםפא מי משכחת מרגניתא תותה אמר ליה ריש לקיש לר' יוחנן יאי לאו דקילםך גברא רכה הוה אמינא מתני' מני רכי עקיבא היא דאמר המקיים כלאים לוקה מאי רבי עקיבא דתניא ייהמנכש והמחפה בכלאים לוקה רבי עקיבא אומר אף המקיים מאי מעמא דר' עקיבא ידתניא ישדך לא תזרע כלאים אין לי אלא זורע מקיים מנין ת"ל (יבהמתך לא תרביע) כלאים שדך לא (תזרע כלאים) אמר ליה עולא לרב נחמן ולילקי נמי משום זורע ביום מוב א"ל ייתנא® ושייר א"ל יתנא פי קתני שמונה ואת אמרת תנא ושייר אמר (י) רבא יויש חילוק מלאכות

בשבת ואין חילוק מלאכות כיום טוב אמר ליה ייי לעדא תהא איתיביה אביי ואין חילוק מלאכות ביום מוב מוהתגן מהמבשל גיד וס בחלב ביו"מ ואכלו לוקה חמש לוקה משום אוכל גיד יולוקה משום מבשל ביום טוב שלא לצורך ולוקה משום מבשל גיד כחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום

אף נויר. נזיר וכהן קאמר ולא דייק: אינו השם. אין לאו שלו בא עליי משים חרישה אלא משום כניסה שנכנס למקום טומאה: בב" אפילו מכנים ומוליא בית יד אוכקלי שלו. מכנים ומוליא ידו בבית יד חלוקו דמי כפושט ולובש: שיולי ואפוקי. ממש: בחבורה. נראה לי יום אסיפה או יום וועד היה להם שקורין חבורה: דדלאי. הגבהחי: מי משכחם מרגניתא. דאי לאו דאתרי לך הוי אמרת חורש דמחייב בכלאים לאו משום זורע אלא משום (מקום) מקיים דשביק ולא עקר להו: אי לאו דקל**סך גכרא רבה**. רבי ינאי (ש) הוה מוקימנא מחניתא דמחייבא חורש בכלאים דמשום מקיים הוא וכרבי עקיבא ומאן דאית ליה מקיים בכלאים פטור פוטר נמי במחפה אבל רבי ינאי קלפך והודה לך דמחפה משום זורע מיחייב לכולי עלמא דמדקאמר רבי ינאי המחפה בכלאים לוקה ולא קאמר מקיים בכלאים לוקה ש"ת דעדיף ליה מחפה ממקיים דמחפה כוורע חשיב ליה וחייב לכולי עלמא וכי אמרת ליה לא משנסנו היא הודה לדבריך שיפה אמרת ואי לאו דקלסך הוה אמינא טעם דמתניחין משום מקיים דמקיים בכלאים לוקה לרבי עקיבא וכן בשביעית משום חורש מחייב ליה תנא דמתניתין ומאן דפטר במקיים פטר נמי במחפה: מאי רבי עקיבא דסניא המנכש והמחפה. ולא גרסינן דתנן דברייתא היא ולא משנה: המנכש והמחפה בכלאים לוקה רבי עקיבא אומר אף המקיים. כולה רבי עקיבא קאמר לה המנכש והמחפה בכלאים לוקה דמקיים הוא שר"ע כו' והכי משני ליה במועד קטן [ב:] ורבנן דפליגי עליה דרבי עקיבא סבירא להו מחפה אינו לוקה דמאן דפטר במקיים פטר במחפה. והמנכש עוקר עשבים רעים כדי שיגדלו האחרים יותר לוקה דחשיב כוורע כלאים: **בהמחך לא חרביע** כלאים שדך לא תורע כלאים. ושמעינן ליה הכי כלאים שדך לא דעקרינן ליה מפשטיה לדרשא (י) דהוה מלי למיכתב בהמתך כלאים לא תרביע ומדסמך כלאים לשדה שמע מינה להכי הוא דאתא: ולילקי נמי משום זורע. דהא נמנו וגמרו דמחפה זורע הוא כדאמרן: ואין חילות מלאכות ביום טוב. אם עשה שתים ושלש מלאכות בהעלם אחד או עשה מלאכה שיש בה (כ) שתים אינו חייב אלא אחת למ"ד (שבם דף ע.) הבערה לחלק יצאת סבירא ליה אין חילוק מלאכות ביו"ט לא יצאת הבערה ומ"ד ומי הבערה ללאו יצאת ונפקא ליה חילוק מלאכות מועשה אחת מהנה הני מילי באיסורי דאים בהן חיוב חטאת כגון מלאכות דשבת דודונן כרת ושגגתן חטאת דבההיא פרשה דועשה מאחם מהנה קמיירי בחטאת אבל יו"ט דחיוב מלקות הוא ואין זדונו כרת אין בו חילוק מלאכות: לוקה משום מבשל. גיד ביום

פושט ולובש ממש אלא אפי וכו׳ כך הגירסת בילקוט וכן חי׳ בתוס׳ שבועות יו. ד"ה או אין וכו"ן, נ"ל ליה. ד) ויבמות נב: יו: ד"ה אי לאון וויבמות לב:ן, ו) ע"ו סר. ע"ם מ"ק ע"ם וחוספי כלחים פ"לו, כ) שם וע"שו. מ) נסוכה נד. וש"נן, י) ועי" מום' מנחו' יה: ד"ה מניןן, **כ**) | פסחים מח.ן, **ל**) כמו זא תהא יכן פי' רש"י בהשולח (גיטין דף מה.) גבי עדה אמרה כמו ואת כו". רש"ל. מ) נ״ל והתניא. נ) פסחים מו: ע"ם בילה יב: ע"ם, ם) ולברים כבן, ע) ולברים טין, ב) (דברים כבן, ל) (מקרא הן, ק) נדף ז:ן, ר) נצ"ל כיורע או שצ"ל מרוען, ש) נויקרא כאן, ם) ובמדבר ון, א) ושמות כג, ב) וידבריהם ייתר מבוחרים כפכחים

תורה אור השלם ו. אָת חֲקֹתֵי תשמרו בהמתך תרביע בלאים שרך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך: ויקרא יט יט

ומוקדקיון,

גליון הש"ם

נס' א"ר נאי בחבור נמנו. כעין זה יכמות דף לב ע"ב: שם ולילקי נסי משום זורע. קשה דבלא"ה קשה דלילקי נמי בחירש משום מחמר חחר בהמתו ואף אם אינה בהמתו מ"מ להר"ז מתמר אחר בהמה דעלמא חייב. ולכאורה מוכח לשביתת בהמתו ולמחמל אינו ביו"ע כמ"ם הרת"א סיי רמ"ו ס"ג ואפשר שלוה כיון המג"א שם ס"ק י״ב בלשונו הקלר ועי״ מכות פ״ג: שם ולוקה משום מבשל. עי סנהדרין לף סג ע"ל תום' ד"ה על: תום' ד"ה החורש וכו' לכך מפרש ר"י. ועי' טורי אבן ר״ה דף ד ע״א ד״ה לדקות:

הגהות הב"ח

(6) במ' למר ר' דידי למר חחש אלא חפילו מכנים: (ב) שם תוא קתני שמנה. דקרושין דף טו ע"ב ד"ה ארבעה ליבמות דף ג' ד"ה למעוטי: (ג) שם אמר ליה כנה יש מילוה: (ד) שם עדה תהה. נ"ב היא סנרא נכונה דלא הא חשיב דלילקי משום זורע כיו"ט משום דקחשיב חירש ביו"ט ואינו מייב ב' אב' בכת לתת: (ס) שם גיד מיקדשין וכו׳ ובכור שור

ופטר מתור קאמר וקעבר בהן יכי' ושור ומתור דקתני וכי' דשור ושה קאמר. נ"ב פי' וחייב כ' א' משים שור וא' משים שה: (ז) ד"ה וכלאים בכרם וכי' ומחפה רחייב משום זורע: (מ) ד"ה איני השם אין לאו: (ט) ד"ה אי לאו וכו' כ' ינאי

הפ"ד ואח"כ מ"ה הוה אוקימנא מתניתנין דמימייבא: (ו) ד"ה בהמתך וכו׳ דהוה מצי למיכתב. נ"ב עיין בע"א דף פ"ד ריב ע"א לא פירש כך: (כ) ד"ה ואין חילוק וכו׳ שים בה שתי לאוין אינו חייב: (ל) תופ׳ ד"ה ואפי אם שהה למיכש בי"א מציי למיכתב. נ"ב עיין בע"א דף פ"ד ריב ע"א לא פירש כך: (כ) ד"ה ואין חילון מינו בה שתי לאוין אינו חייב: (ל) תופ׳ ד"ה ואפי׳ אם שהה אלא כדי להפשיט ורלברש מינ וכו׳ לשהיה להסם דהסם ביון דפידו וכוי כדי השתחודאה דין הוא דמחייב אבל: (מ) ד"ה המוכש וכוי פ"ה שור וכוי אסור בהנאה ולינ נראה דאינו לביש וכוי להיים שהיא מולין ולאו דוקא קאמר והן מוקדשים תרוייהו השור והחמור דליכא מוקדשים אלא בשור וליכא כ׳ לאוין כל״ל ותיבת אלא נמחק:

טוב ומשום מבשל בשר בחלב קסבר יש בגידין בנותן טעם. חלחא לא תבשל כחיבי אוחד לאכילה וחד להיאה וחד לבישול בשחיטת חולין (דף קטו):

ופנהדרין ב) ושכועות כל:ו. ג) ושמו. ד) נהלחם משנה ריש פי"ו מהל׳ סנהדריו כתב פשוט הוא שוה טעות ולריך להיות סוכם את הארבעים זכן אמר בגמ' יכן משמע ימכואר בפי' רש"י וכן בסמ"ג הביאו לשון המשנה וגם הר"ן נסוף מסכת זו כתב כפירוש המשנה מנין הסוכם תרגום ותוכן לבנים לבניא וכויו, ה) נכריתות יא.ן, ו) רש"א נשריפה, ז) ושופטים ידן, מ) (בפסוק: מהם שלשים) מו ול"ל וליחשיב ולאן. י) נל"ל הושעיאן, כ) נוע"ע

גליון הש"ם

וועי׳ מוס׳ שנת נד. ד״ה (ל

וכתנון

רש"י ד"ה מינו דחיילא ובו' כללה נמי לדידיה. לדידה ולחייכהן כל"ל. תשו" נ"ב מ"ח סי" ק"כ: תום" ד"ה מתקוף ובו" הלא דםי. כעין זה נזיר דף לח ע"ב תום' ד"ה וללקי:

הגהות הב"ח (מ) גם' משום הבערה לא ליחייב דהם: (3) רש" ד"ה ה"ג ואם איתא. כ"ב כלומר דל"ג אהכערה לא ליחייב הואיל דחד ליה כדגרם בספרים ונפ׳ אלו עוברין הוא דגרסינן ליה וע"ם בדף מז ט"ב: (ג) ד"ה המרבים יכו' גוף חתד הוא ועשחו: (ד) תום' ד"ה מחקיף וכו' להשתח דפריך עוכח נפרוך, נ"ב כלומר ח"כ קשה מאי קא משני ובע"כ צ"ל דתלמודא קא סמיך אשינויא דתנא ישייר כוי: (ה) בא"ד ולריך לומר ע"כ וכו' ולעיל קאמר א"ל מני מנה שמנה וכו" שמנה ומני י"ט. נ"ב וצ"ע במ"ם התוס' רפ"ק דיבמות דף ג ופ"ק דקלישין דף נוו: (1) ד"ו שהרי גוף לי הוא ועשלו וכון כנירמתו נ"ב כלומר כפי שיטתו דטעמא דפסולי המוקדשין הם שני גופין קדשים ומקלתו דמהלמי חילין כמו שפי׳ בחילין דף קטי ע"כ: (ו) בא"ר ניחל

מוסף רש"י

בהוי דר׳ ינחק:

משום הכערה. שלח לצורך, דהבערה מלאכה לענמה ובישול מלאכה לעלמו (פסחים מז:). גיד הנשה של נכילה. דליקה על אכילתו משום נבילה שם. שתים על אכילתו. ושלש על בשולו. משום הבערה דיו"ט ומשום בישיל דיו"ט ומשום מכשל כשר בחלב אפילי בחול ישחה. דאיתיה בשאילה. לחכם

משום הבערה. דאי הוה איהו מבעיר וחבירו מבשל הוו תרוייהו 🙎 אלא הבא במאי עבקינן שבישלו בעצי הקדש. ואם מאמר לילקי חייבין דמבעיר ומבשל אבות מלאכות אלמא מיחייב משום יו"ט שתים הבערה ובישול: ה"ג ואם איתא (כ) אהבערה לא ליחייב דהא איחייב ליה משום מבשל: גיד הנשה של נכילה. דלוקה אף משום נכילה שאכל:

> שלש על בישולו. בישול בשר בחלב ובישול שלא לצורך יו"ט והבערה שלא לצורך ושתים על אכילתו אכילת גיד ואכילת בשר בחלב. ואם איתא דמפקת הבערה ומעיילת אכילת נבילה הוי איסור ג' על אכילתו: ואוהרה עלי הקדש מהכא. ואשריהם משרפון באש לא מעשון כן לה׳ אלהיכם: השמר בנגע הלרעת. ואמרינן (שבת דף קלג.) בקולץ בהרתו הכתוב מדבר והשמר הוא לא תעשה: נילקי נמי. כגון שהיו כלי מחרישה מעלי אשירה: קולן אילנום עובות. בהליכתו: מי קא חיילה עליה. הא הוה ליה נשבע שלא יבטל המצוה ונפקא לן מלהרע או להיטיב בשבועות (דף כה.) דאין זו שבועה: מינו דחיילה עליה שבועה כו'. היינו איסור כולל. ואיסור מוסיף כגון שבחתיכה עלמה נוסף חיסור כגון אילו נוסף על היו"ט איסור ע"י שבועה זו וה"ל מוסיף דומיא דאשת איש ונעשית חמותו דמוקיף הוא דמעיקרא קיימא ליה בחנק והשתא קיימא ליה יובסקילה א"נ חלב דנותר מעיקרא קאי עליה באיסור חלב והשתא איתוסף עליה איסור נותר. ואיסור כולל היינו שאין איסור נוסף על החתיכה אלא כולל אחרים באיסורא כגון שנשא אחות חמותו דמיגו דמיתפר בכולהו אחוותא איתסר נמי בחמותו משום אחות אשה אי נמי כגון חמותו ונעשית אשת איש דמיגו דכיילה כולי עלמא באיסור אשת איש " כללה נמי לדידיה לחייבו שתים: בנזיר שמשון. ע"י מלאך קיבל נזירות עליו דההוא אין לו שאלה דלווי שלמעלה הוא: נזיר שמשון בר טמויי למחים הוא. כלום אסור הוא להיטמא למתים אדם שמקבל נזירתו ע"י מלאך הא אמרינן במס' נזיר (דף ד:) שמשון הותר ליטמא למתים ובעי לאפוקי מהאי קראי ויך מאה וחמשים שוגו׳ ופריך ליה אימא דשוינהו גוססין אלא גמרא. ואית דמפרשי נזיר שמשון נזיר מן הבטן וקשיא לן ההיא נמי בשאלה אימיה שהיה אביו יכול לישאל עליו ואפילו מת אביו בשאלה מיהא הוה ההיא

משום הבערה ואם איתא משום הבערה לא שום בשולו אפיק (סחייב דהא איחייב ליה משום בשולו אפיק הבערה ועייל גיד הנשה של גבילה והתני ר' חייא לוקה שתים על אכילתו ושלש על בשולו ואי איתא שלש על אכילתו הוא חייב אלא אפיק הבערה ועייל עצי אשירה ואזהרתיה מהכא יולא ידבק בידך וגו' א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ולילקי נמי משום ילא תביא תועבה אל ביתך אלא הכא במאי עסקינן כגון שבישלו בעצי הקדש ואזהרתיה מהכא יואשריהם תשרפון כאש ילא תעשון כן לה' אלהיכם: סימן שנבא"י שנ"ז: מתקיף לה רב הושעיא וליחשוב נמי אהזורע בנחל איתן ואזהרתיה מהכא אשר לא יעבד בו ולא יזרע מתקיף לה רב חנניא וליחשוב נמי יהמוחק את השם בהליכתו ליגואזהרתיה מהכא ואבדתם את שמם וגו' (ו)לא תעשון כן לה' אלהיכם מתקיף לה ר' אבהו וליחשוב נמי הקוצץ את בהרתו ואזהרתיה מהכא יהשמר בנגע הצרעת מתקיף לה אביי וליחשוב נמי המזיח החושן מעל האפוד יוהמסיר בדי ארון ואזהרתיה מהכא י(ו)לא יםורו יולא יזח החושן מתקיף לה רב אשי וליחשוב נמי יהחורש בעצי אשירה ואזהרתיה מהכא ולא ידבק בידך מאומה וגו' מתקיף לה רבינא וליחשוב נמי הקוצץ אילנות מובות ואזהרתיה מהכא °כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות א"ל רבי זעירא לרבי מני וליחשוב גמי כגון דאמר שבועה שלא אחרוש

ביום מוב התם לא קא חלה שבועה מושבע

ועשאו הכתוב כשני גופים: מתני' כמה מלקין אותו ארבעים חסר אחת

שנא' ייבמספר ארבעים מנין יישהוא סמוך לארבעים ר' יהודה אומר ארבעים

שלימות הוא לוקה והיכן הוא לוקה את היתירה בין כתפיו הילאין אומדין

אותו אלא במכות ראויות להשתלש אמדוהו לקבל ארבעים ולוקה מקצת

קשה דהשתא (י) פריך טובא ש)(ונפרוך דלח) משני מידי ולריך לומר (ס) דע"כ דתנא תנא ושייר ולעיל האמר אלא תני תנא שמונה ואת אמרת תנא ושייר ואומר הר״ם * דלא דמי לעיל דקתני שמונה ומני י"ע בחד ואם איתא דאיכא תו מלקות משום י"ט היה לו למנותן בשתים אבל הכא יכול להיות דלא איירי תנא למיחשב כל הני גווני דוורע בנחל איתן ומוחק את השם: אמר ליה כנון ראמר שלא אחרוש כין בחול בין ביו"ם. וקשה דאכתי ליתא בלאו והן כדפריך פ"ג דשבועות (דף כד. ושם) גבי שלח חוכל נכילה ושחוטה דפריך מי איתא כלאו והן וחולי י"ל דמשכחת לה בהן כגון

עפר תיחוח דלית בה חיובא מן התורה באותה חרישה: שהרי גוף אחד (ו) ועשאו הכתוב ב' גופים. הקונטרס פירש כגרסתו ור"ת פירש בענין אחר כמין חומר דכתיב ביה כלבי וכאיל שהם ב׳ מינין ובזה הפירוש מיושב הא דאמרי׳ בבכורות (דף לג.) תלתא לבי ואיל כתיבי בו חד לכדרב ילחק וחד לכדר׳ יו(יהושע) ופירוש הקונטרם לא אתפרש למילמייהו והשתא ניחא (י) הא דרבי ילחק ורבי יויהושע דהכח יו: המנהיג בשור פסולי המוקדשים

לוקה. ודוקם אי מושך השור משוי בגופו אבל בלא המשכה אין לוקה בהנהגה דאם לא כן פסולי המוקדשים ממקום אחר ():

לעולם לא יוכלו להנהיג שור ועומד מהר סיני הוא א"ל כגון דאמר שבועה שלא אחרוש בין בחול בין ביו"ם דמגו דחלה עליה שבועה בחול חלה עליה נמי ביו"ם יימידי דאיתיה

בשאילה לא קתני ולא יוהרי הקדש בבכור והרי נזיר בנזיר שמשון נזיר שמשון בר איםמויי למתים הוא אלא האי תנא איסור כולל לית ליה אמר רבי הושעיא המרביע שור פסולי המוקדשים לוקה שנים אמר רבי יצחק המנהיג בשור פסולי המוקרשים לוקה שהרי גוף אחד הוא

הבדים לא יסרו ממנו:

8. וַיִּרְכָּסוּ אַת הַחֹשֶׁן מטבעתו אל טבעת בפתיל תכלת להיות על חשר האפוד ולא יוח החשן מעל שמות כח כח האפוד: .9. בי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחית את עצה לנדח עליו גרון כי ממנו תאכל ואחו לא תכרת כי האדם עץ השרה לבא דכרים כיט במצור: 10. וְהָיָה אָם בּן הַכּות הרשע והפילו השפט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר: אַרבעים יכנו לא יסיף פן יסיף להבתו על אַלָה מכָה רבָה

ואמדו פסולי שור המרביע המוקרשין. שנפדה אפילו על מינו לוקה שהרי גוף אחד (ג) ועשאו הכחוב שני גופין דחורת חולין וחורת קדשים יש עליו חורת חולין שמותר באכילה מחוץ לפתח אהל מועד כאילו לא הוקדש מעולם וחורת קדשים שאסור בגיזה ועבודה כדאמרינן בספרי וראה יב טון בכל אות נפשך תובח ואכלת בשר ודכרים יכן במה הכתוב מדבר אם בבשר תאוה הרי כבר אמור כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך וגו' כי תאוה נפשך וגו' אם באכילת קדשים הרי כבר אמור כי אם במקום וגו׳ שם תעלה וגו׳ הא אין הכתוב מדבר אלא בפסולי המוקדשין שנפדו חזבח ולא גיזה דאסור בגיזה ועבודה בשר ולא חלב ואכלת ולא לכלביך והלכך אסור להרביעו אפי׳ עם מינו משום כלאים שמרביע חולין על קדשים או קדשים על חולין וכן במנהיג אפילו מנהיג עם מינו ואפילו מנהיגו בפני עצמו חולין וקדשים הוא וחייב משום כלאים דחרישה דהוא עצמו כלאים שעשאן הכחוב שני גופין. ולא שמעתי ראיה מגלן דחולין וקדשים כלאים זה בזה ודבר חימה הוא: מתבר' שנאמר במספר ארבעים. והפילו השופט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר (דברים כה) וסמיך ליה ארבעים יכנו ודרשינן כמאן דכתיב במספר ארבעים מנין שהוא סוכם את הארבעים כדמפרש בגמ' דמדלא כחיב יכנו ארבעים במספר אלא במספר ארבעים יכנו שמעינן דהכי קאמר מנין הסוכם הארבעים חשבון המשלים סכום של ארבעים שגורם לקרות אחריו ארבעים והיינו שלשים וחשע: **ראויות להשחלש.** בגמרא מפרש:

להסיר האיסור ושבועות בד. והרי החדש. שגא ע"י נדר וכל נדרים יש להם שאלה :שם: ראויות להשתלש. כגיו י"ש אי כ"א או כ"ד. שהיי מכין איסו שתי ידים מאחריי ואחת מלסניי ומחדא ילהם שאלה ישם: רבייניות יא.

קו א מיי׳ פ״י מהלכום רולת הלכה ט סמג משום הזיד במעילה באזהרה וי"ל דלא חשיב אלא לאו עשין עה: קח ב ג מיי פייו מהלי דאיתנהו בפחות משוה פרוטה:

מתקיף לה רב אושעיא וליחשוב נמי משום זורע בנחל איתן.

הבי ד מיי׳ פ״י מהלכות

טומאת לרעת הל"א סמג לארן שסג: קי ה מיי פ"ט מהלכות כלי המקדש הל"י: קיא ו מיי שם פ"כ

סודי התורה הל"א:

הלכה יג: כוב ז מיי פיין מהלכות ע"ז הלפה ב: קיג ח מיי פ"ו מהלכות

מלכים הלכה ח: קיד טי מיי פ״ט מהלי כלאים הלי"א: קמו כ מיי פייו מהלכות סנהדרין הלכה א סמג לאוין קלח: קמו ל מיי שם הל"ב:

תורה אור השלם ו. ולא ידבק בְיִדְּרְ מאומה מו החרם למעו לך רחמים ורחמך והרבר כאשר נשבע לאבתיך: דברים יג יח 2. ולא תביא תועבה אַל ביתר וְהְיִית חַרם כָּמהו

תתעבנו כי חרם הוא: דברים ז בו 3. ונתצתם את מובדותם ושרכתם את מצרתם ואשריהם תשרפון כאש ופסילי אלהיהם הגדעון ואבָדתֶם את שמם מן המקום ההוא:

שקץ תשקצנו ותעב

דברים יב ג 4. לא תִּעְשׁוֹן כַּן לְיִי דברים יב ד אלהירחי ייי ביים ביים ביים ביים. 5. והורדו זקני העיר ההוא את העגלה אל נחל איתן אשר לא יעבר את העגלה בנחל:

. דברים כא ד 6. השָׁמֵר בּנָגִע הַצְּרְעָת לשמר מאד ולעשות כבל אשר יורו אתכם הכהנים הלוים כאשר צויתם תשמרו לעשות: דברים כד מ

7. בַּטַבַּעת הָאָרן יהִיוּ שמות כה טו

ונקלה אחיך לעיניך:

ב) ונ״ל ובר׳ ביו כתפיון

ב) ומשום דכחיב בו ונהלה

מצוה לנוולו כ"כ מום" שונוה

דאיממר להמו כג. פיסהא

חמיר חוכם דבמשום לפ

תנת של חמור וכן נמשנה

שבמשניות ליחה והכי היח'

שאמדוהו לשמונה עשרה לא עבדינן

ליה אלא אומד ראשון וקשה בין

מרישה ובין מסיפה: הה דהמדוהו

ליומי. מתניתין באמדוהו ליומיה לקבל

מ' או שמונה עשרה והלכך כי חזרו

ואמדו בו ביום שאין יכול לקבל או

יכול איגלאי מילחא דאומד שלהם לא

היה כלום כיון דבו ביום סתרו כל

מה שאמדו שהרי זה לא נשתנה ולא

הכחיש בשהות מועט כזה ויש לומר

דהם טעו באומד הלכך כי אמדו

תחלה לארבעים וחזרו ואמדו בו ביום

שאין יכול לקבל אם לקה מקלתן

פוטרין אותו שהרי נתבוה ואם לא לקה

הרי הוא כתי שלא אמדוהו כלל ועכשיו

הוא דמעיינו בדיניה ואמרו אין יכול

וממתינין לו עד שיברים ויהיו חומדין

אותו אומד הראוי לו וכן אמדו מחלה

לי״ח ובו ביום חזרו ואמדו שיכול לקבל

ארבעים איגלאי מילתא דטעו באומד

ראשון ואינו כלום והלכך אם לקה כבר

כל השמונה עשרה פוטרין אותו דכיון

דינא מב"ד כבר בזיון ב"ד הוא להחזירו

אבל לא לקה רשאין להוסיף על אומד

ראשון דאינו כלום: וכרייתא בדאמדוהו

למחר או ליומה אוחרה. ליום אחר

דההוא ודאי אומד גמור הוא שיפה

עיינו שהיה יכול זה לקבל עד אותו

יום כך וכך מכות אלא נשתנה והכחיש

הלכך כי אמדוהו לארבעים עד יום

פלוני וכשהגיע יום פלוני אמדו שאין

יכול לקבל כולם חומד רחשון חומד

גמור היה והואיל ונשתנה ונתקלקל

נר מצוה

קיו א מיי פי״ו מהל׳ סנהדרין הל"ב סמג לארן קנט: קיח ב מיי שם הלכה ג

ועי' בכ"מ: קים גד מיי שם הל"ד יע"ש בכ"מ: קב ה מיי שם פט"ז

הא דאמדוהו ליומי. (ס) כו כיוס

שלא יוכל אז אמרה מתני׳ דלוקה דאי

לא לקי אולינן בתר אומד הראשון

ונמתין לו עד שיברים וילקה כמו

שאמדוהו אבל אם אמדוהו אומד שני

למחר שמה הכחיש החר הראשון ואולינן בתר האחרון ופטור שהרי

אמדוהו שאין יכול ללקות כלל וכן

מדינא סיפא אמדוהו מתחלה לקבל

י״ח ובו ביום אמדוהו לקבל כולם

אולינן בתר השני ולוקה אם לא לקה

כבר כל הי"ח וברייתא באמדוהו

ביום אחרון אבל אומד ראשון

היה טעות ואולינן בתר בתרא:

רדי

שאמדוהו לקבל חזרו ואמדוהו

הלכה ח סמג שם: הככה ה מתנ שם: קבא ו מיי שם הליש: קבג ח מיי שם הליש: קבג ח מיי שם הליש: קבר ע מיי שם הליש: קבר נ מיי שם הליש: קבו ב מיי שם הליש: הלכה ה:

תורה אור השלם

ו. ואמר אליו מה המכות האלה ביו ידיה ואמר אשר הביתי בית ... זכריה יג ו 2. וְהָיָה אם בן הְכּוֹת הַרְשָּׁע והִפּילוֹ הַשׁפֵּט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר: דברים כה ב 3. אם לא תשמר לעשות את כל דברי התורה הזאת הכתובים בספר הזה ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את יי אלהיר: והפלא יי את מכתר ואת מכות זרעך מכות גדלות ונאמנות וחלים רעים ונאמנים:

דברים כח נח-נט הברית הואת ועשיתם אתם למען תשבילו את בָל אַשֶּׁר תַּעְשִׁׁרְ:

דברים כט ח והוא רחום יכפר עון
 והוא ישחית והרבה חמתו: תהלים עח לח

> לעזי רש"י רשכושור"א (דישקושדר"א]. להתיר

מוסף רש"י מנין שהוא סוכם את ארבעים במספר, ארבעים במנינא, השחא דכתיב כתספר ארנעים משמע והכהו לפניו עד אותו מנין שאין כו לעשום אלא לגמור מכום משכון של חרבעים וסדור רשיי סיי ריא). כופה. לשון אסירה (סובה לא וגורם: כופת). **הוסיף** לו. שליח ב"ד למי שחייב מלקות, עוד רצועה ארת. יותר על מה שאמדוהו ב"ד שיכול להבל (ב״ק לב::.

ואמדו שאין יכול לקבל פטור. דכיון דנתבוה בבית דין ולקה קצת סגי ליה בהכי אבל לא לקה אלא אמדוהו לארבעים וחזרו ואמדו שאין יכול לקבל כולם לא מיפטר דאין רשאין לגרוע האומד אלא לוקה אחר זמן. והכי נמי אם אמדוהו לשמונה עשר ומשלקה חזרו ואמדו שיכול עדיין לקבל ארבעים פטור משום דלקה אבל לא לקה רשאין להוסיף על אומד ראשון: גמ" כמה שפשאי שאר אינשי. כמה שוטים הללו רוב בני אדם: ורמינהו אמדוהו לקבל ארבטים וחורו (ו) ואמדו שאין יכול פוטרין אוסו. אט"ג דלא לקה אלמא דלא שני בין לקה ללא לקה וה"נ בין שחמדיהו לחרבעים בין

ואמדו שאין יכול לקבל ארבעים פטור אמדוהו לקבל שמונה עשרה ומשלקה אמדו שיכול הוא לקבל ארבעים פטור: גמ' מ"מ אי כתיב ארבעים במספר הוה אמינא ארבעים במניינא השתא דכתיב במספר ארבעים מנין שהוא סוכם את הארבעים אמר רבא כמה מפשאי שאר אינשי ידקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה דאילו בם"ת כתיב ארבעים ואתו רבנן בצרו חדא: רבי יהודה אומר ארבעים שלימות יוכו': אמר ר' יצחק מאי מעמא דרבי יהודה דכתיב ימה המכות האלה בין ידיך ואמר אשר הכתי בית מאהבי ורבנן ההוא בתינוקות של בית רבן הוא דכתיב: אין אומדין אלא במכות הראויות

וכו': לקה אין לא לקה לא ורמינהו אמרוהו לקבל ארבעים וחזרו (6) ואמרו שאין יכול לקבל ארבעים פטור אמדוהו לקבל שמונה עשרה וחזרו ואמדוהו שיכול לקבל ארבעים פטור אמר רב ששת לא קשיא יהא דאמדוהו ליומי הא דאמדוהו למחר וליומא אוחרא: **מתני'** יעבר עבירה שיש בה שני לאוין אמרוהו אומד אחד לוקה ופטור ואם לאו לוקה ומתרפא וחוזר ולוקה: גמ' והתניא אין אומרין אומד אחר לשני לאוין אמר רב ששת לא קשיא יהא דאמדוהו לארבעים וחרא הא דאמדוהו לארבעים ותרתי: מתני׳ יכיצד מלקין אותו כופה שתי ידיו על העמוד הילך והילך וחזן הכנסת יאוחז בבגדיו אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבו והאבן נתונה מאחריו חזן הכנסת עומד עליו ורצועה בידו של עגל כפולה 🕫 אחד לשנים ושנים לארבעה ושתי רצועות של יחמור עולות ויורדות בה ידה מפח ורחבה מפח וראשה מגעת על פי כריסו יומכה אותו שליש מלפניו ושתי ידות מלאחריו יואינו מכה אותו לא עומד ולא יושב אלא מומה שנאמר יוהפילו השופט יוהמכה מכה בידו אחת בכל כחו מוהקורא קורא יאם לא תשמור לעשות וגו' והפלא ה' את מכותך ואת מכות וגו' וחוזר לתחלת המקרא 🗷 יושמרתם את דברי הברית הזאת וגו' וחותם יוהוא רחום יכפר עון וגו' וחוזר לתחלת המקרא יואם 'מת תחת ידו פטור ייהוסיף לו עוד רצועה אחת ומת הרי זה גולה על ידו ינתקלקל בין בריעי בין במים פטור רבי יהודה אומר האיש בריעי והאשה במים:

שחין יכול לקבל פטור אע״פ שלא לקה שהרי נתבזה באותו אומד וכי אמדוהו נמי לשמונה עשרה עד יום פלוני וכשהגיע יום פלוני אמדו שיכול לקבל ארבעים אין לוקה אלא אומד ראשון נמ' דאומד גמור היה כך נראה לרבי. לישנא אחרינא מתני׳ דאמדוהו ליומיה לקבל ארבעים והלכך אין פוטרין אותו אלא אם כן לקה דודאי יהא בו כח לקבל קצת מן המכות אמדוהו לקבל ליום או ליומים ודאי אין בי כח ואם חזרו בהם פטור מיד וכן קיבל ר' מח"ע. ולא נהירא דמשום דאמדוהו ליומיה אמאי ברירא לן שיהא בו כח לקבל קצח מן המכוח הם אומדין שאין יכול ואנן אחרינן לילקי ולימוח ועוד דאם לקה אחרינן ליומיה אמאי ברירא לן שיהא בו כח לקבל קצח מן המכוח הם אומדין ששי בה שני לאוין. כגון חורש בשור וחמור וכלאים בכרם: ואם לאו. דלם אמדוהו אומד אחד אלם ללאו אחד אמדוהו תחלה לוהה ומתרפא: גב" אחדוהו לארבעים וחדא. כל מה שאומדיו עליו עד שלשים וחשע חשבינן משום חד לאו דכך הוא דינו למלקות ארבעים חסר אחת על לאו אחד ואם מוסיפין עליו אפילו שלש מכות דהוה להו ארבעים וחרתי חשובין אותן שלש אומד ללאו האחר ואם לא הוסיפו אלא שמים מכוח דהיוו להי ארבעים וחדא לוחה שלשים ומשע משום לאו אחד ומתרפא וחוזר ולוקה דמכות שאינן ראויות להשתלש לא מלקינן ליה: בחבר' על העמוד. עץ אחד נעיץ בקרקע וגבוה כנגד שתי אמות או אמה וחצי והוא כפוף ומוטה על אותו העמוד כאדם הנסמך על בריח דלת ותולה ידיו למטה וכופתין לי ידיו בלידי העמוד: **חון.** שמש הקהל "ולא שמעתי בו שום משמעות: נפרמו. דשקושרר"א בלע"ז קריעה של תפירה: <mark>מאחריו.</mark> של נידון: **כפולה אחת לשתים.** ועוד רצועה אחרת כפולה לשתים היינו שתים רצועות שהן ארבע (ד) ואותן השתי רצועות טולות ויורדות בה כלומר אותן שתי רלועות היו תלויות באמצע הרלועה. ושל חמור לקיים בהן יבא מי שמכיר אבוס בעליו כו': יי)היה מכה. וכשהוא מגביה ידו ומוריד הן עולות ויורדות כך קיבל רבי מעיקרא ולא נהירא. לשון אחר מפי רבי עולות ויורדות כן דרך תפירה של רלועה מוחב ראש רצועה בנקב כנגד מטה וחחר וחוחב בנקב אחר דרך מעלה ונראה כמעלה ומוריד: ידה שפח. מקל שתליה בה ארכה טפח ורלועה עלמה רחבה טפח ומגעת עד פי כריסו שמשער כך שכשהוא מכה כלה ראשה של רלועה בפי כריסו בחחלת כריסו שהמכה עומד בלד המוכה ומכה אותו ברוחב גבו הלכך אורך הרלועה ברוחב כל גבו עד מקום שמתחיל שם הכרס. ואף ע"ג דאמרן לעיל האבן נחונה לה לאחוריו אעפ"כ היה הוא תשלחף עלמו ללד לדו והיה מכה ברחבו: שליש מלפניו. על הבען ישתי ידות מאחוריו. בגמרא מפרש טעמא: והקורא קורא אם לא השמור. הא מיפשט פשיטא לן דבעי קריאה כדאמרן [בכריחות] ודף יא.) בקורת תהיה בקרייה תהא דלהכי קתני הכא והקורא: אם מח סחם ידו פטור. דשליח ב"ד הוא ואמרן לעיל (מ.) יצא האב המכה את בנו ושליח ב"ד: **הוסיף לו רלועה**. על האומד ומח ה"ז גולה על ידו ולא דמי להכהו עשרה בני אדם בעשר מקלות דאמריטן

ושתי רצועות עולות לב: ז) ירש"ל חומר שהוח לשין מיוה פירוש רואה לרכי העיר, ח) הד"ח רש"ל,

הגהות הב"ח

(מ) גם' ימורי ואמדוהו ואמרו שאין יכול לקבל: (ב) שם במשנה כפולה אחת לשתים ושתים לארבע ישתי: (ג) רש"י ד"ה ורמינהו יכו' וחזרו ואמדוהו ואמרו אינו יכול וכו׳ דלח שני לן בין לקה ללה לקה דהא הכא בין שאמדוהו כנ"ל ותיבת נמי נמחק: (ד'ה ר"ה כפולה וכו' שהן ארבע ועוד שתי רלועית כל"ל ומיבת יאותן נמחק: (ס) בום' ד"כ דאמדוהו ליומיה פיי בי ביים וכי׳ שלח יוכל חו לקבל קאמרה מתניתין דלוקה אי לו דאזלינן כתר הרחשון וכו׳ וכן בדינא דמיפא מתלובו וכו' דמר השני ילוקה אם לא לקה כנר כל היים דאומד לפנו כני היה טעות ראשון היה טעות ואזליגן כתר בתרא דאמדוהו ובריימה לאומד אחרון למחר אזלינן בתר הראשון מללקות ופטור ארבעים הס"ד וכנ"ל ועל תיכות כתר אומד הראשוו ונמתין לו נ"ב כיון שלח הגיע להשתנות לא הד הכחשה והלכך אולינן בתר אומד הראשון כיין שלא הכחים ונמתין לו עד שיברים כלומר עד שיברים בייתר יילחה כי' ואבל ואזלינן הכמים החחרון וכן בדינה דקיפה כשאמדוהו ולי"ח ובו ביום אמדוהו לקבל כולם אולינו כשאמדוהו למחרו חלינו דאומד הראשון לא היה בטעים ואולינן בתריה ולוקה י"ם וא"ת בדינא דרישה נמי באמדיהו להבל כולם יכי ביום אמדוהי שלא יוכל לקכל ננימא דאומדן הראשון היה טעות וניול בתר השני ח"ל דכיון דאומד שני שלא יוכל אז בו כיום לקבל ארבעים אומדין אומו בכך נשאומד ראשון היהן כשיתחוק ביותר וא"כ איתר הראשון אינו טעות:

הגהות הגר"א

[א] במשנה וישמרתם חת כו' עד למחלת המהראו סא"מ (וכן ליחא בירושלמי וער כש"ח וכהגר"ה ח"ם ם"ם מכ"ו):

יש הלי עו:

קבם ג מיי פט"ו מהלי

סנהדרון הלי ח: קל ד ה מיי שם הלי ט: קלא ו ז מיי שם הלי

:61

קלב ח מיי שם פייו

:1 '50

קלג טיב מיי שם

הלכה ה: קלד ל מיי שם הלי ז: מ נמיי שם ופייב מהלי

עדות הל"ד]:

תורה אור השלם

פו יסיף להכתו על אלה

מכה רבה ונקלה אחיר

2. לא תחסם שור

.3. בי ישבו אחים יחדו

ומת אחד מהם ובן

אין לו לא תהיה אשת

המת החוצה לאיש

ולקחה לו לאשה ויבמה:

4. אלהי מסכה לא

תעשה לר: שמות לד ז

שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתר

למועד חדש האביב כי

בחדש האביב יִצְאתִ

ממצרים: שמות לדיח 6. ואַנשי קדש תהיון לי

ובְשֶׁר בְשְׁדֵה טְרַפָּה לא תאכלו לכלב תשלכון

אתו: שמות כב ל 7. לא תשא שמע

שמות כג א 8. יָרָע שׁוּר קֹנָהוּ וְחֲמוּר

ימטורות א ו

רְשָׁע לִהְיֹת עַר חָמָס:

אבוס בעליו ישראל לא

9. וְהָיָה אם כֵּן הַבּוֹת

הָרְשָּׁע והפילו השפט וְהִבָּהו לְפָנָיו כְּדִי רִשׁעְתוּ

במספר: דברים כה ב 10. בי כל אשר יעשה

מכל התועבות האלה

ונברתו הנפשות העשת

מקרב עמם: ויקרא יח כט

יִדע עַמִּי לא התבונן:

לעיניך:

ברישו:

מסורת הש"ם א) [יכמית ד.], ב) פסחים

קבז א מיי׳ פ״ב מהל׳ יהודה אומר (בעינן יתידי כח ו) חסידי מדע. נ"ל דפליג יבום הל' יד סמג אמנא קמא דאמר אין מעמידין כלל חסירי מדע דאין עשין כא טוש"ע אה"ע סי׳ מדקדקין בדבר דבהא טעמא דגמרא אין נכון לכאורה לומר כתובות קמוך לסוף פרק ז דלרצי יהודה מעמידין דוקא חסירי מדע: דף קאן: קבח ב מיי פ"ו מהלי

שניהם שוין (ו). ומיהו חשה

כל הנחקלקל בריעי ואשה משהגביה איש הרצועה להלקותו בראשונה או בשניה פוטרין אותו ואין מכין אותו כלל אבל נפסקה דוקא כי נפסקה בשניה שלקה אחת ולא שנפסקה בראשון קודם שלקה כלל:

אף במים: קלה.

גמ' שמ משום נקלה אמר רב ששת משום גמ' במ' רבי אלעזר בן עזריה מנין לרצועה שהיא של עגל רכתיב יארבעים יכנו וסמיך ליה לא תחסום שור בדישו יואמר רב ששת 2לא משום רבי אלעזר בן עזריה "מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוםמין אותה דכתיב לא תחסום שור בדישו וסמיך ליה ישבו אחים יחדו וגו' ואמר יירב ששת משום ר' אלעזר בן עזריה בל המבזה את

המוערים כאילו עובר עכו"ם דכתיב יאלהי מסכה לא תעשה לך וסמיך ליה יאת חג המצות תשמור ואמר רב ששת משום ר' אלעזר בן עזריה כָל המספר לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד עדות שקר ראוי להשליכו לכלבים דכתיב ילכלב תשליכון אותו וסמיך ליה ילא תשא שמע שוא וגו' קרי ביה נמי לא תשיא: ושתי רצועות וכו': תנא ישל חמור כדדריש ההוא גלילאה עליה דרב חסרא *ידע שור קונהו וחמור אבום בעליו ישראל לא ידע וגו' אמר הקב"ה יבא מי שמכיר אבום בעליו ויפרע ממי שאינו מכיר אבום בעליו: ידה מפח וכו': אמר אביי שמע מינה כל חד וחד לפום גביה עבדינן ליה אמר ליה רבא אם כן נפיש להו רצועות טובא אלא אמר רבא אבקתא אית ליה כי בעי מיקטר ביה כי בעי מרפה בה: מלקין אותו וכו': מנא הני מילי אמר רב כהנא ראמר קרא יוהפילו השופט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר רשעה אחת מלפניו שתי רשעיות מאחריו: אין מלקין אותו וכו': אמר רב חסרא אמר רבי יוחנן מנין לרצועה שהיא מוכפלת שנאמר והפילו והא מיבעי ליה לגופיה א"כ לכתוב קרא ימיהו מאי הפילו ש"מ תרתי: המכה מכה בידו: תנו רבנן יאין מעמידין חזנין אלא חסירי כח ויתירי מדע רבי יהודה אומר אפילו חסירי מדע ויתירי כח אמר רבא כוותיה דרבי יהודה מסתברא דכתיב ילא יוסיף פן יוסיף אי אמרת בשלמא הסירי מדע היינו דצריך לאזהורי אלא אי אמרת יתירי מדע מי צריך לאזהורי ורבנן אין מזרזין אלא למזרז תנא "כשהוא מגביה מגביה בשתי ידיו וכשהוא מכה מכה בידו אחת כי היכי "דליתה מרידיה: והקורא קורא כו': תנו רבנן ייהגדול שבדיינין קורא השני מונה והשלישי אומר הכהו בזמן שמכה מרובה מאריך בזמן שמכה מועפת מקצר והא אנן תנן חוזר לתחלת המקרא ימצוה לצמצם ואי לא צמצם חוזר לתחלת המקרא תנו רבנן מכה רבה אין לי אלא מכה רבה מכה מועשת מנין ת"ל וא לא יוסיף אם כן מה תלמוד לומר מכה רבה לימד על הראשונות שהן מכה רבה: נתקלקל וכו': תנו רבנן יאחר האיש ואחר האשה בריעי ולא במים דברי רבי מאיר רכי יהודה אומר האיש בריעי והאשה במים וחכ"א אחר האיש ואחר האשה בין בריעי בין במים והתניא רבי יהודה אומר אחד האיש ואחד האשה בריעי אמר רב נחמן בר יצחק שניהם שוין בריעי אמר שמואל ייכפתוהו ייורץ מבית דין פמור מיתיבי "קלה בין בראשונה בין בשניה פוטרין אותו 'נפסקה רצועה בשניה פוטרין אותו בראשונה אין פוטרין אותו אמאי להוי כרץ התם רץ הכא לא רץ ת"ר "יאמרוהו לכשילקה (י) קלה "פוטרין אותו לכשיצא מבית דין קלה מלקין אותו ולא עוד אלא אפילו קלה בתחלה מלקין אותו שנאמר יוהכהו [וגו'] ונקלה ולא ישלקה כבר בבית דין: מתני' ילכל חייבי כריתות שלקו נפטרו ידי כריתתם שנאמר יונקלה אחיך לעיניך "כשלקה הרי הוא כאחיך דברי רבי חנניה בן גמליאל ואמר רבי חנניה בן גמליאל מה אם העובר עבירה אחת נוטל נפשו עליה העושה מצוה אחת על אחת כמה וכמה שתנתן לו נפשו ר"ש אומר ממקומו הוא למד שנאמר ייונכרתו הנפשות העושות וגו' ואומר אשר

קים., ג) כ"ל דתיתי מרזיא המועדות. חולו של מועד: הג המלוח השמור. מפרש בחגיגה ווכ"א בערוך ערך כז א'ן. (דף יח.) אם בראשון ובשביעי הרי כבר אמור הא לא בא להזהיר ר) כרימות יא. ב"ק לב:, אלא על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה: אל השת ידך עם ה) ותוספי פ"דו. ו) שבועות כח., ז) [תוספ' פ"ד], רשע להיות עד המסי היינו מעיד ת) רש"ח אין מלקין. ס) נ"ח שנקלה, י) (מגילה ו:ן, כ) נשמות כגן ל) נע"ו דון, מ) וכי מלח כה גו ס)דברים כה.

> הגהות הב"ח (מ"ע משום (מ"ע משום נקלה) מא"מ ונ"ב ס"א אין

זה: (כ) שם מ"ר אמדוהו לכשילקה יקלה פוטרין וכו׳ מכ״ד יקלה מלקין וכו' ולא שיקלה ככר שניהם שוין בריעי ומיהו:

הגהות הגר"א [א] גם' לא יוסיף. נמחק וכ"ב על אלה (וכ"ה בספרו): [ב] רש"י ד"ה אין לי כיו "לא" ל"ל "פן": (ג) שם לא יוסיף. צ"ל על : 5)6

מוסף רש"י

שאין חוסמין אותה. טענוחיה לכומה להחייום לנ. אלא כופין אותו וחולך, חוסמין לישנא דקרא נקט, דיליף לה מלא מחסים ניבמות ד... כל המבוה את שעושה המועדים. מלאכה בחולו של מועד, דכמיב את חג המנים תנינה ויה.) איסור מלאכה כחולו של מועד ורשבים פפחים קיח.. המקבל לשון הרע. שמקנלי ומאמינו על חבירו, אע"ג דלהבוליה לא מיבעי ליה. למיחש ליה מיבעי כדמפרש שם. קרי ביה נמי לא תשיא. נראה בעיני דלא ליה, דכולהו מלא חשא, גרסינן ליה, . שכשתספר או מעיד הרי נושה כפיו שמע שוח שם. התם רץ, ונתכוה במנוסה זו ואיכא ונקלה אחיך כיון שנקלה הרי הוא אחיך ושבועות כר .. כל חייבי בריתות שלקו. שהתרו נהן עדים על לאו שעמו כרת ולקו ככ"ד, נפטרו ב"ד של מעלה נפרעיו

ונקלהם לשון זלוול: בין בראשונה בין

בשניה. בין קודם שהכהו כלל בין

לאחר שהכהו והיינו ראשונה הגבהה

ראשונה שמגביה ידו להכות אם

נתקלקל באותה הגבהה מחמת פחד

או שנתקלקל בהגבהה שניה דהיינו

לאחר שהכהו: פוטרין אוחו. דנקלה

קרינא ביה דהא קלה: נפסקה

הרלועה. אם בהגבהה שניה נפסקה

פוטרין אותו דהא נקלה באותה הכאה

שהכהו ואם קודם שהכהו נפסקה

כשהרים ידו להכוח חין זו קלה:

לכשילקה קלה. פירושו לכשילקה

יקלה שאמדוהו שאם ילקוהו מיד

יתקלקל בריעי פוטרים דפן יוסיף

ונקלה כתיב דאין נותנין לו מכה שיקלה

עליה מיד כך שמעתי אבל אמדוהו שלא יתקלקל עד לאחר המלקות

מלקין אותו: קלה החלה. קודם

שקיבל שום הכאה מלקין אותו אחרי

עדות שקר: אכקהא. כמו מיבק אביק 0: במספר. שתי רשעיות מאחריו: אפילו יחירי כח ואפילו **מסירי מדע.** דאין להקפיד בכך: אי אמרת בשלמא דאפילו חסירי מדע. יכולין להעמיד בהן היינו דאיצטריך כר׳ למורו: מכה מועעת. כגון שאמדוהו לפחות מכה בסידור אחד: אין לי אלא מכח רבה כו'. רישא דברייתה הכי איתה בסיפרים איו לי אלא בותן שמוסיפין על מנין ארבעים על כל אומד ואומד שאמדוהו בית דין מנין ח"ל (ב) לא יוסיף מכל מקום מכה רבה אין לי אלא מכה רבה כו' אין לי דחייב על לא יוסיף אלא בזמן שהכהו מכות הרבה על האומד מכות מועטות אפילו שתי מכות או אחת מנין דאסור להוסיף ת"ל לא יוסיף וגן לא יוסיף להכותו על אלה על מנין האומד: שהוא מכה רבה. שניתן להכותו סבעל כורחו. כן נראה לרבי ובלשון אחר קיבל רבי: ה"ג ת"ר אחד האיש ואחד האשה בריעי ולא במים דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר האיש בריעי והאשה במים וחכמים אומרים אחד האיש ואחד האשה בין בריעי בין במים והתניא רבי יהודה אומר אחד האיש ואחד האשה בריעי אמר רבי יצחק הא דקאמר רבי יהודה אחד האיש ואחד האשה בריעי הכי קאמר שניהן שוין בריעי. דמשנתקלקלו בריעי פטורין אבל במים איכא פלוגמא: קלה. נתקלקל בריעי. ולישנא דקרא נקט

אין חוסמין. אין מגערין כה שלא מאמר אי אפשי בו: אם

כן: מתנר' על אחם כמה וכמה **שהנהן לו נפשו.** דמדה טובה מרובה ממדת פורענות אחד מחמש מאות דנמדת פורענות כחיב (שמות כ) פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים ובמדה טובה כתיב (שם) עושה חסד לאלפים ומתרגמינן לאלפין דרי ארבעה דורות כנגד אלפים דורות היינו אחד מחמש מאות. מיעוט לאלפים אינו פחות משני אלפים וכל שכן אם כפשוטו דמשמע אלפים עד סוף כל הדורות: דכחיב. אחר כל העריות ונכרחו הנפשות העושות הרי חייב כרת על הנכשל בהן ונתן חיים למונע ובדל מהם דכתיב קודם העריות ושמרתם את חוקותי ואת משפטי וגו':

קלה א מיי פ"ח מהלי

סמג לאוין סח טיש"ע א"ח

סי' מריח ס"ב:

שניתת עשור הל' ג

ל) וקדושין לט:ן, כ) וחגיגה יח:ו, ב) ומגילה ז: ע"שו, ו) ולעיל יג: וש"כו. ז) מגילה ז., ח) ברכות נד. (ודף סג.ן, ט) תענית ט. וכב: ע"שן שכת לב: יע"ש, י) כ"א אמר ינו, ל) ונ״ל ויאמר אליהם עד ה' בכם ועד משיחו היום הזהן, מ) נכ"ל בעשרן, ג) ובס"ח: שהיי עובדים ע"ון מ) ול"ל והמעשרן, ע) מלאכי ג,

כרת בידי שמים ולא בידי אדם אבל

מאן דסבירא ליה דמלקות איכא

בחייבי כריתות מודי לרבי חנניא

דנפטרו מידי כריתתן כיון שלקו

ואינטריך ליה לרבי יוחנן לאשמעינן

דחלוקין: רב אשי אמר אפי' חימא.

מתני' דמגילה רבנן היא דאמרי

ארבעים ואפילו הכי מודו לר׳ חנניא

דנפטרו מידי כריתתן ודקא אמרת

מיחה וכרת בידי אדם הוא לא דמי

דזה עיקר זדונו בידי אדם. עיקר

עונש של שבת בידי אדם דקאי

הכפורים בידי שמים דאע"ג דאיכא

חיוב מלקות בחייבי כריתות הוא

אינו עיקר החיוב דכרת חמור

ממלקות ואי מזיד בלא התראה הוא

הוי בכרת ונמלא חיובו החמור בידי

שמים ואגן בתר עיקר החיוב אזלינן

וכן עיקר. מורי. ואית דפרשי עיקר

זדונו תחלתו בר כרת הוא ואילו לא

לקי נכרת ולא נהירא דהא תרוייהו

בהדדי איתנהו ביה לרבנן דאמרי

מלקות בחייבי כריתות איכא: מקרא

מגילה. דחייבין על מקרא מגילה:

ושחילת שלום בשם. דמותר לחדם

לשאול בשלום חבירו בשם כגון ישים

ה׳ עליך שלום ואין בו משום מוליא

שם שמים לבטלה. מרבי. ל"א שאילת

שלום בשם דחייב אדם לשאול בשלום

חבירו בשם ואנו נמי כי שיילינן

אהדדי מדכרינן שם דשלום שמו של

הקב"ה דכתיב (שופטים ו) ויקרא לו

ה׳ שלום לשם ה׳: והבאת מעשר.

כדאמריגן ביבמות (דף פו:) דעורא

הסופר הנסינהו ללוים לפי שלא עלו

עמו ולוה להביא כל המעשרות אל

לשכת בית ה' והיו הכהנים והלוים

שוים במעשר ראשון כדכתיב בעורא

(נחמיה י) והיה הכהן בן אהרן עם

הלוים מובמעשר הלוים וגם חזקיהו עשה כמו כן הכין לשכות להביא

כל המעשרות בהן כדי שלח

יקבלום הלוים שהיו עכו"ם? כדכתיב

בדברי הימים (ב לא) ויאמר חזקיהו

להכין לשכות בבית ה' ויכינו ויביאו

את התרומה שואת המעשר וגם הוא

תיקן להעלות לירושלים מעשר ירק

ומעשר אילן דכתיב (שם) וכפרוץ הדבר

הרבו בני ישראל ראשית דגן תירוש

וילהר וגו' ומפרש בנדרים (דף נה.)

מאי וכפרוץ הא כל הני דאורייתא

חייבי

בסקילה ועיקר

כריתות ישנן בכלל מלקות

עונשו של יום

גליון הש"ם רש"ר ד"ה בחברת. לשון הברת. ע" תוו"ט פרק 6

הגהות הב"ח (א) גמרא ושאילת שלום בשם לכתיכ: (3) רש"י יהא דכתיד:

מוסף רש"י

אמרי בי רב תנינן. לחליקין ומגילה די זדונו בידי אדם. יש נה מיתת נ"ל (שם). ואם ואידי בירי אדם הוא. מלקית על לאו שבי יב"ד פיטרין איתו מכרת ישם). רב נחמן אומר. לעילס אינן חלוקין עליו חביריו כידי לדם, הא ר יצחק היא. דאין מלקין בלאו הניתן לאוהרת כרת אפילו התרו בו למלקות ויליף טעמא מהחי הכח ושוח. חייבי מייני כריתות של עריות היו בכלל ונכרתו הנפשות העושות וגו', שכתוכ בפרשת עריית, ולמה יצאת כרת באחותר. לכתיב בהלושים תהיו יאיש כי יקם אם אחומו ינו׳ לדונה בכרת ולא במלקות. אם התרו נהן שם:. לכך שנה בכרת שלהן לומר שאין כהן עונש **אלא כרת לבדו** ודנו והיה מלמד על הכלל כולו. שלקו נפטרו מידי כריתתן וכר תות בה. **אפילו תימא** רבגן. דאמרי מלקות אצל כרת, ואפילו הכי ליכא למילף מינה שחלוקין על ר' חנניה. והכי האמר מחניחיו שבת עיהר חומר ודוגו בידי אדם וזה עיקר חומר זדונו בהכרת, ומיהו אם התרו ני ולקה מיפטר (שם). ושאילת שלום כשם. הקב"ה ולא אמרינן מולול הוא בכבודו של מקום בשביל כבוד הבריות להולית שם שמים עליו, ילמדי מבעו שאמר ה' עמכם, ימן המלאך שאמר לגדעון ה' עמך גטר המיל בדכות גד ז. וכי תימא בועז הוא דעביד ולא גמרינן מדעתיה. מיניה, תא שמע. לגמרינן ממלאר שאמר לגדעוו ישם דוליכאנ"ט בלע"ז מתמניח

אשר יעשה אומם האדם וחי בהם. וסמיך ליה איש איש אל כל שאר בשרו דמשמע מי שעושה חוקותי אני נותן חיים לו ואלו הן חוקותי איש איש וגו' הא למדת כל היושב ואינו עובר כו': לוכות אם ישראל. כדי שיהו מקבלין שכר במה שמונעין עלמן מן העבירות לפיכך הרבה להן שלא היה לריך לצווח כמה מצוח וכמה אזהרות על שקצים ונבלוח שאין לך אדם שאינו קץ בהן אלא כדי שיקבלו שכר על שפורשין מהן: גמ" מנינא. במסכת מגילה אין בין שבת כו": בהכרת. " לשון הכרת תכרת (במדבר טו) ואינו שם דבר: הא. מתני" דמגילה רבי יצחק היא ולהכי קאמר דודון

> יאשר יעשה אותם האדם וחי בהם הא כל היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר 6 כעושה מצוה ר"ש בר רבי אומר הרי הוא אומר ירק חזק לבלתי אכול (את) הדם כי הדם הוא הנפש וגו' ומה אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו הפורש ממנו מקבל

עזרא ללוים שקנם ותיקן שיביאוהו לכהנים כמו התרומה וכמדימה מלשונו שעוד פירש פירוש אחר שיפרשי מכל פירות אילן כמו שתיקן חזקיהו וכדכתיב וכפרון הדבר:

רב הלכה כר' חנגיה בן גמליאל אמר רב יוסף מאן סליק לעילא ואתא ואמר רצותנו לייויאמר עד ה' ועד משיחו כי לא מצאתם בידי מאומה ויאמר עד ימות החמה ומאתים וארבעים ושמונה עשה כנגד איבריו של אדם אמר

והבאת מעשר. פירש הקונט׳

תורה אור השלם ו. ושמרתם את חקתי אתם האדם וחי בהם אני 2. רק חוק לבלתי אבל הדם כי הדם הוא הנפש דכרים יב כג 3. ייַ חָפֵץ למען צִּדְקוּ גדיל תורה ויאדיר: ישעיהו מב כא

4. קימו וְקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל יעבור להיות עשים את בכתבם וכזמנם בכל שנה ושנה: אסתר ט כז ... 5. וְהָנָה בַעוֹ בָא מבִית לחם ויאמר לקוצרים יי עמכם ויאמרו לו יברכך בות ב ד 6. וירָא אַלִּיו מִלאָךְ יִי ריאמר אליו יי עמך גבור שופטים ו יב המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני אם לא אפתח לכם את

מלאכי גי 8. ויבר יהודה ויאמר צַדְקָה ממני כי על כן לא חתיה לשלה בני ולא יסף עוד לדעתה:

ארבות השמים והריקתי

לכם ברכה עד בלי די:

בראשית לח כו 9. הנני ענו בי נגד יי . מי לקחתי וחמור מי לקחתי ואת מי עשקחי את מי רצותי ומיד מי לקחתי בפר ואעלים עיני בו ואשיב לכם:

שמיאל איבג ולא רצותנו ולא לקחת מיד איש מאומה:

שמואל איב ד וו. ויאמר אליהם עד יי הוה כי לא מצאתם בידי מאומה ויאמר עד:

שמואל איב ה ויָעָן הָמִלֹךְ וַיאמִר 12. וִיָּעָן תנו לה את הילוד החי והמת לא תמיתהו היא 13. יִשְׂרָאֵל נוֹשַע בְּיִייָ תַשועת עוֹלְמִים לא תבשו ולא תכלמו עד עולמי עד:

14. תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב:

> לעזי רש״י פרובי"ר. לאמת.

שכר יגזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להן ומחמרתן הפורש מהן על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות ר' חנניא בן עקשיא אומר רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות שנאמר יה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: גמ' מא"ר יוחנן חלוקין עליו חבריו על רבי חנניה בן נמליאל אמר רב אדא בר אהבה אמרי בי רב תנינן ייאין ייבין שבת ליום הכפורים אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהכרת ואם איתא אידי ואידי בידי אדם הוא רב נחמן הּ(בר יצחק) אומר הא מני רבי יצחק היא דאמר מלקות בחייבי כריתות ליכא דתניא ירבי יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות רב אשי אמר אפילו תימא רבנן זה עיקר זרונו בידי אדם וזה עיקר זרונו בידי שמים אמר רב אדא בר אהבה אמר אמר ליה אביי אלא הא דאמר רבי יהושע בן לוי שלשה דברים עשו ב"ד של מטה והסכימו ב"ד של מעלה על ידם מאן סליק לעילא ואתא ואמר אלא קראי קא דרשינן ה"נ קראי קא דרשינן גופא א"ר יהושע בן לוי שלשה דברים עשו ב"ד של מטה והסכימו ב"ד של מעלה על ידם (אלו הן) מקרא מגילה ושאילת שלום [בשם] והבאת מעשר מקרא מגילה דכתיב יקימו וקבלו היהודים "קיימו למעלה מה שקבלו לממה ושאילת שלום (6) דכתיב יוהנה בועז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם ואומר יה' עמך גבור החיל יימאי ואומר וכי תימא בועז הוא דעביד מדעתיה ומשמיא לא אסכימו על ידו ת"ש ואומר ה' עמך גבור החיל הבאת מעשר דכתיב יהביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די מאי עד בלי די "אמר רמי בר רב עד שיבלו שפתותיכם מלומר די א"ר אלעזר בג' מקומות הופיע רוח הקודש בבית דינו של שם ובבית דינו של שמואל הרמתי ובבית דינו של שלמה בבית דינו של שם דכתיב יויכר יהודה ויאמר צדקה ממני סמנא ידע דלמא כי היכי דאזל איהו לגכה אזל נמי אינש אחרינא [לגבה] סמנא ידע דלמא יצאת בת קול ואמרה ממני יצאו כבושים: בבית דינו של שמואל דכתיב יהנני ענו בי נגד ה' ונגד משיחו את שור מי לקחתי ייויאמרו לא עשקתנו ולא ויאמר ויאמרו מיבעי ליה יצאת בת קול ואמרה אני עד בדבר זה בבית דינו של שלמה דכתיב יויען המלך ויאמר תנו לה את הילד החי והמת לא תמיתוהו (כי) היא אמו מנא ידע דלמא איערומא מיערמא יצאת בת קול ואמרה היא אמו אמר רבא ממאי דלמא יהודה כיון דחשיב ירחי ויומי ואיתרמי דחזינן מחזקינן דלא חזינן לא מחזקינן שמואל נמי כולהו ישראל קרי להו בלשון יחידי דכתיב ישראל נושע בה' שלמה נמי מדהא קא מרחמתא והא לא קא מרחמתא אלא גמרא: דרש רבי שמלאי שש מאות ושלש עשרה מצות נאמרו לו למשה שלש מאות וששים וחמש לאוין כמנין רב המנונא מאי קרא יותורה צוה לנו משה מורשה תורה בגימטריא

נינהו ומשני מעשר ירק ומעשר אילן וכתיב בתרי עשרש דקאמר להו נביא לישראל הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ווגרץ ובחנוני נא בזאת וגר׳ אלמא דהקכים: ואומר ה' עמך גבור החיל. מדקאמר ליה מלאך לגדעון שאילת שלום בשם אלמא דהסכים: הופיע. נגלה והוכיח בשעת הלורך בלע"ז פרובי"ר כך שמעתי. ל"א הופיע נשמעה בקול גדול. בנימוקי רבי: **בבים דינו של שם.** לא היה שם חי באותה שעה שהרי מת אלא בית דין של אחריו מבניו וחלמידיו וקרי ליה בית דין של שם כמו בית שמאי ובית הלל: ממני ילאו כבושים. דברים נעלמים הללו מאתי ילאו שלפי שיהודה היה מלך והיא זכחה ללאת ממנה מלכים שמחוך שהיתה לנועה בבית חמיה ילאתה גזירה זו מלפני שיצא זרע משניהם כך קיבל רבי מעיקרא. לישנא אחרינא מאתי היתה שיצאי ממנה שני בנים הללו לכבוש העולם שהרי עתיד דוד ומשים לנאת ממנה: בים דינו של שמואל. לעולם ישראל אמרו עד (²⁾ דהא דכתיב ויאמר בני ישראל איקרו יחיד: רמ"ח מלות עשה. דכל אבר ואבר אומר לו עשה מלוה: שם"ה (מלות) לא העשה. שבכל יום מוהירים עליו שלא לעבור: מפי משה

שית ם.. מנא ידע. שממנו היא מעוכרת, שמא אף אחרים כאו עליה ופוחה א. יצאת בת קול ואמרה.ויאמר כת קול אמרה, ממני יצאו בבושים. דכרים עלומים שנגורו מלפני שילאו מוו מלפים, ואי אפשר ללאת אלא מיהודה דכתיב ובראשית מט) גור אריה יהודה. כבושים, דברי סתר, גזירת המלך, כמו בהדי כבשי דקודשא בריך הוא למה לך, בברכות (י.) גבי חוקיה יפוטה י...

שית מאה וחד סרי הוי האנכי ולא יהיה לך

מפי הגבורה שמענום (סימן דמשמ"ק ס"ק):

בא דוד והעמידן על אחת עשרה דכתיב

ימומור לדוד [ה'] מי יגור באהלך מי ישכון בהר

קרשך הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת

בלבבו לא רגל על לשונו לא עשה לרעהו

רעה וחרפה לא נשא על קרובו נבזה בעיניו

נמאם ואת יראי ה' יכבד נשבע להרע ולא

ימיר כספו לא נתן בנשך ושוחד על נקי לא

לקח עושה אלה לא ימום לעולם חולך תמים

זה אברהם דכתיב יהתהלך לפני והיה תמים יפועל צדק כגון אבא חלקיהו יודובר אמת

בלבבו כגון רב ספרא לא רגל על לשונו

זה יעקב אבינו דכתיב יאולי ימושני אבי

והייתי בעיניו כמתעתע לא עשה לרעהו

רעה אס שלא ירד לאומנות חבירו וחרפה לא

נשא על קרובו זה המקרב את קרוביו ∞נבזה

בעיניו נמאם זה חזקיהו המלך שגירר עצמות

אביו בממה של חבלים ואת ייראי ה' יכבד

זה יהושפט מלך יהודה בשבשעה שהיה

רואה תלמיד חכם היה עומד מכמאו ומחבקו

ומנשקו וקורא לו "(אבי אבי) רבי רבי מרי מרי

נשבע להרע ולא ימיר כר' יוחנן ∘ידא"ר יוחנן

אהא בתענית עד שאבא לביתי כספו לא נתן

בנשך ייאפילו ברבית עובד כוכבים ושוחד

על נקי לא לקח כגון ר' ישמעאל בר' יוםי

כתיב עושה אלה לא ימום לעולם ייכשהיה

ר"ג מגיע למקרא הזה היה בוכה אמר מאן

דעביד להו לכולהו הוא דלא ימום הא חדא

מינייהו ימום יאמרו ליה מי כתיב עושה כל

אלה עושה אלה כתיב אפילו בחדא מינייהו

דאי לא תימא הכי כתיב קרא אחרינא יאל

תטמאו בכל אלה התם נמי הנוגע בכל אלה

הוא דמממא בחדא מינייהו לא אלא לאו

א ומיי' פ"ה מהל' דעות הלכה יגן: קלו ב מיי פ"ב מהלי ב ומיי פ"ה מהלי מלוה הל"ב טוש"ע י"ד סי" קנט :[ל קעיף מיי פ"ו מהלי דעות הל"ח פ"ג מהלי חובל הל"ו טוש"ע תו"מ פי חל פעיף

קלו ה מיי פכ"א מהלי איסורי ביאה הלכה כא סמג לאוין קכו טיש"ע אה"ע סי' כא פעיף א:

תורה אור השלם ו. (א) מוְמוֹר לְדִוֹד יי מי יָגור באָהְלְךְ מי ישכן בהר קרשף: (ב) הולף תְמִים וֹפּעל צֶּדֶק וְדֹבֵּר אמת בלבבו: (ג) לא רגל על לשנו לא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרבו: (ד) נבוה יכבד נשבע להרע ולא מר: (ה) כספו לא נתז בנשר ושחר על נקי לא לקח עשה אלה לא ימוט לעולם: ויהי אברם בו שנים וירא יי אל אברם ויאמר אליו אני אל שדי התהלך לפני והיה בראשית יז א תמים: וְיִבְּיִב. 3. אוּלִי יְנְוֹשְׁנֵי אָבִּי והייתי בעיניו כמתעתע ברבה: בראשית כז יב 4. אַל תַטַּמִאו בְּכָּל אֵלֶה כי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלח מפניכם: 5. הלך צדקות ודבר מעשקות נער בפיו מִתִּמֹךְ בַשֹּחַד אִטִבּ אָוֹנוֹ משמע דמים ועצם עיניו מראות ברע:

6. כי ידעתיו למעו אַשֶּׁר יצְוָה אָת בְּנָיו ואת ביתו אחריו ושמרו דרר יי לעשות צדקה שפט למען הביא יי על אברהם את אשר דבר עליו:בראשית יח יט 7. הוא מרומים ישבו . מצדות סלעים משגבו לַחָמוֹ נַתָּן מִימִיו נָאֲמָנים: שעיהו לג טז

8. הגיד לְךּ אָדָם מָה טוב ומה יי דורש ממד כי חסד והצנע לכת עם 9. כה אב שמרו משפט אמר צְדָקָה כִּי קרובָה יְשׁוֹעָתִי לבוא וצדקתי להגלות: ישעיהו נו א

10. כּי כֹה אָמִר יִיִּ לְבִית יִשְרָאֵל דְרְשׁוּנִי לְבִית יִשְרָאֵל דִרְשׁוּנִי עמוס הו .11 הְנֵה עפּלָה לא ישרה נפשו בו וצדיק באמונתו יחיה: חבקוק ב ד

12. וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב אל ארץ רגן ותירוש אף שמיו יערפו טל: דברים לג כח נָא מִי יָקום יִעַקב כִּי קטן 14. נחם יי על זאת לא תהיה אמריי: עמוסזג 15. ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהיה מנוח לכף רגלף ונתן יי לך שם לב רגו וכליון עינים ודאכון נפש:

דברים כח סה זו בה אָמֶר יִי מִצְא חַן. 16

בה דבר גנאי ושותק והיינו דמים לשון שתיקה: כגון רבי אלעור ברכי שמעון. בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פד:) דנפק ריחשא מאודניה ואימחזי לאיחחיה בחלמא ואמר לה האי דשמעית בזילותא דלורבא מרבנן ולא מחאי כדמבעי לי אלמא בחייו הוה רגיל לדקדק בכך

ולפיכך הקפיד הקב"ה עליו על אותו הפעם שלא מיחה: זו הולאם המם והכנסת הכלה. דכתיב בהו לכת טוב ללכת אל בית אבל מלכת וגו׳ 0: בא ישעיה כן אמון. כל שעה דורות של מטה היו מתמעטין: חדל נא. אותה ברכה שאמר משה וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב כלומר אימתי ישכון ישראל בטח כשיהיו לדיקים כעין יעקב: מי יקום יעקב. מי יוכל להיות חסיד כיעקב כי קטן הוא קטנים הם הטובים שיהיו לדיקים כיעקב:

מכאן ואילך מפירוש רבינו גרשום הלוך להרגיעו ישראל. שיהא להם מנוחה בגלותן: כשופר גדול וגו'. ובאו האובדים בארץ מלמד שלא יהו אבודים בין העובדי כוכבים: כאבידה המתבקשת. ונמנאת לאתר זמן: כאכילת קשואין ודלועין. שאוכלים מקלתם ומקלתם אין אוכלין: מפלעירו. בית של רומי: שומה לעוברי רלונו כך. שמשתחוים לעבודת כוכבים שלהם יושבים בהשקט ושלוה ישראל שעושין רלונו על חחת כמה וכמה שישלם להם שכר טוב: קרעו בגדיהם. דדינו ליעבד הכי: והלא אוריה במקדש ראשון היה. ככתוב בספר מלכים ש: וכריה. מנביחים חחרונים היה שהיה במקדש שני: תלה הכחוב נכוחחו של זכריה בנבוחתו של חוריה. כלומר שפורענות שניבא אוריה שאמר ירושלים לעיים תהיה והר הבית לבמות יער יונתקיים כמו כן עתיד להתקיים דברי ניחומים של זכריה שיבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן סלה:

הדרן עלך אלו תן הלוקין וסליקא לה מסכת מכות

שית מאה וחד סרי. והיינו דכתיב י)תורה לוה לנו משה ושתים מפי הגבורה הרי שית מאה ותליסרי: מפי הגבורה שמענום. דכתיבים מחת דבר מלהים ושתים זו ששתענו במכילתאש: והעמידן על אחת עשרה. שבתחלה היו לדיקים והיו יכולים לקבל עול מלות הרבה

> כל כך ואם באו לשמור כולן אין לך אדם שזוכה וכא דוד והעמידן כו' כדי שיזכו אם יקיימו י"א מצות הללו וכן כל שעה דורות של מטה הולכין וממעטין אותו: רב ספרא. בשאלתות דרב אחאש (שאילתא לו) והכי הוה עובדה דרב ספרה היה לו חפך החד למכור ובא אדם אחד לפניו בשעה שהיה קורא ק"ש ואמר לו תן לי החפץ בכך וכך דמים ולא ענהו מפני שהיה קורא ק"ש כסבור זה שלא היה רוצה ליתנו בדמים הללו והוסיף אמר תנהו לי בכך יותר לחתר שסיים ק"ש אמר לו טול החפץ בדמים שאמרת בראשונה שבאותן דמים היה דעתי ליתנס לך: (אף) לא רגל על לשונו [כו']. לא רצה לשקר מתחלה שאמר אולי ימושני [אבי] אלא שאמו הכריחתו ועל פי הדבור דכתיבי עלי הללתד בני ומתרגמינן אלי אתאמר בנבואה [דלא ייתון לווטיא עלך ברי]: וחרפה לה נשה על קרובו. לה סבל חרפת קרובו: נכוה בעיניו נמחם. הנמחם להקב"ה נבוה הוא בעיניו של אדם זה חוקיהו שנבוה היה בעיניו אביו שנמחם בעבודת כוכבים: שגיררו במעה של תבלים. גמרא היאדי ולא קרא: (וקורא לו רכי רכי): ואפילו לעובד כוכבים. כדי שלא ימשוך לישראל ברבית: להלוות שוחד על נקי לא לקח. אפילו שוחד שהיה רשחי ליקח: כגון ר' ישמעחל ברבי יוסי. שהיה אריסו מביא לו משלו והודם זמנון ולא רצה ליהח כדי להיות לו דייןה: בכלע מעשקות. שלא רלה ליטול לעלמו ראשית הגז שהביא לו אדם אחד שבא לדון לפניו אע"ג דהוה כהן רבי ישמעאל בן אלישע משום דדמי כאילו עושקו לכהן שהיה רגיל זה ליתן לו מתנותיו:

אבל דורות האתרונים לא היו לדיקים וידוה

ל) והוריות ה.], כ) ותענית ד) ומנהדריו פאון, ה) שם מו., ו) [כתוכות קג:], ו) [בע"י ל"ג], ח) [מענית יב.ן. כן) סנהדרין פא.. י) נ״א א"ל ר"ע אלא מעתה אל אלה תטמאו בכל ובפולהו אין מכיז. כ) [כתוכות ກ"31 פר:], מ) ב"ב נו:, נ) [פוכה מטנו, ב) וג"ו פסו, ע) וְכּע״יובטלה], פֹּ) וְכּע״י ואיתימא רב אשין, ל) נ״ל מפטילום, ק) (נק"ח: גרים). ר) ודברים לגו ש) נחהלים סבן ש) נל"ל שמעחין, ל) [דרשב"י יתרו כן ב) ופרשת ויתיו. עון, כן וכתוכות ההיו. ו) ס"י אטומה, ו) וקהלת ון ח) [מכחן שייך לע"ב], ע) (ב טון י) ומיכה גן

> גליון הש"ם נם" שלא ירד לאומנות חבירו. עיין נ״כ קף

. DN פל ע״ל: שם כדאימה בכה מציעה דף ע ע"ל: שם דלמא כאבידה המתבקשת. סנהדרין דף :הט ע״ב

הגהות הב"ח (ה) נמרא מקמוע דמים כגון ר"א בר" שמערן דלא שמע בוילותא דצורבא מרבנו:

מוסף רש"י

במטה של חבלים. דרך כזיון, מפני שהיה אביו שיחייסרו האחרים. ולכבוד עלמו לא חש. כבוד אב נמי ליכא למיחש, דנשיא בעמר כתיב, בעושה מעשה עמך. נבוה בעיניו. הוא עלמו שלא חש לכבודו במהום **השם** (סוחדרין . אהא כתענית עד שאבא לביתי. פעמים שהיה אומר אהא בתענית לו" בתוונים יב *ד* שאינו כשהוא הולד על שפת הנהד ורשר״ח ב"ב מי), **הוצאת המת** והכנסת כלה. דכמיב נהו לכת, טוב ללכת אל בית (קהלת ז) אף שם לריך הלנע, לסעוד (ל"ל לספוד) במדה נאה ולשמות במדה נאה ולא להנהיג קלות לריך לבובו להולאת מת או להכנסח כלה ענייה יעשה בלנעת. ולח לימח קמי מאן דלא ידע דעבדי מפרש בשאילתים דכב למלי ומובה מטו.. בצגעא. כגון לדקה הניתנת לעני בסתר שחין לריך להודיע לשום אדם, מה שחין כן במת ובכלה ייודעין היניאה משל מי

באחת מכל אלה הכא נמי באחת מכל אלו בא ישעיהו והעמידן על שש דכתיב הולך אוטס אונו משמוע דמים. אונו צדקות ודובר מישרים מואם בכצע מעשקות חתומה וסתומה בדבר זה שלא ישמע נוער כפיו מתמוך בשוחד אומם אזנו משמוע דמים ועוצם עיניו מראות ברע הולך צדקות זה אברהם אבינו דכתיב יכי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' ודובר מישרים יזה שאינו מקנים פני חבירו ברבים מואם בבצע מעשקות ∘כגון ר' ישמעאל בן אלישע גוער כפיו מתמוך בשוחד כגון ∘ר' ישמעאל בר' יוםי אוטם אזנו משמוע דמים (4) דלא שמע בזילותא דצורבא מרכנן ושתיק כגון 5ר"א ברבי שמעון ועוצם עיניו מראות ברע כדרבי חייא בר אבא ״דאמר ר׳ חייא בר אבא ״זה שאינו מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה וכתיב יהוא מרומים ישכון [וגו'] בא מיכה והעמידן על שלש יידכתיב יהגיד לך אדם מה מוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצגע לכת עם (ה') אלהיך עשות משפט זה הדין אהבת חסד זה גמילות חסדים והצגע לכת זה הוצאת המת והכנסת כלה ייוהלא דברים קל וחומר ומה דברים שאין דרכן לעשותן בצנעא אמרה תורה והצגע לכת דברים שדרכן לעשותן בצנעא על אחת כמה וכמה חזר ישעיהו והעמידן על שתים שנאמר "כה אמר ה" שמרו משפט ועשו צדקה בא עמום והעמידן על אחת שנאמר ייכה אמר ה' לבית ישראל דרשוני וחיו מתקיף לה רב נחמן בר יצחק אימא דרשוני בכל התורה כולה אלא בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר "וצדיק באמונתו יחיה אמר ר' יוםי בר חגינא ארבע גזירות גזר משה רבינו על ישראל באו ארבעה נביאים וביטלום משה אמר ייוישכון ישראל במח בדד עין יעקב בא עמום וביטלה [שנאמר] ^{ני}חדל נא מי יקום יעקב וגו' וכתיב ייניחם ה' על זאת (וגו') משה אמר יוֹבגוים ההם לא תרגיע בא ירמיה ייואמר ייהלוך להרגיעו ישראל משה אמר ייפוקד עון אבות על בנים בא יובגוים ההם לא תרגיע בא ירמיה יחזקאל וביםלה *יהנפש החופאת היא תמות משה אמר יוואבדתם בגוים בא ישעיהו שואמר שוהיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו' אמר רב מסתפינא מהאי קרא ואבדתם בגוים מתקיף לה רב פפא "דלמא כאבידה המתבקשת דכתיב ייתעיתי כשה אובד בקש עבדך אלא מסיפא [דקרא] ייואכלה אתכם ארץ אויביכם מתקיף לה מר זומרא דלמא כאכילת קישואין ודילועין וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך ושמעו קול המונה של רומי ימפלטה [ברחוק] מאה ועשרים מיל והתחילו בוכין ורבי עקיבא משחק אמרו לו מפני מה אתה משחק אמר להם ואתם מפני מה אתם בוכים אמרו לו הללו ⊕כושיים שמשתחוים לעצבים ומקמרים לעבודת כוכבים יושבין במח והשקט ואנו בית הדום רגלי אלהינו שרוף באש

הָלוך לתָרגיעו ישראל: יומיהו לא א 11. נצר חָסִר לְאָלְפִים נשא עון וְפָשׁע וְחַשְּאָה וּנְקָה לֹאְ יָנְקָה פֹּקָר עון אָבות על בְּנִים ועל בְנִי בְנִים עַל שלִשים וְעל רְבעים: שמות וֹר ז 18. הן כֶל הְּנְפְשׁות לי הַנְּה בְּנִפְּשׁ הָאָב וּכְנִפִשׁ הַבִּי לִי הַנָּה הַנָּפַשׁ הַחַטְאת הִיא תָמוֹת: יחִזקאל יִח ד 19. ואָבַרְתַם בְּגוִים וְאָבֶלָה אָתָבָם יִרִיץ אִינִיבָם: ויקרא כוֹ לֹח 20. וְהָיִדְיִם הָהוֹא יִהְקַע בְשוֹפְר גְּדוֹל וֹבאוֹ הָאִבְדִים בְּגוִיִם וְאָבֶלָה אָתָבָם אָרִץ אָשׁוּר וְהַנְּדְחִים בארץ מצרים והשתחוו ליי כהר הקדש בירושלם: ישעיהו כז יג 21. העיתי כשה אבד בקש עבדה כי מצותיה לא שכחתי: תהלים קיט קעו

תורה אור

לקוט איתה משחק(6) נכילקוט איתה משחק וכ"ה בע"י], כ) [נלרים נ:], ב) ל"ל משחק, ד) ובע"י ה) נ"ל לדיקים שיחיו מתים)

הגהות הכ"ה (מ) תום' ד"ה באוריה נאולה וכו' דקאמר התם עמידין וכו' ברחוכות ירושלים וילכו:

באש ולא נבכה אמר להן לכך אני שמצחק ומה ילעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה שוב פעם אחת היו עולין לירושלים כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים התחילו הן בוכין ור"ע ימצחק אמרו לו מפני מה אתה מצחק אמר להם מפני מה אתם בוכים אמרו לו מקום שכתוב בו יוהזר הקרב יומת ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה אמר להן לכך אני מצחק דכתיב יואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הַכהן ואת זכריה בן יברכיהו וכי מה ענין אוריה אצל זכריה אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה באוריה כתיב ילכן בגללכם ציון שדה תחרש [וגו'] בוכריה כתיב יעוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם עד שלא נתקיימה נבואתו

באוריה בתיב לכן בגללבם ציון שדה תחרש. וקשה להא ככל המקרא לא מצינו פסוק זה מנכואמו של אוריה כי אם בנבואתו של מיכה המורשתי ויש לומר דסמיך אהא דאיתא בספר ירמיה (לח) שנתנבא ירמיה על פורענות ונחקבלו הכהנים והנביאים להרגו מפני שהיה מדבר פורענות ואמרו להם השרים אין אנו מסכימין שהרי מיכה דיבר מפורענות ולא נהרג וגם אוריה וגו' משמע שדבר אוריה כמו מיכה ומה פורענות דבר מיכה הוא קרא זה והוי כמו שדבר אוריה אבל קשה מנלן דאותה נבואה דכתיב עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות היא לעולם הבא דלמא היא בעולם (4) קודם גאולה וי"ל דממה שהוא אמר בפסח שני (פסחים דף סח.) ניחא דקאמר עתידים בי (מתים שיחיו) דכתיב עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות וילכו על משענותם ועל אלישע שהחיה המת כחיב משענתו וגמרינן משענת דהאי קרא ממשענת דאלישע מה להלן החיה המת אף כאן תחיית המתים וא"כ ע"כ האי נכואה לעתיד לבא שהרי עבר בית ראשון ובית שני שלא היתה תחיית המתים וניחא הכל והשם יזכנו לראות משיח אמן:

ו. וּבִנְסעַ הַּמִּשְׁכָּן יוֹרִירוּ הקלוים ובתנת המשבן יקימו אתו הלוים והזיר הקרב יומת: נָאָמָנִים את אוריה הבהן זכריהו 3. לכן בגללכם ציון עיין תְהָיָה וְהָר הְבָּית לְבָמוֹת יָעָר: מיכה גיב 4. כה אמר יי צכאות עד זקנים וזקנות ברחבות ירושלם ואיש משענתו בידו מרב

של אוריה הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת בלשון הזה אמרו לו עקיבא ניחמתנו עקיבא ניחמתנויי:

הדרן עלך אלו הן הלוקין וסליקא לה מסכת מכות

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הַדְרָן עֲלָךָ מַפֶּכת מַבּוֹת וְהַדְרָךְ עֵלָן. דַעְתָן עֲלָךְ מַפֶּכת מַכּוֹת וְדַעְתָךְ עֲלָן. לֹא נִתְנְשֵׁי מִינָך ַלֹא בְּעָלְמָא הָדֵין וּלֹא בְּעָלְמָא דְאָתֵי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יְהֵי רְצוֹן מִלְפָּנֶיךְ יִיְ אלהֵינוּ נָאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהָא תוֹרְתָךְ אָמנותַנוּ בְּעוֹלְם הַזָּה וּתְהֵא עִמְנוּ לְעוֹלְם הַבָּא. חַנינָא בַּר פָּפָּא רָמִי בּר פָּפָּא נַחְמָן בַּר פָּפָּא אַהָאי בַר פָּפָּא אַבּא מָרִי בַּר פָּפָא רַפְּיָם בַּר פּפָּא אַדָּא בַּר פָּפָּא דְּרוּ בַּר פּפָּא:

ַהַעָרַב נָא יִי אֱלֹהֵינוּ את דִּבְּרֵי תוֹרָתְךּ בְּפִּינוּ ובְּפִּיפִּיוֹת עַמְךּ בֵּית יִשֹּׁרָאֵל. וְנִהְיֶה כֻּלָנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצִאֵינוּ וְצֶאֱצְאֵי עַמְךּ בֵּית יִשְׂרָאֵל כָּלְנוּ יוֹדְעי שְׁמֶךּ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךּ: מֵאוֹיְבִּי תְּחַבְּמֵני מִצְוֹתֶיךּ בִּי לְעוֹלְם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תְמִים בּחָקִיךּ לְמַעַן לא אַבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פּקוּדֶיוּך כִּי בָם חִיִּיחָנִי: בָרוּך אַתָּה יְיָ לַמְדנִי חֻקֶּיךְ: אָמֵן אָמֵן טָלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחָנוּ לְפָנֶיךְ יִי אֱלֹהֵינו וָאֱלֹהֵי אֲבּוֹתֵינוּ שֶׁשְּׁמִתְ חֻלְקַנו מיוֹשְבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שְׁמִתְּ חַלְקנוּ מִיוֹשְבֵי קַרְנוֹת. שֶׁאָנו מַשְׂבִּימִים וְהֵם מַשְׁבִּימִים. אָנוּ מַשְׁבִּימִים לְדִבְּרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדְבָּרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עמֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שֹׁכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָן מְקַבְּלִים שָׂבר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים. אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלם הַבָּא וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שַׁחַת. שָׁנֶאמַר וְאַתָּה אֱלֹחִים תּוֹרִידֶם לָבָאֵר שַׁחַת אנְשֵׁי דְמִים ומַרְמָה לֹא יֶחֲצוּ יְמֵיהָם וַאנִי אָבְּטַח בָּךְ:

יְהַי רָצוֹן מִלְפָנֶיף יִיְ אֱלֹהַי כְּשֵׁם שֶׁצַוֹרָתַנִי לְסַנֵּם מָפֶכת מַבּוֹת בֵן תַעַוְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּבְתוֹת וּספְּרִים אֲחַרִים וּלְסַיְּמְם לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַצֻשׁוֹת וּלְקוֵם אֶת כָּל דִבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרֶתֶרְ בְּאַהֲבָּה. וּזכּוּת כָּל הַתַּנְאִים וַאֲמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי ָדְבָמִים יַצֵמוֹד לִי וּלְזַרִעִי שֶׁלֹא תַמוּשׁ הַתוֹרָה מִפִּי וִמְפִּי זְרָעִי וְזַרָע זַרְעִי עֵד עוֹלְם. וְתִתְקַיֵּם בִּי בְּהִתהַלֶּבְּךְ תַנְחֶה אוֹתְך בְּשֶבְבָּךְ תִשְׁמֹר עָלֶיךְ וֹחֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׁידֶרְ. בִּי יִרְבוּ יָמֶיךְ וְיוֹסִיפוּ לְךְ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרֶךְ יְמִים בִּימִינָה בִּשְּׁמֹאלְה עשֶׁר וּכָּבוֹד: יְיָ עוֹז לְעַמוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמוֹ בּשְׁלוֹם:

יָתָגַדַל וְיֹתְקַדַשׁ שְׁמַה רַבָּא. בּעָלְמָא דְהוּא עָתִיד לְאַתְּחַדְּתָא, וּלְאַחוּא מֵתַיָא, וּלֹאַפָּלָא לְחַיַּי עַלְמָא, וּלֹמָבַנֵא קַרְתָא דִּירוּשְׁלַם, וּלְשַׁבְּלֵל הֵיכָלֵיה בְּגַוַה, וּלְמִעְקַר פּוּלְחָנָא נוּכְּרָאָה מָאַרְעָא, וּלְאַתבָּא פּוּלְחָנָא דִשְׁמִיָּא לְאַתַּרִיהּ, וְיַמּלִיךְ קַּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכּוּתֵיה וִיקָרִיה, וְיִצְמַח פָּרְקָנֵה וְיקָרֵב מְשִׁיחַהו. בּחַיֵּיכוֹן ובִיוֹמֵיכוֹן ובָחיֵי דְכָּל בֵּית יִשְׂרָאַל בּעַנְּלָא וּבְוָמִן קָרִיבּ, וָאָמָרוּ אָמַן. יָהא שָׁמָה רָבָּא מָבָרָךְּ לְעָלָם וּלְעָלְמִי עלְמַיָּא. יִתַבְּרַךְּ וִיְשַׁתַבַּח וַיִתְפַּאַר וְיִתְרוֹמֵם וַיְתְנַשַּׁא וְיִתְבַדָר וְיִתְעַלֶה וְיתָהַלְל שְׁמַה דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעַלָא מן כָל בִּרְבָּתָא וְשִׁירְתָא הָשְׁבָּחָתָא וּנָחֲמָתָא דַאָמִירָן בַּעַלְמָא, ּוְאָמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאל וְעַל רַבָּנָן, וְעַל תַּלְמִידִיהוֹן וְעַל כָּל תּלְמִידֵי תַּלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מַאן דְעָסְקון בְּאוֹרַיְתָא, דִי בָאַתָרָא (קְדִישָׁא) הָדִּין וָדִי בָכָל אֲתַר וַאֲתַר, יְהַא לָהוֹן וּלְכוֹן שְׁלֹמָא רָבָּא חָנָא וְחָסְדָא וַרְחַמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוְיחַיּ וּפָרָקנָא מִן קֶּדָם אבּוהוֹן דִי בִשְּׁמַיָא וְאַרָעָא וָאַמְרוּ אָמֵן: יהֵא שְׁלָמָא רָבָא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עלַינו וְעַל בְּל יִשְּׂרָאַל, ָוְאִמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׁה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיוּ הוא בְּרְחֲמיוּ יִעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאמְרוּ אָמֵן:

*}פיי הגון על זה תמלא בס' החיים שחיבר אחי הגאון מהר"ל מפראג בס' זכיות ח"א פ"גן **)נפטימא וסוף תשובם הרמ"א ז"ל וכן כסיף יש"ש בב"ק כתוב רמזים על הוכרת שמית הללון: